

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο πενταμελές τμήμα)

της 12ης Ιουνίου 2014*

«Ανταγωνισμός — Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως — Αγορά των μικροεπεξεργαστών — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ και του άρθρου 54 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ — Έκπτωση υπέρ πιστών πελατών — Απροκάλυπτοι περιορισμοί — Χαρακτηρισμός τους ως “καταχρηστικής πρακτικής” — Ανάλυση του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή — Διεθνής αρμοδιότητα της Επιτροπής — Υποχρέωση εξετάσεως βαρύνουσα την Επιτροπή — Όρια — Δικαιώματα άμυνας — Αρχή της χρηστής διοικήσεως — Συνολική στρατηγική — Πρόστιμα — Ενιαία και διαρκής παράβαση — Κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό των προστίμων»

Στην υπόθεση T-286/09,

Intel Corp., με έδρα το Wilmington, Delaware (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη αρχικώς από την K. Bacon, barrister, τους M. Hoskins, N. Green, QC, S. Singla, barrister, I. Forrester, QC, A. Parr, R. Mackenzie, solicitors, και D. Piccinin, barrister, και εν συνέχεια από τους I. Forrester, A. Parr, R. Mackenzie και D. Piccinin,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από την

Association for Competitive Technology, Inc., με έδρα τη Washington, DC (Ηνωμένες Πολιτείες), εκπροσωπούμενη από τον J.-F. Bellis, δικηγόρο,

παρεμβαίνουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους Θ. Χριστοφόρου, V. Di Bucci, N. Khan και M. Kellerbauer,

καθής,

υποστηριζόμενης από την

Union fédérale des consommateurs — Que choisir (UFC — Que choisir), με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον J. Franck, στη συνέχεια, από την E. Nasry, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

με αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως C(2009) 3726 τελικό της Επιτροπής, της 13ης Μαΐου 2009, σχετικά με διαδικασία του άρθρου 82 [ΕΚ] και του άρθρου 54 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/C-3/37.990 — Intel), ή, επικουρικός, αίτημα περί ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Α. Dittrich (εισηγητή), πρόεδρο, I. Wiszniewska-Białicka, M. Prek, J. Schwarcz και Μ. Kancheva, δικαστές,

γραμματέας: Ε. Coulon και J. Weychert, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως από τις 3 έως τις 6 Ιουλίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση¹

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η προσφεύγουσα, η Intel Corp., είναι αμερικανική εταιρία που δραστηριοποιείται στον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την κατασκευή και εμπορία μικροεπεξεργαστών (κεντρικών μονάδων επεξεργασίας, στο εξής: CPU), «chipsets» (συστοιχιών ολοκληρωμένων κυκλωμάτων) και άλλων εξαρτημάτων ημιαγωγών, καθώς και λύσεων για πλατφόρμες στο πλαίσιο της επεξεργασίας δεδομένων και συσκευών επικοινωνίας.
- 2 Στα τέλη του 2008 η Intel απασχολούσε περίπου 94 100 άτομα σε όλο τον κόσμο. Το 2007 τα καθαρά έσοδα της Intel ανήλθαν σε 38 334 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (USD) και τα καθαρά κέρδη της σε 6 976 εκατομμύρια USD. Το 2008 τα καθαρά έσοδά της ανήλθαν σε 37 586 εκατομμύρια USD και τα καθαρά κέρδη της σε 5 292 εκατομμύρια USD.

I – Διοικητική διαδικασία

- 3 Στις 18 Οκτωβρίου 2000 η Advanced Micro Devices, Inc. (στο εξής: AMD) υπέβαλε στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επίσημη καταγγελία βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), την οποία συμπλήρωσε με νέα πραγματικά περιστατικά και νέες καταγγελίες, υποβάλλοντας συμπληρωματική καταγγελία στις 26 Νοεμβρίου 2003.
- 4 Τον Μάιο του 2004 η Επιτροπή άρχισε τη διερεύνηση ορισμένων στοιχείων που περιλαμβάνονταν στη συμπληρωματική καταγγελία της AMD. Στο πλαίσιο της έρευνας αυτής και με την υποστήριξη πολλών αρμόδιων για τον ανταγωνισμό εθνικών αρχών, βάσει του άρθρου 20, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), η Επιτροπή διενήργησε, τον Ιούλιο του 2005, επιτόπιους ελέγχους σε τέσσερις εγκαταστάσεις της Intel, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Γερμανία, στην Ιταλία και στην Ισπανία, καθώς και στις εγκαταστάσεις πολλών πελατών της Intel, στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Ιταλία, στην Ισπανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

1 — Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

- 5 Στις 17 Ιουλίου 2006 η AMD υπέβαλε καταγγελία στην Bundeskartellamt (γερμανική ομοσπονδιακή υπηρεσία αρμόδια για τις συμπράξεις), ισχυριζόμενη ότι η Intel ακολουθούσε, μεταξύ άλλων, εμπορικές πρακτικές αποκλεισμού, από κοινού με τη Media-Saturn-Holding GmbH (στο εξής: MSH), που είναι ευρωπαϊκή επιχείρηση λιανικής πωλήσεως μικροηλεκτρονικών συσκευών και η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή επιχείρηση λιανικής πωλήσεως προσωπικών υπολογιστών. Η Bundeskartellamt αντάλλαξε με την Επιτροπή πληροφορίες σχετικά με την υπόθεση αυτή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12 του κανονισμού 1/2003.
- 6 Στις 23 Αυγούστου 2006 η Επιτροπή συναντήθηκε με τον D1, [εμπιστευτικό]² της Dell Inc., που είναι πελάτης της Intel. Η Επιτροπή δεν κατέθεσε στον φάκελο της υποθέσεως ενδεικτικό κατάλογο των θεμάτων της συνάντησεως (στο εξής: ενδεικτικός κατάλογος θεμάτων) ούτε συνέταξε πρακτικό. Μέλος της αρμόδιας για την υπόθεση ομάδας της Επιτροπής κατάρτισε σημείωμα σχετικό με τη συνάντηση αυτή, το οποίο η Επιτροπή χαρακτήρισε εσωτερικό (στο εξής: εσωτερικό σημείωμα). Στις 19 Δεκεμβρίου 2008 η Επιτροπή διαβίβασε στην προσφεύγουσα μη εμπιστευτικό κείμενο του σημειώματος αυτού.
- 7 Στις 26 Ιουλίου 2007 η Επιτροπή κοινοποίησε στην προσφεύγουσα ανακοίνωση αιτιάσεων (στο εξής: ανακοίνωση αιτιάσεων του 2007) σχετικά με τη συμπεριφορά της έναντι των πέντε μεγαλύτερων κατασκευαστών εξοπλισμού πληροφορικής (Original Equipment Manufacturer, στο εξής: OEM), δηλαδή των Dell, Hewlett-Packard Company (HP), Acer Inc., NEC Corp. και International Business Machines Corp. (IBM). Η Intel απάντησε στις 7 Ιανουαρίου 2008 και στις 11 και 12 Μαρτίου 2008 διεξήχθη ακρόαση. Στην Intel δόθηκε τρις η δυνατότητα να συμβουλευθεί τον φάκελο της υποθέσεως, και συγκεκριμένα στις 31 Ιουλίου 2007, στις 23 Ιουλίου και στις 19 Δεκεμβρίου 2008.
- 8 Η Επιτροπή προέβη σε διάφορες διερευνητικές πράξεις σχετικά με τους ισχυρισμούς της AMD, περιλαμβανομένης της διεξαγωγής επιτόπιων ελέγχων στις εγκαταστάσεις διαφόρων ευρωπαϊκών εταιριών λιανικής πωλήσεως ηλεκτρονικών υπολογιστών και στις εγκαταστάσεις της Intel τον Φεβρουάριο του 2008. Επιπλέον, απέστειλε σε μεγάλους OEM πολλές γραπτές αιτήσεις παροχής πληροφοριών, δυνάμει του άρθρου 18 του κανονισμού 1/2003.
- 9 Στις 17 Ιουλίου 2008 η Επιτροπή κοινοποίησε στην προσφεύγουσα συμπληρωματική κοινοποίηση αιτιάσεων σχετικά με τη συμπεριφορά της έναντι της MSH. Η εν λόγω ανακοίνωση (στο εξής: συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008) αφορούσε και τη συμπεριφορά της Intel έναντι της Lenovo Group Ltd (στο εξής: Lenovo) και περιείχε νέα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη συμπεριφορά της Intel έναντι ορισμένων OEM, τους οποίους αφορούσε η ανακοίνωση αιτιάσεων του 2007, στοιχεία που είχαν περιέλθει στην Επιτροπή μετά την έκδοση της εν λόγω ανακοινώσεως του 2007.
- 10 Η Επιτροπή παρέσχε αρχικώς στην Intel προθεσμία οκτώ εβδομάδων για να υποβάλει την απάντησή της στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2008 ο σύμβουλος ακροάσεων παρέτεινε την προθεσμία αυτή έως τις 17 Οκτωβρίου 2008.
- 11 Η Intel δεν απάντησε στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Αντ' αυτού, στις 10 Οκτωβρίου 2008 άσκησε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσφυγή, η οποία καταχωρίστηκε με αριθμό πρωτοκόλλου T-457/08, με αίτημα, πρώτον, την ακύρωση δύο αποφάσεων της Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό της προθεσμίας που τάχθηκε για την απάντηση στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 και την άρνηση της Επιτροπής να αναζητήσει πολλές κατηγορίες εγγράφων, προερχόμενων ιδίως από την υπόθεση με αντικείμενο ιδιωτική διαφορά μεταξύ των Intel και AMD, η οποία εκδικαζόταν στην πολιτεία Delaware των ΗΠΑ

2 — Εμπιστευτικά στοιχεία που δεν αποκαλύπτονται. Για τη διατήρηση της ανωνυμίας τους, τα ονόματα των προσώπων αντικαταστάθηκαν, όσον αφορά τους εργαζομένους των Intel, Dell, HP, NEC, Lenovo, Acer ή MSH, από το αρχικό γράμμα της επωνυμίας της επιχείρησης στην οποία εργάζονται, ακολουθούμενο από αριθμό και, στην περίπτωση των εργαζομένων της AMD, από το κεφαλαίο γράμμα «C» ακολουθούμενο από αριθμό. Επιπλέον, τα ονόματα των τριών καθηγμένων αντικαταστάθηκαν από τα P1, P2 και P3.

και, δεύτερον, την παράταση της προθεσμίας υποβολής της απαντήσεώς της στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008, ώστε να έχει στη διάθεσή της προθεσμία 30 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία θα αποκτούσε πρόσβαση στα εν λόγω έγγραφα.

- 12 Η Intel υπέβαλε, ακόμη, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, με αριθμό πρωτοκόλλου T-457/08 R, ζητώντας την αναστολή της διαδικασίας που είχε κινήσει η Επιτροπή έως την επί της ουσίας εκδίκαση της προσφυγής της, καθώς και την αναστολή της προθεσμίας που είχε οριστεί για την υποβολή της απαντήσεώς της στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008, και, επικουρικώς, τη χορήγηση προθεσμίας 30 ημερών από την έκδοση της εν λόγω δικαστικής αποφάσεως για να απαντήσει στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008.
- 13 Στις 19 Δεκεμβρίου 2008 η Επιτροπή απέστειλε στην Intel έγγραφο με το οποίο της επισήμανε ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που σκόπευε να χρησιμοποιήσει σε ενδεχόμενη τελική απόφασή της (στο εξής: έγγραφο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά). Η Intel δεν απάντησε στο έγγραφο αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η οποία έληξε στις 23 Ιανουαρίου 2009.
- 14 Στις 27 Ιανουαρίου 2009 ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου απέρριψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων (διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 2009, T-457/08 R, Intel κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή). Μετά την έκδοση της διατάξεως αυτής, η Intel πρότεινε στις 29 Ιανουαρίου 2009 να υποβάλει την απάντησή της στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 και στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο εντός 30 ημερών από την ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω διατάξεως του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου.
- 15 Στις 2 Φεβρουαρίου 2009 η Επιτροπή γνωστοποίησε με επιστολή της στην Intel ότι οι υπηρεσίες της αποφάσισαν να μην παρατείνουν την προθεσμία που της είχε δοθεί για να απαντήσει στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 ή στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο. Στο έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2009 αναφερόταν επίσης ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής ήταν, ωστόσο, διατεθειμένες να λάβουν υπόψη τους ένα εκπρόθεσμο υπόμνημα, υπό την προϋπόθεση ότι η Intel θα υποβάλει τις παρατηρήσεις της έως τις 5 Φεβρουαρίου 2009. Τέλος, η Επιτροπή ανέφερε ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να δεχθεί εκπρόθεσμο αίτημα ακροάσεως και ότι, κατά την εκτίμηση των υπηρεσιών της, η διεξαγωγή ακροάσεως δεν ήταν απαραίτητη για την ομαλή εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας.
- 16 Στις 3 Φεβρουαρίου 2009 η Intel παραιτήθηκε από την κύρια προσφυγή της στην υπόθεση T-457/08, οπότε η υπόθεση αυτή διαγράφηκε από το πρωτόκολλο με διάταξη του προέδρου του πέμπτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 2009.
- 17 Στις 5 Φεβρουαρίου 2009 η Intel υπέβαλε υπόμνημα με παρατηρήσεις επί της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008, καθώς και επί του σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά εγγράφου, χαρακτηρίζοντάς τες ως «απάντηση στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων [του 2008]» και ως «απάντηση στο [σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο]».
- 18 Στις 10 Φεβρουαρίου 2009 η Intel ζήτησε εγγράφως από τον σύμβουλο ακροάσεων τη διεξαγωγή ακροάσεως επί της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008. Ο σύμβουλος ακροάσεων απέρριψε το αίτημα αυτό με έγγραφο της 17ης Φεβρουαρίου 2009.
- 19 Στις 13 Μαΐου 2009 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2009) 3726 τελικό, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 82 [ΕΚ] και του άρθρου 54 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/C-3/37.990 — Intel), περίληψη της οποίας δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (ΕΕ C 227, σ. 13).

II – Η προσβαλλόμενη απόφαση

- 20 Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η Intel υπέπεσε σε ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ και του άρθρου 54 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ από τον Οκτώβριο 2002 έως τον Δεκέμβριο 2007 με την εφαρμογή στρατηγικής που αποσκοπούσε στον αποκλεισμό ανταγωνιστή, συγκεκριμένα της AMD, από την αγορά των CPU με αρχιτεκτονική x86 (στο εξής: CPU x86).

A— Η επίμαχη αγορά

- 21 Τα προϊόντα τα οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση είναι οι CPU. Η κεντρική μονάδα επεξεργασίας αποτελεί το βασικό εξάρτημα κάθε υπολογιστή, τόσο από πλευράς συνολικής επίδοσης όσο και από πλευράς κόστους του συστήματος. Συχνά αποκαλείται «εγκέφαλος» του υπολογιστή. Για την κατασκευή CPU απαιτούνται δαπανηρές εγκαταστάσεις υψηλής τεχνολογίας.
- 22 Οι CPU που χρησιμοποιούνται στους υπολογιστές κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες, δηλαδή στους CPU x86 και στους CPU με διαφορετική αρχιτεκτονική. Η αρχιτεκτονική x86 αποτελεί πρότυπο σχεδιασμένο από την Intel για τους CPU που κατασκευάζει. Καθιστά δυνατή τη λειτουργία αμφοτέρων των λειτουργικών συστημάτων Windows και Linux. Το λειτουργικό σύστημα Windows έχει πρωτογενή σχέση με το σύνολο εντολών της αρχιτεκτονικής x86. Πριν το 2000, υπήρχαν διάφοροι κατασκευαστές CPU x86. Ωστόσο, οι περισσότεροι από αυτούς έχουν αποσυρθεί από την αγορά. Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, οι μόνες εταιρίες που εξακολουθούν να κατασκευάζουν CPU x86 μετά το 2000 είναι ουσιαστικά η Intel και η AMD.
- 23 Η έρευνα της Επιτροπής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αγορά του προϊόντος συμπίπτει με την αγορά των CPU x86. Στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν διευκρινίζεται εάν πρόκειται για μία ενιαία αγορά CPU x86 ή αν πρόκειται για τρεις χωριστές αγορές CPU x86, δηλαδή για επιτραπέζιους υπολογιστές, φορητούς υπολογιστές και διακομιστές. Σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεδομένων των μεριδίων αγοράς της Intel σε κάθε μία από τις επιμέρους αυτές αγορές, δεν θα μεταβαλλόταν η διαπίστωση περί δεσπόζουσας θέσεως.
- 24 Από γεωγραφικής απόψεως, η αγορά χαρακτηρίστηκε ως παγκόσμια.

B— Δεσπόζουσα θέση

- 25 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι κατά το διάστημα των δέκα ετών που εξετάστηκε (1997-2007), η Intel κατείχε αδιαλείπτως μερίδια αγοράς που ανέρχονταν τουλάχιστον σε 70 %. Επιπλέον, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, υπήρχαν σημαντικοί φραγμοί όσον αφορά την είσοδο και την επέκταση στην αγορά των CPU x86. Οι φραγμοί αυτοί ήταν απόρροια μη ανακτήσιμων επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και απαραίτητες για την παραγωγή CPU x86 εγκαταστάσεις παραγωγής. Κατά συνέπεια, όλοι οι ανταγωνιστές της Intel, πλην της AMD, έχουν αποσυρθεί από την αγορά ή κατέχουν αμελητέα μερίδια σε αυτή.
- 26 Δεδομένων των μεριδίων αγοράς της Intel και των φραγμών εισόδου και επέκτασης, η απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Intel κατείχε δεσπόζουσα θέση στην αγορά τουλάχιστον κατά το διάστημα που καλύπτει η απόφαση, δηλαδή από τον Οκτώβριο του 2002 έως τον Δεκέμβριο του 2007.

Γ— Καταχρηστική συμπεριφορά και πρόστιμο

- 27 Στην απόφαση περιγράφονται δύο τύποι συμπεριφοράς της Intel έναντι των εμπορικών της εταιρών, δηλαδή γίνεται λόγος για εκπτώσεις υπό όρους και «απροκάλυπτους περιορισμούς» (naked restrictions).
- 28 Πρώτον, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Intel χορήγησε εκπτώσεις σε μεγάλους OEM, εν προκειμένω τις Dell, Lenovo, HP και NEC, υπό τον όρο ότι οι OEM θα προμηθεύονται το σύνολο ή σχεδόν των σύνολο των CPU x86 από αυτήν. Επίσης, η Intel κατέβαλε χρηματικά ποσά στην MSH, υπό τον όρο ότι η MSH θα πωλεί αποκλειστικά υπολογιστές εξοπλισμένους με CPU x86 της Intel.
- 29 Με την προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνεται ότι οι χορηγούμενες από την Intel εκπτώσεις υπό όρους συνιστούν εκπτώσεις υπέρ πιστών πελατών. Όσον αφορά την υπό όρους καταβολή χρηματικών ποσών από την Intel στην MSH, με την προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώνεται ότι ο οικονομικός μηχανισμός των πληρωμών αυτών είναι αντίστοιχος με αυτόν της χορηγήσεως εκπτώσεων υπό όρους στους OEM.
- 30 Η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει και οικονομική ανάλυση σχετικά με το αν θα ήταν δυνατόν να αποκλειστεί από την αγορά, εξαιτίας των εκπτώσεων, ένας εξίσου αποτελεσματικός με την Intel ανταγωνιστής (efficient competitor test, στο εξής: κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή), ο οποίος όμως δεν κατέχει δεσπίζουσα θέση στην αγορά. Συγκεκριμένα, από την ανάλυση διαπιστώνεται η τιμή στην οποία ένας εξίσου αποτελεσματικός με την Intel ανταγωνιστής θα ήταν αναγκασμένος να πωλεί τους CPU που κατασκευάζει, ως αντιστάθμισμα, για τον OEM, της απώλειας της εκπτώσεως της Intel. Ανάλογη ανάλυση παρατίθεται και για τα χρηματικά ποσά που κατέβαλλε η Intel στην MSH.
- 31 Από τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκέντρωσε η Επιτροπή συνάγεται ότι, χάρη στις υπό όρους εκπτώσεις και τις πληρωμές, η Intel εξασφάλισε ως πιστούς πελάτες τους ισχυρότερους OEM και την MSH. Επιπλέον συνέπεια των πρακτικών αυτών ήταν ο περιορισμός σε σημαντικό βαθμό της δυνατότητας των λοιπών κατασκευαστών να ανταγωνιστούν την Intel με βάση τα προτερήματα των CPU x86 κατασκευής τους. Η αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά της Intel συνέτεινε, ως εκ τούτου, στον περιορισμό των επιλογών των καταναλωτών και των κινήτρων προς καινοτομία.
- 32 Δεύτερον, όσον αφορά τους απροκάλυπτους περιορισμούς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Intel κατέβαλλε χρηματικά ποσά σε τρεις OEM, συγκεκριμένα στις HP, Acer και Lenovo, υπό τον όρο ότι θα αναβάλουν ή θα ακυρώσουν την έναρξη διαθέσεως στην αγορά προϊόντων εξοπλισμένων με CPU κατασκευής AMD (στο εξής: CPU AMD) ή/και ότι θα θέσουν περιορισμούς στη διανομή τέτοιων προϊόντων. Η απόφαση καταλήγει ότι η συμπεριφορά της Intel έβλαψε ευθέως τον ανταγωνισμό και εκφεύγει από τα όρια του συνήθους, βάσει προτερημάτων, ανταγωνισμού.
- 33 Η Επιτροπή διαπιστώνει με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι κάθε μία από τις ως άνω πρακτικές της Intel έναντι των προαναφερθέντων OEM και της MSH συνιστά καταχρηστική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, και ότι όλες αυτές οι καταχρηστικές πρακτικές αποτελούν επίσης μέρος ενιαίας στρατηγικής αποκλεισμού του σημαντικότερου ανταγωνιστή της, της AMD, από την αγορά CPU x86. Αυτές οι καταχρηστικές πρακτικές συνιστούν ενιαία παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ.
- 34 Βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2006), η Επιτροπή επέβαλε στην προσφεύγουσα πρόστιμο 1,06 δισεκατομμύρια ευρώ (για τον υπολογισμό του προστίμου βλ. σκέψεις 1554 έως 1558 κατωτέρω).

Δ— Διατακτικό

35 Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η Intel [...] υπέπεσε σε ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 82 [ΕΚ] και του άρθρου 54 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ από τον Οκτώβριο 2002 έως τον Δεκέμβριο 2007, εφαρμόζοντας στρατηγική σκοπούσα τον αποκλεισμό ανταγωνιστή, και συγκεκριμένα της AMD, από την αγορά των CPU x86, η οποία συνίστατο στα εξής:

- α) χορήγηση εκπτώσεων στην Dell μεταξύ Δεκεμβρίου 2002 και Δεκεμβρίου 2005, υπό τον όρο ότι η Dell θα καλύψει το σύνολο των αναγκών της σε CPU x86 από την Intel·
- β) χορήγηση εκπτώσεων στην HP μεταξύ Νοεμβρίου 2002 και Μαΐου 2005 υπό τον όρο ότι η HP θα αγοράσει από την Intel τουλάχιστον το 95 % των CPU x86 των επιτραπέζιων υπολογιστών που κατασκευάζει για επαγγελματική χρήση·
- γ) χορήγηση εκπτώσεων στη NEC μεταξύ Οκτωβρίου 2002 και Νοεμβρίου 2005 υπό τον όρο ότι η NEC θα αγοράσει τουλάχιστον το 80 % των CPU x86 που προορίζεται για τους διακομιστές που κατασκευάζει από την PC clients από την Intel·
- δ) χορήγηση εκπτώσεων στη Lenovo μεταξύ Ιανουαρίου 2007 και Δεκεμβρίου 2007 υπό τον όρο ότι η Lenovo θα αγοράσει από την Intel το σύνολο των CPU x86 που προορίζονται για τους φορητούς υπολογιστές που κατασκευάζει·
- ε) καταβολή χρηματικών ποσών στην [MSH] μεταξύ Οκτωβρίου 2002 και Δεκεμβρίου 2007 υπό τον όρο ότι η [MSH] θα πωλεί μόνον υπολογιστές εξοπλισμένους με CPU x86 της Intel·
- στ) καταβολή χρηματικών ποσών στην HP μεταξύ Νοεμβρίου 2002 και Μαΐου του 2005 υπό τον όρο ότι: i) η HP θα διοχετεύει τους επαγγελματικής χρήσεως επιτραπέζιους υπολογιστές HP που είναι εξοπλισμένοι με CPU x86 της AMD σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και σε πελάτες του δημοσίου τομέα, της εκπαίδευσης και της υγείας, αντί σε μεγάλες επιχειρήσεις· ii) η HP θα απαγορεύσει στους συνεργαζόμενους με αυτήν διανομείς να διαθέτουν στοκ επαγγελματικής χρήσεως επιτραπέζιων υπολογιστών HP εξοπλισμένων με CPU x86 της AMD, ούτως ώστε οι υπολογιστές αυτοί να διατίθενται στους πελάτες μόνο με παραγγελία στην HP (είτε απευθείας είτε μέσω των συνεργαζόμενων με την HP διανομών που ενεργούσαν ως εμπορικοί αντιπρόσωποι)· iii) η HP θα καθυστερήσει κατά έξι μήνες την έναρξη διαθέσεως στην αγορά του επαγγελματικής χρήσεως υπολογιστή με CPU x86 της AMD που προορίζεται για τις επιχειρήσεις της περιοχής (Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Αφρική)·
- ζ) καταβολή χρηματικών ποσών στην Acer [μεταξύ Σεπτεμβρίου 2003 και Ιανουαρίου 2004] υπό τον όρο ότι η Acer θα καθυστερήσει την έναρξη διαθέσεως στην αγορά φορητού υπολογιστή εξοπλισμένου με CPU x86 της AMD·
- η) καταβολή χρηματικών ποσών στη Lenovo [μεταξύ Ιουνίου 2006 και Δεκεμβρίου 2006] υπό τον όρο ότι η Lenovo θα καθυστερήσει και τελικά θα ακυρώσει την έναρξη διαθέσεως στην αγορά φορητών υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU x86 της AMD.

Άρθρο 2

Για την παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1, επιβάλλεται στην Intel πρόστιμο ύψους 1 060 000 000 ευρώ. [...]

Άρθρο 3

Η Intel [...] θέτει πάραυτα τέλος στην παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1, εφόσον αυτή συνεχίζεται.

Η Intel [...] απέχει από κάθε πράξη ή συμπεριφορά που αναφέρεται στο άρθρο 1 και έχει το ίδιο ή ισοδύναμο αντικείμενο ή αποτέλεσμα.

[...]»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 36 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 22 Ιουλίου 2009, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 37 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 14 Οκτωβρίου 2009, η AMD ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα δίκη υπέρ της Επιτροπής. Ωστόσο, στις 16 Νοεμβρίου 2009, η AMD γνωστοποίησε στο Γενικό Δικαστήριο ότι αποσύρει την αίτηση παρεμβάσεως στην υπόθεση αυτή. Κατά συνέπεια, με διάταξη του προέδρου του όγδοου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 5ης Ιανουαρίου 2010, η AMD διαγράφηκε από παρεμβαίνουσα.
- 38 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Οκτωβρίου 2009, η Union fédérale des consommateurs — Que choisir (UFC — Que choisir) (στο εξής: UFC) ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα δίκη υπέρ της Επιτροπής. Με διάταξη της 7ης Ιουνίου 2010, ο πρόεδρος του όγδοου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτή την παρέμβαση αυτή. Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 22 Σεπτεμβρίου 2010, η UFC γνωστοποίησε στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν θα καταθέσει υπόμνημα παρεμβάσεως, αλλά θα υποβάλει προφορικές παρατηρήσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 39 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Νοεμβρίου 2009, η Association for Competitive Technology (στο εξής: ACT) ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα δίκη υπέρ της Intel. Με διάταξη της 7ης Ιουνίου 2010, ο πρόεδρος του όγδοου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτή την παρέμβαση αυτή. Η ACT υπέβαλε εμπρόθεσμα υπόμνημα παρεμβάσεως και οι κύριοι διάδικοι υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επ' αυτού.
- 40 Δεδομένου ότι η σύνθεση των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου μεταβλήθηκε, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έβδομο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε, κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση.
- 41 Με απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2012, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε την υπόθεση στο έβδομο πενταμελές τμήμα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 1, και του άρθρου 51, παράγραφος 1, του οικείου Κανονισμού Διαδικασίας.
- 42 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, έθεσε εγγράφως ερωτήματα στους διαδίκους και κάλεσε την προσφεύγουσα και την Επιτροπή να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα. Η προσφεύγουσα, η Επιτροπή και η ACT απάντησαν στα έγγραφα ερωτήματα και προσκόμισαν τα ζητηθέντα έγγραφα εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 43 Η απάντηση της UFC σε έγγραφο ερώτημα του Γενικού Δικαστηρίου περιήλθε εκπρόθεσμα στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, αλλά ο πρόεδρος του έβδομου τμήματος αποφάσισε, με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2012, να συμπεριληφθεί παρά ταύτα η απάντηση αυτή στη δικογραφία.

- 44 Με διάταξη της 16ης Απριλίου 2012, το Γενικό Δικαστήριο διέταξε την Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 65, στοιχείο β', το άρθρο 66, παράγραφος 1, και το άρθρο 67, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, να προσκομίσει το εμπιστευτικό κείμενο του εσωτερικού σημειώματος σχετικά με τη συνάντηση μεταξύ εκπροσώπων της Επιτροπής και του D1, [εμπιστευτικό] της Dell, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 23 Αυγούστου 2006. Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε εμπροθέσμως στο αίτημα αυτό. Αρχικώς, το έγγραφο αυτό δεν κοινοποιήθηκε ούτε στην προσφεύγουσα ούτε στους παρεμβαίνοντες.
- 45 Η Intel και η Επιτροπή ζήτησαν να απαλειφθούν από τα κείμενα που θα κοινοποιηθούν στους παρεμβαίνοντες ορισμένα εμπιστευτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα δικόγρατά τους και στα συνημμένα έγγραφα, περιλαμβανομένων των απαντήσεων στις έγγραφες ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου. Στους παρεμβαίνοντες διαδίκους κοινοποιήθηκαν τα προσκομισθέντα από την προσφεύγουσα και την Επιτροπή μη εμπιστευτικά κείμενα των εν λόγω δικογράφων και συνημμένων εγγράφων. Οι παρεμβαίνοντες δεν προέβαλαν αντιρρήσεις επί του ζητήματος αυτού.
- 46 Στις 7 Ιουνίου 2012 η προσφεύγουσα, η Επιτροπή και η ACT μετέσχον σε ανεπίσημη συνάντηση με αντικείμενο την εμπιστευτική μεταχείριση ορισμένων στοιχείων και την οργάνωση της επ' ακροατηρίου συζήτησεως παρουσία των πέντε δικαστών που έβδομου πενταμελούς τμήματος.
- 47 Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Ιουλίου 2012, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι οι ενδιαφερόμενοι OEM, καθώς και οι MSH και AMD, δήλωσαν ότι συμφωνούν για τη δημοσιοποίηση, κατά τη δημόσια επ' ακροατηρίου συζήτηση και στο δημοσιευμένο κείμενο της αποφάσεως που θα εκδοθεί, στοιχείων τα οποία τους αφορούν και τα οποία είχαν προηγουμένως χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά.
- 48 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η οποία διεξήχθη εν μέρει κεκλεισμένων των θυρών από τις 3 έως τις 6 Ιουλίου 2012.
- 49 Με διάταξη της 29ης Ιανουαρίου 2013, κινήθηκε εκ νέου η προφορική διαδικασία. Στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, δεδομένου ότι η Επιτροπή, η οποία είχε επίσης διαβουλευθεί με την Dell, δεν προέβαλε αντιρρήσεις, το Γενικό Δικαστήριο, αφού άκουσε την Επιτροπή, κοινοποίησε στην προσφεύγουσα και στους παρεμβαίνοντες ολόκληρο το κείμενο του εσωτερικού σημειώματος σχετικά με τη συνάντηση με τον D1, [εμπιστευτικό] της Dell, και τους ζήτησε να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των χωρίων του εν λόγω σημειώματος που δεν τους είχαν προηγουμένως κοινοποιηθεί. Η προσφεύγουσα και η ACT ανταποκρίθηκαν στο αίτημα αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Η UFC δεν υπέβαλε παρατηρήσεις εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε κατόπιν από την Επιτροπή να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί των παρατηρήσεων της προσφεύγουσας. Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε επίσης από την προσφεύγουσα και την Επιτροπή να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των παρατηρήσεων της ACT. Ανταποκρίθηκαν αμφότερες εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Η προφορική διαδικασία περατώθηκε εν συνεχεία στις 6 Μαΐου 2013.
- 50 Η προσφεύγουσα, υποστηριζόμενη από την ACT, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλόμενη απόφαση,
  - επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει ουσιαστικά το ύψος του προστίμου,
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 51 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή,

- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα,
  - να καταδικάσει την ACT στα σχετικά με την παρέμβασή της δικαστικά έξοδα.
- 52 Η UFC ουσιαστικά συντάσσεται με τα αιτήματα της Επιτροπής και ζητεί να καταδικαστεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

I – Επί του παραδεκτού ορισμένων συνημμένων εγγράφων

- 53 Η Επιτροπή προβάλλει ότι ορισμένα έγγραφα που η προσφεύγουσα έχει προσκομίσει συνημμένα στην προσφυγή και τα οποία αντιστοιχούν σε μαρτυρικές καταθέσεις ενώπιον του δικαστηρίου του Delaware, το οποίο εκδικάζει τη διαφορά μεταξύ Intel και AMD στις ΗΠΑ (στο εξής: δικαστήριο του Delaware, βλ. σκέψη 11 ανωτέρω), είναι απαράδεκτα δυνάμει του άρθρου 43, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά το οποίο «[αν], λόγω του όγκου ενός στοιχείου ή εγγράφου, στο διαδικαστικό έγγραφο επισυνάπτονται μόνον αποσπάσματα, κατατίθεται στη Γραμματεία το στοιχείο ή έγγραφο αυτούσιο ή πλήρες αντίγραφό του».
- 54 Η Επιτροπή τονίζει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε ούτε κατέθεσε στο πρωτόκολλο τα έγγραφα που ήταν συνημμένα στις μαρτυρικές καταθέσεις ενώπιον του δικαστηρίου του Delaware. Η Επιτροπή τονίζει επίσης ότι, για ορισμένες από τις καταθέσεις αυτές, η προσφεύγουσα προσκόμισε μόνον αποσπάσματα από τα πρακτικά και όχι το πλήρες κείμενό τους.
- 55 Η επιχειρηματολογία της Επιτροπής κρίνεται καταρχάς απορριπτέα, κατά το μέρος που αφορά τις μαρτυρικές καταθέσεις για τις οποίες προσκομίστηκαν πλήρη πρακτικά, χωρίς όμως τα συνημμένα έγγραφά τους. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 43, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, αρκεί η κατάθεση του πλήρους κειμένου στη Γραμματεία. Το άρθρο αυτό δεν επιτάσσει να κατατίθενται στη Γραμματεία και όλα τα λοιπά έγγραφα στα οποία αναφέρεται έγγραφο συνημμένο σε δικόγραφο. Σε περίπτωση που ορισμένα μέρη των μαρτυρικών καταθέσεων που επικαλείται η προσφεύγουσα δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά χωρίς τα έγγραφα στα οποία αναφέρονται οι μάρτυρες, τίθεται ζήτημα μόνον ως προς την αποδεικτική αξία των συγκεκριμένων καταθέσεων. Δεν μπορεί, όμως, να αμφισβητηθεί το παραδεκτό των μαρτυρικών καταθέσεων τις οποίες προσκόμισε η προσφεύγουσα συνημμένες στο δικόγραφο της προσφυγής.
- 56 Όσον αφορά τις μαρτυρικές καταθέσεις από τις οποίες η προσφεύγουσα έχει προσκομίσει μόνον αποσπάσματα, συνημμένα στα υπομνήματά της, τονίζονται τα εξής.
- 57 Ακόμη και αν το άρθρο 43, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας ερμηνευόταν κατά την έννοια ότι υποχρεώνει τους διαδίκους να καταθέτουν στη Γραμματεία το πλήρες κείμενο κάθε εγγράφου, αποσπάσματα του οποίου προσκομίζουν συνημμένα σε δικόγραφο, η παραβίαση της υποχρέωσης αυτής συνιστά ελάττωμα που μπορεί να θεραπευθεί.
- 58 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά την παράγραφο 57, στοιχείο δ', των πρακτικών οδηγιών προς τους διαδίκους ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, της 5ης Ιουλίου 2007 (ΕΕ L 232, σ. 7), όπως έχουν τροποποιηθεί, η παράλειψη προσκομίσεως των παραρτημάτων που αναφέρονται στη σχετική κατάσταση είναι θεραπεύσιμη. Η προσκόμιση, από διάδικο, αποσπάσματος μόνον ενός εγγράφου, αντί του πλήρους κειμένου, αποτελεί κατά μείζονα λόγο θεραπεύσιμο ελάττωμα.
- 59 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από την προσφεύγουσα, στο πλαίσιο μέτρου οργάνωσης της διαδικασίας, να προσκομίσει τα πλήρη κείμενα όλων εκείνων των μαρτυρικών καταθέσεων, από τις οποίες είχε προσκομίσει μόνον αποσπάσματα, χωρίς να καταθέσει το πλήρες κείμενο στη Γραμματεία.

Η προσφεύγουσα ανταποκρίθηκε στο αίτημα αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας και το Γενικό Δικαστήριο παρέσχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να υποβάλει έγγραφες παρατηρήσεις επί των εγγράφων αυτών.

- 60 Είναι, συνεπώς, απορριπτικό το επιχείρημα της Επιτροπής ότι ορισμένα από τα έγγραφα που προσκόμισε η προσφεύγουσα είναι απαράδεκτα δυνάμει του άρθρου 43, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας.

II – Επί του αιτήματος περί ακύρωσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως

A— Γενικά ζητήματα σχετικά με τις νομικής φύσεως εκτιμήσεις της Επιτροπής

1. Επί του βάρους αποδείξεως και τον απαιτούμενο βαθμό αποδεικτικής ισχύος

- 61 Επικαλούμενη τη νομολογία των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προσφεύγουσα τονίζει, μεταξύ άλλων, ότι οι υποθέσεις ανταγωνισμού είναι της ίδιας φύσεως με τις ποινικές υποθέσεις, πράγμα που σημαίνει ότι απαιτούνται αυξημένης αποδεικτικής ισχύος στοιχεία και ότι έχει εφαρμογή το τεκμήριο αθωότητας.
- 62 Κατά το άρθρο 2 του κανονισμού 1/2003, σε όλες τις διαδικασίες εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ, το βάρος αποδείξεως της παραβάσεως του άρθρου αυτού φέρει το μέρος ή η αρχή που προβάλλει την παράβαση, δηλαδή, εν προκειμένω, η Επιτροπή. Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, ενδεχόμενη αμφιβολία του δικαστή πρέπει να αποβαίνει υπέρ της επιχειρήσεως στην οποία απευθύνεται η απόφαση που διαπιστώνει παράβαση. Συνεπώς, ο δικαστής δεν μπορεί να κρίνει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη της επίδικης παραβάσεως όταν διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό, ιδίως στο πλαίσιο προσφυγής με την οποία επιδιώκεται η ακύρωση αποφάσεως περί επιβολής προστίμου (αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2004, T-67/00, T-68/00, T-71/00 και T-78/00, JFE Engineering κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-2501, στο εξής: απόφαση JFE, σκέψη 177, και της 12ης Ιουλίου 2011, T-112/07, Hitachi κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-3871, σκέψη 58).
- 63 Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, όπως αυτό απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λαμβανομένων υπόψη της φύσεως των επιδικών παραβάσεων καθώς και της φύσεως και του βαθμού αυστηρότητας των κυρώσεων τις οποίες επισύρουν, η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας εφαρμόζεται και επί των διαδικασιών των σχετικών με παραβάσεις των ισχυόντων για τις επιχειρήσεις κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-199/92 P, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4287, σκέψεις 149 και 150, και C-235/92 P, και Montecatini κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4539, σκέψεις 175 και 176, και απόφαση JFE, σκέψη 62 ανωτέρω, σκέψη 178).
- 64 Όπως έχει γίνει δεκτό από τη σχετική με την εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ νομολογία, η Επιτροπή υποχρεούται μιν να παραθέσει συγκεκριμένα και συγκλίνοντα αποδεικτικά στοιχεία, προκειμένου να στοιχειοθετήσει με βεβαιότητα την παράβαση, αλλά δεν είναι απαραίτητο κάθε απόδειξη που προσκομίζει η Επιτροπή να ανταποκρίνεται στα κριτήρια αυτά για κάθε στοιχείο της παραβάσεως. Αρκεί η δέσμη των ενδείξεων που επικαλείται το εν λόγω όργανο να ανταποκρίνεται, συνολικώς εκτιμώμενη, στην απαίτηση αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψεις 513 έως 523).

Η αρχή αυτή εφαρμόζεται και στις υποθέσεις σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2010, T-321/05, AstraZeneca κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-2805, στο εξής: απόφαση AstraZeneca, σκέψη 477).

- 65 Όσον αφορά την αποδεικτική ισχύ των αποδεικτικών στοιχείων που επικαλείται η Επιτροπή, είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση μεταξύ δυο περιπτώσεων.
- 66 Αφενός, όταν η Επιτροπή διαπιστώνει παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, στηριζόμενη στην υπόθεση ότι τα αποδειχθέντα γεγονότα δεν μπορούν να εξηγηθούν διαφορετικά παρά μόνον σε συνάρτηση με την ύπαρξη αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς, ο δικαστής της Ένωσης ακυρώνει την επίμαχη απόφαση εφόσον οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις προβάλουν επιχειρηματολογία που φωτίζει διαφορετικά τα αποδειχθέντα από την Επιτροπή γεγονότα, καθιστώντας δυνατή την αντικατάσταση της εξηγήσεως που επικαλείται η Επιτροπή για τη διαπίστωση της παραβάσεως με άλλη εύλογη εξήγηση των περιστατικών. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη παραβιάσεως του δικαίου του ανταγωνισμού (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 28ης Μαρτίου 1984, 29/83 και 30/83, *Compagnie royale asturienne des mines και Rheinznink κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1984, σ. 1679, σκέψη 16, και της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, *Ahlström Osaakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1993, σ. I-1307, σκέψεις 126 και 127).
- 67 Αφετέρου, όταν η Επιτροπή επικαλείται αποδεικτικά στοιχεία τα οποία είναι καταρχήν επαρκή για την απόδειξη της υπάρξεως παραβάσεως, δεν αρκεί η επιχείρηση απλώς να επικαλεστεί το ενδεχόμενο να έχει επηρεαστεί η αποδεικτική αξία των εν λόγω στοιχείων από γεγονός που μεσολάβησε για να μετατεθεί στην Επιτροπή το βάρος της αποδείξεως του ότι το γεγονός αυτό δεν ήταν σε θέση να επηρεάσει την αποδεικτική αξία των στοιχείων. Αντιθέτως, εκτός από τις περιπτώσεις όπου η απόδειξη αυτή δεν είναι δυνατή εκ μέρους της οικείας επιχείρησης λόγω της συμπεριφοράς της ίδιας της Επιτροπής, απόκειται στην οικεία επιχείρηση να αποδείξει επαρκώς κατά νόμο, αφενός, την ύπαρξη του γεγονότος που επικαλείται και, αφετέρου, ότι το γεγονός αυτό κλονίζει την αποδεικτική αξία των στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 2010, T-141/08, *E.ON Energie κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2010, σ. II-5761, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 68 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων πρέπει να εξεταστεί εάν η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο τα περιστατικά που ελήφθησαν υπόψη με την προσβαλλόμενη απόφαση, σε σχέση με τους λόγους που επικαλείται η προσφεύγουσα.

2. Επί του νομικού χαρακτηρισμού των εκπτώσεων και χρηματικών ποσών που χορηγήθηκαν έναντι αποκλειστικότητας ως προς τον εφοδιασμό

- 69 Με την αιτιολογική σκέψη 924 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το ύψος των εκπτώσεων που χορηγήθηκαν στις Dell, HP, NEC και Lenovo συνδεόταν *de facto* με την προϋπόθεση ότι οι επιχειρήσεις αυτές θα καλύπτουν με αγορές από την Intel το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο των αναγκών τους σε CPU x86, τουλάχιστον σε έναν συγκεκριμένο τομέα, με συνέπεια τον περιορισμό της ελευθερίας επιλογής των εν λόγω επιχειρήσεων. Όσον αφορά τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονταν στην MSH, η Επιτροπή διαπίστωσε, με την ίδια αιτιολογική σκέψη, ότι προϋπόθεση για τις πληρωμές αυτές ήταν να πωλεί η MSH αποκλειστικά υπολογιστές εξοπλισμένους με CPU x86 της Intel, με συνέπεια τον περιορισμό της ελευθερίας επιλογής της MSH. Η Επιτροπή επισήμανε, με την αιτιολογική σκέψη 925 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, ελλείψει αντικειμενικών λόγων, οι διαπιστώσεις αυτές αρκούν για να αποδειχθεί η παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ.
- 70 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον εκ μέρους της Επιτροπής νομικό χαρακτηρισμό των χρηματικών καταβολών. Κατ' ουσίαν, προβάλλει ότι η Επιτροπή, για να προσδιορίσει εάν οι εκπτώσεις και οι πληρωμές που της προσάπτει περιορίζουν τον ανταγωνισμό, έπρεπε να προβεί σε συνολική εκτίμηση

των πραγματικών περιστατικών. Πριν χαρακτηρίσει τη χορήγηση εκπτώσεων ως αντίθετη στο άρθρο 82 ΕΚ, η Επιτροπή έπρεπε να αποδείξει ότι οι εκπτώσεις αυτές μπορούσαν πράγματι να προκαλέσουν τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά, πράγμα που θα απέβαινε σε βάρος των καταναλωτών. Δεδομένου ότι η συμπεριφορά αυτή εκδηλώθηκε στο παρελθόν, η Επιτροπή έπρεπε να αποδείξει ότι οι επίδικες συμφωνίες όντως είχαν ως συνέπεια τον αποκλεισμό ανταγωνιστών.

71 Η Επιτροπή προβάλλει ότι οι επίμαχες εκπτώσεις συνιστούν «εκπτώσεις υπέρ πιστών πελατών κατά την έννοια της νομολογίας Hoffmann-La Roche», όπως αυτή απορρέει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, στο εξής: απόφαση Hoffmann-La Roche). Φρονεί ότι, για τέτοιου είδους πρακτικές, δεν είναι απαραίτητο να αποδεικνύεται κατά περίπτωση ότι είχαν ως πραγματική ή ενδεχόμενη συνέπεια τον αποκλεισμό από την αγορά.

α) Επί των εκπτώσεων που χορηγούνταν στους OEM ως έναντι αποκλειστικού ή σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού

1) Επί του νομικού χαρακτηρισμού

72 Κατά πάγια νομολογία, η εκ μέρους επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση στην αγορά δέσμευση των αγοραστών —έστω και κατόπιν αιτήματός τους—, διά της υποχρέωσης ή της υποσχέσεως να καλύπτουν το σύνολο ή σημαντικό τμήμα των αναγκών τους αποκλειστικά από αυτήν, συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, ανεξαρτήτως του αν η υποχρέωση αυτή συμφωνήθηκε χωρίς αντάλλαγμα ή με αντάλλαγμα τη χορήγηση εκπτώσεων (απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 89, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2010, T-155/06, απόφαση Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-4361, στο εξής: απόφαση Tomra του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 208).

73 Το ίδιο ισχύει και όταν η εν λόγω επιχείρηση, χωρίς να δεσμεύει επισήμως τους αγοραστές, εφαρμόζει, είτε βάσει των όρων συμφωνιών που συνάφθηκαν με τους αγοραστές είτε μονομερώς, σύστημα εκπτώσεων σε πιστούς πελάτες, δηλαδή σύστημα εκπτώσεων ή επιστροφών υπό τον όρο της καλύψεως από τον πελάτη του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των αναγκών του —άσχετα από το ύψος των αγορών του— από τη δεσπόζουσα επιχείρηση (απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 89, και απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Απριλίου 2012, C-549/10 P, απόφαση Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής, στο εξής: απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 70).

74 Όσον αφορά ειδικότερα τον χαρακτηρισμό των εκπτώσεων που χορηγεί κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση ως καταχρηστικών, οι εκπτώσεις διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, στο εξής: απόφαση Michelin I, σκέψεις 71 έως 73, και της 15ης Μαρτίου 2007, C-95/04 P, British Airways κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-2331, στο εξής: απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψεις 62, 63, 65, 67 και 68).

75 Πρώτον, τα συστήματα εκπτώσεων βάσει ποσότητας (στο εξής: εκπτώσεις λόγω ποσότητας), συναρτώμενα αποκλειστικώς με τον όγκο των πραγματοποιούμενων αγορών από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, θεωρείται ότι δεν συνεπάγονται εν γένει τον αποκλεισμό από την αγορά, κατά παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ. Καίτοι η αύξηση της παρεχόμενης ποσότητας συνεπάγεται μείωση του κόστους για τον προμηθευτή, αυτός δικαιούται, πράγματι, να μετακυλήσει τη μείωση αυτή στον πελάτη του μέσω ευνοϊκότερης τιμολογήσεως. Επομένως, οι εκπτώσεις λόγω ποσότητας θεωρείται ότι αντανακλούν το όφελος που αποκόμισε η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση λόγω αποδοτικότητας και οικονομικών κλίμακος (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-203/01, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-4071, στο εξής: απόφαση Michelin II, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 76 Δεύτερον, υπάρχουν εκπτώσεις για τη χορήγηση των οποίων τίθεται ως προϋπόθεση να καλύπτει ο πελάτης σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών του από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Το είδος αυτό των εκπτώσεων, στο οποίο η Επιτροπή αναφέρεται με τη φράση «εκπτώσεις υπέρ πιστών πελατών κατά την έννοια της νομολογίας Hoffmann-La Roche», καλείται εφεξής «εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας». Τονίζεται ότι ο όρος αυτός θα χρησιμοποιείται και για τις εκπτώσεις που δεν συναρτώνται από υποχρέωση αποκλειστικού εφοδιασμού σε ποσοστό 100 %, αλλά από την προϋπόθεση ότι πελάτης θα καλύπτει σημαντικό μέρος των αναγκών από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση.
- 77 Αυτού του είδους οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούνται από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση είναι ασύμβατες με τον σκοπό της διατηρήσεως ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, διότι δεν στηρίζονται —πλην εξαιρέσεων— σε οικονομική παροχή που να δικαιολογεί τη χορήγηση του εν λόγω πλεονεκτήματος, αλλά αποσκοπούν στην εξάλειψη ή τον περιορισμό της δυνατότητας του αγοραστή να επιλέγει τις πηγές εφοδιασμού του και στην παρεμπόδιση της εισόδου άλλων παραγωγών στην αγορά (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 90, και απόφαση Tomra του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 72 ανωτέρω, σκέψη 209). Συγκεκριμένα, με τις εκπτώσεις αυτές επιδιώκεται, μέσω της χορηγήσεως οικονομικών πλεονεκτημάτων, η παρεμπόδιση του εφοδιασμού των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς (απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 90, και απόφαση Tomra του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 72 ανωτέρω, σκέψη 210).
- 78 Τρίτον, υπάρχουν άλλα συστήματα εκπτώσεων στο πλαίσιο των οποίων η χορήγηση οικονομικού κινήτρου δεν συναρτάται μεν ευθέως με την προϋπόθεση αποκλειστικού ή σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, πλην όμως ο μηχανισμός χορηγήσεως της εκπτώσεως μπορεί επίσης να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πιστών πελατειακών σχέσεων (στο εξής: εκπτώσεις που εμπίπτουν στην τρίτη κατηγορία). Η συγκεκριμένη κατηγορία εκπτώσεων περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα συστήματα εκπτώσεων που εξαρτώνται από την επίτευξη επιμέρους στόχων ως προς τις πωλήσεις, εκπτώσεων οι οποίες δεν συνιστούν εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, διότι δεν εξαρτώνται από δέσμευση περί αποκλειστικότητας ή από την κάλυψη μέρους των αναγκών των επιχειρήσεων από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η προσφορά τέτοιων εκπτώσεων συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, πρέπει να εξεταστεί το σύνολο των περιστάσεων, ιδίως τα κριτήρια και ο τρόπος χορηγήσεως της εκπτώσεως, και να εξεταστεί εάν η έκπτωση αποσκοπεί, μέσω πλεονεκτήματος που δεν στηρίζεται σε καμία οικονομική παροχή που να το δικαιολογεί, στην αφαίρεση από τον αγοραστή ή στον περιορισμό της δυνατότητας επιλογής των πηγών εφοδιασμού, στην παρεμπόδιση της προσβάσεως των ανταγωνιστών στην αγορά ή στην ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσεως διά της νοθεύσεως του ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, απόφαση Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 73, απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψεις 65 και 67, και απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 71).
- 79 Οι εκπτώσεις που χορηγήθηκαν στις Dell, HP, NEC και Lenovo και για τις οποίες κάνει λόγο η Επιτροπή, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 1, στοιχεία α' έως δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, εμπίπτουν στη δεύτερη κατηγορία, πρόκειται δηλαδή για εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις στις οποίες κατέληξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, επρόκειτο για εκπτώσεις οι οποίες χορηγούνταν υπό την προϋπόθεση ότι ο πελάτης θα καλύπτει από την Intel, τουλάχιστον σε έναν συγκεκριμένο τομέα, είτε το σύνολο των αναγκών του σε CPU x86, όσον αφορά τις Dell και Lenovo, είτε σημαντικό μέρος των αναγκών αυτών, και συγκεκριμένα το 95 %, όσον αφορά HP, και το 80 %, όσον αφορά τη NEC.
- 80 Σημειωτέον ότι, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα, ο χαρακτηρισμός των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας ως καταχρηστικών δεν προϋποθέτει ανάλυση των περιστάσεων της υποθέσεως, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν αυτές θα είχαν ως συνέπεια τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά.

- 81 Συγκεκριμένα, από την απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω (σκέψεις 89 και 90), προκύπτει ότι οι εκπτώσεις της κατηγορίας αυτής συνιστούν κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, εφόσον η χορήγησή τους δεν είναι αντικειμενικά δικαιολογημένη. Το Δικαστήριο δεν απαιτεί να αποδειχθεί δυνατότητα περιορισμού του ανταγωνισμού βάσει των περιστάσεων της υποθέσεως.
- 82 Επιπλέον, από την απόφαση Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, και την απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, προκύπτει ότι η εξέταση όλων των περιστάσεων της υποθέσεως είναι απαραίτητη μόνο για τις εκπτώσεις της τρίτης κατηγορίας. Συγκεκριμένα, με τη σκέψη 71 της αποφάσεως Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, το Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία κατά την οποία η έκπτωση που τείνει να εμποδίσει, μέσω της χορηγήσεως οικονομικών πλεονεκτημάτων, τον εφοδιασμό των πελατών από ανταγωνιστές είναι καταχρηστική κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ. Περαιτέρω, με τη σκέψη 72 της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το επίμαχο στην υπόθεση εκείνη σύστημα εκπτώσεων δεν αποτελούσε ούτε απλή έκπτωση λόγω ποσότητας ούτε σύστημα με υποχρέωση αποκλειστικότητας ή καλύψεως μέρους των αναγκών από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Τέλος, με τη σκέψη 73 της ίδιας αποφάσεως, το Δικαστήριο επισήμανε ότι έπρεπε «επομένως» να εξεταστεί το σύνολο των περιστάσεων και ιδίως τα κριτήρια και ο τρόπος χορηγήσεως της εκπτώσεως.
- 83 Με την απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, το Δικαστήριο υπενθύμισε, αρχικώς, με τη σκέψη 62, τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, και, εν συνεχεία, επισήμανε τη διαφορά μεταξύ των περιστατικών τα οποία αφορούσε η απόφαση αυτή και των περιστατικών τα οποία αφορούσε η απόφαση Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, τονίζοντας, με τη σκέψη 65, ότι η απόφαση αυτή αφορούσε εκπτώσεις οι οποίες χορηγούνταν στους πελάτες της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης χωρίς την εκ μέρους τους δέσμευση να καλύπτουν το σύνολο ή σημαντικό μέρος των αναγκών τους αποκλειστικά από την εν λόγω επιχείρηση. Περαιτέρω, με τη σκέψη 67 επισήμανε ότι, κατά τη νομολογία, πρέπει να εξεταστεί το σύνολο των περιστάσεων προκειμένου να διαπιστωθεί εάν μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση έχει καταχραστεί τη θέση αυτή, εφαρμόζοντας σύστημα εκπτώσεων «όπως αυτό που περιγράφεται στη σκέψη 65 της παρούσας αποφάσεως». Τέλος, με τη σκέψη 68, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το να διαπιστωθεί εάν οι εκπτώσεις μπορούσαν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά είναι απαραίτητο μόνο στην περίπτωση συστήματος εκπτώσεων ή πριμοδοτήσεων οι οποίες «δεν αποτελούν ούτε εκπτώσεις ή πριμοδοτήσεις λόγω ποσοτήτων, ούτε εκπτώσεις ή πριμοδοτήσεις υπέρ πιστών πελατών υπό την έννοια της προπαρατεθείσας αποφάσεως Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής».
- 84 Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τη νομολογία, η εξέταση του συνόλου των περιστάσεων είναι απαραίτητη μόνο στην περίπτωση των εκπτώσεων που εμπίπτουν στην τρίτη κατηγορία και όχι στην περίπτωση των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας που εμπίπτουν στη δεύτερη κατηγορία.
- 85 Η προσέγγιση αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούνται από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση μπορούν εκ φύσεως να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.
- 86 Συγκεκριμένα, οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας έχουν εγγενώς τη δυνατότητα να δημιουργούν δέσμευση των πελατών με την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Χορηγώντας εκπτώσεις ως αντάλλαγμα για τον αποκλειστικό εφοδιασμό ή την κάλυψη σημαντικού μέρους των αναγκών που πελάτη, η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση παρέχει οικονομικό πλεονέκτημα με σκοπό την παρεμπόδιση του εφοδιασμού των πελατών από ανταγωνιστές παραγωγούς. Δεν είναι συνεπώς απαραίτητο να εξεταστούν οι περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η έκπτωση αποσκοπεί στην παρεμπόδιση του εφοδιασμού των πελατών από τους ανταγωνιστές.
- 87 Σημειωτέον εξάλλου ότι οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούνται από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση μπορούν εκ φύσεως να προκαλέσουν αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά. Συγκεκριμένα, η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, ως κινήτρου προκειμένου ο

πελάτης να καλύπτει το σύνολο ή σημαντικό μέρος των αναγκών του από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, ωθεί τον πελάτη αυτόν να μην εφοδιάζεται από ανταγωνιστές της επιχειρήσεως αυτής όσον αφορά το μέρος της ζήτησης που καλύπτεται από τον όρο της αποκλειστικότητας.

- 88 Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι αποκλεισμός από την αγορά προκαλείται όχι μόνον όταν η πρόσβαση στην αγορά καθίσταται αδύνατη, αλλά και όταν αυτή καθίσταται δυσχερέστερη (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 85, της 17ης Φεβρουαρίου 2011, C-52/09, TeliaSonera Sverige, Συλλογή 2011, σ. I-527, στο εξής: απόφαση TeliaSonera, σκέψη 63, και απόφαση Michelin II, σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψη 244). Η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, ώστε ο πελάτης παρωθείται να μην εφοδιάζεται από τους ανταγωνιστές της όσον αφορά το μέρος της ζήτησης που καλύπτεται από τον όρο της αποκλειστικότητας, μπορεί εκ φύσεως να καταστήσει δυσχερέστερη την πρόσβαση των εν λόγω ανταγωνιστών στην αγορά.
- 89 Μολονότι η επιβολή όρων αποκλειστικότητας ενδέχεται, καταρχήν, να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό, οπότε οι συνέπειές της σε μια αγορά όπου ο ανταγωνισμός λειτουργεί ομαλά πρέπει να εξετάζονται εντός του συγκεκριμένου πλαισίου (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1991, C-234/89, Δηλιμίτης, Συλλογή 1991, σ. I-935, σκέψεις 14 έως 27), τούτο δεν μπορεί να γίνει δεκτό στην περίπτωση μιας αγοράς όπου ο ανταγωνισμός είναι ήδη περιορισμένος, ακριβώς επειδή μια από τις επιχειρήσεις κατέχει δεσπόζουσα θέση (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, στο εξής: απόφαση BPB Industries και British Gypsum του Δικαστηρίου, σκέψη 11, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, Συλλογή 1995, σ. I-867, σημεία 42 έως 45).
- 90 Η λύση αυτή δικαιολογείται από την ευθύνη που υπέχει η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να μην υπονομεύει τον πραγματικό και ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς και από το γεγονός ότι, όταν μια επιχείρηση κατέχει ισχυρή θέση στην αγορά, η επιβολή όρων αποκλειστικού εφοδιασμού για σημαντικό ποσοστό των αγορών ενός πελάτη συνιστά ανεπίτρεπτο εμπόδιο για την είσοδο στην αγορά αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 1ης Απριλίου 1993, T-65/89, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-389, στο εξής: απόφαση BPB Industries και British Gypsum του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψεις 65 έως 68). Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, η αποκλειστικότητα όσον αφορά τον εφοδιασμό έχει ως αποτέλεσμα να πλήττεται ακόμη περισσότερο η ανταγωνιστική δομή της αγοράς. Επομένως, καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως συνιστά κάθε δέσμευση αποκλειστικού εφοδιασμού έναντι της επιχειρήσεως που κατέχει τη δεσπόζουσα θέση (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψεις 120, 121 και 123, απόφαση BPB Industries και British Gypsum του Δικαστηρίου, σκέψη 89 ανωτέρω, σκέψη 11, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, σκέψη 89 ανωτέρω, σημεία 46 και 47).
- 91 Περαιτέρω, τονίζεται επίσης ότι εγγενές χαρακτηριστικό της ισχυρής δεσπόζουσας θέσεως, όπως αυτής που κατέχει η προσφεύγουσα, αποτελεί η μη ύπαρξη, όσον αφορά σημαντικό μέρος της ζήτησης, κατάλληλου υποκατάστατου προϊόντος αυτού που πωλεί η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Επομένως, ο προμηθευτής που κατέχει δεσπόζουσα θέση αποτελεί ως επί το πλείστον αναγκαίο εμπορικό εταίρο (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 41, απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 75, και απόφαση Tomra του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 72 ανωτέρω, σκέψη 269). Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι είχε την ιδιότητα του αναγκαίου εμπορικού εταίρου καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως, όπως διαπιστώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 92 Η ιδιότητα του αναγκαίου εμπορικού εταίρου συνεπάγεται ότι οι πελάτες καλύπτουν σε κάθε περίπτωση μέρος των αναγκών τους από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση (στο εξής: μη διεκδικήσιμο μερίδιο αγοράς). Επομένως, ο ανταγωνιστής μιας κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως μπορεί να την ανταγωνιστεί για τον συνολικό εφοδιασμό ενός πελάτη, αλλά μόνον για

το μέρος της ζήτησεως πέραν του μη διεκδικήσιμου μεριδίου αγοράς (στο εξής: διεκδικήσιμο μερίδιο αγοράς). Επομένως, το διεκδικήσιμο μερίδιο αγοράς είναι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 1009 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το μέρος των αναγκών ενός πελάτη που μπορεί ρεαλιστικά να καλυφθεί από νέο ανταγωνιστή για οποιαδήποτε δεδομένη περίοδο. Η χορήγηση εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση δυσχεραίνει την πώληση ανταγωνιστικών προϊόντων στους πελάτες της εν λόγω επιχείρησης. Συγκεκριμένα, αν ένας πελάτης της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης εφοδιαστεί από ανταγωνιστή, μη τηρώντας την υποχρέωση πλήρους ή σχεδόν πλήρους αποκλειστικότητας, αντιμετωπίζει τον κίνδυνο να απολέσει όχι μόνον την έκπτωση για τις ποσότητες των προϊόντων που έχει αγοράσει από τον ανταγωνιστή, αλλά και το σύνολο της εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας.

93 Επομένως, για να καταστήσει ο ανταγωνιστής της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης την προσφορά του ελκυστική, δεν αρκεί να προτείνει ελκυστικότερους όρους όσον αφορά τις μονάδες προϊόντων που μπορεί αυτός να προμηθεύσει στον πελάτη, αλλά και να αντισταθμίσει την απώλεια των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας που θα υποστεί ο πελάτης αυτός. Επομένως, για να είναι η προσφορά του ελκυστική, ο ανταγωνιστής πρέπει να επιμερίσει στο διεκδικήσιμο μερίδιο αγοράς και μόνον την έκπτωση που χορηγεί η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρησης για το σύνολο ή για μέρος των αναγκών του πελάτη, περιλαμβανομένου του μη διεκδικήσιμου μεριδίου αγοράς. Για τον λόγο αυτό, η χορήγηση εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας από έναν αναγκαίο εμπορικό εταίρο περιορίζει εγγενώς τη δυνατότητα ενός ανταγωνιστή να υποβάλει προσφορά με ελκυστική τιμή και, συνεπώς, να έχει πρόσβαση στην αγορά. Η χορήγηση εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας παρέχει στην κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρησης τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί την οικονομική ισχύ της, όσον αφορά το μη διεκδικήσιμο μερίδιο της προερχόμενης από τον πελάτη ζήτησης, ως εργαλείο ώστε να εξασφαλίζει και το διεκδικήσιμο μερίδιο, καθιστώντας έτσι δυσχερέστερη την πρόσβαση των ανταγωνιστών στην αγορά.

94 Σημειωτέον, τέλος, ότι η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρησης μπορεί να δικαιολογήσει τη χρήση συστήματος εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας, αποδεικνύοντας, ιδίως, είτε ότι η συμπεριφορά της είναι αντικειμενικά αναγκαία και εύλογη είτε ότι το αποτέλεσμα αποκλεισμού που προκύπτει μπορεί να αντισταθμιστεί ή ακόμη και να ξεπεραστεί λόγω πλεονεκτημάτων ως προς την αποτελεσματικότητα, τα οποία ωφελούν επίσης τον καταναλωτή (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 90, απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψεις 85 και 86, και απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Μαρτίου 2012, C-209/10, Post Danmark, στο εξής: απόφαση Post Danmark, σκέψεις 40 και 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω, πάντως, η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα σχετικό επιχειρήμα.

2) Επί των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας

2.1) Επί της επιχειρηματολογίας κατά την οποία η Επιτροπή υποχρεούται να αναλύσει τις περιστάσεις της συγκριμένης υποθέσεως, προκειμένου να διαπιστώσει εάν μπορούσε να προκαλέσει αποκλεισμό από την αγορά

95 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αναλύσει τις περιστάσεις της συγκριμένης υποθέσεως, προκειμένου να διαπιστώσει εάν μπορούσε να προκαλέσει αποκλεισμό από την αγορά.

96 Πρώτον, η προσφεύγουσα επικαλείται τη σκέψη 73 της αποφάσεως Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, και τη σκέψη 67 της αποφάσεως British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω. Οι σκέψεις αυτές αφορούν, ωστόσο, εκπτώσεις που εμπίπτουν στην τρίτη κατηγορία και, συνεπώς, δεν έχουν σχέση με τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας.

97 Συναφώς, είναι απορριπτέο το επιχειρήμα που προέβαλε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι, με την απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, το Δικαστήριο εγκατέλειψε τη διάκριση μεταξύ εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και εκπτώσεων που εμπίπτουν

στην τρίτη κατηγορία. Βεβαίως, με τη σκέψη 70 της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο υπενθύμισε αρχικώς την κρίση που παρατίθεται στη σκέψη 73 ανωτέρω, ότι η εφαρμογή συστήματος εκπτώσεων σε πιστούς πελάτες από κατέχουσα δεσπίζουσα θέση επιχείρηση συνιστά κατάχρηση, εν συνεχεία έκρινε, με τη σκέψη 71, ότι «πρέπει να εκτιμάται το σύνολο των περιστάσεων [...]». Ωστόσο, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, από το πλαίσιο της αποφάσεως προκύπτει ότι το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε ότι ανάλυση των περιστάσεων μιας συγκεκριμένης υποθέσεως πρέπει να διενεργείται και στην περίπτωση των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, τα διαλαμβανόμενα στις σκέψεις 70 και 71 της αποφάσεως αυτής, με τις οποίες το Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία, εντάσσονται στο πλαίσιο της εξετάσεως του τρίτου λόγου, ο οποίος δεν αφορούσε σύστημα εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας αλλά σύστημα εκπτώσεων της τρίτης κατηγορίας, δηλαδή σύστημα εξατομικευμένων αναδρομικών εκπτώσεων (απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψεις 73, 74, 77 και 78, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, σημείο 27).

- 98 Δεύτερον, η προσφεύγουσα επικαλείται τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-280/08 P, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-9555, στο εξής: απόφαση Deutsche Telekom του Δικαστηρίου, σκέψη 175), TeliaSonera, σκέψη 88 ανωτέρω (σκέψη 28), και Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω (σκέψη 26). Με τις αποφάσεις αυτές, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, «[προκειμένου] να καθοριστεί αν η κατέχουσα δεσπίζουσα θέση επιχείρηση εκμεταλλεύθηκε καταχρηστικώς την εν λόγω θέση με την τιμολογιακή πολιτική που εφάρμοσε, πρέπει να εκτιμάται το σύνολο των περιστάσεων [...]».
- 99 Ωστόσο, η νομολογία αυτή αφορά μόνον τις τιμολογιακές πρακτικές και όχι τον νομικό χαρακτηρισμό των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, η απόφαση Deutsche Telekom του Δικαστηρίου, σκέψη 98 ανωτέρω, και η απόφαση TeliaSonera, σκέψη 88 ανωτέρω, αφορούσαν πρακτικές σχετιζόμενες με τη συμπίεση των περιθωρίων κέρδους, η δε απόφαση Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω, αφορούσε πρακτικές σχετιζόμενες με χαμηλές τιμές, οπότε οι τρεις αυτές υποθέσεις είχαν ως αντικείμενο πρακτικές σχετιζόμενες με την πολιτική τιμών. Όσον αφορά τις χορηγηθείσες στους OEM εκπτώσεις, η κατά της προσφεύγουσας αιτίαση της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν στηρίζεται στο ακριβές ποσό των εκπτώσεων και, συνεπώς, στην τιμολογιακή πολιτική της προσφεύγουσας, αλλά στο γεγονός ότι χορηγούνται υπό τον όρο της πλήρους ή μερικής αποκλειστικότητας. Η διαφορετική μεταχείριση των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και των πρακτικών που σχετίζονται με την πολιτική τιμών δικαιολογείται από το γεγονός ότι, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει με την παροχή κινήτρων για αποκλειστικό εφοδιασμό, το ύψος των τιμών δεν θεωρείται εξ ορισμού αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.
- 100 Συναφώς, κρίνεται επίσης απορριπτέο το επιχειρήμα που προέβαλε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η απόφαση Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω, αφορούσε εκπτώσεις υπέρ πιστών πελατών συγκρίσιμες προς αυτές της υπό κρίση υποθέσεως. Συγκεκριμένα, στην υπόθεση εκείνη, αντικείμενο της δίκης ενώπιον του Δικαστηρίου ήταν η πρακτική της Post Danmark έναντι των παλαιών πελατών του κύριου ανταγωνιστή της, η οποία συνίστατο στην εφαρμογή διαφορετικής τιμολογιακής πολιτικής από αυτή που ίσχυε για τους υφιστάμενους πελάτες της, χωρίς η Post Danmark να είναι σε θέση να δικαιολογήσει τις σημαντικές αυτές διαφορές ως προς τις τιμές και τις εκπτώσεις με λόγους αναγόμενους στο κόστος, πρακτική την οποία η αρμόδια δανική αρχή χαρακτήρισε ως «διάκριση πρώτου επιπέδου μέσω των τιμών» (απόφαση Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω, σκέψη 8). Πάντως, στην περιγραφή αυτή των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικών δεν περιλαμβάνεται καμία αναφορά σε σύστημα εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Αντιθέτως, η διαδικασία που είχε ως κατάληξη την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορούσε μόνο την ύπαρξη καταχρήσεως υπό τη μορφή επιλεκτικής προσφοράς χαμηλών τιμών (απόφαση Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω, σκέψεις 15 έως 17). Κατά συνέπεια, απαντώντας στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα, το Δικαστήριο απάντησε μόνο στο ερώτημα ποιες είναι οι περιστάσεις υπό τις οποίες η πολιτική χαμηλών τιμών, που εφαρμόζεται ως

προς ορισμένους πρώην πελάτες ανταγωνιστή από επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, θεωρείται ότι συνιστά καταχρηστική πρακτική αποκλεισμού ανταγωνιστή αντίθετη προς το άρθρο 82 ΕΚ (απόφαση Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω, σκέψη 19).

101 Επομένως, η επιχειρηματολογία αυτή της προσφεύγουσας κρίνεται απορριπτέα.

2.2) Επί του επιχειρήματος ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αποδεικνύει συγκεκριμένα αποτελέσματα αποκλεισμού

102 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, εφόσον η επίμαχη συμπεριφορά ανάγεται στο παρελθόν, η Επιτροπή υποχρεούται να αποδείξει συγκεκριμένα αποτελέσματα αποκλεισμού από την αγορά. Η Επιτροπή κακώς παρέλειψε να λάβει υπόψη της ότι οι πρακτικές αυτές δεν είχαν συγκεκριμένες επιπτώσεις, αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. Επιπλέον, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή οφείλει να αποδεικνύει την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των πρακτικών που θεωρεί παράνομες και των επιπτώσεων για την αγορά.

103 Διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι, ακόμη και στο πλαίσιο της αναλύσεως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, η Επιτροπή υποχρεούνται μόνο να αποδεικνύει τη δυνατότητα μιας πρακτικής να περιορίσει τον ανταγωνισμό (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 68, και απόφαση TeliaSonera, σκέψη 88 ανωτέρω, σκέψη 64). Η χορήγηση εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας από κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, η οποία αποτελεί αναγκαίο εμπορικό εταίρο, παρέχει στην εν λόγω επιχείρηση τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί την οικονομική ισχύ της, όσον αφορά το μη διεκδικήσιμο μερίδιο της προερχόμενης από τον πελάτη ζήτησης ως εργαλείο ώστε να εξασφαλίζει και το διεκδικήσιμο μερίδιο (βλ. σκέψη 93 ανωτέρω). Όταν χρησιμοποιούνται τέτοιου είδους εμπορικά εργαλεία, δεν είναι απαραίτητο να αναλύονται οι συγκεκριμένες επιπτώσεις των εκπτώσεων στον ανταγωνισμό (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 79).

104 Περαιτέρω, δεδομένου ότι δεν είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ότι οι εκπτώσεις είχαν συγκεκριμένες επιπτώσεις, έπεται κατά λογική αναγκαιότητα ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει ούτε την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των πρακτικών που χαρακτηρίζονται ως αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού και των συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά. Επομένως, η θέση της προσφεύγουσας ότι οι πελάτες εφοδιάζονταν αποκλειστικά από αυτή για εμπορικής φύσεως λόγους που δεν είχαν καμία σχέση με τις εκπτώσεις δεν αναιρεί τη θέση ότι οι εκπτώσεις αυτές αποτελούσαν για τους πελάτες κίνητρο αποκλειστικού εφοδιασμού.

105 Τέλος, τονίζεται ότι, κατά μείζονα λόγο, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει ούτε την πρόκληση άμεσης ζημίας στους καταναλωτές ούτε την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ τέτοιας ζημίας και των πρακτικών που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 82 ΕΚ δεν αφορά μόνον τις πρακτικές που μπορούν να προκαλέσουν άμεση ζημία στους καταναλωτές, αλλά και αυτές που τους προκαλούν ζημία διαταράσσοντας καταστάσεις ομαλής λειτουργίας του ανταγωνισμού (απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 106).

2.3) Επί του επιχειρήματος ότι δεν είχαν επιβληθεί ρητές υποχρεώσεις

106 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση εκπτώσεις δεν συνεπάγονται ρητές ή δεσμευτικές υποχρεώσεις αποκλειστικότητας. Ωστόσο, από την απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω (σκέψη 89), προκύπτει ότι η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση καταχράται τη θέση αυτή εάν εφαρμόζει σύστημα εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας ακόμη και «χωρίς να επιβάλλει ρητώς υποχρεώσεις». Συναφώς, είναι ορθή η επισήμανση της Επιτροπής ότι το αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού κίνητρο που απορρέει από τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας δεν είναι αποτέλεσμα της ρητής επιβολής υποχρεώσεως αποκλειστικού ή σχεδόν

αποκλειστικού εφοδιασμού από τη δεσπόζουσα επιχείρηση, αλλά των οικονομικών πλεονεκτημάτων που αποφέρουν ή των οικονομικών μειονεκτημάτων που αποτρέπουν οι αγορές αυτές. Συνεπώς, αρκεί η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να υποδεικνύει κατά τρόπο αξιόπιστο στον πελάτη της ότι η χορήγηση οικονομικού οφέλους εξαρτάται από τον αποκλειστικό ή σχεδόν αποκλειστικό εφοδιασμό του από αυτή.

2.4) Επί του επιχειρήματος σχετικά με τη σημασία του ύψους της εκπτώσεως

- 107 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή παρέλειψε να συνεκτιμήσει το εύρος των εκπτώσεων που χορηγούσε η Intel στους OEM ως αντάλλαγμα για τον αποκλειστικό ή σχεδόν αποκλειστικό εφοδιασμό τους από αυτή και ότι δεν είναι εύλογο να επιβάλλονται κυρώσεις για τις πολύ χαμηλές εκπτώσεις (ύψους, π.χ., 1 USD), ποσό που η AMD μπορούσε να υπερβεί.
- 108 Ωστόσο, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν επικρίνεται το ύψος των εκπτώσεων αλλά η χορήγησή τους ως αντάλλαγμα για την αποκλειστικότητα. Συγκεκριμένα, αρκεί η έκπτωση να μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για τον αποκλειστικό εφοδιασμό του πελάτη από την επιχείρηση που τη χορηγεί, ανεξαρτήτως του αν ο ανταγωνιστής προμηθευτής έχει τη δυνατότητα να αντισταθμίσει την απώλεια της εκπτώσεως που θα έχει ο πελάτης σε περίπτωση αλλαγής προμηθευτή.
- 109 Δεν είναι, συνεπώς, απαραίτητο να εξεταστεί εάν, στο εντελώς θεωρητικό παράδειγμα της εκπτώσεως 1 USD που επικαλείται η προσφεύγουσα, η ελάχιστη αυτή έκπτωση μπορεί να αποτελέσει για τον πελάτη κίνητρο τηρήσεως του όρου της αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα είχε χορηγήσει στους OEM εκπτώσεις εκατομμυρίων USD κατ' έτος. Επιπλέον, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι οι εκπτώσεις αυτές χορηγούνταν, τουλάχιστον εν μέρει, υπό τον όρο της αποκλειστικότητας (βλ. σκέψεις 444 έως 584, 673 έως 798, 900 έως 1017, 1145 έως 1208 και 1381 έως 1502 κατωτέρω). Τα στοιχεία αυτά αρκούν για να γίνει δεκτό ότι οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας για τις οποίες γίνεται λόγος στην προσβαλλόμενη απόφαση μπορούσαν να αποτελέσουν για τους OEM κίνητρο αποκλειστικού εφοδιασμού.

2.5) Επί του επιχειρήματος σχετικά με τη σημασία της διάρκειας

- 110 Κατά την προσφεύγουσα, πρέπει να ληφθεί υπόψη η μικρή διάρκεια των συμβάσεων προμήθειας που είχε συνάψει και το γεγονός ότι ορισμένες από τις συμβάσεις αυτές μπορούσαν να λυθούν εντός 30 ημερών.
- 111 Το επιχείρημα αυτό κρίνεται επίσης απορριπτέο. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, καταρχήν, κάθε οικονομικό κίνητρο για αποκλειστικό εφοδιασμό συνιστά επιπλέον πλήγμα στην ανταγωνιστική δομή της αγοράς και πρέπει, ως εκ τούτου, να θεωρείται καταχρηστική πρακτική εφόσον παρέχεται από επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση (βλ. σκέψη 90 ανωτέρω).
- 112 Όσον αφορά το επιχείρημα περί δυνατότητας λύσεως ορισμένων συμβάσεων εντός σύντομης προθεσμίας, τονίζεται ότι το δικαίωμα καταγγελίας μιας συμβάσεως ουδόλως εμποδίζει την εφαρμογή της στην πράξη όσο δεν γίνεται χρήση του δικαιώματος αυτού (απόφαση BPB Industries και British Gypsum του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 73).
- 113 Τονίζεται, εξάλλου, ότι, εν προκειμένω, δεν ήταν σύντομη η συνολική διάρκεια εφαρμογής των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας όσον αφορά το σύνολο των OEM και την MSH. Συγκεκριμένα, η διάρκεια εφαρμογής τους κυμαινόταν από ένα έτος περίπου στην περίπτωση της Lenovo έως πέντε έτη στην περίπτωση MSH. Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι κίνητρο για τους πελάτες, ώστε να καλύπτουν εξ ολοκλήρου ή σχεδόν εξολοκλήρου τις ανάγκες τους από την κατέχουσα δεσπόζουσα

θέση επιχείρηση, εξακολουθεί να υφίσταται ενόσω η επιχείρηση αυτή χορηγεί εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, ανεξαρτήτως του αν έχει συναφθεί σύμβαση μεγάλης διάρκειας ή πλείονες διαδοχικές μικρότερης διάρκειας (βλ., επίσης, σκέψη 195 κατωτέρω).

2.6) Επί του επιχειρήματος ότι η προσαπτόμενη συμπεριφορά αφορούσε περιορισμένο τμήμα της οικείας αγοράς

- 114 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή έπρεπε να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι οι πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορούσε πολύ μικρό μέρος της αγοράς των CPU x86, ήτοι το 0,3 έως το 2 % κατ' έτος.
- 115 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι, για τους λόγους που παρατίθενται στις σκέψεις 187 έως 194 κατωτέρω, το επιχείρημα αυτό δεν έχει έρεισμα στα πραγματικά περιστατικά, διότι η μέθοδος υπολογισμού που χρησιμοποίησε η προσφεύγουσα για να καταλήξει σε αυτά τα αριθμητικά στοιχεία είναι εσφαλμένη.
- 116 Επιπλέον, το ότι οι επίμαχες πρακτικές αφορούν ενδεχομένως περιορισμένο τμήμα της αγοράς δεν αποτελεί λυσιτελές επιχείρημα. Συγκεκριμένα, προκειμένου περί συμπεριφοράς επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση σε αγορά όπου, εξ αυτού του λόγου και μόνο, η δομή του ανταγωνισμού είναι ήδη εξασθενημένη, κάθε επιπλέον περιορισμός της μπορεί να αποτελέσει καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως (απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 123). Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο έχει απορρίψει την εφαρμογή κριτηρίου με βάση τις «αισθητές επιπτώσεις» ή ορίου de minimis στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 97 ανωτέρω, σημείο 17).
- 117 Εξάλλου, οι πελάτες που βρίσκονται στο αποκλεισμένο από τον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να επωφελούνται πλήρως από τις υφιστάμενες στην αγορά δυνατότητες ανταγωνισμού και οι ανταγωνιστές να μπορούν να ανταγωνίζονται αλλήλους με βάση το κριτήριο της αποδόσεώς τους στο σύνολο της αγοράς και όχι μόνο σε τμήμα της (απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψεις 42 και 46). Επομένως, η δεσπόζουσα επιχείρηση δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη χορήγηση εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας σε ορισμένους πελάτες επικαλούμενη το ότι οι ανταγωνιστές διατηρούν την ευχέρεια να εφοδιάζουν άλλους πελάτες.
- 118 Επομένως, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας κρίνεται απορριπτέα.
- 119 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, με την απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω (σκέψεις 41 έως 45), το Δικαστήριο επικύρωσε την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση το αποκλεισμένο από τον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς ήταν «σημαντικό». Συγκεκριμένα, η κρίση αυτή δεν επιβεβαιώνει την άποψη ότι δεν νοείται αποκλεισμός από την αγορά εάν το αποκλεισμένο από τον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς δεν είναι σημαντικό. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι από την απόφαση Tomra, σκέψη 72 ανωτέρω (σκέψη 243), προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, «ακόμα και αν γίνει δεκτή η άποψη των προσφευγουσών ότι είναι άνευ σημασίας η παρεμπόδιση του ανταγωνισμού σε μικρό τμήμα της ζήτησεως, το εν λόγω τμήμα κάθε άλλο παρά ήταν μικρό εν προκειμένω». Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε ως προς την ορθότητα της θέσεως αυτής.
- 120 Το Δικαστήριο αρκέστηκε στην επικύρωση της διαπιστώσεως του Γενικού Δικαστηρίου ότι, στην υπόθεση εκείνη, σημαντικό τμήμα της αγοράς ήταν αποκλεισμένο από τον ανταγωνισμό, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι το Δικαστήριο θεωρεί τον αποκλεισμό σημαντικού τμήματος της αγοράς απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαπίστωση καταχρήσεως. Εξάλλου, με την απόφαση Tomra, σκέψη 73 ανωτέρω (σκέψη 46), το Δικαστήριο διαπίστωσε ρητώς ότι δεν είναι αναγκαίος για την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ ο ορισμός συγκεκριμένου ορίου αποκλεισμού της αγοράς, πέραν του οποίου οι επίμαχες πρακτικές πρέπει να θεωρούνται καταχρηστικές, και ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση αποδείχθηκε «πάντως» ότι οι επίμαχες πρακτικές απέκλεισαν τον ανταγωνισμό από την αγορά.

- 121 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 23ης Οκτωβρίου 2003, T-65/98, Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. II-4653, σκέψη 160), την οποία επικαλούνται η προσφεύγουσα και η ACT. Συγκεκριμένα, η απόφαση αυτή δεν αφορούσε πρακτική στο πλαίσιο της οποίας το οικονομικό κίνητρο ήταν ευθέως συνδεδεμένο με τον όρο ότι ο πελάτης θα καλύπτει το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Στην υπόθεση εκείνη, η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση διέθετε στους λιανοπωλητές παγωτών δωρεάν καταψύκτες, υπό τον όρο ότι αυτοί θα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη διατήρηση των παγωτών που τους προμήθευε η εν λόγω επιχείρηση. Ωστόσο, οι λιανοπωλητές διατηρούσαν την ευχέρεια να πωλούν παγωτά ανταγωνιστών, εφόσον τα διατηρούσαν σε δικούς τους καταψύκτες ή σε καταψύκτες που τους είχαν διατεθεί από άλλους παραγωγούς παγωτού.
- 122 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή εκτίμησε ότι συνιστούσε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως το γεγονός ότι η επιχείρηση που κατείχε τη θέση αυτή παρότρυνε τους λιανοπωλητές που δεν διέθεταν καταψύκτες, είτε ιδιόκτητους είτε άλλου παρασκευαστή παγωτού, να συνάπτουν συμφωνίες για καταψύκτες υπό τον όρο της αποκλειστικότητας, προσφερόμενη να τους διαθέσει καταψύκτες για την αποθήκευση παγωτών άμεσης κατανάλωσης σε ατομική συσκευασία και να τους συντηρεί χωρίς άμεση επιβάρυνση των λιανοπωλητών αυτών (απόφαση Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 121 ανωτέρω, σκέψη 23). Στην υπόθεση εκείνη η Επιτροπή είχε ακόμη διαπιστώσει ότι στο 40 % περίπου του συνόλου των σημείων πώλησεως στην Ιρλανδία ο μοναδικός καταψύκτης ή οι μοναδικοί καταψύκτες αποθήκευσης παγωτού άμεσης κατανάλωσης στο σημείο πώλησεως είχαν παραχωρηθεί από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση (απόφαση Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 121 ανωτέρω, σκέψη 19).
- 123 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, με την απόφαση Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 121 ανωτέρω (σκέψη 160), ότι «[το] γεγονός ότι μια επιχείρηση παραγωγής προϊόντων που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά δεσμεύει de facto το 40 % των σημείων πώλησεως εντός της αγοράς αναφοράς μέσω συμφωνιών διανομής που περιέχουν ρήτρα περί αποκλειστικότητας, η οποία λειτουργεί στην πραγματικότητα ως αποκλειστικότητα επιβαλλόμενη σε αυτά τα σημεία πώλησεως, αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης».
- 124 Σημειωτέον ότι στην εν λόγω υπόθεση ο όρος περί διατηρήσεως μόνον των προϊόντων που προμήθευε η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση λειτουργούσε εν τοις πράγμασι ως όρος αποκλειστικότητας μόνο στο 40 % των σημείων πώλησεως, διότι τα λοιπά σημεία πώλησεως διέθεταν άλλους καταψύκτες, στους οποίους μπορούσαν να διατηρούν παγωτά άλλων παρασκευαστών. Επομένως, δεν συνάγεται από την απόφαση αυτή ότι, για εκπτώσεις ευθέως συνδεδεμένες με τον όρο του αποκλειστικού ή σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού, είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί το μέρος της αγοράς που έχει αποκλειστεί από τον ανταγωνισμό.

2.7) Επί του επιχειρήματος ότι οι ανάγκες ορισμένων OEM δεν καλύπτονταν ως επί το πλείστον από τους επίμαχους όρους αποκλειστικότητας

- 125 Η προσφεύγουσα τονίζει ότι, όσον αφορά ορισμένους OEM, δηλαδή τις HP, NEC και Lenovo, ο όρος της αποκλειστικότητας για τον οποίο κάνει λόγο η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορούσε το σύνολο της ζήτησεως των εν λόγω OEM σε CPU x86, αλλά, στην περίπτωση της HP, μόνο το 95 % των αναγκών της σε CPU x86 για τους επιτραπέζιους υπολογιστές που κατασκευάζει, οι οποίοι προορίζονται για επαγγελματική χρήση, στην περίπτωση της NEC, μόνο 80 % των αναγκών της σε CPU x86 για PC «τερματικούς» προσωπικούς υπολογιστές, επιτραπέζιους και φορητούς, εξαιρουμένων των εξυπηρετητών, και, στην περίπτωση της Lenovo, μόνο τις ανάγκες σε CPU x86 για φορητούς υπολογιστές.
- 126 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα ανέφερε επιπλέον ότι οι ανάγκες της HP σε CPU x86 για επιτραπέζιους υπολογιστές προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση αντιστοιχούσαν μόνο στο 30 % των συνολικών αναγκών της HP σε CPU x86. Ο επίμαχος όρος κάλυπτε μόνο το 95 %

- των αναγκών της HP σε CPU x86 για επιτραπέζιους υπολογιστές προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση και, ως εκ τούτου, αφορούσε μόνο το 28 % των συνολικών αναγκών της HP σε CPU x86, οπότε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως όρος αποκλειστικότητας.
- 127 Με το επιχείρημα αυτό, η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι οι εκπτώσεις που χορήγησε στις HP, NEC και Lenovo δεν αποτελούν εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, διότι ο συγκεκριμένος όρος δεν αφορούσε «το σύνολο ή σημαντικό μέρος», κατά την έννοια της αποφάσεως Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω (σκέψη 89), των αναγκών των εν λόγω OEM σε CPU x86.
- 128 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 129 Όσον αφορά τις εκπτώσεις που χορηγήθηκαν στην HP, τονίζεται ότι η επίμαχη συμπεριφορά δεν σχετίζεται με τον όρο ότι η HP όφειλε να καλύπτει τουλάχιστον το 28 % των συνολικών αναγκών της σε CPU x86 από την Intel, αλλά με τον όρο ότι η HP έπρεπε να καλύπτει, σε συγκεκριμένο τομέα της αγοράς, το 95 % των αναγκών των συνολικών αναγκών της σε CPU x86 από την Intel. Ο όρος κατά τον οποίο η HP έπρεπε να καλύπτει, σε συγκεκριμένο τομέα της αγοράς, το 95 % των αναγκών των συνολικών αναγκών της σε CPU x86 από την κατέχουσα δεσπόμενη θέση επιχείρηση δεν ταυτίζεται με τον υποθετικό όρο κατά τον οποίο η HP έπρεπε να καλύπτει το 28 % των αναγκών της σε όλους τους τομείς από την εν λόγω επιχείρηση.
- 130 Η ευχέρεια της HP να καλύπτει τις ανάγκες σε CPU x86 για επιτραπέζιους υπολογιστές προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση από την AMD μπορούσε να περιοριστεί εξαιτίας των χορηγούμενων από την Intel εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, εάν η HP αποφάσιζε να καλύψει ποσοστό μεγαλύτερο από το 5 % των αναγκών σε CPU x86 για επιτραπέζιους υπολογιστές προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση από την AMD, μη τηρώντας έτσι τον όρο της σχεδόν πλήρους αποκλειστικότητας, θα διέτρεχε τον κίνδυνο απώλειας των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και μάλιστα όχι μόνον ως προς τα τεμάχια που θα αγόραζε από την AMD. Επομένως, για να καλύψει ποσοστό μεγαλύτερο από το 5 % των αναγκών της HP σε CPU x86 για επιτραπέζιους υπολογιστές προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση, η AMD θα έπρεπε όχι μόνο να υποβάλει ελκυστικότερη προσφορά για τα CPU x86 εντός του διεκδικήσιμου μεριδίου της προερχόμενης από την HP ζήτησης, αλλά και να παράσχει στην HP αντιστάθμισμα για την απώλεια της εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας. Αυτός ακριβώς είναι ο αντίθετος προς τους κανόνες του ανταγωνισμού μηχανισμός των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας.
- 131 Ο μηχανισμός αυτός δεν εξουδετερώνεται λόγω της δυνατότητας της AMD να καλύψει τις ανάγκες της HP σε CPU x86 για όλους τους προσωπικής χρήσεως υπολογιστές, καθώς και για τους υπολογιστές που προορίζονται για επαγγελματική χρήση. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η ελευθερία επιλογής της HP δεν ήταν περιορισμένη στους συγκεκριμένους τομείς της αγοράς δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι η ελευθερίας επιλογής της HP θα μπορούσε να περιοριστεί στον τομέα των επιτραπέζιων υπολογιστών που προορίζονται για επαγγελματική χρήση.
- 132 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι οι ανταγωνιστές της κατέχουσας δεσπόμενη θέση επιχείρησης πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μετέχουν στον ανταγωνισμό με κριτήριο την απόδοσή τους στο σύνολο της αγοράς και όχι μόνο σε τμήμα αυτής (απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 42). Επομένως, η κατέχουσα δεσπόμενη θέση επιχείρηση δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη χορήγηση εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας σε ορισμένους πελάτες επικαλούμενη το ότι οι ανταγωνιστές διατηρούν την ευχέρεια να εφοδιάζουν άλλους πελάτες (βλ. σκέψη 117 ανωτέρω). Ομοίως, η κατέχουσα δεσπόμενη θέση επιχείρηση δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη χορήγηση εκπτώσεων σε έναν πελάτη υπό τον όρο του σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού σε συγκεκριμένο τομέα με το επιχείρημα ότι ο εν λόγω πελάτης διατηρεί την ευχέρεια να καλύπτει από ανταγωνιστές τις ανάγκες του σε άλλους τομείς.

- 133 Στο πλαίσιο αυτό, είναι άνευ σημασίας το γεγονός που επικαλέστηκε η ACT κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, στο πλαίσιο του καθορισμού της αγοράς των επίμαχων προϊόντων, η Επιτροπή δεν διέκρινε μεταξύ CPU που χρησιμοποιούνται σε υπολογιστές επαγγελματικής χρήσεως και σε CPU που χρησιμοποιούνται σε υπολογιστές οικιακής χρήσεως, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 831, σημείο 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, ο αντίθετος προς τους κανόνες του ανταγωνισμού μηχανισμός των επίμαχων εν προκειμένω εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας λειτουργεί ανεξαρτήτως του αν οι CPU που χρησιμοποιούνται σε υπολογιστές επαγγελματικής χρήσεως και οι CPU που χρησιμοποιούνται σε υπολογιστές οικιακής χρήσεως αποτελούν υποκατάστατα μεταξύ τους προϊόντα. Εν προκειμένω, ο όρος διαμορφώθηκε σε συνάρτηση με τις ανάγκες της HP για τους επιτραπέζιους υπολογιστές που προορίζονται για επαγγελματική χρήση. Επομένως, η HP υποχρεώθηκε να χρησιμοποιεί CPU της Intel (στο εξής: CPU Intel) στο 95 % των προοριζόμενων για επαγγελματική χρήση επιτραπέζιων υπολογιστών κατασκευής της που περιέχουν CPU x86. Το αν οι CPU αυτοί διαφέρουν από τους CPU x86 που χρησιμοποιούνται για οικιακή χρήση δεν έχει σημασία στο πλαίσιο αυτό, διότι, ακόμη και αν επρόκειτο για αμοιβαίως υποκατάστατα προϊόντα, η HP δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει CPU των ανταγωνιστών της σε ποσοστό μεγαλύτερο του 5 % των προοριζόμενων για επαγγελματική χρήση επιτραπέζιων υπολογιστών χωρίς να παραβεί τους όρους της εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας.
- 134 Κατά συνέπεια, οι εκπτώσεις που χορηγήθηκαν στην HP πρέπει να χαρακτηριστούν ως εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, έστω και αν ο όρος περί σχεδόν πλήρους αποκλειστικότητας αφορούμε τμήμα μόνον των αναγκών της HP.
- 135 Όσον αφορά τις εκπτώσεις που χορηγήθηκαν στη NEC, το γεγονός ότι ο όρος της αποκλειστικότητας κάλυπτε ποσοστό 80 % των αναγκών της αρκεί για να γίνει δεκτό ότι καλυπτόταν «σημαντικό μέρος» των αναγκών αυτών, κατά την έννοια της αποφάσεως Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω (σκέψη 89). Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι η απόφαση εκείνη αφορούσε συμπεριφορές οι οποίες περιελάμβαναν και την επιβολή υποχρεώσεων αγοράς καλύπτουσες το 80 % ή το 75 % των αναγκών ενός πελάτη (απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 83).
- 136 Όσον αφορά το ότι ο όρος της αποκλειστικότητας αφορούσε μόνον τους επιτραπέζιους υπολογιστές και τους φορητούς υπολογιστές, εξαιρουμένων των διακομιστών, πρόκειται για γεγονός άνευ σημασίας. Συναφώς, ισχύουν *mutatis mutandis* οι επισημάνσεις που διατυπώθηκαν με τις σκέψεις 130 έως 132 ανωτέρω.
- 137 Τέλος, όσον αφορά τις εκπτώσεις που χορηγήθηκαν στη Lenovo, για τους ίδιους λόγους κρίνεται άνευ σημασίας το γεγονός ότι ο όρος της αποκλειστικότητας αφορούσε μόνον τους φορητούς υπολογιστές.

2.8) Επί του επιχειρήματος σχετικά με την αγοραστική ισχύ των πελατών

- 138 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η κατάχρηση αποκλείεται λόγω της αγοραστικής ισχύος των πελατών της. Εν προκειμένω, οι πελάτες χρησιμοποίησαν την αγοραστική ισχύ τους ως μοχλό πίεσης για να επιτύχουν υψηλότερες εκπτώσεις.
- 139 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Συγκεκριμένα, εάν η προσφεύγουσα χορηγούσε εκπτώσεις λόγω των απαιτήσεων και της αγοραστικής ισχύος των πελατών της, δεν θα ήταν εύλογο να τίθεται η αποκλειστικότητα ως όρος για τη χορήγησή τους (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 89· απόφαση BPB Industries και British Gypsum του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 90 ανωτέρω, σκέψη 68, και απόφαση της 25ης Ιουνίου 2010, T-66/01, Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-2631, σκέψη 305). Όπως επισήμανε το Δικαστήριο με την απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω (σκέψη 120), το γεγονός ότι αντισυμβαλλόμενος της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως είναι μια επίσης ισχυρή επιχείρηση και ότι η σύμβαση δεν είναι προφανώς αποτέλεσμα πίεσεως που άσκησε η πρώτη στον αντισυμβαλλόμενο της δεν αποκλείει την ύπαρξη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως, διότι στην προκειμένη περίπτωση η κατάχρηση συνίσταται στο επιπλέον πλήγμα που επιφέρει η αποκλειστικότητα

εφοδιασμού στην ανταγωνιστική διάρθρωση μιας αγοράς όπου ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος, λόγω της παρουσίας επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση. Εξάλλου, η αγοραστική ισχύς των OEM δεν αναιρεί την εξάρτησή τους από την προσφεύγουσα, η οποία έχει την ιδιότητα του αναγκαίου εμπορικού εταίρου στην αγορά των CPU x86.

2.9) Επί της επιχειρηματολογίας σχετικά με τη σημασία του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή

- 140 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (βλ. σκέψη 30 ανωτέρω) έχει ιδιαίτερη σημασία προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι επίμαχες εκπτώσεις μπορούν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά. Η πλήρωση του κριτηρίου αυτού αποτελεί το μόνο αποδεικτικό στοιχείο που επικαλείται η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, προκειμένου να αποδείξει ότι οι χορηγούμενες από την Intel εκπτώσεις μπορούσαν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά κατά παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή, ωστόσο, αμφισβητεί ότι το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή αποτελεί μέρος της νομικής ανάλυσεως στην προσβαλλόμενη απόφαση. Επομένως, κατά την προσφεύγουσα, από τη νομική εκτίμηση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν στοιχειοθετήθηκε η δυνατότητα των επίμαχων εκπτώσεων να προκαλέσουν τον αποκλεισμό ανταγωνιστή από την αγορά. Εξάλλου, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή υπέπεσε σε πλείονα σφάλματα κατά την εφαρμογή του κριτηρίου αυτού. Φρονεί ότι η ορθή εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή εμφανίζει ότι οι εκπτώσεις δεν είχαν τη δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστή από την αγορά.
- 141 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή στην προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται στην παραδοχή, η οποία έγινε στη σκέψη 93 ανωτέρω, ότι ένας αποτελεσματικός ανταγωνιστής, ο οποίος επιδιώκει να αποσπάσει το διεκδικήσιμο μερίδιο των παραγγελιών που έως τότε κάλυπτε μια δεσπόζουσα επιχείρηση αποτελούσα αναγκαίο εμπορικό εταίρο, υποχρεούται να αντισταθμίσει την απώλεια των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας που θα υποστεί ο πελάτης αυτός εάν αγοράσει μικρότερη ποσότητα από την καθορισθείσα βάσει του όρου αποκλειστικότητας ή σχεδόν πλήρους αποκλειστικότητας. Σκοπός του εν λόγω κριτηρίου είναι να διαπιστωθεί εάν ένας ανταγωνιστής εξίσου αποτελεσματικός με την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, ο οποίος έχει κόστος όμοιο με αυτήν, μπορεί πάντα να καλύπτει το κόστος του σε μια τέτοια περίπτωση.
- 142 Όσον αφορά τη σημασία του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή για τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, τονίζονται τα εξής.
- 143 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι ο χαρακτηρισμός των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας ως καταχρηστικών δεν προϋποθέτει ανάλυση των περιστάσεων της υποθέσεως (βλ. σκέψεις 80 έως 93 ανωτέρω). Επομένως, η Επιτροπή δεν υποχρεούνται να αποδείξει κατά περίπτωση εάν οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας μπορούν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά.
- 144 Επομένως, από τη νομολογία προκύπτει ότι, ακόμη και στην περίπτωση των εκπτώσεων της τρίτης κατηγορίας, ως προς τις οποίες απαιτείται εξέταση των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, δεν είναι απαραίτητη η εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή. Συγκεκριμένα, με την απόφαση Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω (σκέψεις 81 έως 86), το Δικαστήριο στηρίχθηκε στο γεγονός ότι επρόκειτο για μηχανισμό προσελκύσεως πιστών πελατών, χωρίς να απαιτήσει να αποδειχθεί, διά της εφαρμογής ποσοτικού κριτηρίου, ότι οι ανταγωνιστές ήταν αναγκασμένοι να πωλούν επί ζημία, προκειμένου να αντισταθμίσουν τις εκπτώσεις που εμπύπτον στην τρίτη κατηγορία και τις οποίες χορηγούσε η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση.
- 145 Εξάλλου, από την απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω (σκέψεις 73 και 74), προκύπτει ότι, για να διαπιστωθεί η πρόκληση αποτελεσμάτων αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, δεν είναι απαραίτητο το σύστημα εκπτώσεων να έχει υποχρεώσει έναν εξίσου αποτελεσματικό ανταγωνιστή να χρεώνει αρνητικές τιμές, δηλαδή τιμές κάτω του κόστους. Για να

- διαπιστωθεί το αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού δυνητικό αποτέλεσμα, αρκεί να αποδειχθεί η ύπαρξη μηχανισμού πιστών πελατών (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 79).
- 146 Κατά συνέπεια, ακόμη και αν γινόταν δεκτό ότι, για να αποδειχθούν οι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού δυνητικές επιπτώσεις των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας είναι απαραίτητη η εξέταση των περιστάσεων της υποθέσεως, δεν θα ήταν πάντως απαραίτητο οι επιπτώσεις αυτές να αποδειχθούν διά της εφαρμογής του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή.
- 147 Εξάλλου, είναι αβάσιμο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή είναι το μόνο αποδεικτικό στοιχείο που επικαλείται η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, προκειμένου να αποδείξει ότι οι επίμαχες εκπτώσεις μπορούν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά (βλ. σκέψεις 173 έως 175 κατωτέρω).
- 148 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, εάν το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή εφαρμοζόταν σωστά, θα αποδεικνυόταν ότι οι επίμαχες εκπτώσεις δεν μπορούσαν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά, τονίζονται τα εξής.
- 149 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι αποκλεισμός από την αγορά δεν προκαλείται μόνον όταν η πρόσβαση στην αγορά καθίσταται αδύνατη για τους ανταγωνιστές. Αρκεί η πρόσβαση αυτή να καταστεί δυσχερέστερη (βλ. σκέψη 88 ανωτέρω).
- 150 Διαπιστώνεται, πάντως, ότι με το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή μπορεί να διαπιστωθεί μόνον εάν η πρόσβαση στην αγορά έχει καταστεί αδύνατη και όχι εάν έχει ενδεχομένως καταστεί δυσχερέστερη. Βεβαίως, εάν το αποτέλεσμα είναι αρνητικό, συνάγεται ότι είναι οικονομικά αδύνατο για έναν εξίσου αποτελεσματικό ανταγωνιστή να εξασφαλίσει το διεκδικήσιμο μερίδιο της ζήτησης ενός πελάτη. Συγκεκριμένα, για να παράσχει στον πελάτη αντιστάθμισμα για την απώλεια της εκπτώσεως λόγω αποκλειστικότητας, ο εν λόγω ανταγωνιστής θα αναγκαζόταν να πωλεί τα προϊόντα του σε τιμή που δεν θα του επέτρεπε να καλύπτει το κόστος του. Ωστόσο, αν το αποτέλεσμα της εφαρμογής του κριτηρίου είναι θετικό, τούτο σημαίνει απλώς ότι ένας εξίσου αποτελεσματικός ανταγωνιστής δύναται να καλύψει το κόστος του (σε περίπτωση δε εφαρμογής του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή όπως στην προσβαλλόμενη απόφαση και όπως προτείνει η προσφεύγουσα, μόνο το μέσο οριακό κόστος). Το γεγονός αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι δεν προκαλείται αποκλεισμός από την αγορά. Συγκεκριμένα, ο μηχανισμός των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας, όπως περιγράφεται στη σκέψη 93 ανωτέρω, καθιστά δυσχερέστερη την πρόσβαση των ανταγωνιστών της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως στην αγορά, έστω και αν η πρόσβαση αυτή δεν είναι αδύνατη από οικονομικής απόψεως (βλ., σχετικά με τη διαφοροποίηση αυτή, σημείο 54 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 97 ανωτέρω).
- 151 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί εάν η Επιτροπή εφάρμοσε σωστά το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή ούτε η ορθότητα των υπολογισμών που προτείνει εναλλακτικά η προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, ακόμη και αν διαπιστωνόταν ότι πληρούνται τα κριτήρια αυτά, δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αποκλεισμού από την αγορά, δεδομένου ότι ο αποκλεισμός αποτελεί εγγενές στοιχείο του μηχανισμού που περιγράφεται στη σκέψη 93 ανωτέρω.
- 152 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την απόφαση TeliaSonera, σκέψη 88 ανωτέρω, την απόφαση Deutsche Telekom του Δικαστηρίου, σκέψη 98 ανωτέρω, και την απόφαση Post Danmark, σκέψη 94 ανωτέρω. Κατά τη γνώμη της προσφεύγουσας, από τις αποφάσεις αυτές προκύπτει ότι το βασικό κριτήριο είναι εάν ένας ανταγωνιστής εξίσου αποτελεσματικός με την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση θα μπορούσε να συνεχίσει να την ανταγωνίζεται. Υπενθυμίζεται, ωστόσο, ότι οι υποθέσεις εκείνες αφορούσαν πρακτικές συμπίεσεως των τιμών (TeliaSonera και Deutsche Telekom) ή χαμηλών τιμών (Post Danmark). Η απορρέουσα από τις αποφάσεις αυτές υποχρέωση αναλύσεως των τιμών και

- του κόστους εξηγείται από το γεγονός ότι δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί αν μια τιμή έχει καταχρηστικό χαρακτήρα χωρίς να συγκριθεί με άλλες τιμές και κόστη. Μια τιμή δεν μπορεί, αυτή καθαυτήν, να χαρακτηριστεί ως παράνομη. Αντιθέτως, στην περίπτωση των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας, ο καταχρηστικός χαρακτήρας τους απορρέει μάλλον από τον όρο του αποκλειστικού ή σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού, από τον οποίο εξαρτάται η χορήγησή τους, παρά από το ύψος της εκπτώσεως.
- 153 Εξάλλου, από την απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω (σκέψεις 73, 74 και 80), προκύπτει ότι, μετά τις αποφάσεις που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη, δεν είναι πλέον απαραίτητο να εξετάζεται εάν το σύστημα εκπτώσεων υποχρεώνει έναν εξίσου αποτελεσματικό ανταγωνιστή να χρεώνει αρνητικές τιμές, ακόμη και όταν πρόκειται για εκπτώσεις της τρίτης κατηγορίας. Κατά μείζονα λόγο, τούτο ισχύει για τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας.
- 154 Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται ούτε από την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 [ΕΚ] σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσποζούσες επιχειρήσεις» (ΕΕ 2009, C 45, σ. 7, στο εξής: κατευθύνσεις για το άρθρο 82).
- 155 Κατά την παράγραφο 2 των κατευθύνσεων για το άρθρο 82, «[στο] παρόν έγγραφο προσδιορίζονται οι προτεραιότητες που θα κατευθύνουν την Επιτροπή κατά την εφαρμογή του άρθρου 82[ΕΚ]». Όπως αναφέρει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 916 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι κατευθύνσεις για το άρθρο 82 αποσκοπούν στον καθορισμό των προτεραιοτήτων όσον αφορά την επιλογή των περιπτώσεων στις οποίες η Επιτροπή πρόκειται να επικεντρωθεί στο μέλλον, πλην όμως δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε διαδικασία που είχε κινηθεί πριν την έκδοσή τους. Δεδομένου ότι η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία είναι της 26ης Ιουλίου 2007, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να ακολουθήσει τις κατευθύνσεις για το άρθρο 82 εν προκειμένω.
- 156 Το γεγονός ότι οι κατευθύνσεις για το άρθρο 82 εκδόθηκαν πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν σημαίνει ότι δεν είχαν εφαρμογή. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η Επιτροπή παρέχει ενδείξεις όσον αφορά τις προτεραιότητες βάσει των οποίων σκοπεύει να ενεργεί στο μέλλον δεν την υποχρεώνει να επανεξετάσει εάν θα δώσει προτεραιότητα σε μια υπόθεση την οποία έχει ήδη αποφασίσει να εξετάσει κατά προτεραιότητα και της οποίας η εξέταση βρίσκεται μάλιστα σε προχωρημένο στάδιο.
- 157 Δεν είναι συνεπώς απαραίτητο να εξεταστεί εάν η προσβαλλόμενη απόφαση συνάδει προς τις κατευθύνσεις για το άρθρο 82.
- 158 Το γεγονός ότι η Επιτροπή ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 916 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι θεωρεί πάντως την απόφαση αυτή ως συμβατή με τις κατευθύνσεις για το άρθρο 82 δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι οι κατευθύνσεις για το άρθρο 82 δεν έχουν σημασία για την υπό κρίση υπόθεση. Συγκεκριμένα, είναι πρόδηλο ότι πρόκειται για εκτίμηση στην οποία η Επιτροπή προέβη επαλλήλως, αφού διευκρίνισε ότι οι κατευθύνσεις για το άρθρο 82 δεν έχουν εν προκειμένω εφαρμογή.
- 159 Όσον αφορά το γεγονός που επικαλείται η προσφεύγουσα, ότι το τότε αρμόδιο για τον ανταγωνισμό μέλος της Επιτροπής είχε αναφέρει, σε ομιλία του της 17ης Ιουλίου 2009, ότι στην υπόθεση Intel η Επιτροπή εφάρμοσε τη μέθοδο που ορίζεται στις κατευθύνσεις για το άρθρο 82, τονίζεται ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει σαφώς ότι αυτή εκδόθηκε από την ολομέλεια της Επιτροπής, ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι δεν έχουν εφαρμογή οι κατευθύνσεις για το άρθρο 82 και ότι το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή δεν αποτελεί στοιχείο απαραίτητο για να αποδειχθεί η έλλειψη νομιμότητας των επίμαχων πρακτικών. Επομένως, η Επιτροπή εφάρμοσε επαλλήλως το εν λόγω κριτήριο, επισημαίνοντας ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνάδει προς τις κατευθύνσεις για το άρθρο 82. Το γεγονός ότι το αρμόδιο για τον ανταγωνισμό μέλος της Επιτροπής ανέφερε σε ομιλία

- του, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασης, ότι η Επιτροπή εφάρμοσε το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή στην υπόθεση Intel, χωρίς να διευκρινίσει ότι η εφαρμογή του είχε γίνει επαλλήλως, δεν δικαιολογεί τη διαφορετική ερμηνεία της προσβαλλομένης απόφασης.
- 160 Απαντώντας σε ερώτηση τεθείσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι η συλλογιστική που αναπτύσσει σχετικά με τη σημασία του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή, το οποίο υποστηρίζει ότι είχε ιδιαίτερη σημασία κατά τη διοικητική διαδικασία, αφορά και την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 161 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, δικαίωμα επικλήσεως της θεμελιώδους αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης έχει κάθε πρόσωπο που βρίσκεται σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι το κοινοτικό όργανο του δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες, παρέχοντάς του συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις. Τέτοιες διαβεβαιώσεις, ανεξαρτήτως της μορφής υπό την οποία δόθηκαν, συνίστανται σε συγκεκριμένα, απαλλαγμένα αιρέσεων και συγκλίνοντα πληροφοριακά στοιχεία προερχόμενα από έγκριτες και αξιόπιστες πηγές. Αντιθέτως, ουδείς δύναται να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής αυτής όταν η διοίκηση δεν έχει δώσει συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2003, T-273/01, Innova Privat-Akademie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1093, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 162 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε ότι κατά τη διοικητική διαδικασία της δόθηκε συγκεκριμένη διαβεβαίωση ότι, για να αποδείξει την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, η Επιτροπή θα στηριχθεί ως επί το πλείστον στο κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή. Αντιθέτως, όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, από το σημείο II 1, δεύτερο εδάφιο, της τελικής εκθέσεως του συμβούλου ακροάσεων στην υπό κρίση υπόθεση (ΕΕ 2009, C 227, σ. 7) προκύπτει ότι, «στη διάρκεια της ακρόασης, η Επιτροπή κατέστησε σαφές στην Intel και η Intel αντιλήφθηκε ότι η οικονομική εκτίμηση δεν αποτελούσε προϋπόθεση για τη διαπίστωση κατάχρησης».
- 163 Εν συνεχεία, η προσφεύγουσα διευκρίνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι είχε πλήρως αντιληφθεί τα λεγόμενα του συμβούλου ακροάσεων. Προέβαλε, ωστόσο, ότι από το σημείο 340 της ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2007 προκύπτει ότι, εάν είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ότι υπήρχε δυνατότητα αποκλεισμού από την αγορά, η Επιτροπή θα στηριχθεί αποκλειστικά στο κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή για να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιας δυνατότητας.
- 164 Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η θέση που διατυπώνει η Επιτροπή, στο σημείο 340 της ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2007, ότι οι επίμαχες εκπτώσεις προκάλεσαν αποκλεισμό από την αγορά, διότι αποτελούσαν εμπόδιο για έναν εξίσου αποτελεσματικό ανταγωνιστή να παράσχει στους OEM αντιστάθμισμα για την ενδεχόμενη απώλεια της εκπτώσεως, δεν συνιστά συγκεκριμένη διαβεβαίωση ότι η Επιτροπή δεν θα στηριχθεί σε άλλο κριτήριο προκειμένου να αποδείξει τη δυνατότητα αποκλεισμού από την αγορά. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 260 και 329 της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008, η Επιτροπή δεν στήριξε την ανάλυσή της αποκλειστικά στο κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή αλλά και σε άλλα ποιοτικά και ποσοτικά αποδεικτικά στοιχεία.
- 165 Επομένως, η Επιτροπή δεν παραβίασε με την προσβαλλόμενη απόφαση την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 166 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν είναι ικανά να ανατρέψουν ούτε τη διαπίστωση ότι δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί η ορθότητα της εφαρμογής, εκ μέρους της Επιτροπής, του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή ή τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με τα σφάλματα στα οποία υπέπεσε η Επιτροπή κατά την εφαρμογή του, ούτε τη διαπίστωση ότι δεν είναι απαραίτητο να εξεταστούν οι υπολογισμοί που προτείνει εναλλακτικά η προσφεύγουσα (βλ. σκέψη 151 ανωτέρω).

β) Επί των πληρωμών προς την MSH

- 167 Η Επιτροπή διαπιστώνει κατ' ουσίαν, με την αιτιολογική σκέψη 1000 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι πληρωμές προς την MSH, υπό τον όρο της αποκλειστικής πώλησεως προϊόντων της προσφεύγουσας, είχε αποτέλεσμα αντίστοιχο προς αυτό των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και ότι, ως εκ τούτου, πληρούνταν οι προϋποθέσεις της νομολογίας για να χαρακτηριστούν οι πληρωμές αυτές ως καταχρηστικές.
- 168 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα προέβαλε, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή κακώς εφάρμοσε το ίδιο κριτήριο για τον νομικό χαρακτηρισμό των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούνταν στους OEM και για τον χαρακτηρισμό των πληρωμών προς την MSH. Προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι, σε αντίθεση με τους OEM, η MSH δραστηριοποιούνταν στην αγορά λιανικής. Για να εξεταστεί εάν ένας ανταγωνιστής παραγωγός αποκλείεται από την αγορά της λιανικής, απαιτείται, κατά τη νομολογία, η ανάλυση των σωρευτικών επιπτώσεων που προκλήθηκαν από ένα δίκτυο αποκλειστικών εμπορικών σχέσεων. Πάντως, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, η MSH κατείχε πολύ μικρό μερίδιο της οικείας παγκόσμιας αγοράς, ήτοι 1 % περίπου.
- 169 Διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα ουσιαστικά υποστηρίζει, με την επιχειρηματολογία της, ότι η Επιτροπή έπρεπε να αναλύσει τις συνθήκες που επικρατούν στη συγκεκριμένη αγορά λιανικής, προκειμένου να αποδείξει εάν οι πρακτικές της προσφεύγουσας έναντι της MSH ήταν ικανές να προκαλέσουν περιορισμό του ανταγωνισμού. Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί ωστόσο να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, όπως ορθώς παρατήρησε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο αντίθετος προς τους κανόνες του ανταγωνισμού μηχανισμός των πρακτικών της προσφεύγουσας έναντι της MSH ήταν ο ίδιος, με τη μόνη διαφορά ότι οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας προς την MSH δεν αποσκοπούσαν στην παρεμπόδιση του εφοδιασμού ενός άμεσου πελάτη της προσφεύγουσας από ανταγωνιστή αλλά στην παρεμπόδιση της πώλησεως ανταγωνιστικών προϊόντων από επιχείρηση λιανικής πώλησεως σε απώτερο στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού. Συγκεκριμένα, οι OEM ενσωματώνουν CPU σε υπολογιστές οι οποίοι εν συνεχεία πωλούνται στους καταναλωτές από επιχειρήσεις λιανικής όπως η MSH. Παρέχοντας σε επιχείρηση λιανικής κίνητρο να πωλεί αποκλειστικά υπολογιστές εξοπλισμένους με CPU της Intel, η προσφεύγουσα στερούσε από τους OEM ένα δίαυλο διανομής υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Επομένως, στερώντας από την MSH την ελευθερία επιλογής όσον αφορά τις πωλήσεις της, περιόρισε την ελευθερία επιλογής των OEM όσον αφορά τους δικούς τους διαύλους διανομής. Δεδομένου ότι ο περιορισμός αυτός μπορεί να έχει επιπτώσεις στη ζήτηση CPU AMD από τους OEM, η παροχή κινήτρων στην MSH για αποκλειστικές πωλήσεις δυσχέραινε την πρόσβαση της AMD στην αγορά των CPU x86. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η προσφεύγουσα χρησιμοποίησε την οικονομική ισχύ της, όσον αφορά το μη διεκδικήσιμο μερίδιο της προερχόμενης από τον πελάτη ζήτησης ως εργαλείο ώστε να εξασφαλίζει και το διεκδικήσιμο μερίδιο, καθιστώντας έτσι δυσχερέστερη την πρόσβαση της AMD στην αγορά (βλ. σκέψη 93 ανωτέρω).
- 170 Μολονότι, στο πλαίσιο του άρθρου 81 ΕΚ, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, σε περίπτωση ομαλής λειτουργίας του ανταγωνισμού στην αγορά, οι σχέσεις αποκλειστικότητας μεταξύ προμηθευτή και εμπόρου λιανικής πρέπει να εξετάζονται εντός του συγκεκριμένου πλαισίου, πράγμα που συνεπάγεται ειδικότερα ανάλυση του σωρευτικού αποτελέσματος ενός τέτοιου δικτύου σχέσεων, εντούτοις διαπιστώνεται ότι η νομολογιακή αυτή κρίση δεν ισχύει στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ, το οποίο αφορά αγορά όπου ο ανταγωνισμός είναι ήδη περιορισμένος, ακριβώς επειδή μια από τις επιχειρήσεις κατέχει δεσπόζουσα θέση (βλ. σκέψη 89 ανωτέρω).
- 171 Επομένως, όσον αφορά και τις πληρωμές προς την MSH, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, αλλά όφειλε μόνο να αποδείξει ότι την εκ μέρους της προσφεύγουσας παροχή οικονομικού κινήτρου υπό τον όρο της αποκλειστικότητας.

- γ) Ανάλυση της δυνατότητας των εκπτώσεων να προκαλέσουν περιορισμό του ανταγωνισμού υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως
- 172 Επαλλάξως, όσον αφορά το αν η Επιτροπή απέδειξε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι οι εκπτώσεις και οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας που χορηγήθηκαν στις Dell, HP, NEC, Lenovo και MSH μπορούσαν να προκαλέσουν περιορισμό του ανταγωνισμού και με βάση τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, επισημαίνονται τα εξής.
- 173 Καταρχάς, με την αιτιολογική σκέψη 924 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι εκπτώσεις και οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας που χορηγήθηκαν στις Dell, HP, NEC, Lenovo και MSH αποτελούσαν μέρος μιας συνολικής μακροπρόθεσμης στρατηγικής σκοπούσας τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά. Με την αιτιολογική σκέψη 925 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι, με τις σκέψεις VII.4.2.3 έως VII.4.2.6 της εν λόγω αποφάσεως, απέδειξε ότι οι πρακτικές της Intel, εκτός του ότι πληρούν τις καθορισμένες από τη νομολογία προϋποθέσεις, μπορούσαν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά. Μολονότι δεν απαιτείτο για τη στοιχειοθέτηση της παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ, εντούτοις μια από τις δυνατότητες να αποδειχθεί ότι οι πρακτικές της Intel ήταν ικανές να προκαλέσουν τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών από την αγορά θα ήταν η ανάλυση με βάση το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (βλ. σημείο VII.4.2.3 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Βάσει των αποτελεσμάτων της αναλύσεως αυτής και των ποιοτικών και ποσοτικών αποδεικτικών στοιχείων (βλ. σημεία VII.4.2.4 και VII.4.2.5 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και δεδομένου ότι δεν υφίστανται αντικειμενικοί λόγοι ούτε βελτίωση της αποτελεσματικότητας (βλ. σημείο VII.4.2.6 της προσβαλλομένης αποφάσεως), η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 925 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι υπό όρους εκπτώσεις που χορήγησε η Intel στις Dell, HP, NEC και Lenovo, καθώς και οι πληρωμές της Intel προς την MSH συνιστούν καταχρηστική πρακτική που αξίζει την ιδιαίτερη προσοχή της Επιτροπής.
- 174 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι άλλα τμήματα της προσβαλλομένης αποφάσεως, ιδίως αυτά που αφορούν την παρουσίαση των οικείων προϊόντων και της επίμαχης συμπεριφοράς, στα σημεία V και VI της εν λόγω αποφάσεως, αυτά που αφορούν τον προσδιορισμό της αγοράς, στα σημεία VII.1 και VII.2 της εν λόγω αποφάσεως, και τη δεσπόζουσα θέση της προσφεύγουσας, στο σημείο VII.3 της εν λόγω αποφάσεως, καθώς και τα τμήματα σχετικά με τον νομικό χαρακτηρισμό των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας, στο σημείο VII.4.2.2 της εν λόγω αποφάσεως, αποτελούν τα θεμέλια της διαπιστώσεως της Επιτροπής ότι οι επίμαχες πληρωμές μπορούσαν να προκαλέσουν περιορισμό του ανταγωνισμού.
- 175 Συνεπώς, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα, το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή δεν είναι το μόνο αποδεικτικό στοιχείο που παρέθεσε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, προκειμένου να αποδείξει ότι οι επίμαχες εκπτώσεις μπορούσαν να προκαλέσουν αποκλεισμό από την αγορά (βλ. σκέψη 147 ανωτέρω).
- 176 Όσον αφορά την εκτίμηση της δυνατότητας των επίμαχων στην υπό κρίση υπόθεση εκπτώσεων και πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της αναλύσεως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει, βάσει, μεταξύ άλλων, των κριτηρίων και του τρόπου χορηγήσεως της εκπτώσεως, εάν η έκπτωση αποσκοπεί, μέσω πλεονεκτήματος που δεν στηρίζεται σε καμία οικονομική παροχή που να το δικαιολογεί, στην αφαίρεση ή στον περιορισμό της δυνατότητας επιλογής του αγοραστή όσον αφορά τις πηγές εφοδιασμού, στην παρεμπόδιση της προσβάσεως των ανταγωνιστών στην αγορά ή στην ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσεως διά της νοθεύσεως του ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 71).
- 177 Διευκρινίζεται ότι, ακόμη και στο πλαίσιο της αναλύσεως των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να αποδείξει την ύπαρξη συγκεκριμένων επιπτώσεων. Η Επιτροπή αρκεί να αποδείξει τη δυνατότητα των επίμαχων πρακτικών να περιορίσουν τον ανταγωνισμό (βλ. σκέψη 103 ανωτέρω).

- 178 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, ακόμη και εάν γινόταν δεκτό ότι η χορήγηση εκπτώσεως ή πληρωμής λόγω αποκλειστικότητας από κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση δεν ενέχει, αυτή καθαυτή, δυνατότητα περιορισμού του ανταγωνισμού, εντούτοις η χορήγηση ενός τέτοιου οικονομικού κινήτρου από αναγκαίο εμπορικό εταίρο, όπως η προσφεύγουσα, αποτελεί τουλάχιστον ένδειξη δυνατότητας περιορισμού του ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, εάν ένας αναγκαίος εμπορικός εταίρος χορηγεί έκπτωση λόγω αποκλειστικότητας, αποκτά τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί την οικονομική ισχύ που διαθέτει όσον αφορά το μη διεκδικήσιμο μερίδιο της ζήτησης ως εργαλείο ώστε να εξασφαλίζει και το διεκδικήσιμο μερίδιο, καθιστώντας έτσι δυσχερέστερη την πρόσβαση του ανταγωνιστή στην αγορά (βλ. σκέψεις 91 και 92 ανωτέρω).
- 179 Αυτή η εγγενής στις εκπτώσεις και τις πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας δυνατότητα προκλήσεως δυσχερειών στην πρόσβαση ενός ανταγωνιστή στην αγορά επιβεβαιώνεται, εν προκειμένω, από τη διαπίστωση που διατυπώνεται με την αιτιολογική σκέψη 893 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι εκπτώσεις αποτελούσαν για τους OEM σημαντικό στοιχείο το οποίο έπρεπε να λαμβάνουν υπόψη, λόγω του έντονου ανταγωνισμού στην αγορά των OEM και των περιορισμένων περιθωρίων κέρδους. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται οι OEM. Ωστόσο, η ιδιαίτερη σημασία που είχαν οι εκπτώσεις γι' αυτούς για τους οποίους προορίζονταν ενισχύει το κίνητρο των τελευταίων να τηρούν τους όρους αποκλειστικού ή σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού, καθώς και τη δυνατότητα των εκπτώσεων να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.
- 180 Επιπλέον, η απόδειξη ότι οι δικαιούχοι των εκπτώσεων όντως λάμβαναν υπόψη το οικονομικό κίνητρο όταν αποφάσιζαν να καλύπτουν εξ ολοκλήρου ή σχεδόν εξολοκλήρου τις ανάγκες τους από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση ή να μην πωλούν ανταγωνιστικά προϊόντα αποτελεί στοιχείο που επιβεβαιώνει ότι το συγκεκριμένο οικονομικό κίνητρο μπορούσε να προκαλέσει περιορισμό του ανταγωνισμού. Στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή απέδειξε ότι οι εκπτώσεις και οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούσε η προσφεύγουσα αποτελούσαν τουλάχιστον στοιχείο το οποίο οι μεν Dell, HP, NEC και Lenovo λάμβαναν υπόψη τους στο πλαίσιο της αποφάσεώς τους να καλύπτουν εξ ολοκλήρου ή σχεδόν εξολοκλήρου τις ανάγκες τους από την προσφεύγουσα, η δε MSH στο πλαίσιο της αποφάσεώς της να μην πωλεί ανταγωνιστικά προϊόντα.
- 181 Εξάλλου, η δυνατότητα των εκπτώσεων και των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούνταν στους τέσσερις OEM και στην MSH να περιορίζουν τον ανταγωνισμό επιβεβαιώνεται εν προκειμένω από τη διαπίστωση που διατυπώνεται με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι η προσφεύγουσα ακολούθησε δύο διαφορετικές μορφές καταχρηστικής πρακτικής, δηλαδή, αφενός, εκπτώσεις και πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας και, αφετέρου, αποκάλυπτους περιορισμούς. Όπως ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 917, 1681, σε συνδυασμό με την υποσημείωση 1999 (1990 στο δημοσιευμένο κείμενο), και 1747 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι δύο αυτές πρακτικές αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται.
- 182 Εξάλλου, το γεγονός ότι κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση προσπαθεί να δεσμεύσει τους σημαντικούς πελάτες αποτελεί επίσης ένδειξη που μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση του αν η συμπεριφορά της είναι αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψη 75). Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, οι Dell και HP διαφοροποιούνται από τους άλλους OEM λόγω των μεγαλύτερων μεριδίων αγοράς που κατέχουν, την έντονη παρουσία τους στον πλέον κερδοφόρο τομέα της αγοράς και της ικανότητάς τους να καθιερώνουν ένα νέο CPU x86 στην αγορά. Με την αιτιολογική σκέψη 1597 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η στόχευση των επιχειρήσεων αυτών, οι οποίες είχαν ιδιαίτερη στρατηγική σημασία για την πρόσβαση στην αγορά, είχε επιπτώσεις για το σύνολο της αγοράς πολύ σημαντικότερες από αυτές που αντιστοιχούσαν στο συνολικό μερίδιο αγοράς που κατείχαν, χωρίς η προσφεύγουσα να αμφισβητήσει τη διαπίστωση αυτή. Επομένως, ορθώς διαπίστωσε η Επιτροπή ότι οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας αφορούσαν τους σημαντικούς OEM.

- 183 Όσον αφορά την MSH, η επιχείρηση αυτή είχε ιδιαίτερη στρατηγική σημασία όσον αφορά τη λιανική πώληση υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU x86 στην Ευρώπη, όπως εκτίθεται αναλυτικά στις σκέψεις 1507 έως 1511 κατωτέρω.
- 184 Τέλος, το γεγονός ότι οι πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως εντάσσονται σε μια συνολική στρατηγική σκοπούσα την αποτροπή της προσβάσεως της AMD στους σημαντικότερους διαύλους πωλήσεων αποτελεί επίσης περίπτωση που επιβεβαιώνει τη δυνατότητα των εκπτώσεων και των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας να περιορίσουν τον ανταγωνισμό (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Δικαστηρίου, σκέψη 73 ανωτέρω, σκέψεις 19 και 20). Όπως αναφέρεται αναλυτικά στις σκέψεις 1523 έως 1552 κατωτέρω, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο την ύπαρξη μιας τέτοιας συνολικής στρατηγικής.
- 185 Πρώτον, η προσφεύγουσα προσπαθεί να αμφισβητήσει τη διαπίστωση περί δυνατότητας των πρακτικών της να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, προβάλλοντας ότι, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, η AMD σημείωσε τη μεγαλύτερη εμπορική επιτυχία της ιστορίας της, πέτυχε πρωτοφανή ποσοστά ανάπτυξης όσον αφορά τους OEM που θεωρούνται στόχος καταχρηστικής συμπεριφοράς, αντιμετώπισε δυσχέρειες στην παραγωγή, εξαιτίας των οποίων δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στη ζήτηση CPU και αύξησε τις επενδύσεις της στην έρευνα και την ανάπτυξη. Εξάλλου, η προσαρμοσμένη τιμή, σε συνάρτηση με την ποιότητα των CPU, σημείωνε πτώση κατά 36,1 % κατ' έτος κατά τη διάρκεια της περιόδου που εξετάζεται με την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 186 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Όταν μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση θέτει όντως σε εφαρμογή πρακτική που έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού, η μη επίτευξη του αναμενόμενου αποτελέσματος δεν αρκεί για να αποκλειστεί η εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 2003, T-219/99, British Airways κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-5917, σκέψη 297, στο εξής: απόφαση British Airways του Γενικού Δικαστηρίου). Πάντως, το γεγονός ότι η AMD σημείωσε, κατά το διάστημα που εξετάζεται με την προσβαλλόμενη απόφαση, σημαντική εμπορική επιτυχία, με συνέπεια να αντιμετωπίσει δυσχέρειες στην παραγωγή, απλώς εμφανίζει ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας δεν απέφεραν απτά αποτελέσματα. Ωστόσο, τούτο δεν αρκεί για να απορριφθεί η θέση περί δυνατότητας των πρακτικών που εφάρμοσε η προσφεύγουσα να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Κατά τα λοιπά, ούτε η αύξηση των μεριδίων αγοράς της AMD και των επενδύσεών της σε έρευνα και ανάπτυξη ούτε η μείωση της τιμής των CPU x86 κατά το διάστημα που εξετάζεται με την προσβαλλόμενη απόφαση σημαίνουν ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας δεν είχαν επιπτώσεις. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι, ελλείψει των πρακτικών αυτών, θα είχε σημειωθεί μεγαλύτερη αύξηση των μεριδίων αγοράς του ανταγωνιστή και των επενδύσεών του σε έρευνα και ανάπτυξη και μεγαλύτερη μείωση της τιμής των CPU x86 (βλ., συναφώς, απόφαση Michelin II, σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψη 245, και απόφαση British Airways του Γενικού Δικαστηρίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 298). Επομένως, δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί της θέσεως της Επιτροπής ότι είναι ουσιαστικά αβάσιμα τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με την αύξηση των μεριδίων αγοράς της AMD και τη μείωση της τιμής των CPU x86.
- 187 Δεύτερον, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αντλήσει επιχειρήματα από το γεγονός ότι οι πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορούσαν μικρό μόνο μέρος της συνολικής αγοράς των CPU x86, ήτοι μεταξύ 0,3 και 2 % κατ' έτος. Πέραν των επιχειρημάτων που παρατίθενται στις σκέψεις 116 έως 124 ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πρακτικές της επηρέασαν μόνον το 0,3 έως 2 % της αγοράς των CPU x86, στηριζόμενη σε εσφαλμένη μέθοδο υπολογισμού. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά υπολογίστηκαν λαμβανομένου υπόψη μόνον του διεκδικήσιμου μεριδίου αγοράς (βλ. σκέψη 92 ανωτέρω) όσον αφορά τους οικείους OEM και την MSH και όχι το συνολικό μερίδιο αγοράς που κατείχαν οι εν λόγω επιχειρήσεις.

- 188 Η μέθοδος αυτή υπολογισμού συνεπάγεται τεχνητή μείωση του συναγόμενου αποτελέσματος, διότι το αποκλεισμένο από τον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς, εξαιτίας των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας, δεν περιορίζεται στο διεκδικήσιμο μερίδιο αγοράς. Αντιθέτως, οι ανταγωνιστές αποκλείονται από το σύνολο του μεριδίου των αναγκών ενός πελάτη που καλύπτεται από τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας.
- 189 Κατά συνέπεια, για να προσδιοριστεί το μερίδιο αγοράς που επηρεάζεται από τη συμπεριφορά της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνον το διεκδικήσιμο μερίδιο της ζήτησης των πελατών.
- 190 Εν προκειμένω, μερίδιο αγοράς της Dell ανερχόταν σε 14,58 % κατά το πρώτο τρίμηνο του 2003 και αυξήθηκε σε 16,34 % το τέταρτο τρίμηνο του 2005, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 1580 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, η Intel χορήγησε στην Dell εκπτώσεις υπό τον όρο ότι η Dell θα καλύπτει από αυτή το σύνολο των αναγκών της σε CPU x86, τούτο σημαίνει ότι, μόνο με τη χορήγηση εκπτώσεων στην Dell, η Intel είχε ήδη αποκλείσει τους ανταγωνιστές, μεταξύ 2003 και 2005, από το 14,58 έως το 16,34 % της αγοράς.
- 191 Το τμήμα αυτό της αγοράς θεωρείται σημαντικό, λαμβανομένου υπόψη ότι οι ανταγωνιστές της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να μετέχουν στον ανταγωνισμό με κριτήριο την απόδοσή τους στο σύνολο της αγοράς και όχι μόνο σε τμήμα αυτής.
- 192 Κατά τα έτη 2006 και 2007, επηρεάστηκε μικρότερο τμήμα της αγοράς, διότι οι συμπεριφορές για τις οποίες κάνει λόγο η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσαν μόνο την MSH, διά των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας, και τη Lenovo, διά αποκάλυπτων περιορισμών μεταξύ Ιουνίου 2006 και Δεκεμβρίου 2006, και των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας το 2007.
- 193 Συναφώς, ήταν ορθή η διαπίστωση της Επιτροπής περί υπάρξεως ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, όπως αναλυτικά εκτίθεται στις σκέψεις 1561 έως 1563 κατωτέρω. Δεδομένου ότι η παράβαση ήταν ενιαία και διαρκής, δεν απαιτείται να έχει θιγεί, από την επίμαχη συμπεριφορά, σημαντικό τμήμα της αγοράς καθ' όλη τη διάρκεια του εξεταζόμενου χρονικού διαστήματος. Αρκεί, συναφώς, μια συνολική εκτίμηση του μέσου όρου του τμήματος της αγοράς που αποκλείστηκε από τον ανταγωνισμό (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 72 ανωτέρω, σκέψη 243).
- 194 Εν προκειμένω, στο σημείο 48 της πραγματογνωμοσύνης που προσκόμισε η προσφεύγουσα συνημμένη στο υπόμνημα απαντήσεως, με την ένδειξη C.1, αναφέρεται ότι το συνολικό τμήμα της αγοράς που επηρεάστηκε από τη συμπεριφορά που αποτελεί αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως ανήλθε κατά μέσο όρο σε 14 % καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως, όπως την εκτίμησε η Επιτροπή, εφόσον ο υπολογισμός δεν περιοριστεί μόνο στο διεκδικήσιμο μερίδιο της ζήτησης των οικείων πελατών. Σημειωτέον ότι ένα τέτοιο ποσοστό πρέπει να χαρακτηριστεί ως σημαντικό.
- 195 Όσον αφορά, στη συνέχεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι οι συμβάσεις προμήθειας που σύναπτε ήταν μικρής διάρκειας και μπορούσαν να λυθούν εντός 30 ημερών, διαπιστώνεται ότι το κρίσιμο κριτήριο δεν είναι η έκταση της προθεσμίας που πρέπει να τηρηθεί για τη λύση μιας συμβάσεως ή η διάρκεια ισχύος μιας μεμονωμένης συμβάσεως που εντάσσεται σε σειρά διαδοχικών συμβάσεων, αλλά η συνολική διάρκεια εφαρμογής, από την προσφεύγουσα, του συστήματος των εκπτώσεων και των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας ως προς έναν πελάτη (βλ. σκέψεις 112 και 113 ανωτέρω). Εν προκειμένω, η εφαρμογή του συστήματος αυτού διάρκεσε πέντε έτη ως προς την MSH, τρία περίπου έτη ως προς τις Dell και NEC, περισσότερο από δύο έτη ως προς την HP και ένα περίπου έτος ως προς τη Lenovo. Η χορήγηση εκπτώσεως και πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας επί τέτοιο χρονικό διάστημα προκαλεί κατά κανόνα περιορισμό του ανταγωνισμού. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο σε μια αγορά όπως αυτή των CPU, η οποία χαρακτηρίζεται από έντονο δυναμισμό και περιορισμένο κύκλο ζωής των προϊόντων.

196 Τέλος, όσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί του ότι δεν υφίσταντο ρητές δεσμεύσεις αποκλειστικότητας, περί της αγοραστικής ισχύος των OEM και περί της σημασίας του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή για την αξιολόγηση των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας, γίνεται αντιστοίχως παραπομπή στις σκέψεις 106, 138 και 139, καθώς και στις σκέψεις 140 έως 166 ανωτέρω.

197 Επομένως, βάσει των προεκτεθέντων, μπορεί να γίνει δεκτό ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο και κατόπιν αναλύσεως των περιστάσεων της υποθέσεως ότι οι εκπτώσεις και οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας τις οποίες χορηγούσε η προσφεύγουσα στις Dell, HP, NEC, Lenovo και MSH μπορούσαν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

3. Επί του νομικού χαρακτηρισμού των πρακτικών που ονομάζονται «απροκάλυπτοι περιορισμοί»

198 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή χαρακτήρισε ως καταχρηστικές τρεις πρακτικές τις οποίες ονόμασε «απροκάλυπτους περιορισμούς». Κατ' αυτή, οι τρεις αυτές πρακτικές είχαν ως κοινό χαρακτηριστικό το γεγονός ότι η προσφεύγουσα κατέβαλλε χρηματικά ποσά στους OEM προκειμένου να καθυστερούν, να ακυρώνουν ή να περιορίζουν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο τη διάθεση στην αγορά ορισμένων προϊόντων εξοπλισμένων με CPU AMD. Ειδικότερα, οι πληρωμές χορηγούνταν υπό τους εξής όρους:

- πρώτον, η HP θα διοχετεύει τους επαγγελματικής χρήσεως επιτραπέζιους υπολογιστές HP που είναι εξοπλισμένοι με CPU x86 της AMD σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και σε πελάτες του δημοσίου τομέα, της εκπαίδευσης και της υγείας, αντί σε μεγάλες επιχειρήσεις·
- δεύτερον, η HP θα απαγορεύσει στους συνεργαζόμενους με αυτήν διανομείς να διαθέτουν στοκ επαγγελματικής χρήσεως επιτραπέζιων υπολογιστών HP εξοπλισμένων με CPU x86 της AMD, ούτως ώστε οι υπολογιστές αυτοί να διατίθενται στους πελάτες μόνο με παραγγελία στην HP (είτε απευθείας είτε μέσω των συνεργαζόμενων με την HP διανομέων που ενεργούσαν ως εμπορικοί αντιπρόσωποι)·
- τρίτον, οι Acer, HP και Lenovo δεσμεύονται να αναβάλλουν ή να ακυρώνουν την έναρξη διαθέσεως στην αγορά υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU AMD.

199 Προς αιτιολόγηση του χαρακτηρισμού των απροκάλυπτων περιορισμών ως καταχρηστικών, η Επιτροπή στηρίχθηκε, στις αιτιολογικές σκέψεις 1643 και 1671 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 7ης Οκτωβρίου 1999, T-228/97, Irish Sugar κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-2969, στο εξής: απόφαση Irish Sugar). Επιπλέον, με την αιτιολογική σκέψη 1643 διαπίστωσε ότι παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ μπορεί να προκύψει και από το αντικείμενο των πρακτικών που ακολουθεί μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Επιπλέον, με τις αιτιολογικές σκέψεις 1670, 1672, 1678 και 1679 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή υποστήριξε ότι οι απροκάλυπτοι περιορισμοί επηρέαζαν τη λήψη αποφάσεων από τους OEM, δεδομένου ότι αυτοί ανέβαλλαν, ακύρωναν ή περιόριζαν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο τη διάθεση στην αγορά των υπολογιστών με CPU AMD, παρά τη ζήτηση των καταναλωτών για τα προϊόντα αυτά. Τέλος, με την αιτιολογική σκέψη 1642 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι οι περιορισμοί εντάσσονται σε ενιαία στρατηγική με σκοπό τον αποκλεισμό της AMD από την αγορά.

200 Η προσφεύγουσα προβάλλει, πρώτον, ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αποδεικνύει τη δυνατότητα της ακολουθούμενης πρακτικής να περιορίζει τον ανταγωνισμό «από οικονομικής απόψεως». Δεύτερον, οι επίμαχες εν προκειμένω πρακτικές διαφέρουν από αυτές που αποτέλεσαν αντικείμενο της αποφάσεως Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω. Τρίτον, η εκ μέρους της Επιτροπής επιβολή κυρώσεων για απροκάλυπτους περιορισμούς συνεπάγεται, παρά τον νόμο, τη δημιουργία νέου τύπου παραβάσεων που εμπίπτουν στο άρθρο 82 ΕΚ.

- 201 Υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι αποκλεισμός από την αγορά προκαλείται όχι μόνον όταν η πρόσβαση στην αγορά καθίσταται αδύνατη, αλλά και όταν αυτή καθίσταται δυσχερέστερη (βλ. σκέψη 88 ανωτέρω).
- 202 Εν προκειμένω, η χορήγηση πληρωμών υπό τους τρεις όρους που αναφέρονται στη σκέψη 198 ανωτέρω μπορούσε να δυσχεράνει την πρόσβαση της AMD στην αγορά. Συγκεκριμένα, ο πρώτος από τους όρους καταβολής των πληρωμών αυτών δυσχέραινε τη διάθεση προϊόντων της AMD στην αγορά, διότι αποτελούσε για την HP κίνητρο να μην προωθεί ενεργά τους προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση επιτραπέζιους υπολογιστές με CPU x86 της AMD σε μια προκαθορισμένη ομάδα πελατών. Ο δεύτερος από τους όρους καταβολής των πληρωμών αυτών καθιστούσε δυσχερέστερη τη διάθεση προϊόντων της AMD στην αγορά, διότι αποτελούσε για την HP κίνητρο να μην πωλεί προοριζόμενους για επαγγελματική χρήση επιτραπέζιους υπολογιστές με CPU x86 της AMD μέσω των συνεργαζόμενων με αυτή διανομέων, εκτός αν οι τελευταίοι ενεργούσαν με την ιδιότητα του εμπορικού αντιπροσώπου. Τέλος, ο τρίτος από τους όρους καταβολής των πληρωμών αυτών καθιστούσε δυσχερέστερη τη διάθεση προϊόντων της AMD στην αγορά, διότι αποτελούσε για τις HP, Lenovo και Acer κίνητρο να απέχουν από την πώληση υπολογιστών ορισμένου τύπου με CPU x86 της AMD, τουλάχιστον επί ορισμένο χρονικό διάστημα και, στην περίπτωση της HP, σε μια ορισμένη περιοχή, δηλαδή στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική (στο εξής: περιοχή ΕΜΑΑ). Η συμπεριφορά της προσφεύγουσας, η οποία συνίστατο στην καταβολή πληρωμών υπό τους προαναφερθέντες όρους, μπορούσε συνεπώς να δυσχεράνει τη διάθεση στην αγορά υπολογιστών με CPU x86 της AMD για τους συγκεκριμένους OEM. Δεδομένου ότι οι OEM αυτοί ήταν πελάτες της AMD, η εν λόγω συμπεριφορά μπορούσε παράλληλα να δυσχεράνει την πρόσβαση της AMD στην αγορά, πλήττοντας έτσι τη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην αγορά των CPU x86 ή, δεδομένης της θέσεως της προσφεύγουσας, τον ήδη περιορισμένο ανταγωνισμό στην αγορά αυτή.
- 203 Περαιτέρω, τονίζεται ότι, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ, η απόδειξη του σκοπού ενδέχεται να συμπίπτει με την απόδειξη του αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτελέσματος. Εάν αποδειχθεί ότι ο σκοπός τον οποίο επιδιώκει η συμπεριφορά μιας κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως είναι να περιορίσει τον ανταγωνισμό, η συμπεριφορά αυτή μπορεί επίσης να επιφέρει τέτοιο αποτέλεσμα (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Ιανουαρίου 2007, T-340/03, France Télécom κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. II-107, σκέψη 195 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 204 Τούτο συμβαίνει εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, οι τρεις όροι που παρατίθενται στη σκέψη 198 ανωτέρω αφορούσαν μόνο τα προϊόντα της AMD, οπότε οι πρακτικές της προσφεύγουσας στοχεύουν την επιχείρηση αυτή ατομικά. Ωστόσο, μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση που επιδιώκει να εμποδίσει στοχευμένα τη διάθεση στην αγορά προϊόντων εξοπλισμένων με προϊόν συγκεκριμένου ανταγωνιστή της δεν μπορεί παρά να αποσκοπεί στο να βλάψει τον συγκεκριμένο ανταγωνιστή. Επομένως, με την επιβολή απροκάλυπτων περιορισμών έναντι των HP, Lenovo και Acer, η προσφεύγουσα επιδίωξε την επίτευξη σκοπού αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.
- 205 Σημειωτέον, τέλος, ότι μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση υπέχει ιδιαίτερη ευθύνη να μην υπονομεύει, με συμπεριφορά ξένη προς τον θεμιτό ανταγωνισμό, τον πραγματικό και ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς (βλ., συναφώς, απόφαση AstraZeneca, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψη 355 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Ωστόσο, η καταβολή πληρωμών σε πελάτες ως αντάλλαγμα για τους περιορισμούς όσον αφορά τη διάθεση στην αγορά προϊόντων εξοπλισμένων με προϊόν συγκεκριμένου ανταγωνιστή είναι πρόδηλο ότι δεν συνιστά ανταγωνισμό με βάση τα προτερήματα.
- 206 Επομένως, μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εφαρμογή κάθε μίας από τις πρακτικές που ονομάζονται «απροκάλυπτοι περιορισμοί» συνιστά κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.

- 207 Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται επίσης από την απόφαση Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω. Με τις σκέψεις 226 και 233 της αποφάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε κατάχρηση στην περίπτωση δεσπόζουσας επιχειρήσεως η οποία είχε συμφωνήσει με έναν χονδρέμπορο και έναν λιανοπωλητή την ανταλλαγή του προοριζόμενου για τη λιανική προϊόντος ζάχαρης ενός ανταγωνιστή της με αντίστοιχο δικό της προϊόν. Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η προσφεύγουσα έθιξε τη δομή ανταγωνισμού που θα μπορούσε να αποκτήσει η οικεία αγορά με την είσοδο νέου προϊόντος, προβαίνοντας σε ανταλλαγή των ανταγωνιστικών προϊόντων σε μία αγορά στην οποία κατείχε περισσότερο από 80 % του όγκου των πωλήσεων. Η λογική που διέπει την απόφαση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί και εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, ένας περιορισμός στη διάθεση των προϊόντων ενός ανταγωνιστή στην αγορά θίγει τη δομή του ανταγωνισμού, διότι παρεμποδίζει στοχευμένα τη διάθεση στην αγορά προϊόντων του εν λόγω ανταγωνιστή.
- 208 Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας δεν αναιρούν το συμπέρασμα αυτό.
- 209 Πρώτον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αποδεικνύει τη δυνατότητα της ακολουθούμενης πρακτικής να περιορίζει τον ανταγωνισμό «από οικονομικής απόψεως». Συναφώς, τονίζεται ότι η προσφεύγουσα δεν διευκρινίζει τι εννοεί με τη φράση «από οικονομικής απόψεως». Εφόσον οι τρεις πρακτικές που αποκαλούνται «απροκάλυπτοι περιορισμοί» προδήλως δεν εντάσσονται στο πλαίσιο του ανταγωνισμού βάσει προτερημάτων (βλ. σκέψη 205 ανωτέρω), η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να αποδείξει διεξοδικότερα τη δυνατότητά τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Επισημαίνεται, ακόμη, ότι, επικαλούμενη την απόφαση Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω, και τον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού σκοπό των πρακτικών αυτών, η Επιτροπή εξέθεσε επαρκώς κατά νόμο τον καταχρηστικό χαρακτήρα τους.
- 210 Συναφώς, είναι επίσης απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει τη δυνατότητα ή το ενδεχόμενο αποκλεισμού από τον ανταγωνισμό, αντί να κάνει λόγο για αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού σκοπό των εν λόγω πρακτικών. Δεδομένου ότι ο αντίθετος προς τους κανόνες του ανταγωνισμού σκοπός εν προκειμένω συμπίπτει με το ενδεχόμενο αποτέλεσμα των πρακτικών που αποκαλούνται «απροκάλυπτοι περιορισμοί» (βλ. σκέψεις 203 και 204 ανωτέρω), πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη, στηριζόμενη στον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού σκοπό.
- 211 Σημειωτέον, εξάλλου, ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά στον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού σκοπό των τριών απροκάλυπτων περιορισμών. Πέραν της επικλήσεως της αποφάσεως Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω, η Επιτροπή στηρίχθηκε και σε πρόσθετα στοιχεία που επιβεβαιώνουν τη δυνατότητα των απροκάλυπτων περιορισμών να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, παρά το γεγονός ότι η παράθεση των στοιχείων αυτών δεν ήταν απαραίτητη για να χαρακτηριστούν ως καταχρηστικοί βάσει του άρθρου 82 ΕΚ.
- 212 Καταρχάς, η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι οι πληρωμές υπό τους όρους που αναφέρονται στη σκέψη 198 ανωτέρω αποτελούσαν παράμετρο που λαμβανόταν υπόψη από τις HP (βλ. σκέψεις 882 έως 890 κατωτέρω), Lenovo (βλ. σκέψεις 1215 έως 1220 κατωτέρω) και Acer (βλ. σκέψεις 1367 έως 1369 κατωτέρω) ενόψει των αποφάσεών τους να αναβάλλουν, να ακυρώνουν ή να περιορίζουν με άλλο τρόπο τη διάθεση στην αγορά των εξοπλισμένων CPU AMD υπολογιστών κατασκευής τους. Τούτο επιβεβαιώνει τη δυνατότητα των επίμαχων πληρωμών να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι ο χαρακτηρισμός ενός απροκάλυπτου περιορισμού ως καταχρηστικού εξαρτάται μόνον από το αν έχει τη δυνατότητα να περιορίσει τον ανταγωνισμό, οπότε δεν απαιτείται να αποδειχθεί η πρόκληση συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά ούτε η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας (βλ., όσον αφορά τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, σκέψεις 103 και 104 ανωτέρω).
- 213 Εν συνεχεία, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι απροκάλυπτοι περιορισμοί εντάσσονται σε μια συνολική στρατηγική με σκοπό την αποτροπή της προσβάσεως της AMD στους σημαντικότερους, από στρατηγικής απόψεως, διαύλους πωλήσεων (βλ. σκέψεις 1523 έως 1552 κατωτέρω).

- 214 Τέλος, στον βαθμό που η προσφεύγουσα προβάλλει, με τα σημεία 307 έως 311 της προσφυγής, ότι η εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή ως προς τις πληρωμές στο πλαίσιο απροκάλυπτου περιορισμού που εφαρμόστηκε έναντι της Lenovo, διαπιστώνεται ότι το συγκεκριμένο κριτήριο δεν αναιρεί τον χαρακτηρισμό μιας απροκάλυπτης πρακτικής ως αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. Ακόμη και αν η προσφεύγουσα αποδείκνυε ότι το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνισμού πληρούται ως προς τον απροκάλυπτο περιορισμό έναντι της Lenovo, δεν θα αναιρούνταν ο χαρακτηρισμός της εν λόγω πρακτικής ως αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού ούτε η διαπίστωση ότι μπορεί να δυσχεράνει την πρόσβαση του ανταγωνιστή στην αγορά.
- 215 Δεύτερον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι οι απροκάλυπτοι περιορισμοί που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης απόφασης διαφέρουν κατά πολύ από την πρακτική την οποία αφορούσε η απόφαση Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω, οπότε η Επιτροπή δεν μπορεί να τους χαρακτηρίσει ως καταχρηστικούς. Συγκεκριμένα, οι διαφορές που επικαλείται η προσφεύγουσα μεταξύ της υποθέσεως Irish Sugar και της υπό κρίση υποθέσεως είναι από νομικής απόψεως άνευ σημασίας.
- 216 Καταρχάς, είναι μεν αληθές ότι η απόφαση Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω, αφορά την είσοδο στην αγορά ενός νέου προϊόντος μιας νέας επιχειρήσεως, πλην όμως το άρθρο 82 ΕΚ απαγορεύει γενικώς τις καταχρηστικές πρακτικές που μπορούν να περιορίσουν τις δυνατότητες διαθέσεως προϊόντων στην αγορά, ανεξαρτήτως του αν δυσχεραίνεται η διάθεση στην αγορά νέων προϊόντων μιας νέας επιχειρήσεως ή ήδη διαθέσιμων προϊόντων ενός ανταγωνιστή. Στην υπό κρίση υπόθεση, ακόμη και αν η AMD θεωρηθεί ήδη υφιστάμενος ανταγωνιστής και ακόμη και αν τα προϊόντα στα οποία στοχεύουν οι απροκάλυπτοι περιορισμοί δεν θεωρηθούν νέα προϊόντα, οι περιστάσεις αυτές δεν αναιρούν τη διαπίστωση γεγονός ότι οι επίμαχες πρακτικές δυσχεραίνουν την πρόσβαση της AMD στην αγορά. Επίσης, δεν γεννούν αμφιβολίες ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι εν λόγω πρακτικές στοχεύουν την AMD. Το αν οι απροκάλυπτοι περιορισμοί έχουν τη δυνατότητα να δυσχεραίνουν την πρόσβαση της AMD στην αγορά και σκοπό αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού δεν εξαρτάται από το αν αφορούν ένα νέο προϊόν μιας νέας επιχειρήσεως στην αγορά.
- 217 Περαιτέρω, στον βαθμό που η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, με την απόφαση Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε ρητές οικονομικής φύσεως απειλές, διαπιστώνεται ότι το γεγονός ότι η προσφεύγουσα γνωστοποίησε στους OEM ότι διέτρεχαν κίνδυνο απώλειας των εκπτώσεων, όσον αφορά τις HP και Acer, ή ότι δεν θα αυξανόταν η χρηματοδότηση, όσον αφορά τη Lenovo, σε περίπτωση μη τηρήσεως των αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού όρων που παρατίθενται στη σκέψη 198 ανωτέρω, αρκεί για να γίνει δεκτό ότι οι ανακοινώσεις της προσφεύγουσας προς τους OEM αποτελούσαν γι' αυτούς κίνητρο τηρήσεως των ως άνω όρων.
- 218 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Irish Sugar, σκέψη 199 ανωτέρω, διαφέρει από την υπό κρίση υπόθεση, στον βαθμό που, στο πλαίσιο της δεύτερης, η AMD δεν εξαναγκάστηκε να εγκαταλείψει την αγορά και, μάλιστα, αύξησε το μερίδιό της σε αυτή. Η μη επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων από την AMD οφειλόταν, κατά την προσφεύγουσα, σε εσωτερικής φύσεως περιορισμούς. Ωστόσο, το αν οι απροκάλυπτοι περιορισμοί που έθεσε σε εφαρμογή η προσφεύγουσα μπορούσαν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό δεν εξαρτάται από το αν η AMD όντως αποκλείστηκε από την αγορά. Συγκεκριμένα, για να αποδειχθεί η ύπαρξη τέτοιας δυνατότητας, δεν είναι απαραίτητο να αποδειχθεί η πρόκληση συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά (βλ. σκέψη 212 ανωτέρω). Επισημαίνεται, τέλος, ότι οι διάυλοι διαθέσεως στην αγορά των προϊόντων που αποτελούσαν αντικείμενο των απροκάλυπτων περιορισμών ήταν αποκλεισμένοι για τους CPU AMD κατά τα επίμαχα χρονικά διαστήματα. Κατά τα λοιπά, κατά το μέρος που η προσφεύγουσα επικαλείται την εμπορική επιτυχία της AMD, καθώς και τους εμπορικής φύσεως περιορισμούς που αντιμετώπιζε η επιχείρηση αυτή, η επιχειρηματολογία της είναι απορριπτέα για τους λόγους που εκτίθενται στη σκέψη 186 ανωτέρω.

- 219 Τρίτον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ο όρος «απροκάλυπτος περιορισμός» συνιστά νέα μορφή καταχρηστικής συμπεριφοράς. Διαπιστώνεται ότι ο νομικός χαρακτηρισμός μιας καταχρηστικής πρακτικής δεν εξαρτάται από την ονομασία της, αλλά από τα ουσιαστικά κριτήρια που λαμβάνονται συναφώς υπόψη. Επομένως, η απλή χρήση του όρου «απροκάλυπτος περιορισμός» δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι χρησιμοποιήθηκαν νέα ουσιαστικά κριτήρια. Όσον αφορά τα ουσιαστικά κριτήρια που εφαρμόστηκαν εν προκειμένω, από το άρθρο 82, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', ΕΚ προκύπτει ότι ο περιορισμός της διαθέσεως προϊόντων στην αγορά συνιστά κατάχρηση. Εξάλλου, δεν είναι καινοφανές στο δίκαιο του ανταγωνισμού το να θεωρηθεί παράνομη μια πρακτική που δεν συνιστά ανταγωνισμό με βάση τα προτερήματα (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 91, και απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, ΑΚΖΟ κατά Επιτροπής, C-62/86, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 70).
- 220 [Τέλος, ακόμη και αν ο χαρακτηρισμός των επίμαχων πρακτικών ως καταχρηστικών είναι όντως «καινοφανής», τούτο δεν αναιρεί τη διαπίστωση ότι η Επιτροπή έχει την εξουσία να τις απαγορεύσει. Συγκεκριμένα, ακόμη και στον τομέα του υπολογισμού των προστίμων, το Γενικό Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το γεγονός ότι συμπεριφορά εμφανίζουσα τα ίδια χαρακτηριστικά δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο εξετάσεως με προγενέστερες αποφάσεις δεν απαλλάσσει την επιχείρηση από την ευθύνη που τη βαρύνει (βλ., συναφώς, αποφάσεις Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 107, και AstraZeneca, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψη 901).

B— Επί της αρμοδιότητας της Επιτροπής

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

- 221 Η προσφεύγουσα, υποστηριζόμενη από την ACT, προβάλλει ότι το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ δεν είναι απεριόριστο και ότι, ως εκ τούτου, η Επιτροπή, για να έχει αρμοδιότητα εξετάσεως συμπεριφοράς διαμορφωθείσας εκτός της Ένωσης, οφείλει να αποδείξει άμεση αιτιώδη συνάφεια με το έδαφος της Ένωσης, παραθέτοντας αδιάσειστα στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η εφαρμογή στην πράξη των επίμαχων πρακτικών επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τον ανταγωνισμό εντός της Ένωσης. Είναι, ακόμη, αναμφισβήτητο ότι, δεδομένων των εμπορικών σχέσεων με τρίτες χώρες, ακόμη και όταν οι επίμαχες πρακτικές τίθενται σε εφαρμογή εντός της Ένωσης, η Επιτροπή πρέπει επίσης να αποδείξει ότι οι συνέπειές τους εντός της Ένωσης είναι άμεσες, ουσιώδεις, απευθείας και προβλέψιμες.
- 222 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, π.χ., η προσβαλλόμενη απόφαση δεν πληροί τα κριτήρια που παρατίθενται στην προηγούμενη σκέψη όσον αφορά τη συμφωνία που συνάφθηκε με τη Lenovo στο δεύτερο εξάμηνο του 2006 σχετικά με φορητό υπολογιστή προοριζόμενο για την αγορά της Κίνας.
- 223 Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι, όσον αφορά τις επίμαχες εν προκειμένω εκπτώσεις και απροκάλυπτους περιορισμούς, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει τις επιπτώσεις των εν λόγω εκπτώσεων και περιορισμών ώστε να στοιχειοθετήσει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, αντιθέτως, όσον αφορά τη θεμελίωση της αρμοδιότητάς της, υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη επιπτώσεων εντός της Ένωσης. Συγκεκριμένα, το ζήτημα της εδαφικής αρμοδιότητας αποτελεί ζήτημα χωριστό και διαφορετικό, που άπτεται του δημοσίου διεθνούς δικαίου.
- 224 Κατά την έγγραφη διαδικασία, η προσφεύγουσα προέβαλε ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση δεν προκύπτει η αρμοδιότητα της Επιτροπής, όσον αφορά το σύνολο των συμφωνιών στις οποίες μετέχουν επιχειρήσεις εδρεύουσες εκτός της Ένωσης, εν προκειμένω οι Dell, HP, NEC, Acer και Lenovo.
- 225 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα δήλωσε ότι ο συγκεκριμένος λόγος αφορά μόνον τις Acer και Lenovo, δήλωση που καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζήτησης.

- 226 Όσον αφορά τις Acer και Lenovo, η προσφεύγουσα τονίζει ότι οι εγκαταστάσεις παραγωγής τους βρίσκονται εκτός του ΕΟΧ και ότι δεν αγόραζαν CPU εντός του ΕΟΧ ούτε από την Intel ούτε από την AMD. Η επίμαχη συμπεριφορά αφορούσε πωλήσεις CPU σε πελάτες στην Ασία, και συγκεκριμένα στην Ταϊβάν όσον αφορά την Acer και στην Κίνα όσον αφορά τη Lenovo, και εκδηλώθηκε στην Ασία. Το γεγονός ότι ορισμένοι υπολογιστές της Acer και της Lenovo πωλήθηκαν εν συνεχεία εντός του ΕΟΧ δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την εκδήλωση της επίδικης συμπεριφοράς.
- 227 Δεδομένου ότι η συμπεριφορά της Intel έναντι των Acer και Lenovo αφορούσε τις πωλήσεις CPU στην Ασία, οι άμεσες επιπτώσεις της συμπεριφοράς αυτής έγιναν αισθητές στην Ασία και όχι εντός του ΕΟΧ. Οι πωλήσεις υπολογιστών, οι μόνες που μπορούσαν να αφορούν τον ΕΟΧ, πραγματοποιήθηκαν από τρίτους, δηλαδή από τις Acer και Lenovo, οι οποίες δεν βρίσκονται υπό τον έλεγχο της Intel.
- 228 Ο αριθμός των υπολογιστών που πωλήθηκαν ήταν ιδιαίτερα χαμηλός, οι δε επιπτώσεις για τον ΕΟΧ θεωρούνται επουσιώδεις.
- 229 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα προέβαλε ακόμη ότι η επίμαχη συμπεριφορά δεν μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 230 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας και της ACT.

2. Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- 231 Τονίζεται, καταρχάς, ότι η νομολογία του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου έχει ακολουθήσει δύο προσεγγίσεις όσον αφορά τη δικαιολόγηση της αρμοδιότητας της Επιτροπής βάσει των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου.
- 232 Η πρώτη στηρίζεται στην αρχή της εδαφικότητας. Την προσέγγιση αυτή ακολούθησε το Δικαστήριο με την απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 και 125/85 έως 129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 5193, στο εξής: απόφαση *Râte de bois*). Με τη σκέψη 16 της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο διέκρινε δύο στοιχεία συμπεριφοράς, ήτοι την κατάρτιση της συμφωνίας και την εκτέλεσή της. Η εξάρτηση της δυνατότητας εφαρμογής των απαγορεύσεων που θεσπίζει το δίκαιο του ανταγωνισμού από τον τόπο καταρτίσεως της συμφωνίας θα είχε ως αποτέλεσμα να παρέχεται στις επιχειρήσεις ένα εύκολο μέσο καταστρατηγήσεως των εν λόγω απαγορεύσεων. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι καθοριστική σημασία έχει ο τόπος στον οποίο εφαρμόζεται η συμφωνία.
- 233 Η δεύτερη προσέγγιση στηρίζεται στο αν οι επίμαχες πρακτικές έχουν ουσιαστικές επιπτώσεις εντός της Ένωσης. Την προσέγγιση αυτή ακολούθησε το Γενικό Δικαστήριο με την απόφαση της 25ης Μαρτίου 1999, T-102/96, Gencor κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-753, στο εξής: απόφαση *Gencor*). Με τη σκέψη 90 της αποφάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι οσάκις προβλέπεται ότι μια σχεδιαζόμενη συγκέντρωση θα έχει άμεση και ουσιαστική επίπτωση εντός της Ένωσης, η εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 395, σ. 1), όπως έχει διορθωθεί (ΕΕ 1990, L 257, σ. 13), δικαιολογείται από τη σκοπιά του δημοσίου διεθνούς δικαίου.
- 234 Υποστηρίζοντας ότι, δεδομένων των εμπορικών συναλλαγών με τρίτες χώρες, η Επιτροπή οφείλει, ακόμη και όταν η εφαρμογή των πρακτικών αυτών λαμβάνει χώρα εντός της Ένωσης, να αποδεικνύει και την ύπαρξη άμεσων, ουσιαστικών, απευθείας και προβλέψιμων επιπτώσεων εντός της Ένωσης, η προσφεύγουσα ουσιαστικά υποστηρίζει, με τη συλλογιστική της, ότι η εφαρμογή μιας πρακτικής και η πρόκληση ουσιαστικών επιπτώσεων εντός της Ένωσης αποτελούν προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται σωρευτικά.

- 235 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή τόνισε ότι, εν προκειμένω, η αρμοδιότητά της δικαιολογείται, αφενός, βάσει της θεωρίας περί εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών εντός του ΕΟΧ, την οποία ακολουθεί η απόφαση *Râte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω, και, αφετέρου, βάσει της θεωρίας περί επιπτώσεων, την οποία ακολουθεί η απόφαση *Gencor*, σκέψη 233 ανωτέρω.
- 236 Συναφώς, τονίζεται ότι η απόδειξη της εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών εντός του ΕΟΧ ή η απόδειξη των ουσιαστικών επιπτώσεών τους αποτελούν κριτήρια που πρέπει να πληρούνται διαζευκτικά και όχι σωρευτικά, προκειμένου να δικαιολογηθεί η αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου.
- 237 Συγκεκριμένα, με την απόφαση *Râte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω, το Δικαστήριο στηρίχθηκε μόνο στην εκδήλωση της επίμαχης συμπεριφοράς στο έδαφος της Ένωσης.
- 238 Δεν ευσταθούν τα επιχειρήματα που αντλεί η προσφεύγουσα από το γεγονός ότι ο γενικός εισαγγελέας M. Darmon, με τις προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση *Râte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω (Συλλογή 1988, σ. 5214, σημείο 82), πρότεινε στο Δικαστήριο, «προκειμένου να κρίνει αν η Επιτροπή ορθώς άσκησε την αρμοδιότητά της έναντι των προσφευγουσών, να εξετάσει αν τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς που επικαλείται υπήρξαν ουσιώδη, άμεσα και προβλεπτά». Συγκεκριμένα, ο γενικός εισαγγελέας πρότεινε στο Δικαστήριο να διαπιστώσει την αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει των επιπτώσεων της επίμαχης συμπεριφοράς στο έδαφος της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν ακολούθησε την πρόταση του γενικού εισαγγελέα και στηρίχθηκε στην υλοποίηση της συμπράξεως εντός της Ένωσης. Επομένως, από την απόφαση του Δικαστηρίου στην εν λόγω υπόθεση προκύπτει ότι, εφόσον η αρμοδιότητα της Επιτροπής μπορεί να διαπιστωθεί βάσει της εκδηλώσεως της επίμαχης συμπεριφοράς εντός της Ένωσης, δεν είναι απαραίτητο, προς διαπίστωση της αρμοδιότητας της Επιτροπής, να εξεταστούν οι επιπτώσεις της.
- 239 Στο πλαίσιο αυτό, η προσφεύγουσα επικαλείται και την απόφαση *Gencor*, σκέψη 233 ανωτέρω.
- 240 Ωστόσο, με την απόφαση *Gencor*, σκέψη 233 ανωτέρω (σκέψεις 89 έως 101), το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε μόνο στις ουσιαστικές επιπτώσεις προκειμένου να διαπιστώσει ότι η αρμοδιότητα της Επιτροπής δικαιολογείται βάσει των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου.
- 241 Είναι, βεβαίως, ακριβές ότι, με τη σκέψη 87 της αποφάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, σύμφωνα με την απόφαση *Râte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω, για να πληρούται το κριτήριο της εφαρμογής της συμπράξεως, αρκεί απλώς η πραγματοποίηση πωλήσεων εντός της Ένωσης. Ωστόσο, η εν λόγω σκέψη 87 εντάσσεται στη συλλογιστική βάσει της οποίας το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι ο κανονισμός 4064/89 δεν δίνει το προβάδισμα, εν όψει οριοθέτησεως του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του, στις δραστηριότητες παραγωγής έναντι των δραστηριοτήτων πωλήσεως (απόφαση *Gencor*, σκέψη 233 ανωτέρω, σκέψεις 85 έως 88). Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε επιχειρήματα της προσφεύγουσας, αντλούμενο από την απόφαση *Râte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω, κρίνοντας ότι, κατά την εν λόγω απόφαση, για να πληρούται το κριτήριο της εφαρμογής μιας συμπράξεως, αρκεί η πραγματοποίηση πωλήσεων. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι από την απόφαση *Râte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω, προκύπτει ότι οι δραστηριότητες παραγωγής έχουν προβάδισμα σε σχέση με τις δραστηριότητες πωλήσεως.
- 242 Εν συνεχεία, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, με την απόφαση *Gencor*, σκέψη 233 ανωτέρω (σκέψεις 89 έως 101), εάν η εφαρμογή του κανονισμού 4064/89 στην υπόθεση εκείνη ήταν σύμφωνη με το διεθνές δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε μόνον εάν πληρούνται τα κριτήρια του αμέσου, ουσιαστικού και προβλέψιμου αποτελέσματος.
- 243 Επομένως, από την απόφαση *Gencor*, σκέψη 233 ανωτέρω, προκύπτει ότι, για να δικαιολογηθεί η αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου, αρκεί να πληρούνται τα κριτήρια του αμέσου, ουσιαστικού και προβλέψιμου αποτελέσματος εντός της Ένωσης.

- 244 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, για να δικαιολογηθεί η αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου, αρκεί να αποδειχθούν είτε η πρόκληση ουσιαστικών επιπτώσεων είτε η εφαρμογή της πρακτικής αυτής εντός της Ένωσης.
- 245 Περαιτέρω, τονίζεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν εξετάζει ευθέως το ζήτημα της δικαιολόγησής της αρμοδιότητας της Επιτροπής έναντι των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου. Συναφώς, η Επιτροπή τονίζει ότι εξέτασε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 1749 έως 1753 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εάν επηρεάστηκε το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 246 Η Επιτροπή τονίζει, ακόμη, χωρίς η προσφεύγουσα να την αντικρούσει επ' αυτού, ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η προσφεύγουσα ουδέποτε αμφισβήτησε τη διεθνή αρμοδιότητα της Επιτροπής.
- 247 Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι το άρθρο 82 ΕΚ περιέχει δύο στοιχεία συνδέσεως με το έδαφος της Ένωσης. Πρώτον, κατά το άρθρο 82 ΕΚ, απαιτείται η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως «εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της». Δεύτερον, απαιτείται η επίμαχη συμπεριφορά να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα κατέχει δεσπόζουσα θέση σε παγκόσμιο επίπεδο, περιλαμβανομένης, συνεπώς, της κοινής αγοράς. Εξάλλου, με τις αιτιολογικές σκέψεις 1749 έως 1753 της εν λόγω αποφάσεως, η Επιτροπή εξέτασε ευθέως αν έχει επηρεαστεί το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 248 Βεβαίως, το αν η αρμοδιότητα της Επιτροπής δικαιολογείται βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου αποτελεί ζήτημα διαφορετικό από αυτό των κριτηρίων του άρθρου 82 ΕΚ. Συναφώς, τονίζεται ότι το κριτήριο του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών αποσκοπεί στον ορισμό του πεδίου εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων σε σχέση με τις εθνικές νομοθεσίες (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 31).
- 249 Ωστόσο, δεδομένου, αφενός, ότι η Επιτροπή αποφάνθηκε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, επί αμφοτέρων των κριτηρίων του άρθρου 82 ΕΚ όσον αφορά τη σύνδεση με το έδαφος της Ένωσης και, αφετέρου, ότι κατά τη διοικητική διαδικασία η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε τη διεθνή αρμοδιότητα της Επιτροπής, δεν ήταν απαραίτητο να συμπεριλάβει η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση ρητή αιτιολογία ως προς το ζήτημα αυτό (βλ. επίσης, όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως της αρμοδιότητας της Επιτροπής, απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, σκέψεις 143 έως 145). Η προσφεύγουσα διευκρίνισε, εξάλλου, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι ο συγκεκριμένος λόγος ακυρώσεως δεν αφορά ελλιπή αιτιολογία, διευκρίνιση που καταχωρίστηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

β) Επί των ουσιαστικών επιπτώσεων

1) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

- 250 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παράλειψη της Επιτροπής να εξετάσει αν υπήρξαν ουσιώδεις, άμεσες και προβλέψιμες επιπτώσεις εντός της Ένωσης είναι ιδιαίτερα σοβαρή, δεδομένου ότι, στην αιτιολογική σκέψη 1685 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δηλώνει ότι δεν υποχρεούται «να αποδείξει ότι μια κατάχρηση κατά την έννοια του άρθρου 82 [ΕΚ] είχε συγκεκριμένες επιπτώσεις».
- 251 Συναφώς, τονίζεται ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη συγκεκριμένων επιπτώσεων προκειμένου να δικαιολογήσει την αρμοδιότητά της βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου. Το κριτήριο των άμεσων, ουσιαστικών και προβλέψιμων επιπτώσεων δεν σημαίνει ότι η

επίπτωση πρέπει να είναι και συγκεκριμένη. Ειδικότερα, η Επιτροπή οφείλει να εξασφαλίζει την προστασία του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς έναντι των απειλών κατά της αποτελεσματικής λειτουργίας του.

- 252 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή υποχρεούται να ερευνά και να τιμωρεί μόνο καταχρηστικές συμπεριφορές των οποίων το προσδοκώμενο αποτέλεσμα επιτεύχθηκε και οι οποίες συνιστούν, για τη λειτουργία του ανταγωνισμού, απειλή η οποία έχει πραγματοποιηθεί. Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να ακολουθεί παθητική στάση όταν απειλείται η δομή του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και μπορεί, συνεπώς, να επεμβαίνει και στην περίπτωση που η απειλή αυτή δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί.
- 253 Πέραν τούτου, εν προκειμένω, η συμπεριφορά έναντι της Acer και της Lenovo αποσκοπούσε στην πρόκληση επιπτώσεων εντός της κοινής αγοράς.
- 254 Συγκεκριμένα, η συμπεριφορά έναντι της Acer συνίστατο στην καταβολή χρηματικών ποσών υπό τον όρο ότι η Acer θα καθυστερήσει την έναρξη διαθέσεως στην παγκόσμια αγορά φορητού υπολογιστή εξοπλισμένου με CPU x86 της AMD. Σκοπός του οικονομικού αυτού κινήτρου ήταν να μην είναι καθόλου διαθέσιμο επί ορισμένο χρονικό διάστημα στην παγκόσμια αγορά, του ΕΟΧ περιλαμβανομένου, ένα συγκεκριμένο μοντέλο υπολογιστή της Acer.
- 255 Η συμπεριφορά έναντι της Lenovo συνίστατο, αφενός, στην καταβολή χρηματικών ποσών υπό τον όρο ότι η Lenovo θα καθυστερήσει και τελικά θα ακυρώσει τη διάθεση στην αγορά φορητών υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU x86 της AMD. Η συμπεριφορά αυτή αποσκοπούσε, επομένως, να μην είναι καθόλου διαθέσιμα στην παγκόσμια αγορά, του ΕΟΧ περιλαμβανομένου, ορισμένα μοντέλα υπολογιστών της Lenovo εξοπλισμένων CPU AMD. Αφετέρου, η συμπεριφορά έναντι της Lenovo συνίστατο στη χορήγηση εκπτώσεων υπό τον όρο ότι η Lenovo θα αγοράζει από την Intel το σύνολο των CPU x86 για τους φορητούς υπολογιστές που κατασκευάζει. Σκοπός της συμπεριφοράς αυτής ήταν να μην είναι διαθέσιμο στην αγορά, περιλαμβανομένου του ΕΟΧ, κανένα μοντέλο φορητού υπολογιστή της Lenovo, εξοπλισμένο με CPU AMD. Επομένως, η συμπεριφορά της Intel αποσκοπούσε στην πρόκληση επιπτώσεων και εντός του ΕΟΧ. Υπό τις συνθήκες αυτές, ενόψει της εξετάσεως της αρμοδιότητας της Επιτροπής βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου, δεν έχει σημασία εάν η προσφεύγουσα πέτυχε το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.
- 256 Εξάλλου, τονίζεται ότι η προσφεύγουσα επικαλείται την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-204/03, Haladjian Frères κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-3779), και ιδίως τη σκέψη 167 αυτής, με την οποία Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«[Γ]ια να δικαιολογείται η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού σε μια συμφωνία σχετικά με προϊόντα αγοραζόμενα στις Ηνωμένες Πολιτείες με σκοπό την πώλησή τους εντός της Κοινότητας, πρέπει να πιθανολογείται με επαρκή βεβαιότητα, βάσει ενός συνόλου πραγματικών και νομικών στοιχείων, ότι η σχετική συμφωνία μπορεί να ασκήσει μια όχι απλώς περιθωριακή επιρροή επί του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας και επί των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών (βλ., επ' αυτού, απόφαση [του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1998, C-306/96,] Javico, [Συλλογή 1998, σ. I-1983], σκέψεις 16 και 18). Απλώς και μόνον το γεγονός ότι μια συμπεριφορά έχει ορισμένα αποτελέσματα, όποια και αν είναι αυτά, σχετικά με την οικονομία της Κοινότητας δεν θεμελιώνει, αυτό καθαυτό, κάποια στενή σχέση ώστε να δικαιολογείται η κοινοτική αρμοδιότητα. Για να μπορέσουν να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να είναι ουσιώδη, δηλαδή αισθητά και όχι αμελητέα.»

- 257 Επομένως, κατά την απόφαση αυτή, δεν απαιτείται να υπάρχουν συγκεκριμένες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εντός της Ένωσης, αλλά αρκεί να πιθανολογείται με επαρκή βεβαιότητα ότι η επίμαχη συμφωνία μπορεί να έχει μη αμελητέα επίδραση. Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι η κρίση αυτή δεν αφορούσε ρητώς το ζήτημα της δικαιολογήσεως της αρμοδιότητας της Επιτροπής βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου, αλλά εντασσόταν στο πλαίσιο της εξετάσεως του ζητήματος εάν πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 81 ΕΚ. Ωστόσο, η απόφαση αυτή, την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα,

αποτελεί στοιχείο που επιβεβαιώνει ότι, για να στοιχειοθετείται αρκούντως στενή σχέση με την Ένωση, ικανή να δικαιολογήσει την αρμοδιότητα της Επιτροπής, δεν απαιτείται οι επιπτώσεις μιας συμπεριφοράς στον ανταγωνισμό να είναι συγκεκριμένες.

258 Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί εάν πληρούνται εν προκειμένω τα τρία κριτήρια, της ουσιώδους, άμεσης και προβλέψιμης επιπτώσεως.

2) Acer

2.1) Ουσιώδης επίπτωση

259 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η αναβολή για την οποία κάνει λόγο η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσε μοντέλο φορητού υπολογιστή εξοπλισμένου με CPU AMD τεχνολογίας 64 bits. Τονίζει ότι το τέταρτο τρίμηνο του 2003, διαθέσιμοι παγκοσμίως ήταν μόνο 100 000 CPU αυτού του τύπου. Κατ' αυτήν, η Acer μπορούσε να αγοράσει το πολύ 4 000 τεμάχια και, σε κάθε περίπτωση, οι υπολογιστές Acer, τους οποίους αφορούσε η αναβολή, επρόκειτο να πωληθούν εκτός του ΕΟΧ. Επομένως, οι επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ δεν θα μπορούσαν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ουσιώδεις.

260 Η Επιτροπή αμφισβητεί τον αριθμό των 4 000 τεμαχίων. Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση παραδέχθηκε ότι ο αριθμός των συγκεκριμένων υπολογιστών ήταν περιορισμένος. Ωστόσο, κατά την ίδια συζήτηση, τόνισε ότι, δεδομένης της συνολικής στρατηγικής που είχε ως σκοπό τον αποκλεισμό του μόνου σημαντικού ανταγωνιστή της Intel από την αγορά και δεδομένου ότι επρόκειτο για ενιαία και διαρκή παράβαση, οι επιπτώσεις των διαφόρων συμπεριφορών δεν μπορούν να εξεταστούν χωριστά.

261 Όσον αφορά τον ουσιώδη χαρακτήρα των επιπτώσεων, τονίζεται, πρώτον, ότι δεν είναι απαραίτητο να έχουν επηρεαστεί η Ένωση ή ο ΕΟΧ περισσότερο από άλλες περιοχές του κόσμου (βλ., συναφώς, απόφαση Gencor, σκέψη 233 ανωτέρω, σκέψη 98).

262 Εξάλλου, ο ΕΟΧ αποτελεί σημαντικό μέρος της παγκόσμιας αγοράς. Ενδεικτικά επισημαίνεται ότι, κατά την αιτιολογική σκέψη 1775 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι πωλήσεις υπολογιστών με CPU x86 της Intel στην περιοχή ΕΜΑΑ αντιστοιχούσαν στο 32 % περίπου των πωλήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Επιτροπή επισημαίνει, ακόμη, ότι η αξία των πωλήσεων της Intel σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες εντός του ΕΟΧ αντιστοιχούσε στο 80 % περίπου των πωλήσεων εντός της περιοχής ΕΜΑΑ.

263 Σημειωτέον, εξάλλου, ότι, όπως προκύπτει από αποδεικτικά στοιχεία που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ιδίως από την ηλεκτρονική επιστολή που παρατίθεται στη σκέψη 1240 κατωτέρω, η Acer σχεδίαζε να πωλήσει στην Ευρώπη το μοντέλο του οποίου αναβλήθηκε η έναρξη διαθέσεως στην αγορά. Επομένως, είναι απορριπτέο το επιχείρημα που προέβαλε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι οι συγκεκριμένοι υπολογιστές επρόκειτο να πωληθούν εξ ολοκλήρου εκτός του ΕΟΧ.

264 Η χορήγηση οικονομικού κινήτρου, προκειμένου να παρακινηθεί ένας πελάτης να αναβάλει την έναρξη διαθέσεως στην παγκόσμια αγορά ενός εξοπλισμένου με CPU και κατασκευασμένου από ανταγωνιστή υπολογιστή, ο οποίος επρόκειτο να πωληθεί στην Ευρώπη, μπορούσε να έχει, δυνητικές έστω, επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ.

265 Η ACT προέβαλε ότι από την ηλεκτρονική επιστολή που παρατίθεται στη σκέψη 1240 κατωτέρω ότι ο απροκάλυπτος περιορισμός για τον οποίο κάνει λόγο η Επιτροπή αφορούσε μόνο περιορισμούς στις πωλήσεις της Acer προς μη ευρωπαϊκές χώρες.

- 266 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η Acer δεσμεύθηκε εν τέλει να αναβάλει την έναρξη διαθέσεως του συγκεκριμένου υπολογιστή στην παγκόσμια αγορά (βλ. σκέψεις 1246, 1247, 1268 και 1269 κατωτέρω). Συνεπώς, το επιχείρημα της ACT ότι η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση η οποία αφορούσε μόνον πωλήσεις της Acer προς μη ευρωπαϊκές χώρες είναι ουσία αβάσιμο.
- 267 Εξάλλου, τονίζεται ότι η Επιτροπή ορθώς διαπίστωσε ότι οι διάφορες συμπεριφορές που αναφέρονται στην προσβαλλόμενη απόφαση αποτελούσαν μέρος ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως (βλ. σκέψεις 1561 έως 1563 κατωτέρω).
- 268 Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι επιπτώσεις είναι ουσιώδεις, δεν είναι απαραίτητο να εξετάζονται χωριστά οι επιμέρους επιπτώσεις των συμπεριφορών που αποτελούν μέρος ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως. Αντιθέτως, αρκεί να διαπιστωθεί η δυνατότητα της ενιαίας παραβάσεως, συνολικά εξεταζόμενης, να προκαλέσει ουσιώδεις επιπτώσεις.
- 269 Όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών, κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ, από τη νομολογία συνάγεται ότι πρέπει να συνεκτιμώνται οι επιπτώσεις της καταχρήσεως δεσποζουσας θέσεως στη διάρθρωση του πραγματικού ανταγωνισμού στην αγορά (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1979, 22/79, Greenwich Film Production, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 593, σκέψη 11 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Το Δικαστήριο έχει επίσης διευκρινίσει ότι, για διαπιστωθεί εάν έχει εφαρμογή το άρθρο 86, η εκτέλεση ορισμένων συμβάσεων δεν μπορεί να εκτιμηθεί μεμονωμένα, αλλά πρέπει να εξεταστεί υπό το φως του συνόλου των δραστηριοτήτων της οικείας επιχειρήσεως (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Greenwich Film Production, σκέψη 12). Όσον αφορά το κριτήριο του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, το Δικαστήριο έχει ρητώς αποφανθεί ότι ορισμένες συμβάσεις δεν πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα.
- 270 Δεδομένου ότι πρόκειται για ενιαία και διαρκή παράβαση, η ίδια λύση επιβάλλεται και όταν εξετάζεται εάν η αρμοδιότητα της Επιτροπής δικαιολογείται βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου. Συγκεκριμένα, δεν μπορεί να δοθεί στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να αποφεύγουν την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, διά του συνδυασμού πλειόνων συμπεριφορών που επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό και οι οποίες μεμονωμένα θεωρούμενες δεν προκαλούν μεν ουσιώδεις επιπτώσεις εντός της Ένωσης, πλην όμως συνολικά θεωρούμενες προκαλούν τέτοιες επιπτώσεις.
- 271 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι η ενιαία και διαρκής παράβαση, συνολικά θεωρούμενη, επηρέασε κατά μέσο όρο, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του νομικού συμβούλου της προσφεύγουσας, περίπου το 14 % της παγκόσμιας αγοράς, εφόσον οι υπολογισμοί αυτοί δεν περιοριστούν μόνο στο διεκδικήσιμο μερίδιο αγοράς, ποσοστό που θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε σημαντικό τμήμα της αγοράς (βλ. σκέψη 194 ανωτέρω).
- 272 Τούτο αρκεί για να χαρακτηριστούν ως ουσιώδεις οι δυνητικές επιπτώσεις των πρακτικών που ακολούθησε η προσφεύγουσα.
- 273 Τονίζεται, ακόμη, ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα ακολούθησε μια συνολική μακροπρόθεσμη στρατηγική με σκοπό την αποτροπή της προσβάσεως της AMD στους σημαντικότερους, από στρατηγικής απόψεως, διαύλους πωλήσεων (βλ. σκέψεις 1523 έως 1552 κατωτέρω).
- 274 Όπως προκύπτει από τη νομολογία, όσον αφορά το κριτήριο του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών, πρέπει να συνεκτιμώνται οι επιπτώσεις του αποκλεισμού ενός ανταγωνιστή στη διάρθρωση του πραγματικού ανταγωνισμού στην αγορά (βλ., συναφώς, απόφαση Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, σκέψη 248 ανωτέρω, σκέψη 33, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Οκτωβρίου 1996, T-24/93 έως T-26/93 και T-28/93, Compagnie maritime belge transports κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1201, σκέψη 203). Οι μεταβολές στη διάρθρωση της αγοράς πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη για τη διαπίστωση

ουσιωδών επιπτώσεων εντός του ΕΟΧ, όταν εξετάζεται εάν η αρμοδιότητα της Επιτροπής δικαιολογείται βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου (βλ., συναφώς, απόφαση Gencor, σκέψη 233 ανωτέρω, σκέψεις 94 και 96).

- 275 Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι επιπτώσεις στη διάρθρωση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά δεν έχει μόνον ο αποκλεισμός ενός ανταγωνιστή, αλλά και η συμπεριφορά που αποδυναμώνει τη θέση του μόνου σημαντικού ανταγωνιστή της προσφεύγουσας σε παγκόσμιο επίπεδο, διά της παρεμποδίσεως της προσβάσεως στους σημαντικότερους διαύλους πωλήσεων, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Επομένως, η διαπίστωση ότι οι ενδεχόμενες επιπτώσεις της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας πρέπει να χαρακτηριστούν ουσιώδεις δικαιολογείται επίσης λόγω των δυνητικών επιπτώσεων στη διάρθρωση του πραγματικού ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.
- 276 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι δυνητικές επιπτώσεις της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας πρέπει να χαρακτηριστούν ουσιώδεις.

2.2) Άμεση επίπτωση

- 277 Η συμπεριφορά της Intel σκοπούσε και μπορούσε να έχει άμεση επίπτωση εντός του ΕΟΧ.
- 278 Συγκεκριμένα, η συμπεριφορά αυτή σκοπούσε και μπορούσε να αποτελέσει για την Acer κίνητρο για την αναβολή της ενάρξεως διαθέσεως στην παγκόσμια αγορά, περιλαμβανομένης της αγοράς του ΕΟΧ, φορητού υπολογιστή εξοπλισμένου με CPU AMD. Η αναβολή της ενάρξεως διαθέσεως στην αγορά σημαίνει ότι, επί ορισμένο χρονικό διάστημα, το συγκεκριμένο μοντέλο υπολογιστή με CPU AMD δεν είναι διαθέσιμο στην αγορά, περιλαμβανομένης της αγοράς του ΕΟΧ. Πρόκειται για άμεση επίπτωση, και όχι απλώς για μια επίπτωση εξ αντανακλάσεως.
- 279 Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν η προσφεύγουσα και η ACT, το γεγονός ότι η Intel δεν πωλούσε CPU στην Acer εντός του ΕΟΧ δεν σημαίνει ότι η συμπεριφορά της είχε έμμεσες μόνο συνέπειες εντός του ΕΟΧ. Συγκεκριμένα, ο όρος που είχε τεθεί για τις πληρωμές αυτές, δηλαδή η αναβολή της ενάρξεως διαθέσεως στην παγκόσμια αγορά, περιλαμβανομένης της αγοράς του ΕΟΧ, συγκεκριμένου μοντέλου υπολογιστή αφορούσε άμεσα τις πωλήσεις υπολογιστών από την Acer.
- 280 Εξάλλου, η ενιαία και διαρκής παράβαση στην οποία υπέπεσε η προσφεύγουσα, συνολικά θεωρούμενη, μπορούσε να έχει άμεση επίπτωση την αποδυνάμωση της θέσεως του μόνου σημαντικού ανταγωνιστή της προσφεύγουσας σε παγκόσμιο επίπεδο, διά της παρεμποδίσεως της προσβάσεώς της στους σημαντικότερους διαύλους πωλήσεων, με συνέπεια τη μεταβολή της διάρθρωσεως του πραγματικού ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

2.3) Προβλέψιμη επίπτωση

- 281 Η προσφεύγουσα μπορούσε να προβλέψει ότι, κατά τη διάρκεια της αναβολής, ένα ορισμένο μοντέλο υπολογιστή εξοπλισμένου με CPU AMD δεν θα είναι διαθέσιμο στην αγορά, περιλαμβανομένης της αγοράς του ΕΟΧ. Συγκεκριμένα, αυτό ήταν το σκοπούμενο αποτέλεσμα της συμπεριφοράς της.
- 282 Ομοίως, η αποδυνάμωση του μόνου σημαντικού ανταγωνιστή της προσφεύγουσας ήταν προβλέψιμη και σκοπούμενη.

3) Lenovo

3.1) Επί των απροκάλυπτων περιορισμών

i) Επί της αναβολής της διαθέσεως υπολογιστών στην κινεζική αγορά

283 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η πρώτη αναβολή για την οποία κάνει λόγο η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσε την έναρξη διαθέσεως στην κινεζική αγορά δύο μοντέλων φορητών υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU AMD (βλ. συναφώς σκέψεις 1035 και 1037 κατωτέρω). Κατά την προσφεύγουσα, η συμφωνία αυτή επηρέασε μόνο την κινεζική αγορά και, ως εκ τούτου, δεν τέθηκε σε εφαρμογή εντός της Ένωσης.

284 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν στοιχειοθέτησε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ όσον αφορά την αναβολή της έναρξεως διαθέσεως στην κινεζική αγορά φορητών υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU AMD (βλ. σκέψη 1042 κατωτέρω). Επομένως, είναι αλυσιτελής η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας περί αναρμοδιότητας της Επιτροπής να επιβάλλει κυρώσεις για τη συμπεριφορά αυτή.

ii) Επί της αναβολής της έναρξεως διαθέσεως συγκεκριμένων μοντέλων στην παγκόσμια αγορά

285 Η αναβολή για την οποία γίνεται λόγος στην προσβαλλόμενη απόφαση αφορά την έναρξη της διαθέσεως των προαναφερθέντων μοντέλων στην παγκόσμια αγορά. Συναφώς, η προσφεύγουσα τόνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι από το συνημμένο έγγραφο A.120 της προσφυγής προκύπτει ότι ήταν πολύ χαμηλές οι αναμενόμενες πωλήσεις των δύο μοντέλων υπολογιστή των οποίων αναβλήθηκε η έναρξη της διαθέσεως στην αγορά.

286 Συναφώς, τονίζεται ότι από το εν λόγω συνημμένο έγγραφο προκύπτει ότι την 1η Ιουνίου 2006 οι προβλεπόμενες πωλήσεις στην περιοχή ΕΜΑΑ για το τέταρτο τρίμηνο του 2006, όσον αφορά τα δύο μοντέλα φορητού υπολογιστή των οποίων η έναρξη διαθέσεως στην αγορά αναβλήθηκε, ανέρχονταν σε 5 400 και 4 250 τεμάχια.

287 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα προέβαλε ότι το σύνολο των υπολογιστών αυτών πιθανώς προορίζονταν για εκτός του ΕΟΧ τμήματα της περιοχής ΕΜΑΑ.

288 Συναφώς, τονίζεται ότι πρόκειται για απλή εικασία της προσφεύγουσας προς στήριξη της οποίας δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα. Βεβαίως, από το συνημμένο έγγραφο A.120 της προσφυγής δεν προκύπτει ο ακριβής όγκος των προσδοκώμενων πωλήσεων εντός του ΕΟΧ. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΕΟΧ αποτελεί πολύ σημαντικό τμήμα της περιοχής ΕΜΑΑ.

289 Από το συνημμένο στην προσφυγή έγγραφο A.120 προκύπτει ότι η Lenovo σχεδίαζε πωλήσεις εντός της περιοχής ΕΜΑΑ. Το γεγονός αυτό αρκεί για να διαπιστωθεί η ύπαρξη δυνητικών έστω επιπτώσεων εντός του ΕΟΧ, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένες ενδείξεις που να εμφανίζουν ότι όλες οι πωλήσεις προορίζονταν για τμήματα της περιοχής ΕΜΑΑ εκτός του ΕΟΧ.

290 Βεβαίως, ο αριθμός των τεμαχίων τα οποία αφορούσε η παράβαση για την περιοχή ΕΜΑΑ ήταν περιορισμένος. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι η συμπεριφορά έναντι της Lenovo αποτελούσε μέρος ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως και ότι αρκεί η παράβαση αυτή, συνολικά θεωρούμενη, να δύναται να προκαλέσει ουσιώδεις επιπτώσεις, πράγμα που συμβαίνει εν προκειμένω (βλ. σκέψεις 267 έως 276 ανωτέρω).

291 Όσον αφορά τον άμεσο και προβλέψιμο χαρακτήρα των επιπτώσεων, ισχύουν *mutatis mutandis* οι σκέψεις 277 έως 282 ανωτέρω.

3.2) Επί των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας

- 292 Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η Intel χορήγησε, μεταξύ Ιανουαρίου 2007 και Δεκεμβρίου 2007, στη Lenovo εκπτώσεις το ύψος των οποίων εξαρτιόταν από τον όρο ότι η Lenovo θα αγοράζει από την Intel το σύνολο των CPU x86 για τους φορητούς υπολογιστές που κατασκευάζει.
- 293 Επομένως, στην προσβαλλόμενη απόφαση γίνεται λόγος για οικονομικό κίνητρο που χορήγησε η Intel στη Lenovo, ώστε να την ενθαρρύνει να χρησιμοποιεί στους φορητούς υπολογιστές που κατασκευάζει αποκλειστικά CPU x86 κατασκευής Intel. Άμεση επίπτωση της συμπεριφοράς αυτής ήταν ότι δεν ήταν διαθέσιμος στην παγκόσμια αγορά, περιλαμβανομένης της αγοράς του ΕΟΧ, κανένας φορητός υπολογιστής της Lenovo εξοπλισμένος με CPU x86 ανταγωνιστή της Intel. Το γεγονός ότι η Intel πωλεί CPU, ενώ η Lenovo πωλεί υπολογιστές, δεν σημαίνει ότι πρόκειται για έμμεση μόνο επίπτωση. Συγκεκριμένα, εφόσον η Lenovo αγοράζει από την Intel το σύνολο των CPU x86 που προορίζονται για τους φορητούς υπολογιστές που κατασκευάζει, τούτο συνεπάγεται αμέσως και οπωσδήποτε ότι δεν μπορεί να κατασκευάσει ούτε να πωλήσει φορητό υπολογιστή εξοπλισμένο με CPU x86 προερχόμενο από ανταγωνιστή.
- 294 Η επίπτωση αυτή ήταν προβλέψιμη, ή ακόμη και σκοπούμενη, από την Intel.
- 295 Όσον αφορά τον ουσιώδη χαρακτήρα της επιπτώσεως, αρκεί να υπομνηστεί ότι οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας αποτελούσαν μέρος ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως η οποία, συνολικά θεωρούμενη, μπορούσε να προκαλέσει ουσιώδεις επιπτώσεις στο έδαφος της Ένωσης και του ΕΟΧ (βλ. σκέψεις 267 έως 276 ανωτέρω). Δεν είναι συνεπώς απαραίτητο να εξεταστεί εάν οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας που χορηγήθηκαν στη Lenovo μπορούσαν μεμονωμένα να προκαλέσουν τέτοια επίπτωση εντός των προαναφερθέντων εδαφών.
- 296 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η συμπεριφορά της Intel για την οποία η Επιτροπή κάνει λόγο στην προσβαλλόμενη απόφαση είχε ουσιώδεις, άμεσες και προβλέψιμες επιπτώσεις εντός του ΕΟΧ. Κατά συνέπεια η αρμοδιότητα της Επιτροπής να επιβάλει κυρώσεις για τη συμπεριφορά αυτή κρίνεται δικαιολογημένη βάσει των κανόνων του δημοσίου διεθνούς δικαίου.
- 297 Συνεπώς, η εκδήλωση της επίμαχης συμπεριφοράς στο έδαφος του ΕΟΧ εξετάζεται εν συνεχεία επαλλάλως.

γ) Επί της εκδηλώσεως της επίμαχης συμπεριφοράς

- 298 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, κατά τη νομολογία, για να δικαιολογηθεί η αρμοδιότητα της Επιτροπής, πρέπει η επιχείρηση να έχει η ίδια πραγματοποιήσει εντός της Ένωσης άμεσες πωλήσεις των προϊόντων τα οποία αφορά η επίμαχη συμπεριφορά. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν αποδεικνύει ότι κάθε μία από τις περιγραφόμενες καταχρηστικές πρακτικές κάλυπτε άμεσες πωλήσεις του επίμαχου προϊόντος, δηλαδή CPU x86, από την Intel σε αγοραστές εντός της Ένωσης ή του ΕΟΧ.
- 299 Η προσφεύγουσα τονίζει ότι δεν πώλησε CPU x86 ούτε στην Acer ούτε στη Lenovo εντός του ΕΟΧ. Οι Acer και Lenovo δεν πωλούσαν τα προϊόντα για τα οποία γίνεται λόγος στην προσβαλλόμενη απόφαση, δηλαδή CPU x86, αλλά υπολογιστές εξοπλισμένους με CPU x86.
- 300 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

1) Acer

- 301 Υπενθυμίζεται ότι η εφαρμογή των επίμαχων πρακτικών εντός της Ένωσης αρκεί για να δικαιολογηθεί η αρμοδιότητα της Επιτροπής βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου (βλ., συναφώς, απόφαση Pâte de bois, σκέψη 232 ανωτέρω, σκέψη 16).

- 302 Είναι αληθές ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση *Pâte de bois*, σκέψη 232 ανωτέρω (σκέψεις 12, 13, 16 και 17), το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, στο πλαίσιο της υλοποίησης της συγκεκριμένης συμπράξεως, οι μετέχοντες σε αυτήν πραγματοποιούσαν πωλήσεις σε αγοραστές εντός της Ένωσης με συντονισμένες τιμές.
- 303 Ωστόσο, δεν συνάγεται ότι οι άμεσες πωλήσεις τις οποίες πραγματοποιούσαν οι αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως της Επιτροπής αποτελούν το μόνο μέσο εφαρμογής μιας πρακτικής εντός της Ένωσης. Το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν πωλούσε CPU σε θυγατρικές της Acer και της Lenovo εντός του ΕΟΧ δεν αποκλείει, συνεπώς, να έχουν εφαρμοστεί οι επίδικες πρακτικές εντός του ΕΟΧ.
- 304 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν αναφέρεται, με την προσβαλλόμενη απόφαση, σε ενέργειες στις οποίες προέβη η ίδια η προσφεύγουσα εντός του ΕΟΧ, προκειμένου να θέσει σε εφαρμογή τον απροκάλυπτο περιορισμό ως προς την Acer.
- 305 Ωστόσο, η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως συνίστατο εν προκειμένω στη χορήγηση οικονομικού κινήτρου, προκειμένου να παρακινηθεί η Acer να αναβάλει την έναρξη διαθέσεως στην παγκόσμια αγορά συγκεκριμένου μοντέλου φορητού υπολογιστή. Ο όρος για την καταβολή των πληρωμών από την Intel, δηλαδή η αναβολή της έναρξεως διαθέσεως συγκεκριμένου μοντέλου φορητού υπολογιστή εξοπλισμένου με CPU AMD στην αγορά, επρόκειτο, συνεπώς, να εφαρμοστεί από την Acer σε παγκόσμιο επίπεδο, περιλαμβανομένου του ΕΟΧ.
- 306 Σε μια τέτοια περίπτωση, θα ήταν παραπλανητικό να ληφθούν υπόψη οι επίδικες πρακτικές που εφαρμόστηκαν από την ίδια την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση. Αντιθέτως, πρέπει να ληφθεί υπόψη και η εφαρμογή τους από τον πελάτη της.
- 307 Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι ο πελάτης της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως αναστέλλει την πώληση συγκεκριμένου μοντέλου υπολογιστή εντός του ΕΟΧ επί ορισμένο χρονικό διάστημα συνιστά υλοποίηση απροκάλυπτου περιορισμού.
- 308 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τα αποδεικτικά στοιχεία που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Acer προέβη σε ενέργειες εντός της περιοχής ΕΜΑΑ προκειμένου να αναβάλει την έναρξη της διαθέσεως του συγκεκριμένου υπολογιστή στην αγορά. Συγκεκριμένα, από την ηλεκτρονική επιστολή που παρατίθεται στη σκέψη 1247 κατωτέρω και την οποία επικαλέστηκε στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προκύπτει ότι [εμπιστευτικό] εντός της Acer έλαβε την εντολή «να παρατήσει» το συγκεκριμένο CPU AMD για το 2003, και ότι θα εφαρμόσει την εντολή αυτή στην περιοχή ΕΜΑΑ.
- 309 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αρμοδιότητα της Επιτροπής δικαιολογείται επίσης λόγω της υλοποίησης της παραβάσεως στο έδαφος της Ένωσης και του ΕΟΧ.

2) Lenovo

- 310 Όσον αφορά τους απροκάλυπτους περιορισμούς, δηλαδή τις εκπτώσεις που χορηγήθηκαν υπό τον όρο της αναβολής, από τη Lenovo, της έναρξεως διαθέσεως δύο μοντέλων υπολογιστών στην αγορά, τονίζεται ότι οι εν λόγω περιορισμοί επρόκειτο να τεθούν σε εφαρμογή από τη Lenovo σε παγκόσμιο επίπεδο, του ΕΟΧ περιλαμβανομένου. Κατά συνέπεια, η αρμοδιότητα της Επιτροπής δικαιολογείται επίσης λόγω της υλοποίησης της παραβάσεως στο έδαφος του ΕΟΧ. Συναφώς, ισχύουν *mutatis mutandis* τα προεκτεθέντα στις σκέψεις 304 έως 307 ανωτέρω.
- 311 Όσον αφορά τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, το αντάλλαγμα των εκπτώσεων αυτών, δηλαδή ο αποκλειστικός εφοδιασμός της Lenovo από την Intel όσον αφορά τους CPU x86 που προορίζονται για τους φορητούς υπολογιστές κατασκευής της, έπρεπε να υλοποιηθεί από τη Lenovo σε παγκόσμιο επίπεδο, του ΕΟΧ περιλαμβανομένου, διά της αποκλειστικής πώλησεως φορητών υπολογιστών

εξοπλισμένων με CPU x86 της Intel. Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι η προοριζόμενη χρήση των CPU, δηλαδή η χρήση τους από τη Lenovo σε φορητούς υπολογιστές, αποτελούσε μέρος του ανταλλάγματος, όπως αυτό είχε καθοριστεί. Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αντλήσει κανένα επιχειρήμα από το γεγονός ότι η επίμαχη αγορά αφορούσε τους CPU x86, ενώ η Lenovo δεν πωλούσε CPU, αλλά υπολογιστές με ενσωματωμένους CPU. Συγκεκριμένα, το αντάλλαγμα αυτό, όπως είχε καθοριστεί, καθιστά άμεση τη σύνδεση με τους υπολογιστές που κατασκευάζει και πωλεί η Lenovo.

312 Η συμπεριφορά της προσφεύγουσας αποσκοπούσε στην υλοποίηση του ανταλλάγματος παντού όπου η Lenovo πωλούσε φορητούς υπολογιστές, του ΕΟΧ περιλαμβανομένου.

313 Δεδομένου ότι το αντάλλαγμα, όπως είχε καθοριστεί, αφορούσε ειδικά τους CPU που προορίζονται για χρήση σε συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων, δηλαδή τους φορητούς υπολογιστές, η προσφεύγουσα δεν μπορεί λυσιτελώς να προβάλει ότι δεν επηρεάστηκε η εκ μέρους της Lenovo χρήση των κατασκευαζόμενων από την Intel CPU. Εξάλλου, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε ότι αγνοούσε την παρουσία της Lenovo και την εκ μέρους της πώληση φορητών υπολογιστών εντός της κοινής αγοράς.

314 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, δεδομένης της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας έναντι της Lenovo, η αρμοδιότητα της Επιτροπής κρίνεται δικαιολογημένη επίσης λόγω της υλοποίησης της παραβάσεως στο έδαφος της Ένωσης και του ΕΟΧ.

δ) Επί του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών

315 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα προέβαλε ακόμη ότι η επίμαχη συμπεριφορά δεν ήταν ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

316 Όσον αφορά το κριτήριο του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή επισήμανε, με την αιτιολογική σκέψη 1750 της προσβαλλομένης απόφασης, ότι οι καταχρηστικές πρακτικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση του ανταγωνισμού σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη επηρεάζουν εκ φύσεως το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

317 Κατά τη νομολογία, για να μπορούν να επηρεάσουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο, μια απόφαση, συμφωνία ή πρακτική πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών ή πραγματικών στοιχείων, να πιθανολογείται επαρκώς ότι μπορούν να επηρεάσουν, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, τις ροές εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών, κατά τρόπο που θα μπορούσε να εμποδίσει την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών. Πρέπει, επίσης, ο επηρεασμός αυτός να μην είναι αμελητέος (βλ. απόφαση Javico, σκέψη 256 ανωτέρω, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

318 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε ότι η συμπεριφορά της έναντι των Acer και Lenovo εκδηλώθηκε στο έδαφος ενός μόνον κράτους μέλους. Προς αμφισβήτηση της θέσεως περί επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, η προσφεύγουσα στηρίχθηκε μάλλον στο γεγονός ότι οι επιπτώσεις έγιναν αισθητές σε περιοχές εκτός του ΕΟΧ και ότι, εν πάση περιπτώσει, αφορούσαν πολύ μικρό αριθμό υπολογιστών, οπότε οι επιπτώσεις δεν μπορούσαν να είναι σημαντικές.

319 Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 269 ανωτέρω, οι επιπτώσεις της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας έναντι των Acer και Lenovo δεν μπορούν να θεωρηθούν μεμονωμένες. Η ενιαία παράβαση στην οποία υπέπεσε η προσφεύγουσα μπορούσε, συνολικά θεωρούμενη, να προκαλέσει σημαντική επίπτωση εντός της Ένωσης και του ΕΟΧ.

320 Επομένως, είναι απορριπτέα η επιχειρηματολογία με την οποία η προσφεύγουσα επιδιώκει να αμφισβητήσει τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

321 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η επιχειρηματολογία που προέβαλε η προσφεύγουσα προς αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί.

Γ— Διαδικαστικές πλημμέλειες

1. Επί της αρνήσεως της Επιτροπής να διεξαγάγει δεύτερη ακρόαση της προσφεύγουσας

322 Η προσφεύγουσα, υποστηριζόμενη από την ACT, υποστηρίζει ότι κακώς αρνήθηκε η Επιτροπή τη διεξαγωγή δεύτερης ακροάσεως, προκειμένου να ακούσει τις θέσεις της Intel επί της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008 (βλ. σκέψη 9 ανωτέρω) και επί του σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά εγγράφου (βλ. σκέψη 13 ανωτέρω), μολονότι τα έγγραφα αυτά περιείχαν νέες αιτιάσεις σχετικά, μεταξύ άλλων, με τις υπό όρους εκπτώσεις και τους απροκάλυπτους περιορισμούς όσον αφορά τη Lenovo και τη χορήγηση εκπτώσεων στην MSH.

323 Κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 [ΕΚ] (ΕΕ L 123, σ. 18), κατά την κοινοποίηση της ανακοινώσεως αιτιάσεων, η Επιτροπή τάσσει στα εμπλεκόμενα μέρη προθεσμία εντός της οποίας αυτά μπορούν να διατυπώσουν εγγράφως τις απόψεις τους. Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λάβει υπόψη της τυχόν περαιτέρω παρατηρήσεις που υποβάλλονται εκπρόθεσμα.

324 Κατά το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004, η Επιτροπή παρέχει στους αποδέκτες της ανακοινώσεως αιτιάσεων τη δυνατότητα να αναπτύξουν τα επιχειρήματά τους προφορικά, εφόσον αυτοί υποβάλουν σχετικό αίτημα με τις έγγραφες παρατηρήσεις τους.

325 Όσον αφορά τη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008, δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η προσφεύγουσα είχε καταρχήν δικαίωμα σε δεύτερη ακρόαση κατά τις προπαρατεθείσες διατάξεις. Η Επιτροπή παραδέχθηκε την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού με τη συνοδευτική επιστολή της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα δεν ζήτησε εγκαίρως τη διεξαγωγή δεύτερης ακροάσεως. Συγκεκριμένα, με τη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008, η Επιτροπή χορήγησε καταρχάς στην προσφεύγουσα προθεσμία οκτώ εβδομάδων να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2008 ο σύμβουλος ακροάσεων παρέτεινε την προθεσμία αυτή έως τις 17 Οκτωβρίου 2008 (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω). Η προσφεύγουσα δεν απάντησε στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 εντός της προθεσμίας αυτής, παραλείποντας ταυτόχρονα να ζητήσει δεύτερη ακρόαση. Κατά συνέπεια, απώλεσε τη δυνατότητα ασκήσεως του δικαιώματος σε δεύτερη ακρόαση.

326 Το συμπέρασμα αυτό, το οποίο συνάγεται ήδη από το γράμμα του άρθρου 10, παράγραφος 2, και του άρθρου 12 του κανονισμού 773/2004, επιβεβαιώνεται και από τον σκοπό των διατάξεων αυτών. Η υποχρέωση του αποδέκτη ανακοινώσεως αιτιάσεων να υποβάλει αίτημα ακροάσεως εντός της προθεσμίας που έχει τάξει η Επιτροπή, επί ποινή απώλειας της δυνατότητας ασκήσεως του δικαιώματος, δικαιολογείται από λόγους οικονομίας της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, η προπαρασκευή μιας ακροάσεως απαιτεί σημαντικές προσπάθειες συντονισμού από την Επιτροπή λόγω της συμμετοχής στην ακρόαση όχι μόνον του αποδέκτη της ανακοινώσεως αιτιάσεων και των υπηρεσιών της Επιτροπής, αλλά, ενδεχομένως, και τρίτων και εκπροσώπων των κρατών μελών. Η Επιτροπή πρέπει εξάλλου να έχει στη διάθεσή της επαρκή χρόνο ώστε να συνεκτιμήσει, ενόψει της τελικής αποφάσεώς της, τις παρατηρήσεις που θα υποβληθούν κατά την ακρόαση.

327 Όσον αφορά, στη συνέχεια, το σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο, διαπιστώνεται ότι δικαίωμα ακροάσεως κατά το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004 υφίσταται μόνο μετά την έκδοση ανακοινώσεως αιτιάσεων από την Επιτροπή. Επομένως, η προσφεύγουσα δεν είχε κανένα δικαίωμα

- ακροάσεως όσον αφορά το σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο. Εν πάση περιπτώσει, διαπιστώνεται και όσον αφορά το έγγραφο αυτό ότι η προσφεύγουσα δεν ζήτησε εγκαίρως ακρόαση, καθώς δεν απάντησε σε αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας η οποία έληγε στις 23 Ιανουαρίου 2009.
- 328 Επομένως, η Επιτροπή καλώς αρνήθηκε τη διεξαγωγή ακροάσεως τόσο για τη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 όσο και για το σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο. Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας και της ACT δεν αναιρούν το συμπέρασμα αυτό.
- 329 Πρώτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, με έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2009 (βλ. σκέψη 15 ανωτέρω), η Επιτροπή δήλωσε ρητώς ότι θα λάβει υπόψη της τις γραπτές παρατηρήσεις της προσφεύγουσας επί της συμπληρωματικής ανακοίνωσης αιτιάσεων του 2008 και επί του σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο, εφόσον αυτές υποβληθούν πριν τις 5 Φεβρουαρίου 2009. Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή παρέτεινε έτσι την προθεσμία υποβολής αιτήματος ακροάσεως έως τις 5 Φεβρουαρίου 2009.
- 330 Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί. Η Επιτροπή ορθώς επισημαίνει ότι, τόσο κατά τη διοικητική διαδικασία όσο και με την προσβαλλόμενη απόφαση, απέρριψε ρητώς το ενδεχόμενο να θεωρήσει ως έγκαιρη απάντηση το υπόμνημα που εκπρόθεσμα υπέβαλε η Intel, όπως επίσης απέκλεισε το ενδεχόμενο να εκληφθεί η συνεκτίμηση των παρατηρήσεων αυτών ως παράταση της προθεσμίας. Συγκεκριμένα, ιδίως με το έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2009 στο οποίο στηρίζει η προσφεύγουσα την επιχειρηματολογία της, η Επιτροπή δήλωσε ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να δεχθεί εκπρόθεσμο αίτημα ακροάσεως και ότι, κατά την εκτίμηση των υπηρεσιών της, η διεξαγωγή ακροάσεως δεν ήταν απαραίτητη για την ομαλή εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας. Συνεπώς, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν παρέτεινε, με το έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2009, την προθεσμία υποβολής αιτήματος ακροάσεως έως τις 5 Φεβρουαρίου 2009.
- 331 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν απάντησε στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 και στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο πριν τις 5 Φεβρουαρίου 2009, διότι επρόκειτο τότε να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του συμβούλου ακροάσεων της 15ης Σεπτεμβρίου 2008 και την έκδοση προσωρινής διατάξεως για την αναστολή της ταχθείσας προθεσμίας.
- 332 Η προσφεύγουσα μπορούσε, εντούτοις, να υποβάλει στην Επιτροπή προληπτικά τις παρατηρήσεις της επί της συμπληρωματικής ανακοίνωσης αιτιάσεων του 2008, ασκώντας παράλληλα το δικαίωμα προσφυγής στο Γενικό Δικαστήριο. Όπως επισήμανε ο πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου με τη διάταξη Intel κατά Επιτροπής, σκέψη 14 ανωτέρω (σκέψη 87), η άσκηση της προσφυγής ακυρώσεως και η υποβολή της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων δεν εμπόδισε την προσφεύγουσα να προετοιμάσει και να υποβάλει εγκαίρως, προληπτικά έστω, την απάντησή της στη συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008 βάσει των στοιχείων που είχε στη διάθεσή της, δεδομένου μάλιστα ότι ο σύμβουλος ακροάσεως παρέτεινε την προθεσμία κατά τέσσερις εβδομάδες. Εν πάση περιπτώσει, η Intel μπορούσε να ζητήσει ακρόαση εντός της προθεσμίας που είχε ορίσει ο σύμβουλος ακροάσεων, δηλαδή έως τις 17 Οκτωβρίου 2008, καθώς για την υποβολή της αιτήσεως αυτής δεν απαιτούνταν συμπληρωματικά στοιχεία.
- 333 Η ίδια συλλογιστική ισχύει και όσον αφορά το σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο, ανεξαρτήτως του ότι το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004 δεν προβλέπει τη διεξαγωγή ακροάσεως μετά την κοινοποίηση τέτοιου εγγράφου (βλ. σκέψη 327 ανωτέρω). Ούτε η προσφυγή ακυρώσεως ούτε η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων εμπόδισαν την προσφεύγουσα να υποβάλει εγκαίρως αίτημα ακροάσεως.
- 334 Τρίτον, είναι αληθές ότι, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, και το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004, η Επιτροπή δεν διαθέτει διακριτική ευχέρεια όσον αφορά το δικαίωμα ακροάσεως. Το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004 ορίζει η Επιτροπή «παρέχει» στους αποδέκτες της ανακοίνωσης αιτιάσεων τη

- δυνατότητα να αναπτύξουν τα επιχειρήματά τους προφορικά, εφόσον αυτοί υποβάλουν σχετικό αίτημα με τις έγγραφες παρατηρήσεις τους. Ωστόσο, επειδή η προσφεύγουσα δεν υπέβαλε εγκαίρως τέτοιο αίτημα, η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή.
- 335 Τέταρτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η απόφαση του συμβούλου ακροάσεων της 17ης Φεβρουαρίου 2009, με την οποία αυτός απέρριψε νέο αίτημα της προσφεύγουσας για διεξαγωγή ακροάσεως επί της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008, δεν είναι εύλογη και προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας.
- 336 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η προσφεύγουσα δεν ζήτησε εγκαίρως τη διεξαγωγή ακροάσεως επί της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008. Ωστόσο, όπως ορθώς τόνισε ο σύμβουλος ακροάσεων με την απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2009, υποκειμενικό δικαίωμα ακροάσεως υφίσταται έως την παρέλευση της προθεσμίας απαντήσεως στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, η Επιτροπή δεν υπέχει υποχρέωση διεξαγωγής ακροάσεως.
- 337 Συνεπώς, δεχόμενη ότι ο σύμβουλος ακροάσεων διέθετε, πάντως, διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τη διεξαγωγή ακροάσεως, η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004, αλλά ερμήνευσε τον εν λόγω κανονισμό κατά τόπο ευνοϊκό για την προσφεύγουσα. Κατά τα λοιπά, ο σύμβουλος ακροάσεων εξέθεσε διεξοδικά τους λόγους για τους οποίους αρνήθηκε τη διεξαγωγή δεύτερης ακροάσεως με το έγγραφό του της 17ης Φεβρουαρίου 2009. Η προσφεύγουσα αρκείται, συναφώς, στο επιχειρήμα ότι η διεξαγωγή ακροάσεως δεν θα ήταν επιζήμια για την Επιτροπή, δεδομένου ότι, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, η καθυστέρηση στην εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας λόγω της δεύτερης ακροάσεως θα ήταν «ελάχιστη». Διαπιστώνεται, όμως, ότι ο σύμβουλος ακροάσεων ορθώς διαπίστωσε ότι τυχόν αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας ενείχε, κατ' ουσίαν, τον κίνδυνο να θιγούν όχι μόνο τα δικαιώματα τρίτων οι οποίοι ενδιαφέρονταν για τη διαδικασία που αφορούσε την προσφεύγουσα, αλλά και τα δικαιώματα άλλων μετεχόντων σε παράλληλα εξελισσόμενες διαδικασίες, οι οποίοι είχαν υποβάλει εγκαίρως αιτήματα διεξαγωγής ακροάσεως.
- 338 Πέμπτον, η ACT υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, παρά το γεγονός ότι το άρθρο 12 του κανονισμού 773/2004 προβλέπει τη διεξαγωγή ακροάσεως μόνο μετά την έκδοση ανακοινώσεως αιτιάσεων από την Επιτροπή, εντούτοις η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να διεξαγάγει ακρόαση μετά την κοινοποίηση του σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά εγγράφου λόγω του θεμελιώδους δικαιώματος της προσφεύγουσας για την προστασία των δικαιωμάτων άμυνας. Το επιχειρήμα αυτό δεν είναι πειστικό. Καταρχάς, επισημαίνεται ότι το κεφάλαιο V του κανονισμού 773/2004, με τίτλο «Άσκηση του δικαιώματος ακρόασης», το οποίο περιέχει τις διατάξεις του άρθρου 10, παράγραφος 2, και του άρθρου 12 του εν λόγω κανονισμού, συγκεκριμενοποιεί τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας. Ούτε η προσφεύγουσα ούτε η ACT προέβαλαν επιχειρήματα σχετικά με ενδεχόμενη έλλειψη νομιμότητας των διατάξεων αυτών. Κατά το μέτρο που η ACT προβάλλει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλείται περιορισμούς που θέτει η ίδια με κανονισμούς που έχει εκδώσει αυτή, προς δικαιολόγηση της προσβολής του θεμελιώδους δικαιώματος ακροάσεως, διαπιστώνεται ότι, κατά το άρθρο 33, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή νομιμοποιείται να καθορίζει τις πρακτικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τις ακροάσεις. Περαιτέρω, σημειώνεται επιπλέον ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας υποχρεώνει, σε ορισμένες περιπτώσεις, την Επιτροπή να διεξαγάγει ακρόαση μετά την κοινοποίηση σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά εγγράφου, το υποθετικό αυτό δικαίωμα δεν είναι απεριόριστο. Μπορεί να περιοριστεί από τον καθορισμό, εκ μέρους της Επιτροπής, προθεσμιών για την υποβολή αιτήματος ακροάσεως. Εν προκειμένω, πάντως, η προσφεύγουσα δεν απάντησε εγκαίρως στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά έγγραφο (βλ. σκέψη 327 ανωτέρω).
- 339 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει η Επιτροπή μπορούσε να αρνηθεί τη διεξαγωγή ακροάσεως της Intel επί της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008 και του σχετικού με τα πραγματικά περιστατικά εγγράφου, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο και χωρίς να παραβεί τις διατάξεις του κανονισμού 773/2004.

2. Επί της αρνήσεως της Επιτροπής να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα της AMD

α) Ιστορικό της διαφοράς και θέσεις των διαδίκων

- 340 Στις 21 Μαΐου 2008, μετά τη δημοσιοποίηση στο Διαδίκτυο των προπαρασκευαστικών υπομνημάτων που είχαν καταρτίσει η προσφεύγουσα και η AMD στο πλαίσιο μεταξύ τους δίκης στην πολιτεία του Delaware (βλ. σκέψη 11 ανωτέρω), η Επιτροπή ζήτησε τόσο από την προσφεύγουσα όσο και από την AMD να της εγχειρίσουν όλα τα έγγραφα που είχαν καταρτίσει ή τα οποία είχαν περιέλθει σε αυτές και τα οποία επικαλούνται με τα προπαρασκευαστικά υπομνήματά τους.
- 341 Με έγγραφο της 6ης Αυγούστου 2008, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι, κατά την εκτίμησή της, η έρευνα που διενεργεί η Επιτροπή δεν είναι πλήρης. Κάλεσε την Επιτροπή να ζητήσει από την AMD να προσκομίσει όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με το περιεχόμενο της συμπληρωματικής ανακοινώσεως αιτιάσεων του 2008. Επιπλέον, τόνισε ότι, λόγω διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων (protective order) του δικαστηρίου που είχε επιληφθεί της υποθέσεως στην πολιτεία του Delaware της 26ης Σεπτεμβρίου 2006 (στο εξής: διάταξη ασφαλιστικών μέτρων), κωλυόταν να κάνει χρήση των εγγράφων που είχε προσκομίσει η AMD στο πλαίσιο της δίκης στην πολιτεία του Delaware εκτός του πλαισίου της εν λόγω δίκης.
- 342 Η προσφεύγουσα απέστειλε στην Επιτροπή, συνημμένο σε έγγραφο της 4ης Σεπτεμβρίου 2008, κατάλογο 87 σημείων που αντιστοιχούσαν σε έγγραφα ή κατηγορίες εγγράφων, καλώντας την Επιτροπή να τα αναζητήσει από την AMD (στο εξής: κατάλογος).
- 343 Με έγγραφο της 6ης Οκτωβρίου 2008, η Επιτροπή γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα ότι αποφάσισε να ζητήσει από την AMD την προσκόμιση των επίμαχων εγγράφων, όπως περιγράφονται στον κατάλογο κατά τρόπον ώστε να είναι δυνατή η ακριβής ταυτοποίησή τους, και απέστειλε στην προσφεύγουσα κατάλογο επτά εγγράφων την προσκόμιση των οποίων είχε ζητήσει από την AMD.
- 344 Με τις αιτιολογικές σκέψεις 61 έως 74 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή παρέθεσε τους λόγους για τους οποίους θεώρησε ότι δεν υποχρεούται να αναζητήσει τα λοιπά έγγραφα του καταλόγου, τονίζοντας ότι το αίτημα της προσφεύγουσας δεν ήταν αρκούντως σαφές, ότι ήταν δυσανάλογο, ότι η προσφεύγουσα δεν είχε εξαντλήσει τα μέσα που είχε στη διάθεσή της ώστε να προσκομίσει στην Επιτροπή ακόμη περισσότερα έγγραφα από τη δίκη στην πολιτεία του Delaware και ότι τα έγγραφα για τα οποία ζητούσε την παρέμβαση της Επιτροπής δεν είχαν απαλλακτικό χαρακτήρα.
- 345 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι τα έγγραφα για τα οποία υπέβαλε στην Επιτροπή αίτημα να τα αναζητήσει από την AMD είχαν ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά την άμυνά της, προκειμένου να αποδείξει, μεταξύ άλλων, ότι, ακόμη και χωρίς την προσαπτόμενη συμπεριφορά, οι OEM δεν θα αγόραζαν περισσότερες CPU AMD και ότι η AMD αντιμετώπιζε δυσχέρειες στην παραγωγή. Αρνούμενη να αναζητήσει τα συμπληρωματικά αυτά έγγραφα από την AMD, η Επιτροπή δεν εξέτασε σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία και παραβίασε ουσιώδη διαδικαστική υποχρέωση. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας της Intel.
- 346 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα επτά έγγραφα την προσκόμιση των οποίων ζήτησε η Επιτροπή από την AMD δεν ήταν τα μόνα σαφώς προσδιορισμένα στον κατάλογο. Απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, προέβαλε ακόμη ότι δεν μπορούσε να προσδιορίσει τα έγγραφα αυτά με μεγαλύτερη σαφήνεια, σε σύγκριση με τον κατάλογο, χωρίς να παραβεί τη διάταξη ασφαλιστικών μέτρων.
- 347 Η Επιτροπή απαντά ότι το αίτημα της προσφεύγουσας δεν έχει κανένα έρεισμα στον νόμο, διότι τα επίμαχα έγγραφα δεν περιλαμβάνονταν στον φάκελο της υποθέσεως.

348 Εξάλλου, τα στοιχεία που επικαλείται η προσφεύγουσα δεν θα είχαν απαλλακτικό γι' αυτήν χαρακτήρα. Για να διαπιστωθεί ότι η συμπεριφορά της Intel είναι παράνομη, δεν είναι απαραίτητο να αποδειχθεί ο αποκλεισμός από την αγορά, ή οι περιορισμένες δυνατότητες παραγωγής της AMD, ή οι εμπορικές τεχνικές επιδόσεις της AMD, ή η ενδεχόμενη πρόκληση ζημίας στους καταναλωτές.

β) Επί των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η Επιτροπή μπορεί να υποχρεωθεί να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα

1) Νομολογία

349 Η προσφεύγουσα επικαλείται τη νομολογία σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο, κατά την οποία δεν εναπόκειται στην Επιτροπή και μόνον να αποφασίζει ποια έγγραφα είναι χρήσιμα έγγραφα για την άμυνα των επιχειρήσεων οι οποίες εμπλέκονται σε διαδικασία παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 1995, T-30/91, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1775, στο εξής: απόφαση Solvay, σκέψη 81).

350 Κατά πάγια νομολογία, το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο, απόρροια της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, συνεπάγεται ότι η Επιτροπή υποχρεούται να παρέχει στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση τη δυνατότητα εξετάσεως όλων των εγγράφων που περιλαμβάνονται στον φάκελο της υποθέσεως και τα οποία ενδέχεται να είναι κρίσιμα για την άμυνά της (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-199/99 P, Corus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-11177, σκέψεις 125 έως 128, και απόφαση Solvay, σκέψη 349 ανωτέρω, σκέψη 81).

351 Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η νομολογία αυτή αφορά το δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα που περιλαμβάνονται στον φάκελο της υποθέσεως της Επιτροπής. Βεβαίως, από τη νομολογία συνάγεται σαφώς ότι η Επιτροπή υποχρεούται να παρέχει στους ενδιαφερόμενους πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων που περιλαμβάνονται στον διοικητικό φάκελο, εξαιρουμένων των εσωτερικών ή εμπιστευτικών εγγράφων, και ότι η Επιτροπή δεν επιτρέπεται να κρίνει μόνη αυτή ποια έγγραφα είναι χρήσιμα για την άμυνα των επιχειρήσεων. Ωστόσο, η υποχρέωση παροχής προσβάσεως σε όλα τα έγγραφα που περιλαμβάνονται στον διοικητικό φάκελο δεν συνεπάγεται ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αναζητεί κάθε έγγραφο που ενδέχεται να έχει απαλλακτικό χαρακτήρα.

352 Η νομολογία έχει αποφανθεί επί των προϋποθέσεων προσβάσεως σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής, αλλά δεν περιλαμβάνονται σε αυτόν καθ'αυτόν τον φάκελο της υποθέσεως. Συγκεκριμένα, σχετικά με τις απαντήσεις άλλων μετεχόντων στη διαδικασία στην ανακοίνωση αιτιάσεων, από τη νομολογία συνάγεται ότι, όσον αφορά τα έγγραφα που δεν αποτελούν μέρος του φακέλου που έχει συσταθεί κατά τον χρόνο κοινοποιήσεως της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, η Επιτροπή υποχρεούται να δημοσιοποιήσει τις εν λόγω απαντήσεις σε άλλα εμπλεκόμενα μέρη μόνον εάν προκύπτει ότι περιλαμβάνουν νέα ενοχοποιητικά ή απαλλακτικά στοιχεία (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, T-240/07, Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-3355, σκέψη 242) ή εάν οι απαντήσεις αυτές είναι απαραίτητες ώστε η προσφεύγουσα να είναι σε θέση να αμφισβητήσει τα αριθμητικά στοιχεία που χρησιμοποιεί η Επιτροπή στην ανακοίνωση αιτιάσεων (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, T-199/08, Ziegler κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-3507, σκέψη 118).

353 Στο πλαίσιο αυτό, η νομολογία έχει διευκρινίσει ότι η θεώρηση που απορρέει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 126), ότι δεν μπορεί να απόκειται μόνο στην Επιτροπή να καθορίζει τα έγγραφα που είναι χρήσιμα για την άμυνα της ενδιαφερόμενης επιχείρησης, αφορά τα έγγραφα του φακέλου της Επιτροπής και δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στις απαντήσεις των άλλων εμπλεκόμενων στις αιτιάσεις τις οποίες έχει κοινοποιήσει η Επιτροπή (απόφαση Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, σκέψη 352 ανωτέρω, σκέψη 254).

- 354 Με την απόφαση της 15ης Μαρτίου 2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. II-491), την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε μια σειρά επιχειρημάτων αντλούμενων από το γεγονός ότι η Επιτροπή αρνήθηκε την πρόσβαση σε έγγραφα που, κατά τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ήταν χρήσιμα για την προπαρασκευή της άμυνάς τους κατά τη διοικητική διαδικασία. Επρόκειτο, πέραν των απαντήσεων των λοιπών αποδεκτών στην ανακοίνωση αιτιάσεων, για πρακτικά ακροάσεων σχετικά με τις εθνικές συμπράξεις, φάκελο της Επιτροπής σχετικά με την κοινοποίηση ενός συστήματος, φάκελο της Επιτροπής σχετικά με ορισμένες κρατικές ενισχύσεις, ορισμένα εσωτερικά σημειώματα της Επιτροπής και υπομνήματα αντικρούσεως στις λοιπές υποθέσεις με αντικείμενο την ίδια σύμπραξη (σκέψη 380 της αποφάσεως αυτής). Επρόκειτο για έγγραφα τα οποία ήταν στην κατοχή της Επιτροπής, χωρίς όμως να περιλαμβάνονται στον φάκελο της υποθέσεως.
- 355 Η κρίσιμη περίπτωση, όμως, διαφέρει από αυτές που αποτελούν αντικείμενο της νομολογίας που παρατίθεται στις σκέψεις 349 έως 354 ανωτέρω. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, πρόκειται για έγγραφα που δεν ήταν καν στην κατοχή της Επιτροπής. Επομένως, το ζήτημα που τέθηκε αφορά το περιεχόμενο του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο.
- 356 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η συλλογιστική που ακολουθείται στη νομολογία σχετικά με το δικαίωμα προσβάσεως σε απαλλακτικά έγγραφα που ήδη περιλαμβάνονται στον φάκελο της υποθέσεως πρέπει κατά μείζονα λόγο να εφαρμοστεί όχι μόνο στην περίπτωση που η Επιτροπή δεν κοινοποιεί σημαντικά απαλλακτικά έγγραφα, αλλά και στην περίπτωση που η Επιτροπή έχει παραλείψει να αναζητήσει τέτοια έγγραφα. Η λογική στην οποία στηρίζεται η εν λόγω επιχειρηματολογία μάλλον έγκειται στο ότι, εφόσον δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή μόνη μπορεί να κρίνει ποια έγγραφα του φακέλου ενδέχεται να είναι χρήσιμα για την άμυνα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τούτο θα πρέπει να ισχύει κατά μείζονα λόγο σε περίπτωση που ορισμένα έγγραφα δεν περιλαμβάνονται καν στον φάκελο, οπότε ούτε η Επιτροπή είναι σε θέση να κρίνει εάν περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία.
- 357 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν είναι πειστική. Συγκεκριμένα, δεν λαμβάνεται υπόψη ότι η νομολογία σχετικά με το δικαίωμα προσβάσεως στον πλήρη φάκελο στηρίζεται στην παραδοχή ότι η ισότητα των όπλων επιτάσσει η ενδιαφερόμενη επιχείρηση να έχει γνώση του φακέλου στον ίδιο βαθμό με την Επιτροπή (βλ., συναφώς, απόφαση Solvay, σκέψη 349 ανωτέρω, σκέψη 83). Όσον αφορά τα έγγραφα που δεν βρίσκονται στην κατοχή της Επιτροπής, δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος να χρησιμοποιήσει αυτή επιβλαβή στοιχεία που περιλαμβάνονται στα εν λόγω έγγραφα και να παραλείψει να συνεκτιμήσει τυχόν απαλλακτικά στοιχεία. Δεν υφίσταται εν προκειμένω η διαφορά που επισημαίνεται με τη σκέψη 83 της αποφάσεως Solvay, σκέψη 349 ανωτέρω, δηλαδή η μεν Επιτροπή να είναι σε θέση να αποφασίσει μόνη αυτή εάν θα χρησιμοποιήσει ή όχι ορισμένα έγγραφα σε βάρος της προσφεύγουσας, η δε προσφεύγουσα να μην έχει πρόσβαση σε αυτά και, ως εκ τούτου, να μην μπορεί αντιστοίχως να αποφασίσει εάν θα τα χρησιμοποιήσει ή όχι για την άμυνά της. Δεν τίθεται, συνεπώς, το ίδιο ζήτημα ισότητας των όπλων, όπως στην περίπτωση των εγγράφων που περιλαμβάνονται στον διοικητικό φάκελο της Επιτροπής.
- 358 Στην πραγματικότητα, το ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι εάν η Επιτροπή έχει τηρήσει την υποχρέωση εξετάσεως του φακέλου με επιμέλεια και αμεροληψία.
- 359 Συναφώς, επισημαίνεται ότι μεταξύ των εγγυήσεων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης στο πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών περιλαμβάνεται, ιδίως, η αρχή της χρηστής διοικήσεως, την οποία καθιερώνει το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, με την οποία συνδέεται η υποχρέωση του αρμοδίου θεσμικού οργάνου να ερευνά, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-191/58, T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 404 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 360 Ωστόσο, απόκειται, καταρχήν, στην Επιτροπή να αποφασίσει με ποιον τρόπο θα διεξαγάγει την έρευνα σε μια υπόθεση ανταγωνισμού και να αποφασίσει ποια έγγραφα πρέπει να συγκεντρώσει προκειμένου να σχηματίσει αρκούντως πλήρη εικόνα της υποθέσεως.
- 361 Δεν μπορεί να υποχρεωθεί η Επιτροπή να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο δυνατό πλήθος εγγράφων, προκειμένου να βεβαιωθεί ότι θα συλλέξει κάθε πιθανό απαλλακτικό στοιχείο. Συγκεκριμένα, πέραν του ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει απεριόριστους πόρους, θα ήταν αδύνατον γι' αυτή να βεβαιωθεί ότι δεν της έχει διαφύγει κανένα απαλλακτικής ενδεχομένως αξίας στοιχείο.
- 362 Σε περίπτωση που επιχείρηση σε βάρος της οποίας έχει κινηθεί διαδικασία η οποία μπορεί να καταλήξει στην επιβολή προστίμου για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού υποβάλει στην Επιτροπή αίτημα να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει το αίτημα αυτό. Η Επιτροπή διαθέτει διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει εάν πρέπει να αναζητήσει τα έγγραφα αυτά. Οι μετέχοντες στη διαδικασία δεν διαθέτουν απεριόριστο δικαίωμα όσον αφορά την αναζήτηση εγγράφων από την Επιτροπή, καθώς απόκειται σε αυτή να αποφασίσει τον τρόπο εξετάσεως της υποθέσεως.
- 363 Συναφώς, από τη νομολογία συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να διενεργεί συμπληρωματικές έρευνες, όταν θεωρεί ότι η απόφαση έχει εξεταστεί επαρκώς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 1984, 9/83, Eisen und Metall κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 2071, σκέψη 32, και του Γενικού Δικαστηρίου της 11ης Μαρτίου 1999, T-141/94, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-347, σκέψη 110).
- 364 Δεν αποκλείεται, όμως, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να υπάρχει υποχρέωση της Επιτροπής να εξετάσει συγκεκριμένη πτυχή της υποθέσεως.
- 365 Συγκεκριμένα, με την απόφαση Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, σκέψη 363 ανωτέρω, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, με τη σκέψη 97, ότι από τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και της ισότητας των όπλων προκύπτει ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει σοβαρά τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας ότι υπάλληλοι άλλης Γενικής Διευθύνσεως της Επιτροπής την είχαν παρακινήσει να εφαρμόσει τις προσαπτόμενες με την απόφαση πρακτικές, διευκρινίζοντας ότι εναπόκειτο στην Επιτροπή και όχι στις προσφεύγουσες να αποφασίσει τον τρόπο κατά τον οποίο θα προέβαινε στην εξέταση αυτή. Το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στο γεγονός ότι η Επιτροπή, αφενός, βρέθηκε αντιμέτωπη με αιτιάσεις που είχαν ασφαλώς σημασία για την άμυνα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και, αφετέρου, μπορούσε ευχερέστερα να διαπιστώσει εάν οι εν λόγω αιτιάσεις είναι αληθείς, καθώς επρόκειτο για συμπεριφορά των υπηρεσιών της (απόφαση Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, σκέψη 363 ανωτέρω, σκέψη 96). Σημειωτέον ότι με την απόφαση αυτή διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει συγκεκριμένη πτυχή της υποθέσεως, διεξάγοντας εσωτερική έρευνα. Η απόφαση αυτή δεν αφορούσε υποχρέωση της Επιτροπής να αναζητήσει έγγραφα.
- 366 Από τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 363 και 365 ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή είναι αρμόδια για τη διεύθυνση της έρευνας. Πρώτον, μπορεί, καταρχήν, να αποφασίσει σε ποιο χρονικό σημείο η υπόθεση έχει εξεταστεί επαρκώς. Δεύτερον, ακόμη και σε περίπτωση που η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να εξετάσει συγκεκριμένη πτυχή της υποθέσεως, απόκειται σε αυτήν να αποφασίσει τον τρόπο με τον οποίο θα προβεί στην εξέταση αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, σκέψη 363 ανωτέρω, σκέψη 97).
- 367 Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας της, η προσφεύγουσα επικαλείται επίσης την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-314/01, Avebe κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-3085).
- 368 Από τη σκέψη 70 της αποφάσεως που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη προκύπτει ότι, στην υπόθεση εκείνη, η Avebe κατέθεσε την αλληλογραφία μεταξύ των συμβούλων της και των υπηρεσιών του Department of Justice των Ηνωμένων Πολιτειών, από την οποία προκύπτει ότι, ήδη από τον

Ιούλιο του 2000, η Avebe είχε ζητήσει επανειλημμένα από αυτές να της διαβιβάσουν αντίγραφο της φερομένης δηλώσεως της Akzo ενώπιον των αμερικανικών αρχών, δηλώσεως η οποία, κατά την Avebe, είχε απαλλακτικό γι' αυτήν χαρακτήρα. Η Avebe επιθυμούσε να την υποβάλει στην Επιτροπή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Εντούτοις, κατά την εν λόγω ανταλλαγή αλληλογραφίας, οι υπηρεσίες αυτές απέρριψαν τα αιτήματά της δηλώνοντας ότι, ενδεχομένως, θα ήταν διατεθειμένες να διαβιβάσουν τα εν λόγω έγγραφα στην Επιτροπή, εάν αυτή υπέβαλε τέτοιο αίτημα.

369 Με την απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την επιχειρηματολογία της Avebe κατά την οποία η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αναζητήσει αντίγραφο του επίμαχου εγγράφου από τις αρμόδιες αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, με το σκεπτικό ότι η Avebe δεν είχε υποβάλει ρητώς, κατά τη διοικητική διαδικασία, σχετικό αίτημα στην Επιτροπή (σκέψη 72 της αποφάσεως αυτής). Με τη σκέψη 71 της αποφάσεως αυτής, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ρητώς ότι δεν απαιτείται να εξεταστεί αν η Επιτροπή όφειλε να λάβει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να λάβει αντίγραφο της φερομένης δηλώσεως ενώπιον των αμερικανικών αρχών.

370 Επομένως, με την απόφαση αυτή το Γενικό Δικαστήριο δεν καθόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να αναζητήσει έγγραφα από τρίτους. Μπορούσε να αρκестεί στο να θέσει ως μόνη προϋπόθεση τη ρητή υποβολή σχετικού αιτήματος κατά τη διοικητική διαδικασία, προϋπόθεση η οποία εν πάση περιπτώσει δεν πληρούνταν στην υπόθεση εκείνη.

2) Καθορισμός των προϋποθέσεων

371 Επισημαίνεται ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η Επιτροπή μπορεί να έχει την υποχρέωση να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα κατόπιν αιτήματος επιχειρήσεως που αποτελεί αντικείμενο έρευνας. Ωστόσο, η Επιτροπή μπορεί να υπέχει τέτοια υποχρέωση μόνον σε εξαιρετικές περιστάσεις, διότι απόκειται καταρχήν στην Επιτροπή, και όχι στις οικείες επιχειρήσεις, να αποφασίσει με ποιον τρόπο θα εξετάσει την υπόθεση.

372 Σε περίπτωση που επιχείρηση κατά της οποίας διεξάγεται έρευνα γνωρίζει την ύπαρξη απαλλακτικού γι' αυτήν εγγράφου, αλλά δεν μπορεί να αναζητήσει η ίδια το έγγραφο αυτό ή κωλύεται να το υποβάλει στην Επιτροπή, ενώ η τελευταία μπορεί να το αναζητήσει και να το χρησιμοποιήσει, μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υποχρεωθεί η Επιτροπή να αναζητήσει το έγγραφο αυτό κατόπιν ρητού αιτήματος της ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή οφείλει να διεξάγει την έρευνα κατά τρόπο επιμελή και αμερόληπτο, οπότε δεν πρέπει να συγκεντρώνει μόνο επιβαρυντικά στοιχεία και να αδιαφορεί για την ύπαρξη απαλλακτικών στοιχείων.

373 Είναι, ωστόσο, απαραίτητο να υπάρχει ισορροπία μεταξύ, αφενός, της υποχρέωσης της Επιτροπής να εξετάζει τις υποθέσεις με επιμέλεια και αμεροληψία και, αφετέρου, του προνομίου της Επιτροπής να αποφασίζει τον τρόπο διεξαγωγής των ερευνών και τον τρόπο διαθέσεως των πόρων της, προκειμένου να εξασφαλίσει αποτελεσματικά την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.

374 Συνεπώς, για να έχει η Επιτροπή την υποχρέωση να αναζητήσει έγγραφα κατόπιν αιτήματος επιχειρήσεως, πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, πέραν της προϋποθέσεως της υποβολής σχετικού αιτήματος κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ. σκέψεις 369 και 370 ανωτέρω), τουλάχιστον οι προϋποθέσεις που καθορίζονται με τις σκέψεις 375 έως 382 κατωτέρω.

375 Πρώτη προϋπόθεση της υποχρέωσης αυτής είναι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση να μην έχει όντως τη δυνατότητα να αναζητήσει η ίδια ή να κοινοποιήσει τα επίμαχα έγγραφα στην Επιτροπή. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι αρμόδια για τη διεύθυνση των ερευνών είναι η Επιτροπή, τέτοια υποχρέωση πρέπει να υφίσταται μόνον στις εξαιρετικές περιπτώσεις κατά τις οποίες η επιχείρηση κατά της οποίας διεξάγεται έρευνα αντιμετωπίζει κωλύματα που δεν μπορεί μόνη της να υπερβεί, καθώς γνωρίζει μεν την ύπαρξη ενός απαλλακτικού στοιχείου, πλην όμως δεν μπορεί να το αναζητήσει ή να το γνωστοποιήσει στην Επιτροπή.

- 376 Συνεπώς, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση οφείλει να αποδείξει ότι προέβη σε όλες τις ενέργειες που απαιτούνται για την αναζήτηση των επίμαχων εγγράφων και/ή για τη λήψη της άδειας που απαιτείται για τη χρησιμοποίησή τους στο πλαίσιο της έρευνας της Επιτροπής.
- 377 Επιπλέον, πρέπει να προσδιορίσει με τη μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια τα έγγραφα που η Επιτροπή καλείται να αναζητήσει σύμφωνα με το αίτημά της. Συγκεκριμένα, η κατ' εξαίρεση υποχρέωση της Επιτροπής να αναζητήσει έγγραφα κατόπιν αιτήματος της επιχειρήσεως κατά της οποίας διεξάγεται έρευνα προϋποθέτει συνεργασία της επιχειρήσεως αυτής.
- 378 Περαιτέρω, για να έχει η Επιτροπή την υποχρέωση να αναζητήσει έγγραφα κατόπιν αιτήματος επιχειρήσεως που αποτελεί αντικείμενο έρευνας πρέπει να πιθανολογείται ότι τα έγγραφα αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την άμυνα της ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως.
- 379 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι απόκειται καταρχήν στην Επιτροπή να αποφασίσει πότε ο φάκελος είναι αρκετά πλήρης, ώστε να εκδώσει την τελική απόφασή της (βλ., συναφώς, αποφάσεις Eisen und Metall κατά Επιτροπής, σκέψη 363 ανωτέρω, σκέψη 32, και Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, σκέψη 363 ανωτέρω, σκέψη 110). Το γεγονός ότι ορισμένα έγγραφα ενδέχεται να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία δεν αρκεί για να διαπιστωθεί υποχρέωση της Επιτροπής να τα αναζητήσει κατόπιν σχετικού αιτήματος ενδιαφερομένου ο οποίος αποτελεί αντικείμενο έρευνας. Εφόσον η Επιτροπή θεωρεί επαρκή την εξέταση της υποθέσεως, δεν είναι υποχρεωμένη να συνεχίσει την έρευνα, ώστε να σχηματίσει ακόμη πληρέστερη εικόνα της υποθέσεως. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο των ερευνών με αντικείμενο παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, ο αριθμός των εγγράφων τα οποία ενδέχεται να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία είναι συνήθως ιδιαίτερα μεγάλος και υπάρχει πάντα η δυνατότητα να φωτιστούν ακόμη περισσότερο ορισμένες πτυχές μιας υποθέσεως, πλην όμως οι πόροι που έχει η Επιτροπή στη διάθεσή της είναι περιορισμένοι.
- 380 Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια εάν η σημασία ορισμένων φερόμενων ως απαλλακτικών στοιχείων δικαιολογεί την αναζήτησή τους και μπορεί, π.χ., να απορρίψει ένα αίτημα με το αιτιολογικό ότι τα τυχόν απαλλακτικά στοιχεία αφορούν ζητήματα που δεν βρίσκονται στο επίκεντρο των διαπιστώσεων που είναι απαραίτητες για τη στοιχειοθέτηση μιας παραβάσεως.
- 381 Είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, με τις προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1994, C-36/92 P, SEP κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-1911, I-1914, σημείο 21), ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs τόνισε ότι το ορθό κριτήριο είναι εάν «η Επιτροπή [...] μπορεί εύλογα να υποθέσει, κατά τον χρόνο της αιτήσεως, ότι το έγγραφο θα τη βοηθήσει να εξακριβώσει αν η πιθανολογούμενη παράβαση έλαβε χώρα». Συγκεκριμένα, το απόσπασμα αυτό αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή δύναται κατά νόμο να ζητήσει την κοινοποίηση εγγράφου και όχι το εντελώς διαφορετικό ζήτημα των προϋποθέσεων υπό τις οποίες η Επιτροπή υποχρεούται να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα.
- 382 Τέλος, τονίζεται ότι η Επιτροπή μπορεί μεταξύ άλλων να απορρίψει ένα αίτημα εφόσον ο αριθμός των εγγράφων είναι δυσανάλογος σε σχέση με τη σημασία που τα έγγραφα αυτά ενδέχεται να έχουν για την έρευνα. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να λάβει ενδεχομένως υπόψη το ότι η αναζήτηση και η ανάλυση των εν λόγω εγγράφων μπορεί να καθυστερήσει κατά πολύ την εξέταση της υποθέσεως. Η Επιτροπή δύναται να σταθμίσει τον αριθμό των ζητούμενων εγγράφων σε σχέση, αφενός, με την καθυστέρηση που ενδέχεται να προκαλέσει στην εξέταση της υποθέσεως η αναζήτηση και η ανάλυση των εγγράφων αυτών και, αφετέρου, με την ενδεχόμενη σημασία τους για την άμυνα της επιχειρήσεως.

γ) Εξέταση των προϋποθέσεων στην υπό κρίση υπόθεση

383 Πρέπει να εξεταστεί εάν εν προκειμένω πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις που καθορίστηκαν προηγουμένως όσον αφορά τα έγγραφα που προσκόμισε η AMD στο πλαίσιο της δίκης στην πολιτεία του Delaware και τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο που αναφέρεται στη σκέψη 342 ανωτέρω (στο εξής: έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware).

1) Επί της υποχρέωσης της Intel να λάβει κάθε δυνατό μέτρο για να λάβει άδεια χρήσεως των εγγράφων της AMD από τη δίκη του Delaware στο πλαίσιο της έρευνας της Επιτροπής

1.1) Επί της προσβαλλομένης απόφασης και των επιχειρημάτων των διαδίκων

384 Στην αιτιολογική σκέψη 67 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι εξάντλησε όλα τα μέσα που είχε στη διάθεσή της ώστε να της προσκομίσει περισσότερα έγγραφα από τη δίκη στην πολιτεία του Delaware, ενώ, αντιθέτως, μπόρεσε να προσκομίσει αμελλήτι έγγραφα που είχε υποβάλει η Dell στο πλαίσιο της δίκης αυτής.

385 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή προβάλλει ότι η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα να λάβει την άδεια να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware στο πλαίσιο της ενώπιόν της διοικητικής διαδικασίας.

386 Η Επιτροπή τονίζει ακόμη ότι η διάταξη των ασφαλιστικών μέτρων στηρίζεται σε συμφωνία εμπιστευτικότητας μεταξύ της προσφεύγουσας και της AMD, την οποία η προσφεύγουσα δέχθηκε ως συμφέρουσα για την ίδια. Επισημαίνει ότι, βάσει της διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων, όλα θα στοιχεία που προσκομίστηκαν από την AMD και την προσφεύγουσα στη δίκη στην πολιτεία του Delaware χαρακτηρίστηκαν εξ ορισμού ως εμπιστευτικά, με την επιφύλαξη όμως του δικαιώματος των διαδίκων να τους επιτραπεί «κάθε νόμιμη χρήση» των εγγράφων αυτών. Η Επιτροπή τονίζει ότι, σύμφωνα με το σημείο 16 της διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων, η Intel μπορούσε να ζητήσει από την AMD να της επιτρέψει να κοινοποιήσει στην Επιτροπή τα έγγραφα που η AMD είχε προσκομίσει στη δίκη στην πολιτεία του Delaware, σε περίπτωση δε αρνήσεως της AMD, το αμερικανικό δικαστήριο θα αναλάμβανε ρόλο διαιτητή. Η Επιτροπή προβάλλει ότι, μετά την έκδοση της διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων στις 26 Σεπτεμβρίου 2006, η προσφεύγουσα 4είχε την ευχέρεια να ζητήσει να της επιτραπεί η χρήση των εγγράφων της AMD από τη δίκη του Delaware στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής, πλην όμως η προσφεύγουσα δεν αποπειράθηκε καν να υποβάλει τέτοιο αίτημα.

387 Επιπλέον, κατά την Επιτροπή, η AMD θα αντιμετώπιζε θετικά το αίτημα της Intel να της επιτραπεί να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware στο πλαίσιο της έρευνας της Επιτροπής, διότι έτσι η AMD θα μπορούσε να υποβάλει κατ' αμοιβαιότητα αίτημα σχετικά με έγγραφα της Intel υποστηρικτικά της καταγγελίας της.

388 Απαντώντας στα επιχειρήματα αυτά, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι αποκλείεται η AMD, η οποία ήταν αντίδικός της στη δίκη στην πολιτεία του Delaware και είχε υποβάλει καταγγελία στην Επιτροπή, να δεχόταν να βοηθήσει την Intel στη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, ενώ συνεχιζόταν η δίκη στην πολιτεία του Delaware, και ότι δεν θα είχε καμία πιθανότητα ευδοκιμήσεως τυχόν αίτημά της προς το δικαστήριο του Delaware να άρει τον χαρακτηρισμό των εγγράφων αυτών ως εμπιστευτικών. Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ελλείψει διατάξεως νόμου που να επιβάλλει την εξάντληση των διοικητικής φύσεως μέσων παροχής εννόμου προστασίας, η επιβολή τέτοιας υποχρέωσης θα συνιστούσε ανεπίτρεπτο περιορισμό των δικαιωμάτων άμυνας, επικαλείται δε συναφώς τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2010, C-407/08 P, Knauf Gips κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-6375, I-6380, σημείο 38).

389 Στο πλαίσιο των απαντήσεων της στις έγγραφες ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα προέβαλε επίσης ότι, πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η AMD δεν είχε συμφέρον να τηρήσει την αμοιβαιότητα, διότι ο φάκελος της Επιτροπής περιείχε πολλά έγγραφα της Intel, αλλά λίγα της AMD. Η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα σύγχρονο αποδεικτικό στοιχείο που να τεκμηριώνει την παραδοχή της ότι η AMD θα αντιμετώπιζε θετικά, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, τυχόν αίτημα της Intel κατά τη διάρκεια της έρευνας.

1.2) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

390 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι ήταν γι' αυτήν αδύνατον να λάβει τη συγκατάθεση της AMD όσον αφορά τη χρήση των εγγράφων της AMD από τη δίκη του Delaware.

391 Καταρχάς, απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα παραδέχθηκε ότι δεν είχε ζητήσει από την AMD τέτοια συγκατάθεση.

392 Δεν μπορεί πάντως να αποκλειστεί ότι η AMD θα έδινε τη συγκατάθεσή της, εάν η προσφεύγουσα είχε υποβάλει σχετικό αίτημα. Συγκεκριμένα, η AMD δεσμευόταν, όπως και η προσφεύγουσα, από τη διάταξη ασφαλιστικών μέτρων και δεν μπορούσε να παραδώσει στην Επιτροπή έγγραφα προσκομισθέντα από την Intel στο πλαίσιο της δίκης στην πολιτεία του Delaware, χωρίς να έχει αρθεί ο χαρακτηρισμός τους ως εμπιστευτικών. Συνεπώς, η AMD κατά πάσα πιθανότητα θα επέτρεπε στην προσφεύγουσα να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware, με την επιφύλαξη ότι η προσφεύγουσα θα της επιτρέψει κατ' αμοιβαιότητα να χρησιμοποιήσει στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής έγγραφα που είχε προσκομίσει η Intel στη δίκη στην πολιτεία του Delaware.

393 Είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι πριν την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως η AMD δεν είχε συμφέρον να ενεργήσει κατ' αμοιβαιότητα, επειδή ο φάκελος της Επιτροπής περιείχε πολλά έγγραφα της Intel και λίγα της AMD.

394 Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι η Intel προσκόμισε, κατά τα λεγόμενά της, περισσότερες από 145 εκατομμύρια σελίδες, σε ηλεκτρονική μορφή, στη δίκη στην πολιτεία του Delaware. Προφανώς, το γεγονός ότι η φάκελος της Επιτροπής περιείχε «πολλά» έγγραφα της Intel δεν σημαίνει ότι, από τις 145 εκατομμύρια σελίδες εγγράφων που προσκόμισε η Intel στη δίκη στην πολιτεία του Delaware, δεν υπήρχαν έγγραφα που η AMD θα επιθυμούσε να επικαλεστεί ως επιβαρυντικά στοιχεία.

395 Επαλλήλως, τονίζεται ότι, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι, εάν κατά την έρευνα της Επιτροπής είχε ζητήσει από την AMD τη συγκατάθεσή της για τη χρήση μιας κατηγορίας σχετικών εγγράφων, είναι βέβαιο ότι AMD θα ζητούσε, αντιστοίχως, να προστεθούν στον φάκελο της Επιτροπής πολλά επιπλέον έγγραφα προς στήριξη της καταγγελίας της. Ωστόσο, η δήλωση αυτή δεν συμβαδίζει με τη δήλωση της προσφεύγουσας, στο πλαίσιο των εγγράφων απαντήσεων της, ότι έως την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως η AMD δεν είχε συμφέρον να ενεργήσει κατ' αμοιβαιότητα.

396 Η προσφεύγουσα δεν μπορεί επίσης να προσάψει λυσιτελώς στην Επιτροπή ότι δεν προσκόμισε κανένα σύγχρονο αποδεικτικό στοιχείο που να τεκμηριώνει την παραδοχή της ότι η AMD θα αντιμετώπιζε θετικά, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, τυχόν αίτημα της Intel κατά τη διάρκεια της έρευνας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν οφείλει να αποδείξει ότι η AMD θα έδινε τη συγκατάθεσή της ώστε η Intel να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware, αλλά είναι η προσφεύγουσα αυτή που πρέπει να αποδείξει ότι δεν μπόρεσε να λάβει τη συγκατάθεση αυτή, παρά το γεγονός ότι προέβη σε όλες τις απαραίτητες προς τούτο ενέργειες.

397 Δεδομένου ότι δεν αποκλείεται να έδινε η AMD στην προσφεύγουσα τη συγκατάθεσή της για τη χρήση των εγγράφων της AMD από τη δίκη του Delaware, η προσφεύγουσα οφείλει να ζητήσει τη συγκατάθεση αυτή. Το ενδεχόμενο να ζητήσει η AMD αντίστοιχη συγκατάθεση είναι προφανές ότι

- δεν απαλλάσσει την προσφεύγουσα από την υποχρέωση αυτή. Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι ο φάκελος βάσει του οποίου εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση δεν ήταν πλήρης. Συναφώς, τονίζεται ότι ο φάκελος της Επιτροπής θα ήταν ακόμη πληρέστερος εάν περιείχε, εκτός των εγγράφων της AMD από τη δίκη του Delaware, τα οποία η προσφεύγουσα θεωρεί ότι ήταν απαλλακτικά γι' αυτήν, και τα έγγραφα που προσκόμισε η Intel στη δίκη στην πολιτεία του Delaware, και τα οποία ήταν, κατά την AMD, επιβαρυντικά. Η προσφεύγουσα δεν μπορεί, αφενός, να αντλεί όφελος από τη διάταξη ασφαλιστικών μέτρων, ζητώντας να μην παραδώσει η AMD στην Επιτροπή τυχόν επιβαρυντικά έγγραφα τα οποία συγκαταλέγονται στα έγγραφα που προσκόμισε η Intel στο πλαίσιο της δίκης στην πολιτεία του Delaware και, αφετέρου, να επιδιώκει να αποφύγει τα μειονεκτήματα της διατάξεως αυτής, απαιτώντας από την Επιτροπή να αναζητήσει αυτή από την AMD τυχόν απαλλακτικά στοιχεία μεταξύ των εγγράφων που προσκόμισε η AMD στη δίκη στην πολιτεία του Delaware.
- 398 Η προσφεύγουσα προβάλλει ακόμη ότι, ελλείψει διατάξεως νόμου που να επιβάλλει την εξάντληση των διοικητικής φύσεως μέσων παροχής εννόμου προστασίας, η επιβολή τέτοιας υποχρέωσης θα συνιστούσε ανεπίτρεπτο περιορισμό των δικαιωμάτων άμυνας, επικαλείται δε συναφώς τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Knauf Gips κατά Επιτροπής, σκέψη 388 ανωτέρω (σημείο 38).
- 399 Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, η Επιτροπή είχε αρνηθεί στην προσφεύγουσα την πρόσβαση στις απαντήσεις των λοιπών μετεχόντων στη διαδικασία στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Η προσφεύγουσα είχε προβάλει προσβολή του δικαιώματός της προσβάσεως στον φάκελο. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί βασίμως να προβάλει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίχθηκε στο γεγονός ότι η προσφεύγουσα στην υπόθεση εκείνη δεν είχε εξαντλήσει τα μέσα παροχής εννόμου προστασίας κατά της απορρίψεως του αιτήματός της προσβάσεως, καθώς δεν είχε προσφύγει στον σύμβουλο ακροάσεων. Ο γενικός εισαγγελέας J. Mazák είχε προτείνει την απόρριψη της επιχειρηματολογίας αυτής, εκτιμώντας ότι, ελλείψει νομοθετικής διατάξεως που να επιτάσσει να έχει εξαντλήσει ο ενδιαφερόμενος τα μέσα παροχής εννόμου προστασίας που του παρέχονται κατά τη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, η επιβολή τέτοιας υποχρέωσης θα συνιστούσε ανεπίτρεπτο περιορισμό των δικαιωμάτων άμυνας του εν λόγω ενδιαφερομένου και θα του στερούσε την πλήρη πρόσβαση στη δικαιοσύνη (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Knauf Gips κατά Επιτροπής, σκέψη 388 ανωτέρω, σημείο 38).
- 400 Η Επιτροπή τονίζει ότι η θέση του γενικού εισαγγελέα J. Mazák προσέκρουσε σε άλλη νομολογία, και συγκεκριμένα στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2004, T-44/00, Mannesmannröhren-Werke κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. II-2223, σκέψεις 51 έως 53).
- 401 Εν προκειμένω, δεν είναι απαραίτητο να κριθεί εάν πρέπει να γίνει δεκτή η γνώμη του γενικού εισαγγελέα J. Mazák. Συγκεκριμένα, τα κρίσιμα στην παρούσα δίκη περιστατικά διαφέρουν από εκείνα της υποθέσεως Knauf Gips. Στην τελευταία αυτή υπόθεση είχε τεθεί το ζήτημα εάν η προσφεύγουσα ήταν υποχρεωμένη να εξαντλήσει τα μέσα παροχής εννόμου προστασίας που είχε στη διάθεσή της κατά τη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής κατά της απορρίψεως από την Επιτροπή του αιτήματός της προσβάσεως σε ορισμένα έγγραφα που είχε στην κατοχή της, και συγκεκριμένα τις απαντήσεις των λοιπών μετεχόντων στην ανακοίνωση αιτιάσεων.
- 402 Εν προκειμένω, το ζήτημα που τίθεται δεν είναι αυτό της εξαντλήσεως των μέσων παροχής εννόμου προστασίας κατά αποφάσεως της Επιτροπής, αλλά το αν η ενδεχόμενη υποχρέωση της Επιτροπής να αναζητήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware εξαρτάται από τις προσπάθειες που έχει καταβάλει η ίδια η προσφεύγουσα ώστε να λάβει τη συγκατάθεση της AMD για τη χρήση των εγγράφων αυτών. Ακριβώς έτσι τέθηκε το ζήτημα, καθώς υποχρέωση της Επιτροπής να αναζητεί έγγραφα κατόπιν αιτήματος επιχειρήσεως που αποτελεί αντικείμενο έρευνας πρέπει να υφίσταται σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις, είναι δε απαραίτητο η εν λόγω επιχείρηση να αδυνατεί να γνωστοποιήσει η ίδια τα έγγραφα αυτά στην Επιτροπή (βλ. σκέψη 375 ανωτέρω).

- 403 Σημειωτέον ότι εν προκειμένω δεν τίθεται ζήτημα περιορισμού δικαιώματος που συγκαταλέγεται στα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας, διά της επιβολής της υποχρέωσης εξαντλήσεως των μέσων παροχής εννόμου προστασίας κατά αρνήσεως της Επιτροπής να επιτρέψει την άσκηση του δικαιώματος αυτού. Αντιθέτως, το ζητούμενο είναι να καθοριστεί το περιεχόμενο του ενδεχόμενου δικαιώματος της προσφεύγουσας να ζητήσει από την Επιτροπή να προβεί σε συγκεκριμένες διερευνητικές πράξεις, και συγκεκριμένα στην αναζήτηση ορισμένων εγγράφων.
- 404 Δεδομένου ότι δεν αποκλείεται να έδινε η AMD τη συγκατάθεσή της για την κοινοποίηση των εγγράφων της AMD από τη δίκη του Delaware στην Επιτροπή, ενδεχομένως υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, η Intel έπρεπε να επιχειρήσει να λάβει τη συγκατάθεση αυτή. Δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί, επιπλέον, εάν είχε πιθανότητες να ευδοκιμήσει αίτημα της Intel προς το δικαστήριο του Delaware για άρση της εμπιστευτικότητας των εγγράφων αυτών.
- 405 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αναζητήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware, διότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι αδυνατούσε να λάβει τη συγκατάθεση της AMD προκειμένου να χρησιμοποιήσει τα έγγραφα αυτά.

2) Επί της σημασίας των εγγράφων για την άμυνα της προσφεύγουσας

- 406 Από τον κατάλογο προκύπτει ότι τα έγγραφα ή οι κατηγορίες εγγράφων για τα οποία η προσφεύγουσα υπέβαλε στην Επιτροπή αίτημα να αναζητηθούν αφορούν τους περιορισμούς της παραγωγικής δυνατότητας της AMD (σημεία 1 έως 9 του καταλόγου), τα σφάλματά της κατά την υλοποίηση (σημεία 10 έως 33 και 85 του καταλόγου), τη στρατηγική της για υψηλές τιμές στην Ευρώπη (σημεία 34 και 35 του καταλόγου), τις χαμηλές τεχνικές και εμπορικές επιδόσεις της και την έλλειψη αξιοπιστίας της ως προμηθευτή (σημεία 36 έως 57, 83 και 84 του καταλόγου), τις τρέχουσες πρακτικές στη βιομηχανία (σημεία 58 έως 63 του καταλόγου), τον ανταγωνισμό μεταξύ Intel και AMD (σημεία 64 έως 82 του καταλόγου) και στοιχεία σχετικά με το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (σημεία 86 και 87 του καταλόγου).
- 407 Τα έγγραφα σχετικά με τους περιορισμούς της παραγωγικής δυνατότητας της AMD, τα σφάλματά της κατά την υλοποίηση, τη στρατηγική της για υψηλές τιμές στην Ευρώπη και τις χαμηλές τεχνικές και εμπορικές επιδόσεις της, όπως παρουσιάζονται από την προσφεύγουσα, θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι πελάτες της AMD είχαν εύλογους εμπορικούς λόγους να προτιμούν την Intel αντί της AMD. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η ύπαρξη τέτοιων εύλογων εμπορικών λόγων, ακόμη και αν αποδειχθεί, δεν αρκεί προς αντίκρουση των αποδείξεων που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση προς στοιχειοθέτηση της υπάρξεως των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και των αποκάλυπτων περιορισμών (βλ. σκέψεις 540 έως 543 και 1096 έως 1101 κατωτέρω). Εξάλλου, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των πρακτικών που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως ως καταχρηστικών, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να αποδείξει την πρόκληση συγκεκριμένων επιπτώσεων ούτε την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ αυτών και των σχετικών με την εμπορική πολιτική αποφάσεων των ΟΕΜ (βλ. σκέψεις 104 και 212 ανωτέρω).
- 408 Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι, αν και η επιλογή του αποκλειστικού ή σχεδόν αποκλειστικού εφοδιασμού από την προσφεύγουσα να υπαγορευθήκε από άλλους λόγους, εντούτοις δεν αποκλείεται οι πρακτικές της προσφεύγουσας που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως να ελήφθησαν επίσης υπόψη από τους πελάτες κατά τη λήψη των αποφάσεών τους.
- 409 Κατά συνέπεια, σε σχέση με τις κατηγορίες εγγράφων που παρατίθενται στη σκέψη 407 ανωτέρω, δεν πληρούται η προϋπόθεση ότι τα έγγραφα που η επιχείρηση ζητεί από την Επιτροπή να αναζητήσει πρέπει κατά πάσα πιθανότητα να είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την άμυνά της.

- 410 Στο πλαίσιο αυτό, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η επιχείρηση κατά της οποίας διεξάγεται έρευνα μπορεί να επιλέξει η ίδια τον τρόπο άμυνάς της. Συγκεκριμένα, η χρησιμότητα για την άμυνα της επιχειρήσεως πρέπει να εκτιμάται αντικειμενικά, σε περίπτωση δε κατά την οποία η επιχείρηση που αποτελεί αντικείμενο έρευνας εκτιμά ότι ορισμένα έγγραφα έχουν πολύ μεγάλη σημασία για την άμυνά της, η Επιτροπή δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αναζητήσει έγγραφα τα οποία, κατά την εν λόγω επιχείρηση, μπορούν να τεκμηριώσουν τα επιχειρήματά της.
- 411 Όσον αφορά τις τρέχουσες πρακτικές στη βιομηχανία, για τις οποίες κάνει λόγο η Intel, επισημαίνονται τα εξής.
- 412 Τα σημεία 58 έως 60 του καταλόγου αφορούν τις τρέχουσες πρακτικές στη βιομηχανία, όσον αφορά τις συμφωνίες χρηματοοικονομικής υποστηρίξεως που συνάπτονταν μεταξύ κατασκευαστών CPU και επιχειρήσεων λιανικής πώλησεως υπολογιστών. Συναφώς, τονίζεται ότι αυτό που προσάπτεται στην Intel με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι το γεγονός ότι σύναψε με την MSH συμφωνίες χρηματοοικονομικής υποστηρίξεως, αλλά το γεγονός ότι το οικονομικό κίνητρο παρεχόταν υπό τον όρο της αποκλειστικότητας. Επομένως, έγγραφα που εμφανίζουν ότι οι συμφωνίες χρηματοοικονομικής υποστηρίξεως είναι συνήθεις στον κλάδο δεν θα ήταν απαλλακτικά για την προσφεύγουσα. Το γεγονός ότι και άλλες επιχειρήσεις λιανικής πώλησεως είχαν συνάψει συμφωνίες χρηματοοικονομικής υποστηρίξεως ταυτόχρονα με την Intel και την AMD δεν θα αναιρούσε το γεγονός ότι τα στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αποδεικνύουν την ύπαρξη του όρου της αποκλειστικότητας στις συμφωνίες μεταξύ Intel και MSH (βλ. σκέψη 1487 κατωτέρω).
- 413 Τα σημεία 61 έως 63 του καταλόγου αφορούσαν έγγραφα που, σύμφωνα με τον τίτλο «Σημασία των ελλειπόντων εγγράφων για την [ανακοίνωση αιτιάσεων του 2007/συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων του 2008]», σχετίζονταν με τις επιθετικές τακτικές της AMD, οι οποίες «καταδείκνυαν ότι, σε ένα κλίμα αδυσώπητου ανταγωνισμού, οι στρατηγικές ανταγωνισμού που ακολουθούσε η Intel προσιδίαζαν σε ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού με βάση τα προτερήματα σε μια έντονα ανταγωνιστική αγορά». Συναφώς, τονίζεται ότι το γεγονός ότι οι τακτικές επιθετικού ανταγωνισμού θεωρούνται συνήθεις στη βιομηχανία των CPU δεν αναιρεί ούτε την αποδεδειγμένη ύπαρξη των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και των αποκάλυπτων περιορισμών ούτε τον χαρακτηρισμό τους ως καταχρηστικών. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά το «ανταγωνιστικό κλίμα». Το στοιχείο αυτό απλώς εμφανίζει ότι στην πραγματικότητα δεν υπήρξε αποκλεισμός από την αγορά. Αντιθέτως, δεν αναιρεί ούτε την ύπαρξη των πρακτικών που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως ούτε τη δυνατότητά τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.
- 414 Όσον αφορά το ότι η Intel αντιμετώπιζε τον ανταγωνισμό (σημεία 64 έως 82 του καταλόγου), τονίζονται τα εξής.
- 415 Το σημείο 64 του καταλόγου αφορά την κατάσταση συγκεκριμένου OEM ως προς τον οποίο δεν διαπιστώθηκε καμία παράβαση με την προσβαλλόμενη απόφαση. Συνεπώς, τα έγγραφα που, κατά την προσφεύγουσα, θα αποδείκνυαν ότι η AMD δεν εμποδίστηκε να ανταγωνιστεί την Intel σε σχέση με τον συγκεκριμένο OEM δεν θα ήταν απαλλακτικά για την Intel.
- 416 Τα σημεία 65 έως 71 του καταλόγου αφορούν έγγραφα που, κατά την προσφεύγουσα, θα καταδείκνυαν ότι «οι AMD και Intel ανταγωνίζονταν μεταξύ τους όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα προκειμένου να έχουν εμπορικές συναλλαγές με τη Lenovo, πράγμα που εμφανίζει την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού με βάση τα προτερήματα σε μια έντονα ανταγωνιστική αγορά». Η προσφεύγουσα υπέβαλε στην Επιτροπή αίτημα να αναζητήσει από την AMD έγγραφα σχετικά με τις προσφορές της AMD προς τη Lenovo και τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών. Συναφώς, τονίζεται ότι το γεγονός ότι και η AMD είχε υποβάλει προσφορές στη Lenovo και διαπραγματευόταν με αυτήν δεν αναιρεί ούτε την αποδεδειγμένη ύπαρξη των πρακτικών της Intel έναντι της Lenovo, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως, ούτε τη δυνατότητά τους περιορισμού του ανταγωνισμού. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η Lenovo διαπραγματευόταν με την AMD δεν σημαίνει ότι δεν χορηγήθηκαν στη Lenovo οικονομικά

- κίνητρα, υπό τον όρο της αναβολής της ενάρξεως διαθέσεως στην αγορά προϊόντων εξοπλισμένων με CPU AMD και του αποκλειστικού εφοδιασμού της από την προσφεύγουσα, ούτε ότι αποκλείεται τα κίνητρα αυτά να επηρέασαν τις σχετικές με την εμπορική πολιτική αποφάσεις της Lenovo (βλ. σκέψεις 530 και 1089 κατωτέρω).
- 417 Τα σημεία 72 έως 82 του καταλόγου αφορούν έγγραφα που, κατά την προσφεύγουσα, θα καταδείκνυαν ότι «η AMD και η Intel ανταγωνίζονταν μεταξύ τους προκειμένου να έχουν εμπορικές συναλλαγές με την MSH και ότι η AMD μπορούσε, εφόσον το επιθυμούσε, να μετάσχει επί ίσοις όροις στον ανταγωνισμό για τον συγκεκριμένο πελάτη». Η προσφεύγουσα υπέβαλε στην Επιτροπή αίτημα να αναζητήσει από την AMD έγγραφα σχετικά με τις προσφορές της AMD προς τη γερμανική εταιρία Media Markt του 2002 και του 2004, το ενδιαφέρον της MSH να προμηθευθεί προϊόντα εξοπλισμένα με CPU AMD και τις αντίστοιχες προσφορές της AMD, καθώς και έγγραφα σχετικά με τις προσφορές της AMD σε άλλες επιχειρήσεις λιανικής πώλησεως. Συναφώς, διαπιστώνεται ότι το γεγονός ότι η AMD είχε επίσης υποβάλει προσφορά στη Media Markt και το γεγονός ότι η MSH εξέταζε το ενδεχόμενο να αγοράσει προϊόντα εξοπλισμένα με CPU AMD δεν αναιρούν ούτε την απόδειξη της υπάρξεως των πρακτικών της Intel έναντι της MSH που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως ούτε τη δυνατότητά τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η AMD υπέβαλε προσφορές στη Media Markt και η MSH εξέτασε το ενδεχόμενο να αγοράσει προϊόντα εξοπλισμένα με CPU AMD δεν σημαίνει ότι δεν χορηγήθηκαν στην MSH οικονομικά κίνητρα, υπό τον όρο της αποκλειστικής πώλησεως προϊόντων εξοπλισμένων με CPU Intel, ούτε ότι τα κίνητρα αυτά αποκλείεται να επηρέασαν τις σχετικές με την εμπορική πολιτική αποφάσεις της MSH (βλ. σκέψεις 530 και 1089 κατωτέρω). Οι προσφορές της AMD σε άλλες επιχειρήσεις λιανικής πώλησεως δεν αναιρούν τις διαπιστώσεις της προσβαλλομένης αποφάσεως για τους λόγους που εκτίθενται στη σκέψη 412 ανωτέρω.
- 418 Όσον αφορά τα στοιχεία σχετικά με το κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (σημεία 86 και 87 του καταλόγου), αρκεί να υπομνηστεί ότι το κριτήριο αυτό δεν ασκεί εν προκειμένω επιρροή (βλ. σκέψεις 142 έως 166 ανωτέρω).
- 419 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι τα έγγραφα ή οι κατηγορίες εγγράφων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο δεν έχουν τόση σημασία για την άμυνα της προσφεύγουσας ώστε να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να τα αναζητήσει.
- 420 Η προσφεύγουσα επικαλείται επίσης νέα έγγραφα τα οποία προσκόμισε, μετά την εκδίκαση της διαφοράς της με την AMD στην πολιτεία του Delaware, συνημμένα στο υπόμνημα απαντήσεως και στα οποία αναφέρεται με τα σημεία 298 έως 304 του εν λόγω υπομνήματος, υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για έγγραφα απαλλακτικά για την ίδια. Τα έγγραφα αυτά δεν μπορούν, ωστόσο, να ανατρέψουν το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξεταστεί το παραδεκτό τους, το οποίο αμφισβητείται από την Επιτροπή.
- 421 Συναφώς, τονίζεται ότι το κριτήριο δεν έγκειται στο αν ορισμένα από τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware είναι απαλλακτικά, διότι το ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω δεν αφορά άρνηση προσβάσεως στον φάκελο, αλλά την υποχρέωση της Επιτροπής να διεξαγάγει την έρευνα κατά τρόπο επιμελή και αμερόληπτο. Το αν η Επιτροπή έχει την υποχρέωση να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα πρέπει να εξεταστεί βάσει των προϋποθέσεων που καθορίζονται με τις σκέψεις 374 έως 382 ανωτέρω, ιδίως σε συνάρτηση με την προϋπόθεση ότι πρέπει να πιθανολογείται, κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι τα έγγραφα αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την άμυνα της ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως.
- 422 Επαλλήλως, τονίζονται τα εξής σχετικά με το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών.
- 423 Κατά την προσφεύγουσα, από τα έγγραφα αυτά συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι η αποτυχία της AMD όσον αφορά την Dell οφείλεται στην ανησυχία της δεύτερης για τη μη τήρηση των υποσχέσεων της AMD ως προς τις επιδόσεις, στην παραδοχή της AMD ότι η άρνηση της Dell να εφοδιάζεται από αυτή οφειλόταν σε βάσιμους, εμπορικής φύσεως, λόγους, και στην επιμονή της Dell να διατηρήσει τις

σχέσεις της με την AMD. Συναφώς, τονίζεται ότι το γεγονός ότι η Dell είχε ενδεχομένως και άλλους λόγους για να μην εφοδιάζεται από την AMD δεν αναιρεί ούτε την απόδειξη της υπάρξεως των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας ούτε τη δυνατότητά τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό (βλ. σκέψεις 540 έως 546 κατωτέρω). Ομοίως, το γεγονός ότι η Dell δεν διέκοψε τις σχέσεις με την AMD και εξακολουθούσε να εξετάζει τη δυνατότητα εφοδιασμού από αυτή δεν αναιρεί την ύπαρξη των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας (βλ. σκέψη 530 κατωτέρω).

424 Η προσφεύγουσα προβάλλει ακόμη ότι από ένα εκ των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι ο [εμπιστευτικό] της HP ανέφερε στην AMD ότι «οι αποτυχίες [της AMD ως προς την HP] δεν σχετιζόνταν με την Intel». Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο την ύπαρξη εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και αποκάλυπτων περιορισμών, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 673 έως 873 κατωτέρω. Το έγγραφο που παραθέτει η Intel απλώς καταδεικνύει ότι σε συνάντηση με την AMD η HP αρνήθηκε ότι οι αποτυχίες της AMD ως προς την HP σχετιζόνταν με τη συμπεριφορά της Intel. Το στοιχείο αυτό δεν αναιρεί τα αποδεικτικά στοιχεία που καταδεικνύουν προδήλως την ύπαρξη εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και αποκάλυπτων περιορισμών. Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι η HP είχε συμφέρον να μην αποκαλύψει στην AMD τους μη έγγραφους όρους των συμφωνιών μεταξύ αυτής και της Intel.

425 Ομοίως, οι προβληματισμοί στο εσωτερικό της AMD όσον αφορά τους λόγους των αποτυχιών της, καθώς και οι εσωτερικές ηλεκτρονικές επιστολές της AMD σχετικά με την ποιότητα των προϊόντων της και τη φήμη της δεν αναιρούν την ύπαρξη των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και των αποκάλυπτων περιορισμών. Εμφαίνουν απλώς ότι οι πελάτες μπορεί να είχαν και άλλους λόγους να προτιμούν την Intel.

3) Επί του εύλογου χαρακτήρα του αιτήματος

426 Τα περισσότερα από τα σημεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο δεν αφορούν συγκεκριμένα έγγραφα, αλλά κατηγορίες εγγράφων.

427 Είναι ορθή η επισήμανση της Επιτροπής ότι, εάν είχε κάνει εξ ολοκλήρου δεκτό το αίτημα της προσφεύγουσας και είχε ζητήσει από την AMD να προσκομίσει όλα τα έγγραφα που εμπίπτουν στις διαλαμβανόμενες στον κατάλογο κατηγορίες, υπήρχε το ενδεχόμενο να προσκομίσει η AMD τεράστια ποσότητα εγγράφων. Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με τα λεγόμενα της ίδιας της προσφεύγουσας, η AMD είχε καταθέσει περίπου 45 εκατομμύρια σελίδες αποδεικτικών εγγράφων στο πλαίσιο της δίκης στην πολιτεία του Delaware. Εάν η Επιτροπή της ζητούσε, π.χ., να προσκομίσει «το σύνολο των εγγράφων της AMD σχετικά με τις δυσχέρειες στην παραγωγή της AMD» (σημεία 1 έως 3 του καταλόγου), η AMD θα προσκόμιζε ενδεχομένως μια τεράστια ποσότητα εγγράφων στην Επιτροπή. Το ίδιο ισχύει, π.χ., και όσον αφορά «το σύνολο των εγγράφων της AMD σε σχέση με τις προβλέψεις των πωλήσεων και τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεων της AMD» (σημεία 6 έως 9 του καταλόγου), «το σύνολο των εγγράφων της AMD σχετικά με παραλείψεις ως προς την παράδοση και τον σχεδιασμό» (σημεία 10 έως 12, 16 έως 24, 33 και 52 έως 56 του καταλόγου), «το σύνολο των εγγράφων της AMD σχετικά με τις επιδόσεις της και την εικόνα που έχουν σχηματίσει οι πελάτες στον τομέα των επιχειρήσεων» (σημεία 13, 37 έως 43 και 57 του καταλόγου) ή «στον τομέα των φορητών υπολογιστών» (σημεία 48 έως 49 και 51 του καταλόγου).

428 Η έρευνα της Επιτροπής θα μπορούσε να καθυστερήσει σε σημαντικό βαθμό, εάν ζητούσε την προσκόμιση όλων των εγγράφων που εμπίπτουν στις ευρύτερες αυτές κατηγορίες, μελετούσε τα προσκομισθέντα έγγραφα και δεχόταν παρατηρήσεις επ' αυτών.

429 Η Επιτροπή μπορούσε επίσης να θεωρήσει βασίμως ότι το αίτημα της Intel είναι, συνολικά εξεταζόμενο, δυσανάλογο σε σχέση με την αποδεικτική αξία που τα έγγραφα αυτά θα προσέθεταν σε αυτά που είχε ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή.

- 430 Η Επιτροπή μπορούσε επίσης να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι η διαδικασία βρισκόταν σε προχωρημένο στάδιο, όταν η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτημα αναζητήσεως επιπλέον εγγράφων και ότι υπήρχε ο κίνδυνος να καθυστερήσει κατά πολύ η έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, εάν γινόταν δεκτό το αίτημα της προσφεύγουσας.
- 431 Όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας σημαίνει ότι η διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον τρόπο εξασφάλισης της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού μετατίθεται από την Επιτροπή στην επιχείρηση κατά της οποίας διεξάγεται έρευνα.
- 432 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι, με έγγραφο της 21ης Μαΐου 2008, μετά τη δημοσιοποίηση στο Διαδίκτυο των προπαρασκευαστικών υπομνημάτων που είχαν καταρτίσει η προσφεύγουσα και η AMD στο πλαίσιο της μεταξύ τους δίκης στην πολιτεία του Delaware, η Επιτροπή ζήτησε τόσο από την προσφεύγουσα όσο και από την AMD να της εγχειρίσουν όλα τα έγγραφα που είχαν καταρτίσει ή τα οποία είχαν περιέλθει σε αυτές και τα οποία επικαλούνται με τα προπαρασκευαστικά υπομνήματά τους (βλ. σκέψη 340 ανωτέρω).
- 433 Όπως τονίζει η Επιτροπή, σύμφωνα με διάταξη του δικαστηρίου του Delaware της 28ης Μαρτίου 2008, τα εν λόγω προπαρασκευαστικά υπομνήματα αμφοτέρων των διαδίκων πρέπει να περιέχουν «τα κύρια πραγματικά περιστατικά που προβάλλονται προς στήριξη ή αντίκρουση εκάστου αιτήματος».
- 434 Επομένως, η Επιτροπή καλώς εκτίμησε ότι είχαν περιέλθει σε αυτή τα αποδεικτικά στοιχεία που οι διάδικοι θεωρούσαν ως τα σημαντικότερα, είτε υπέρ τους είτε σε βάρος τους. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι, ζητώντας από την Intel και από την AMD να προσκομίσουν τα έγγραφα που επικαλούνται με τα προπαρασκευαστικά υπομνήματά τους, έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες ώστε να σχηματίσει αρκούντως πλήρη εικόνα της υποθέσεως.
- 435 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι το ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι εάν η Επιτροπή τήρησε την υποχρέωσή της να εξετάσει την υπόθεση με επιμέλεια και αμεροληψία (βλ. σκέψη 358 ανωτέρω). Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να προσκομιστούν όλα τα έγγραφα που επικαλούνται οι AMD με τα προπαρασκευαστικά υπομνήματά τους, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι εξέτασε την υπόθεση μεροληπτικά.

δ) Συμπέρασμα επί της αιτιάσεως αυτής

- 436 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αιτίαση σχετικά με την άρνηση της Επιτροπής να αναζητήσει ορισμένα έγγραφα της AMD είναι απορριπτέα. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα έπρεπε να επιδιώξει να λάβει τη συγκατάθεση της AMD προκειμένου να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware. Το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν το έπραξε αρκεί για την απόρριψη της αιτιάσεως αυτής, δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις που καθορίζονται με τις σκέψεις 374 έως 382 ανωτέρω πρέπει να πληρούνται σωρευτικά. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αναζητήσει τα έγγραφα της AMD από τη δίκη του Delaware, διότι κατά πάσα πιθανότητα δεν θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικά για την άμυνα της προσφεύγουσας. Επιπλέον, η Επιτροπή βασίμως θεώρησε ότι το αίτημα της Intel είναι, συνολικά εξεταζόμενο, δυσανάλογο σε σχέση με την αποδεικτική αξία που τα έγγραφα αυτά θα προσέθεταν σε αυτά που είχε ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή. Δεν είναι, συνεπώς, απαραίτητο να εξεταστεί εάν η προσφεύγουσα μπορούσε να προσδιορίσει σαφέστερα τα έγγραφα τα οποία έπρεπε, σύμφωνα με το αίτημά της, να αναζητήσει η Επιτροπή.

Δ— Εσφαλμένες εκτιμήσεις σχετικά με τις πρακτικές έναντι των διαφόρων OEM και της MSH

1. Dell

[παραλειπόμενα]

α) Εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που παρατίθενται με την προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την ύπαρξη μηνύματος της Intel προς την Dell στο οποίο αναγράφεται ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP εξαρτιόταν από τον όρο της αποκλειστικότητας

[παραλειπόμενα]

3) Επί των λοιπών επιχειρημάτων της προσφεύγουσας

[παραλειπόμενα]

3.2) Επί του επιχειρήματος ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να στηριχθεί σε εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις ενός πελάτη, προκειμένου να διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ

519 Η προσφεύγουσα, υποστηριζόμενη από την ACT, προβάλλει ότι η Επιτροπή κακώς στηρίχθηκε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, σε εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell. Κατά την προσφεύγουσα, η θέση ότι η Dell ήταν πεπεισμένη ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP οφειλόταν στο ότι ήταν αποκλειστικός πωλητής της Intel είναι άνευ νομικής σημασίας βάσει της αρχής της ασφάλειας δικαίου. Δεν μπορεί να καταλογίζεται ευθύνη σε κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση βάσει των όσων πιστεύουν οι πελάτες της. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα διευκρίνισε συναφώς ότι ουσιαστικά δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι ο προσφεύγων ακολουθούσε συγκεκριμένη συμπεριφορά, βάσει των εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεων ενός πελάτη του, διότι οι προγνώσεις αυτές ενδέχεται να είναι παράλογες.

520 Η ACT προέβαλε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή στήριξε τη θέση περί καταχρηστικών συμπεριφορών σε εσωτερικού ενδιαφέροντος εκτιμήσεις της Dell επιβεβαιώνεται από το ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας δεν μεταβλήθηκε ούτε στην αρχή ούτε στο τέλος της περιόδου της παραβάσεως που αποτελεί αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά την ACT, η Επιτροπή προσδιόρισε τη διάρκεια της παραβάσεως με βάση την αρχή και το τέλος των εσωτερικού ενδιαφέροντος εκτιμήσεων της Dell σχετικά με τις συνέπειες ενδεχόμενης αποφάσεως για παράλληλο εφοδιασμό από την AMD. Ερωτηθείσα από το Γενικό Δικαστήριο σχετικά με το επιχειρήματά της, η ACT διευκρίνισε ότι δεν υποστηρίζει ότι η διάρκεια της παραβάσεως ήταν μικρότερη, αλλά απλώς ότι η θέση της Επιτροπής περί καταχρηστικών συμπεριφορών στηριζόταν σε εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell.

521 Επισημαίνεται ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεδομένου ότι ο όρος της αποκλειστικότητας δεν ήταν ρητός, η Επιτροπή επικαλέστηκε εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell προκειμένου να αποδείξει ότι κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα η προσφεύγουσα είχε εν τοις πράγμασι υποδείξει στην Dell ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP εξαρτιόταν από τον όρο αυτόν. Δεν μπορεί να επικριθεί η προσέγγιση αυτή, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τις προσδοκίες ενός πελάτη της προσφεύγουσας μόνο για να αποδείξει τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας.

522 Είναι αληθές ότι, με την απόφαση Deutsche Telekom του Δικαστηρίου, σκέψη 98 ανωτέρω (σκέψεις 198 και 202), και με την απόφαση TeliaSonera, σκέψη 88 ανωτέρω (σκέψεις 41 και 44), το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η εκτίμηση της νομιμότητας της πολιτικής τιμών της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης πρέπει, καταρχήν, να στηρίζεται σε κριτήρια σχετικά με τις τιμές, τα οποία βασίζονται στο κόστος με το οποίο επιβαρύνεται η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση και

στη στρατηγική της και ότι η προσέγγιση αυτή δικαιολογείται τοσούτω μάλλον καθόσον είναι επίσης σύμφωνη με τη γενική αρχή της ασφάλειας δικαίου, δεδομένου ότι, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος της και τις τιμές της, η κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση μπορεί να εκτιμήσει τη νομιμότητα των δικών της συμπεριφορών.

523 Ωστόσο, η νομολογία αυτή, κατά την οποία περιορίζονται τα νομικά κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση της νομιμότητας μιας πολιτικής τιμών, δεν εμποδίζει την Επιτροπή να στηριχθεί, όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά, στις προσδοκίες που διατυπώνει σε εσωτερικό επίπεδο ένας πελάτης, προκειμένου να αποδείξει τη συμπεριφορά μιας κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης. Εν προκειμένω, η νομική αιτίαση όσον αφορά την ύπαρξη δεσπόζουσα θέσεως στηρίζεται στο γεγονός ότι η προσφεύγουσα εφάρμοσε σύστημα εκπτώσεων το ύψος των οποίων εξαρτιόταν εν τοις πράγμασι από τον όρο της αποκλειστικότητας. Η αιτίαση αυτή στηρίζεται, επομένως, αποκλειστικά στη συμπεριφορά της προσφεύγουσας, την οποία αυτή οπωσδήποτε γνώριζε. Αντιθέτως, δεν στηρίζεται σε εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell, τις οποίες η Επιτροπή χρησιμοποίησε μόνο για να αποδείξει την επίμαχη πρακτική.

524 Για τους ίδιους λόγους, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της ACT ότι η Επιτροπή προσδιόρισε τη διάρκεια της παραβάσεως αποκλειστικά με βάση την αρχή και το τέλος των εσωτερικού ενδιαφέροντος εκτιμήσεων της Dell σχετικά με τις συνέπειες ενδεχόμενης αποφάσεως για παράλληλο εφοδιασμό από την AMD. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η Επιτροπή καταλόγισε με την προσβαλλόμενη απόφαση συμπεριφορά ίδια της προσφεύγουσας, καλώς στηρίχθηκε σε εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell, προκειμένου να προσδιορίσει την αρχή και το τέλος της συμπεριφοράς αυτής.

525 Τέλος, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι ο προσφεύγων ακολουθούσε συγκεκριμένη συμπεριφορά, βάσει των εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεων ενός πελάτη του, διότι οι προγνώσεις αυτές ενδέχεται να είναι παράλογες. Είναι αληθές ότι, καταρχήν, η προσφεύγουσα μπορεί να αντικρούσει τα αποδεικτικά στοιχεία που παραθέτει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, αποδεικνύοντας ότι οι εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell, βάσει των οποίων η Επιτροπή συνήγαγε τη χορήγηση από την προσφεύγουσα εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας, ήταν παράλογες και ότι, ως εκ τούτου, δεν προκλήθηκαν από τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας. Ωστόσο, εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν το απέδειξε αυτό. Αντιθέτως, το γεγονός ότι οι εσωτερικού ενδιαφέροντος προγνώσεις της Dell συμπίπτουν με το περιεχόμενο των εσωτερικών εγγράφων της Intel και της ηλεκτρονικής επιστολής της 7ης Δεκεμβρίου 2004 (βλ. σκέψεις 505 έως 515 ανωτέρω) επιβεβαιώνει ότι οι προγνώσεις αυτές δεν ήταν παράλογες, αλλά στηρίζονται ακριβώς στα όσα είχε υποδείξει η προσφεύγουσα στην Dell.

3.3) Επί του επιχειρήματος ότι η Επιτροπή έπρεπε να αποδείξει ότι οι εκπτώσεις MCP όντως θα μειώνονταν κατά τρόπο δυσανάλογο, εάν η Dell αποφάσιζε να εφοδιάζεται παράλληλα από την AMD

526 Η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή κακώς παρέλειψε να αποδείξει ότι οι εκπτώσεις MCP όντως θα μειώνονταν εάν η Dell αποφάσιζε να εφοδιάζεται παράλληλα από την AMD. Ειδικότερα, στα εσωτερικά έγγραφα της Dell δεν λαμβάνονται υπόψη οι μεταβολές που πράγματι επήλθαν στις εκπτώσεις της Dell. Τα έγγραφα αυτά περιέχουν μάλλον υποθέσεις όσον αφορά το τι θα μπορούσε να συμβεί εάν η Dell αποφάσιζε να εφοδιάζεται από την AMD.

527 Διαπιστώνεται ότι η δυνατότητα των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας να πλήξουν τον ανταγωνισμό οφείλεται στο ότι αποτελούν για τον πελάτη κίνητρο αποκλειστικού εφοδιασμού (βλ., συναφώς, απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, σκέψη 90, και απόφαση British Airways του Δικαστηρίου, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 62). Ωστόσο, η ύπαρξη τέτοιου κινήτρου δεν εξαρτάται από το αν η έκπτωση μειωθεί ή καταργηθεί σε περίπτωση μη τηρήσεως του όρου της αποκλειστικότητας από τον οποίο εξαρτάται η χορήγησή της (βλ., συναφώς, απόφαση Tomra του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 72 ανωτέρω, σκέψη 300). Συγκεκριμένα, αρκεί, συναφώς, η δεσπόζουσα επιχείρηση να έχει υποδείξει στον πελάτη ότι τούτο θα συμβεί. Αυτό που έχει σημασία είναι το τι

πρέπει να αναμένει ο πελάτης όταν προβαίνει σε παραγγελία, σύμφωνα με τις ενδείξεις που λαμβάνει από την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, και όχι η πραγματική αντίδραση της δεύτερης σε περίπτωση που ο πελάτης αποφασίσει να απευθυνθεί σε άλλη πηγή εφοδιασμού.

[παραλειπόμενα]

3.6) Επί του επιχειρήματος ότι η Dell εφοδιαζόταν αποκλειστικά από την προσφεύγουσα για λόγους εντελώς ανεξάρτητους από τον φόβο της δυσανάλογης μείωσης των εκπτώσεων σε περίπτωση που αποφάσιζε να εφοδιαστεί από την AMD

539 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Dell εφοδιαζόταν αποκλειστικά από αυτή για λόγους εντελώς ανεξάρτητους από τον φόβο της δυσανάλογης μείωσης των εκπτώσεων σε περίπτωση που αποφάσιζε να εφοδιαστεί από την AMD. Πρώτον, η Dell είχε επιλέξει να αγοράζει CPU αποκλειστικά από την Intel λόγω της χαμηλού κόστους εμπορικής πολιτικής που ακολουθούσε και λόγω του χαμηλότερου κόστους που συνεπαγόταν ο αποκλειστικός εφοδιασμός της από την Intel. Δεύτερον, η Dell θεωρούσε ότι οι CPU Intel είναι κατά κανόνα ανώτερης ποιότητας από τους CPU AMD και ότι η Intel είχε μεγαλύτερες δυνατότητες ως προμηθευτής. Τρίτον, η Dell ανησυχούσε «για τη βιωσιμότητα του επιχειρηματικού σχεδίου [της AMD] και για την ευρωστία των συστημάτων [της AMD]». Τέταρτον, η Dell αμφισβητούσε την αξιοπιστία της AMD ως προμηθευτή. Πέμπτον, η Dell θεωρούσε ότι ο εφοδιασμός της από την AMD θα συνεπαγόταν σημαντικά προβλήματα ως προς την υλικοτεχνική υποστήριξη. Έκτον, η Dell ανησυχούσε όσον αφορά τη δυνατότητα της AMD να καλύψει τις μεγάλες ποσότητες που χρειαζόταν.

540 Συναφώς, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας είναι αλυσιτελή κατά το μέρος που προβάλλονται προς αμφισβήτηση του αποδειγμένου γεγονότος ότι η προσφεύγουσα είχε υποδείξει στην Dell ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP εξαρτάται από τον όρο της αποκλειστικότητας.

541 Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα επιχειρεί, με τα επιχειρήματά της, να διευκρινίσει τη σχέση αποκλειστικότητας μεταξύ αυτής και της Dell κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, επικαλούμενη άλλους λόγους, εκτός της χορηγήσεως των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν συνήγαγε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, την ύπαρξη των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας βάσει μόνο της σχέσεως αποκλειστικότητας μεταξύ της προσφεύγουσας και της Dell, οπότε θα ήταν αρκετό, προς αντίκρουση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων, να προτείνει η προσφεύγουσα μια εναλλακτική εξήγηση. Αντιθέτως, επικαλούμενη, ειδικότερα, τα εσωτερικά έγγραφα της Intel και της Dell, καθώς και την απάντηση της Dell βάσει του άρθρου 18 και την ηλεκτρονική επιστολή της 7ης Δεκεμβρίου 2004, η Επιτροπή διαπίστωσε, παραθέτοντας σαφή και συγκλίνοντα αποδεικτικά στοιχεία, ότι η προσφεύγουσα είχε υποδείξει στην Dell ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP εξαρτάται από τον όρο του αποκλειστικού εφοδιασμού (βλ. σκέψεις 446 έως 515 ανωτέρω). Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με άλλους λόγους που δικαιολογούν τον αποκλειστικό εφοδιασμό της Dell από αυτή δεν αφορούν, ωστόσο, ευθέως τα αποδεικτικά στοιχεία που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση. Αντιθέτως, με τα επιχειρήματα αυτά επιχειρείται έμμεση μόνον αμφισβήτηση των στοιχείων αυτών, διά της προτάσεως εναλλακτικής εκδοχής για την εξήγηση της σχέσεως αποκλειστικότητας μεταξύ της προσφεύγουσας και της Dell κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα. Η έμμεση αυτή αμφισβήτηση δεν είναι ικανή να αναιρέσει την αποδεικτική αξία των αποδεικτικών στοιχείων που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση.

542 Εξάλλου, κατά τη νομολογία, όταν η Επιτροπή στηρίζεται σε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία είναι καταρχήν επαρκή για την απόδειξη της υπάρξεως παραβάσεως, δεν αρκεί η επιχείρηση απλώς να επικαλεστεί ενδεχόμενο το οποίο θα μπορούσε να επηρεάσει την αποδεικτική αξία των εν λόγω στοιχείων με αποτέλεσμα να φέρει πλέον η Επιτροπή το βάρος αποδείξεως ότι το γεγονός αυτό δεν ήταν σε θέση να επηρεάσει την αποδεικτική αξία των στοιχείων. Αντιθέτως, εκτός από τις περιπτώσεις όπου η απόδειξη αυτή δεν είναι δυνατή εκ μέρους της οικείας επιχείρησης λόγω της συμπεριφοράς της ίδιας της Επιτροπής, απόκειται στην οικεία επιχείρηση να αποδείξει επαρκώς κατά

νόμο, αφενός, την ύπαρξη του γεγονότος που επικαλείται και, αφετέρου, ότι το γεγονός αυτό κλονίζει την αποδεικτική αξία των στοιχείων επί των οποίων στηρίζεται η Επιτροπή (απόφαση E.ON Energie κατά Επιτροπής, σκέψη 67 ανωτέρω, σκέψη 56).

- 543 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι, προτείνοντας μόνο μια εναλλακτική εξήγηση όσον αφορά τη σχέση λόγω αποκλειστικότητας μεταξύ της προσφεύγουσας και της Dell, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP εξαρτιόταν από τον όρο της αποκλειστικότητας. Ακόμη και αν η προσφεύγουσα αποδείκνυε ότι η Dell εφοδιαζόταν από αυτή μόνο για τους λόγους που επικαλείται η προσφεύγουσα, δεν θα αναιρούνταν η αποδεικτική αξία των αποδεικτικών στοιχείων βάσει των οποίων η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται η προσφεύγουσα μπορούν απλώς να θέσουν υπό αμφισβήτηση τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας, η ύπαρξη των οποίων έχει αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο με την προσβαλλόμενη απόφαση, της αποφάσεως της Dell να εφοδιάζεται αποκλειστικά από την προσφεύγουσα. Δεν θέτει, ωστόσο, υπό αμφισβήτηση αυτή καθαυτή την ύπαρξη των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας.
- 544 Κατά συνέπεια, τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας είναι αλυσιτελή κατά το μέρος που αποσκοπούν στην αμφισβήτηση του αποδεδειγμένου γεγονότος ότι η προσφεύγουσα είχε υποδείξει στην Dell ότι το ύψος των εκπτώσεων MCP εξαρτιόταν από τον όρο της αποκλειστικότητας.
- 545 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας είναι αλυσιτελή και κατά το μέρος που επιχειρείται να αμφισβητηθεί ο νομικός χαρακτηρισμός των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας ως καταχρηστικής πρακτικής. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι για να χαρακτηριστούν οι εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας ως καταχρηστικές δεν απαιτείται να αποδειχθεί η πρόκληση συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά ούτε η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας (βλ. σκέψεις 103 και 104 ανωτέρω). Οι εκπτώσεις αυτές είναι παράνομες λόγω της δυνατότητάς τους να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Ακόμη και αν η προσφεύγουσα είχε αποδείξει την έλλειψη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας και της αποφάσεως της Dell να εφοδιάζεται αποκλειστικά από αυτή, δεν θα αναιρούνταν η διαπίστωση ότι οι εκπτώσεις MCP μπορούσαν να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Συγκεκριμένα, κάθε οικονομικό πλεονέκτημα που χορηγείται υπό τον όρο της αποκλειστικότητας αποτελεί οπωσδήποτε για τον πελάτη κίνητρο αποκλειστικού εφοδιασμού, ανεξαρτήτως του αν ο πελάτης θα εφοδιαζόταν αποκλειστικά από τη δεσπόζουσα επιχείρηση ακόμη και αν δεν υπήρχαν εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας.
- 546 Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με άλλους λόγους για τους οποίους η Dell εφοδιαζόταν αποκλειστικά από αυτή κατά το επίμαχο, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, χρονικό διάστημα είναι αλυσιτελείς. Δεν αναιρούν την αποδεδειγμένη ύπαρξη εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας ούτε τον νομικό χαρακτηρισμό τους ως καταχρηστικών. Επομένως, τα επιχειρήματα αυτά κρίνονται απορριπτέα, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξεταστεί η βασιμότητά τους και το ζήτημα εάν η προσφεύγουσα απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η Dell εφοδιαζόταν αποκλειστικά από την προσφεύγουσα για άλλους λόγους, πέραν των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας.

[παραλειπόμενα]

γ) Συνάντηση με τον D1 της Dell

1) Επιχειρήματα των διαδίκων και διαδικασία

- 601 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας, λόγω μη καταρτίσεως κατάλληλου πρακτικού για τη συνάντηση που διεξήχθη στις 23 Αυγούστου 2006 μεταξύ υπαλλήλων των υπηρεσιών της Επιτροπής και τον [εμπιστευτικό], τον D1. Η Επιτροπή παραδέχθηκε τη διεξαγωγή της συναντήσεως αυτής μόνον αφού η προσφεύγουσα της απέδειξε την ύπαρξη του

ενδεικτικού καταλόγου θεμάτων, αρνούμενη ωστόσο ότι έχει καταρτιστεί πρακτικό. Μερικούς μήνες αργότερα, ο σύμβουλος ακροάσεων παραδέχθηκε την ύπαρξη του εσωτερικού σημειώματος, δηλώνοντας όμως ότι πρόκειται για εσωτερικό έγγραφο στο οποίο η προσφεύγουσα δεν έχει δικαίωμα προσβάσεως. Στις 19 Δεκεμβρίου 2008 η Επιτροπή διαβίβασε τελικά στην Intel «από αβροφροσύνη» αντίγραφο του εσωτερικού σημειώματος, έχοντας αποκρύψει πολλά αποσπάσματά του.

- 602 Κατά την προσφεύγουσα, από τον ενδεικτικό κατάλογο θεμάτων και από το εσωτερικό σημείωμα προκύπτει ότι η συνάντηση της Επιτροπής με τον D1 είχε ως αντικείμενο πολλά σημαντικά ζητήματα σχετικά με την Dell. Είναι πιθανό ο D1 να προσκόμισε στοιχεία απαλλακτικά για την Intel.

[παραλειπόμενα]

2) Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

[παραλειπόμενα]

2.1) Επί της υπάρξεως διαδικαστικής πλημμέλειας

- 612 Όσον αφορά το αν η Επιτροπή υπέπεσε σε διαδικαστική πλημμέλεια κατά τη διοικητική διαδικασία, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι η Επιτροπή δεν παρέβη το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να διεξαγάγει συνάντηση με τον D1 υπό μορφή επίσημης ακροάσεως κατά την έννοια των διατάξεων αυτών.

- 613 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι η Επιτροπή δύναται να καλεί σε ακρόαση κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο συναινεί προς αυτό για τον σκοπό της συλλογής πληροφοριών σχετικά με το αντικείμενο της εκάστοτε έρευνας. Κατά το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004 για τις ακροάσεις που διενεργούνται βάσει της τελευταίας αυτής διατάξεως πρέπει να τηρούνται ορισμένες τυπικές προϋποθέσεις. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 773/2004, η Επιτροπή γνωστοποιεί κατά την έναρξη της κατάθεσης τη νομική βάση και τον σκοπό της ακρόασης, ενώ υπενθυμίζει και τον συναινετικό χαρακτήρα της. Ενημερώνει επίσης για την πρόθεσή της να καταγράψει τη συνέντευξη. Κατά την παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου, η Επιτροπή μπορεί να καταγράφει τις καταθέσεις που λαμβάνει από τα ερωτώμενα πρόσωπα, σε οποιαδήποτε μορφή. Αντίγραφο της καταγραμμένης κατάθεσης τίθεται στη διάθεση του προσώπου που την έχει δώσει, προς έγκριση. Εφόσον είναι αναγκαίο, η Επιτροπή τάσσει προθεσμία εντός της οποίας το ερωτηθέν πρόσωπο μπορεί να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή τυχόν διορθώσεις που πρέπει να γίνουν στην κατάθεσή του.

- 614 Ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004, δεν καλύπτει κάθε μορφή συναντήσεων σχετιζόμενων με το αντικείμενο έρευνας που διεξάγεται από την Επιτροπή. Συγκεκριμένα, πρέπει να διαχωρίζονται οι επίσημες ακροάσεις που διενεργεί η Επιτροπή βάσει των εν λόγω διατάξεων από τις ανεπίσημες συναντήσεις. Οι πρακτικές ανάγκες που σχετίζονται με την εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης, καθώς και η αποτελεσματική προστασία των κανόνων του ανταγωνισμού δικαιολογούν τη δυνατότητα της Επιτροπής να πραγματοποιεί συναντήσεις που δεν υπόκεινται στους τύπους που προβλέπει το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004. Τόσο για λόγους οικονομίας της διαδικασίας όσο και λόγω του ενδεχομένου να αποθαρρυνθεί ένας μάρτυρας από το να παράσχει πληροφορίες στο πλαίσιο επίσημης ακροάσεως, δεν υφίσταται γενική υποχρέωση της Επιτροπής να διενεργεί κάθε συνάντηση σύμφωνα με τους τύπους που προβλέπει το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004. Εάν η Επιτροπή προτίθεται να χρησιμοποιήσει, στην απόφασή της, επιβαρυντικό στοιχείο το οποίο διαβιβάστηκε στο πλαίσιο ανεπίσημης συναντήσεως, πρέπει να παράσχει στις επιχειρήσεις που είναι αποδέκτες της ανακοινώσεως αιτιάσεων τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στο στοιχείο αυτό συντάσσοντας, ενδεχομένως, προς τούτο έγγραφο προοριζόμενο να περιληφθεί στον φάκελό της (βλ., συναφώς,

αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 359 ανωτέρω, σκέψη 352, και της 25ης Οκτωβρίου 2005, Groupe Danone κατά Επιτροπής, T-38/02, Συλλογή 2005, σ. II-4407, σκέψη 67). Ωστόσο, η Επιτροπή δύναται να κάνει χρήση πληροφοριών που αποσπά στο πλαίσιο ανεπίσημης συναντήσεως, ιδίως προκειμένου να αποκτήσει ισχυρότερα αποδεικτικά στοιχεία, χωρίς όμως να παρέχει στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση πρόσβαση στις πληροφορίες που έχει αποκομίσει από μια ανεπίσημη συνάντηση.

615 Από το γράμμα του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, κατά το οποίο η Επιτροπή «δύναται να καλεί σε ακρόαση» ένα πρόσωπο «για το σκοπό της συλλογής πληροφοριών σχετικά με το αντικείμενο της εκάστοτε έρευνας», προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει κατά διακριτική ευχέρεια εάν θα διεξαγάγει τη συνάντηση σύμφωνα με τις τυπικές απαιτήσεις του άρθρου 3 του κανονισμού 773/2004. Η ερμηνεία αυτή του γράμματος της διατάξεως αυτής επιβεβαιώνεται από τον σκοπό του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004. Από την υποχρέωση της Επιτροπής να θέτει την καταγραφή της ακροάσεως στη διάθεση του εξεταζόμενου, προς έγκριση, απορρέει ότι οι τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 3 του κανονισμού 773/2004 αποσκοπούν, πέραν της προστασίας του εξεταζόμενου, κυρίως στην ενίσχυση της αξιοπιστίας της καταθέσεως. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω διατάξεις δεν εφαρμόζονται για κάθε συζήτηση σχετική με το αντικείμενο έρευνας, αλλά μόνο για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η Επιτροπή αποσκοπεί στη συγκέντρωση είτε επιβαρυντικών είτε ελαφρυντικών στοιχείων, τα οποία θα μπορεί να επικαλεστεί ως αποδεικτικά στοιχεία στην απόφαση με την οποία θα περατωθεί η έρευνα. Αντιθέτως, οι διατάξεις αυτές δεν έχουν ως σκοπό τον περιορισμό της δυνατότητας της Επιτροπής να διεξάγει ανεπίσημες συναντήσεις.

616 Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004, προκύπτει και από την αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού 1/2003. Με την εν λόγω σκέψη διαπιστώνεται ότι ο εντοπισμός των παραβάσεων της νομοθεσίας του ανταγωνισμού γίνεται ολοένα δυσχερέστερος και, για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητο, για την αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού, να συμπληρωθούν οι ερευνητικές εξουσίες της Επιτροπής. Με την ίδια αιτιολογική σκέψη διαπιστώνεται ακόμη ότι η Επιτροπή πρέπει να έχει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα να καλεί σε συνέντευξη οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο ενδεχομένως διαθέτει χρήσιμες πληροφορίες και να καταγράφει τις δηλώσεις του. Επομένως, σκοπός του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003 είναι να «συμπληρωθούν» οι λοιπές εξουσίες έρευνας της Επιτροπής και να της δοθεί η «δυνατότητα» ακροάσεως και καταγραφής. Ωστόσο, η εν λόγω διάταξη δεν αποσκοπεί στον περιορισμό της δυνατότητας της Επιτροπής να κάνει χρήση ανεπίσημων πρακτικών, επιβάλλοντάς της τη γενική υποχρέωση να τηρεί τις τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 3 του κανονισμού 773/2004 για κάθε συνάντηση και να θέτει την καταγραφή του περιεχομένου της στη διάθεση της επιχειρήσεως στην οποία προσάπτει παράβαση.

617 Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004, δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή μπορεί αυθαίρετα να αποφασίσει, κατά τη διάρκεια μιας συναντήσεως, ποιες πληροφορίες θα καταγράψει. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 773/2004, όταν η Επιτροπή διενεργεί ακρόαση κατά το άρθρο 19 του κανονισμού 1/2003, γνωστοποιεί στον εξεταζόμενο, κατά την έναρξη της ακροάσεως, τη νομική βάση και τον σκοπό της, καθώς και την πρόθεσή της να καταγράψει τη συνέντευξη. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή υποχρεούται να αποφασίσει, στην αρχή κάθε συζητήσεως, εάν επιθυμεί να προβεί σε επίσημη ακρόαση. Εάν η Επιτροπή αποφασίσει, με τη συναίνεση του εξεταζόμενου, να προβεί σε μια τέτοια ακρόαση, δεν μπορεί να παραλείψει την καταγραφή μέρους αυτής. Στην περίπτωση αυτή, υποχρεούται να καταγράψει την ακρόαση στο σύνολό της, με την επιφύλαξη της ευχέρειας που της παρέχει η πρώτη περίοδος του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 773/2004 όσον αφορά την επιλογή του τρόπου καταγραφής. Ωστόσο, εν προκειμένω, η Επιτροπή προέβαλε, χωρίς η προσφεύγουσα να την αντικρούσει, ότι η συνάντηση δεν αποσκοπούσε στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων υπό μορφή εγκεκριμένου πρακτικού ή δηλώσεων βάσει του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003, αλλά μόνο στο να εξεταστεί εάν υπήρχαν επαρκείς ενδείξεις προσβολής του ανταγωνισμού

- εξαιτίας των εμπορικών πρακτικών της Intel έναντι της Dell και εάν θα προβεί σε νέες διερευνητικές πράξεις ως προς την Dell. Η συνάντηση μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και του D1 δεν συνιστά, συνεπώς, επίσημη ακρόαση κατά την έννοια του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003.
- 618 Δεδομένου ότι η συνάντηση μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και του D1 δεν συνιστούσε επίσημη ακρόαση κατά την έννοια του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003 και ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να διεξαγάγει τέτοια ακρόαση, δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004, οπότε το επιχείρημα περί παραβάσεως των τυπικών προϋποθέσεων που προβλέπει η διάταξη αυτή είναι αλυσιτελές.
- 619 Δεύτερον, όσον αφορά την αρχή της χρηστής διοικήσεως, την οποία καθιερώνει το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, αποτελεί πάγια νομολογία ότι η αρχή αυτή συνεπάγεται υποχρέωση του αρμοδίου θεσμικού οργάνου να ερευνά, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως (αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 359 ανωτέρω, σκέψη 404, και της 22ας Μαρτίου 2012, T-458/09 και T-171/10, Slovak Telekom κατά Επιτροπής, σκέψη 68). Μολονότι η Επιτροπή δεν υπέχει γενική υποχρέωση καταγραφής των συζητήσεων που διεξάγει με καταγγέλλοντες ή άλλους εμπλεκόμενους κατά τις συναντήσεις ή τις τηλεφωνικές επαφές που πραγματοποιεί με αυτούς (βλ., συναφώς, αποφάσεις Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 359 ανωτέρω, σκέψεις 351 και 385, και Groupe Danone κατά Επιτροπής, σκέψη 614 ανωτέρω, σκέψη 66), εντούτοις δεν αμφισβητείται ότι η αρχή της χρηστής διοικήσεως μπορεί, σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, να συνεπάγεται υποχρέωση της Επιτροπής να καταγράψει τις δηλώσεις της οποίας είναι αποδέκτης (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 2006, T-15/02, BASF κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-497, σκέψη 501).
- 620 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι η ύπαρξη υποχρέωσης της Επιτροπής να καταγράψει τις πληροφορίες που περιέχονται σε αυτήν κατά τις συναντήσεις ή τις τηλεφωνικές επαφές που πραγματοποιεί, καθώς και η φύση και το εύρος της υποχρέωσης αυτής εξαρτώνται από το περιεχόμενο των εν λόγω πληροφοριών. Η Επιτροπή υποχρεούται να προβαίνει στη δέουσα καταγραφή, στον φάκελο στον οποίο έχουν πρόσβαση οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, των ουσιωδών σημείων που σχετίζονται με το αντικείμενο της έρευνας. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει για όλα τα στοιχεία που έχουν κάποια σημασία και αντικειμενικά σχετίζονται με το αντικείμενο της έρευνας, ανεξαρτήτως του αν είναι επιβαρυντικά ή απαλλακτικά.
- 621 Εν προκειμένω, από το εσωτερικό σημείωμα προκύπτει μεταξύ άλλων ότι τα θέματα που συζητήθηκαν κατά τη συνάντηση δεν αφορούσαν καθαρά τυπικά ζητήματα, όπως, π.χ., η εμπιστευτικότητα ορισμένων στοιχείων, αλλά και ζητήματα που αντικειμενικά σχετίζονται με το αντικείμενο της έρευνας. Εξάλλου, ο D1 ήταν ένα από τα πλέον υψηλόβαθμα διευθυντικά στελέχη του μεγαλύτερου πελάτη της Intel. Τέλος, όπως επισήμανε η Intel κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και με τις παρατηρήσεις της της 6ης Μαρτίου 2013, η συνάντηση διάρκεσε πέντε ώρες. Οι περιστάσεις αυτές εμφανίζουν ότι η συνάντηση ήταν αρκούντως σημαντική, ώστε η Επιτροπή να υπέχει την υποχρέωση να προσθέσει στον φάκελο τουλάχιστον ένα σύντομο σημείωμα που να περιέχει, με την επιφύλαξη τυχόν αιτημάτων εμπιστευτικότητας, τα ονόματα των μετεχόντων, καθώς και συνοπτική παράθεση των θεμάτων που συζητήθηκαν. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν κατάρτισε τέτοιο έγγραφο για τον φάκελο στον οποίον η προσφεύγουσα θα μπορούσε να ζητήσει πρόσβαση, διαπιστώνεται παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως.
- 622 Ωστόσο, η Επιτροπή έθεσε στη διάθεση της προσφεύγουσας, κατά τη διοικητική διαδικασία, μη εμπιστευτικό κείμενο του εσωτερικού σημειώματος και της παρέσχε τη δυνατότητα να υποβάλει τα σχόλιά της επί του εγγράφου αυτού, θεραπεύοντας έτσι το αρχικό αυτό ελάττωμα της διοικητικής διαδικασίας, με συνέπεια αυτή να μην θεωρείται πλέον πλημμελής. Το γεγονός ότι το εσωτερικό σημείωμα καταρτίστηκε προκειμένου να χρησιμεύσει ως υπόμνημα για τους υπαλλήλους των υπηρεσιών της Επιτροπής και ότι στην προσφεύγουσα δόθηκε μόνον αντίγραφο χωρίς ορισμένα αποσπάσματα, δεν αναιρεί το συμπέρασμα αυτό. Συγκεκριμένα, το κείμενο του εσωτερικού

σημειώματος που δόθηκε στην προσφεύγουσα περιέχει στοιχεία τα οποία η Επιτροπή όφειλε να καταγράψει σε έγγραφο προοριζόμενο για τον φάκελο στον οποίο η προσφεύγουσα θα μπορούσε να ζητήσει πρόσβαση. Περιέχει τα ονόματα των μετεχόντων καθώς και συνοπτική παράθεση των θεμάτων που συζητήθηκαν.

623 Τρίτον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα που προέβαλε η προσφεύγουσα με τις παρατηρήσεις της της 6ης Μαρτίου 2013, ότι συνιστά διαδικαστική πλημμέλεια η παράλειψη της Επιτροπής να της γνωστοποιήσει κατά τη διοικητική διαδικασία και τα αποσπάσματα του εσωτερικού σημειώματος που χαρακτηρίστηκαν ως εμπιστευτικά. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 και το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 773/2004, το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο δεν καλύπτει τα εσωτερικά έγγραφα της Επιτροπής. Ο περιορισμός αυτός της προσβάσεως στα εσωτερικά έγγραφα δικαιολογείται από την ανάγκη διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας του θεσμικού οργάνου στον τομέα της πατάξεως των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης (βλ., συναφώς, απόφαση *Atlantic Container Line* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 359 ανωτέρω, σκέψη 394). Το σημείωμα σχετικά με τη συνάντηση μεταξύ της Επιτροπής και του D1 αποτελεί εσωτερικό έγγραφο που εκ φύσεως εξαιρείται από το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο. Περιέχει πληροφορίες προερχόμενες από άλλες πηγές, πέραν του D1, καθώς και προσωπικές εκτιμήσεις και συμπεράσματα του συντάκτη του (βλ. επίσης τις αιτιολογικές σκέψεις 108 και 109 της αποφάσεως του Διαμεσολαβητή). Συνεπώς, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να γνωστοποιήσει στην προσφεύγουσα τα απαλειφθέντα αποσπάσματα του εσωτερικού σημειώματος.

624 Βεβαίως, στην υπό κρίση υπόθεση, με την κοινοποίηση του μη εμπιστευτικού κειμένου του εσωτερικού σημειώματος στην προσφεύγουσα η Επιτροπή θεράπευσε το αρχικό ελάττωμα της διαδικασίας, το οποίο οφειλόταν στην παράλειψη της Επιτροπής να καταρτίσει σημείωμα σχετικά με τη συνάντησή της με τον D1 προκειμένου αυτό να συμπεριληφθεί στον φάκελο στον οποίο η προσφεύγουσα μπορούσε να ζητήσει πρόσβαση. Ωστόσο, για τη θεραπεία των ελαττωμάτων της διοικητικής διαδικασίας δεν ήταν απαραίτητη η γνωστοποίηση του εσωτερικού σημειώματος στην προσφεύγουσα. Δεδομένου ότι το κείμενο του εσωτερικού σημειώματος που δόθηκε στην προσφεύγουσα αποτελούσε απλώς υποκατάστατο του σημειώματος που θα έπρεπε να βρίσκεται στον φάκελο και περιείχε τις πληροφορίες που η Επιτροπή έπρεπε να είχε καταγράψει στο εν λόγω σημείωμα, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παραχωρήσει στην προσφεύγουσα ευρύτερη πρόσβαση στο σημείωμα αυτό.

625 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η διοικητική διαδικασία δεν ήταν πλημμελής.

2.2) Επί των ενδεχόμενων επιπτώσεως της διαδικαστικής πλημμέλειας στη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως

i) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

626 Επαλλήλως, εξετάζεται εάν μια υποθετική πλημμέλεια της διοικητικής διαδικασίας, λόγω παραβάσεως του άρθρου 19 του κανονισμού 1/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού 773/2004, λόγω παραβάσεως της αρχής της χρηστής διοικήσεως ή λόγω προσβολής του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, διαπιστώνεται ότι μια διαδικαστική πλημμέλεια μπορεί να επιφέρει ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως μόνον εφόσον δύναται να θίξει με συγκεκριμένο τρόπο τα δικαιώματα άμυνας του προσφεύγοντος και ως εκ τούτου να επηρεάσει το περιεχόμενο της εν λόγω αποφάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, T-75/06, *Bayer CropScience* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. II-2081, σκέψη 131). Τούτο ισχύει και στην περίπτωση που η πλημμέλεια συνίσταται σε προσβολή της αρχής της χρηστής διοικήσεως (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 2009, C-476/08 P, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 35).

- 627 Όσον αφορά την προσβολή του δικαιώματος προσβάσεως στον φάκελο, από τη νομολογία προκύπτει ότι, όταν η πρόσβαση στον φάκελο, και ειδικότερα σε απαλλακτικά έγγραφα, διασφαλίζεται στο στάδιο της ένδικης διαδικασίας, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι, αν είχε πρόσβαση στα μη κοινοποιηθέντα έγγραφα, η απόφαση της Επιτροπής θα είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά μόνον ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα εν λόγω έγγραφα για την άμυνά της (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-10439, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Σε μια τέτοια περίπτωση, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση οφείλει να παραθέσει ορισμένες πρώτες ενδείξεις, όσον αφορά τη λυσιτέλεια των μη γνωστοποιηθέντων εγγράφων για την άμυνά της (βλ., συναφώς, απόφαση Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, σκέψη 352 ανωτέρω, σκέψη 256). Συναφώς, όταν η Επιτροπή στηρίζεται σε άμεσες έγγραφες αποδείξεις για να θεμελιώσει μια παράβαση, η επιχείρηση οφείλει να αποδείξει ότι τα στοιχεία στα οποία δεν τους επετράπη η πρόσβαση κατά τη διοικητική διαδικασία θα μπορούσαν να προβληθούν προς αντίκρουση των όσων διαπιστώθηκαν με τις αποδείξεις αυτές ή, τουλάχιστον, δικαιολογούν διαφορετική ερμηνεία τους (βλ., συναφώς, απόφαση Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 353 ανωτέρω, σκέψη 133).
- 628 Κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας, επειδή παρέλειψε να τις γνωστοποιήσει τα αποσπάσματα του εσωτερικού σημειώματος που είχαν χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά κατά τη διοικητική διαδικασία, η νομολογία αυτή είναι ευθέως εφαρμοστέα εν προκειμένω. Δεδομένου ότι το πλήρες κείμενο του εσωτερικού σημειώματος γνωστοποιήθηκε στην προσφεύγουσα κατά την ένδικη διαδικασία, αυτή είχε τη δυνατότητα να παράσχει μια πρώτη ένδειξη όσον αφορά τη λυσιτέλεια, για την άμυνά της, των αποσπασμάτων που είχαν προηγουμένως χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά.
- 629 Κατά τα λοιπά, στον βαθμό που η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν κατάρτισε κατά τα δέοντα πρακτικό της συναντήσεως, διαπιστώνεται ότι, τουλάχιστον υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, τα κριτήρια βάσει των οποίων πρέπει να εξετάζεται εάν τυχόν διαδικαστική πλημμέλεια ως προς το ζήτημα αυτό είναι ικανή να επηρεάσει κατά τρόπο συγκεκριμένο τα δικαιώματα άμυνας της προσφεύγουσας ταυτίζονται με αυτά που πρέπει κατά τη νομολογία να πληρούνται όσον αφορά την πρόσβαση στον φάκελο. Επομένως, η προσφεύγουσα πρέπει να παράσχει μια πρώτη ένδειξη ότι η Επιτροπή παρέλειψε να καταγράψει απαλλακτικά στοιχεία τα οποία αντικρούουν το περιεχόμενο των άμεσων εγγράφων αποδείξεων στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση ή, τουλάχιστον, συνεπάγονται διαφορετική ερμηνεία του. Δεν αρκεί, ωστόσο, το να μην μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο αυτό.
- 630 Συγκεκριμένα, στην υπό κρίση υπόθεση, ακόμη και χωρίς το πρακτικό που ζητεί η προσφεύγουσα, το περιεχόμενο της συζητήσεως μεταξύ της Επιτροπής και του D1 συνάγεται επαρκώς κατά νόμο από άλλες πηγές, και συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, από το εσωτερικό σημείωμα και από ένα έγγραφο που περιέχει τις έγγραφες απαντήσεις της Dell σε προφορικές ερωτήσεις που τέθηκαν στον D1 κατά τη συνάντηση (στο εξής: ενημερωτικό έγγραφο). Λόγω της περιστάσεως αυτής, η υπό κρίση υπόθεση διαφέρει από εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Solvay κατά Επιτροπής, σκέψη 627 ανωτέρω (σκέψεις 61 έως 63), την οποία επικαλέστηκε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και με τις μεταγενέστερες παρατηρήσεις της, απόφαση με την οποία το Δικαστήριο διαπίστωσε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, με το σκεπτικό ότι η Επιτροπή, αφού αρνήθηκε στην προσφεύγουσα την πρόσβαση στον φάκελο κατά τη διοικητική διαδικασία, απώλεσε εξ ολοκλήρου ορισμένους υποφακέλους, το περιεχόμενο των οποίων δεν ήταν δυνατόν να ανασυσταθεί, οπότε δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι εν λόγω υποφάκελοι να περιείχαν σημαντικά για την άμυνα της προσφεύγουσας απαλλακτικά στοιχεία.
- 631 Το συμπέρασμα ότι το εσωτερικό σημείωμα αποτελεί ένα από τα στοιχεία από τα οποία μπορεί να συναχθεί το περιεχόμενο της συζητήσεως μεταξύ της Επιτροπής και του D1 δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση επειδή το εν λόγω σημείωμα προοριζόταν να χρησιμοποιηθεί ως υπόμνημα για τις υπηρεσίες της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, αυτό καθαυτό το εσωτερικό σημείωμα είχε διττό σκοπό. Αφενός, αποσκοπούσε στον αντικειμενικό καθορισμό των περιστάσεων που η Επιτροπή θεωρεί

σημαντικές ως αρμόδια για την εξέταση της υποθέσεως αρχή. Συγκεκριμένα, το εν λόγω σημείωμα επιδίωκε τους σκοπούς που προσιδιάζουν σε ένα αντικειμενικής φύσεως έγγραφο τεκμήριο. Αφετέρου, το εσωτερικό σημείωμα παρέσχε στους υπαλλήλους των υπηρεσιών της Επιτροπής που μετείχαν στη συνάντηση τη δυνατότητα να διατηρήσουν καταγεγραμμένες τις υποκειμενικές αξιολογήσεις τους. Ωστόσο, οι υποκειμενικές αυτές αξιολογήσεις συμπληρώνουν τα αντικειμενικά στοιχεία που καταγράφονται στο εσωτερικό σημείωμα χωρίς να τα θέτουν υπό αμφισβήτηση. Δεδομένου, εξάλλου, ότι το σημείωμα καταρτίστηκε προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως υπόμνημα αποκλειστικά στο εσωτερικό της Επιτροπής, δεν σημαίνει ότι επιχειρήθηκε η αποσιώπηση μιας συζήτησεως που όντως διεξήχθη.

[παραλειπόμενα]

2. ΗΡ

[παραλειπόμενα]

α) Επί των εκπνώσεων λόγω αποκλειστικότητας

1) Εκτίμηση των αποδείξεων όσον αφορά την υπό όρους χορήγηση των εκπνώσεων για τις οποίες γίνεται λόγος στην προσβαλλόμενη απόφαση

[παραλειπόμενα]

1.1) Απάντηση της ΗΡ βάσει του άρθρου 18

[παραλειπόμενα]

ii) Αποδεικτική αξία

α) Επί της εγγενούς αξιοπιστίας της απαντήσεως της ΗΡ βάσει του άρθρου 18

680 Από την απάντηση της ΗΡ βάσει του άρθρου 18 προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο ότι οι συμφωνίες ΗΡΑ υπόκειντο σε ορισμένους μη έγγραφους όρους, μεταξύ αυτών και στον όρο του 95 %.

681 Σημειωτέον ότι η ΗΡ είναι τρίτη επιχείρηση, δηλαδή δεν είναι ούτε καταγγέλλουσα ούτε επιχείρηση κατά της οποίας διεξάγεται έρευνα της Επιτροπής.

682 Επιπλέον, εν προκειμένω, δεν προκύπτει ότι η ΗΡ είχε συμφέρον να παράσχει ανακριβείς πληροφορίες στην Επιτροπή και να κατηγορήσει αδικώς την Intel.

683 Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι ένας πελάτης κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως που αποτελεί αντικείμενο έρευνας ενδέχεται, φοβούμενος τυχόν αντίποινα, να μην έχει συμφέρον να δημοσιοποιηθεί παράνομη συμπεριφορά της εν λόγω επιχειρήσεως. Συγκεκριμένα, με την απόφαση BPB Industries και British Gypsum του Δικαστηρίου, σκέψη 89 ανωτέρω (σκέψη 26), το Δικαστήριο επισήμανε το ενδεχόμενο μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να προβεί σε αντίποινα σε βάρος πελατών που συνεργάστηκαν στην έρευνα της Επιτροπής και αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή μπορεί να χαρακτηρίσει τις απαντήσεις σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών ως εμπιστευτικές.

684 Ωστόσο, ένας πελάτης της κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως συνήθως δεν έχει κανένα συμφέρον να κατηγορήσει αδικώς την επιχείρηση αυτή για συμπεριφορά αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. Αντιθέτως, ο πελάτης κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως που την κατηγορεί αδικώς για συμπεριφορά αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού στο πλαίσιο έρευνας της Επιτροπής ενδεχομένως κινδυνεύει από αντίποινα της εν λόγω επιχειρήσεως.

685 Εν προκειμένω, είναι εξαιρετικά απίθανο η HP, για την οποία η Intel αποτελούσε αναγκαίο εμπορικό εταίρο, να έδωσε ανακριβείς πληροφορίες στην Επιτροπή, οι οποίες μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν από αυτή προς απόδειξη διαπραχθείσας από την Intel παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ.

[παραλειπόμενα]

690 Επισημαίνεται ακόμη ότι, κατά το άρθρο 23, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1/2003, σε περίπτωση υποβολής ανακριβών πληροφοριών επιβάλλεται πρόστιμο. Επομένως, εάν η HP παρείχε ανακριβείς πληροφορίες στην Επιτροπή, θα αντιμετώπιζε τον κίνδυνο να της επιβληθεί πρόστιμο από αυτήν.

691 Τέλος, όπως υπενθυμίζεται με τη σκέψη 557 ανωτέρω, από τη νομολογία προκύπτει ότι η αξιοπιστία των απαντήσεων που δίνονται εξ ονόματος μιας επιχειρήσεως είναι μεγαλύτερη από την αξιοπιστία που θα μπορούσε να έχει η απάντηση μέλους του προσωπικού της, ανεξαρτήτως της προσωπικής του εμπειρίας ή γνώμης (απόφαση JFE, σκέψη 62 ανωτέρω, σκέψη 205).

692 Διαπιστώνεται, συνεπώς, ότι οι ιδιαίτερα σαφείς και ακριβείς ενδείξεις που παρέθεσε η HP πρέπει να θεωρούνται ιδιαίτερα αξιόπιστες, διότι η HP δεν είχε κανένα συμφέρον να παράσχει ανακριβείς πληροφορίες, οι οποίες μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη διαπίστωση παραβάσεως του άρθρου 82 ΕΚ από την Intel, και θα αντιμετώπιζε σημαντικούς κινδύνους σε περίπτωση παροχής ανακριβών πληροφοριών στην Επιτροπή.

[παραλειπόμενα]

Σημασία της απαντήσεως της HP βάσει του άρθρου 18 για την απόδειξη της υπάρξεως μη έγγραφων όρων

717 Όσον αφορά το αν η απάντηση της HP βάσει του άρθρου 18 θα αρκούσε ενδεχομένως για να αποδειχθεί η ακρίβεια των πραγματικών περιστατικών που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση σχετικά με την ύπαρξη μη έγγραφων όρων στις συμφωνίες HPA, τονίζονται τα εξής.

718 Στο δίκαιο της Ένωσης επικρατεί η αρχή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων και το μοναδικό κριτήριο βάσει του οποίου εκτιμώνται οι προσκομιζόμενες αποδείξεις είναι η αξιοπιστία τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Ιανουαρίου 2007, C-407/04 P, Dalmine κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-829, σκέψη 63).

719 Η νομολογία έχει επίσης διευκρινίσει, όσον αφορά έγγραφο που χρησιμοποιήθηκε ως απόδειξη παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ, ότι καμία αρχή του δικαίου της Ένωσης δεν κωλύει την Επιτροπή να στηρίζεται σε ένα και μόνον έγγραφο, υπό την προϋπόθεση ότι η αποδεικτική αξία του εγγράφου αυτού είναι αναμφίβολη και ότι το εν λόγω έγγραφο αποδεικνύει από μόνο του με βεβαιότητα την ύπαρξη της παραβάσεως (απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 354 ανωτέρω, σκέψη 1838).

720 Σχετικά με τις παραβάσεις του άρθρου 81 ΕΚ, η νομολογία έχει θέσει τον κανόνα ότι η δήλωση επιχειρήσεως στην οποία προσάπτεται συμμετοχή σε σύμπραξη, της οποίας η ακρίβεια αμφισβητείται από άλλες επιχειρήσεις στις οποίες καταλογίζεται η ίδια παράβαση, δεν συνιστά επαρκή απόδειξη της υπάρξεως παραβάσεως διαπραχθείσας από τις επιχειρήσεις αυτές αν δεν τεκμηριώνεται από άλλα αποδεικτικά στοιχεία (βλ. απόφαση JFE, σκέψη 62 ανωτέρω, σκέψη 219 και εκεί παρατιθέμενη

νομολογία). Η νομολογία έχει επίσης διευκρινίσει ότι, όταν στη σύμπραξη εμπλέκονται δύο μόνο μέρη, η αμφισβήτηση του περιεχομένου της δηλώσεως του ενός από το άλλο αρκεί για να ζητηθεί η τεκμηρίωσή της και με άλλα αποδεικτικά στοιχεία (απόφαση *Groupes Danone* κατά Επιτροπής, σκέψη 614 ανωτέρω, σκέψη 285).

- 721 Ο κανόνας αυτός, όμως, δεν εφαρμόζεται για τη δήλωση τρίτης επιχειρήσεως, η οποία δεν είναι ούτε καταγγέλλουσα ούτε αποτελεί αντικείμενο της έρευνας και κάνει λόγο για συμπεριφορά που συνιστά παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ διαπραχθείσα από άλλη επιχείρηση οσάκις η κατέχουσα δεσπύουσα θέση επιχείρηση που αποτελεί αντικείμενο έρευνας αμφισβητεί το περιεχόμενο της δηλώσεως αυτής.
- 722 Συναφώς, τονίζεται ότι η θέσπιση γενικού κανόνα αποτελεί εξαίρεση από την αρχή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων. Σε περίπτωση που μια επιχείρηση δηλώνει ότι έχει μετάσχει σε σύμπραξη κατά παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ, ο κανόνας αυτός είναι δικαιολογημένος, διότι η επιχείρηση που αποτελεί αντικείμενο έρευνας ή απευθύνεται στην Επιτροπή προκειμένου να τύχει απαλλαγής από το πρόστιμο ή μείωσεως του προστίμου ενδέχεται να υποβαθμίσει τη δική της ευθύνη για την παράβαση, υπερτονίζοντας αυτή άλλων επιχειρήσεων.
- 723 Διαφορετική είναι η περίπτωση των δηλώσεων στις οποίες προβαίνει μια τρίτη επιχείρηση, όπως η HP, η οποία ενεργεί, κατ' ουσίαν, ως μάρτυρας. Βεβαίως, μια τέτοια επιχείρηση μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να έχει συμφέρον να μην αποκαλύψει την παράβαση φοβούμενη αντίποινα της κατέχουσας δεσπύουσα θέση επιχειρήσεως (βλ. σκέψη 683 ανωτέρω). Είναι, όμως, όλως απίθανο μια επιχείρηση όπως η HP, για την οποία η κατέχουσα δεσπύουσα θέση επιχείρηση αποτελεί αναγκαίο εμπορικό εταίρο, να κατηγορήσει αδικώς την επιχείρηση αυτή για συμπεριφορά αντίθετη στο άρθρο 82 ΕΚ, εφόσον δεν συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις λόγω των οποίων η τρίτη επιχείρηση θα μπορούσε να έχει συμφέρον να ενεργήσει έτσι.
- 724 Δεν υφίσταται, συνεπώς, γενικός κανόνας κατά τον οποίο η δήλωση τρίτης επιχειρήσεως ότι μια κατέχουσα δεσπύουσα θέση επιχείρηση ακολουθεί συγκεκριμένη συμπεριφορά δεν αρκεί σε καμία περίπτωση για την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών που συνιστούν παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ.
- 725 Σε περιπτώσεις όπως η κρινόμενη εν προκειμένω, όπου δεν προκύπτει συμφέρον της τρίτης επιχειρήσεως να κατηγορήσει αδικώς την κατέχουσα δεσπύουσα θέση επιχείρηση, η δήλωση της τρίτης επιχειρήσεως αρκεί καταρχήν για να αποδειχθεί η ύπαρξη παραβάσεως.
- 726 Εν πάση περιπτώσει, η απάντηση της HP βάσει του άρθρου 18 επιβεβαιώνεται από πολλά άλλα αποδεικτικά στοιχεία, όπως εξηγείται κατωτέρω.

[παραλειπόμενα]

3. NEC

[παραλειπόμενα]

4. Lenovo

[παραλειπόμενα]

5. Acer

[παραλειπόμενα]

6. MSH

[παραλειπόμενα]

E— *Επί της αποδείξεως της συνολικής στρατηγικής που αποσκοπούσε στην παρακώλυση της προσβάσεως της AMD στους σημαντικότερους διαύλους πωλήσεων*

¹⁵²³ Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η προσφεύγουσα έθεσε σε εφαρμογή μια συνολική μακροπρόθεσμη στρατηγική με σκοπό να παρακωλύσει την πρόσβαση της AMD στους σημαντικότερους από στρατηγικής απόψεως διαύλους πωλήσεων. Με την εν λόγω απόφαση, η Επιτροπή αιτιολόγησε τη διαπίστωση σχετικά με την ύπαρξη αυτής της στρατηγικής, στηριζόμενη, κατ' ουσίαν, στις εξής ενδείξεις:

- οι επίμαχες σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση πρακτικές εκδηλώθηκαν εντός ενιαίου χρονικού διαστήματος, και συγκεκριμένα μεταξύ 2002 και 2007 (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1740 και 1745)·
- εντάσσονταν σε ένα πλαίσιο αυξανόμενης ανταγωνιστικής απειλής εκ μέρους της AMD (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1741 και 149 έως 164)·
- είχαν κοινά μεταξύ τους χαρακτηριστικά, καθώς είχαν όλες ως σκοπό ή αποτέλεσμα τον αποκλεισμό της AMD από την αγορά (βλ. αιτιολογική σκέψη 1745)·
- αφορούσαν όχι μόνον τους σημαντικότερους OEM παγκοσμίως, αλλά και τους σημαντικότερους από στρατηγικής απόψεως διαύλους διανομής (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1745 και 1747)·
- αλληλοσυμπληρώνονταν (βλ. αιτιολογική σκέψη 1747)·
- δύο ηλεκτρονικές επιστολές του Νοεμβρίου του 1998, οι οποίες εστάλησαν αντιστοίχως από τον [εμπιστευτικό] της προσφεύγουσας και τον [εμπιστευτικό] [βλ. αιτιολογική σκέψη 1747 σε συνδυασμό με την υποσημείωση 2065 (υποσημείωση 2056 στο δημοσιευμένο κείμενο)]·
- η προσφεύγουσα επιχείρησε να αποκρύψει ότι οι πρακτικές της είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1742 και 1743).

¹⁵²⁴ Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την ύπαρξη συνολικής στρατηγικής. Θεωρεί τη σχετική διαπίστωση εσφαλμένη, υποστηρίζοντας ότι δεν συμβιβάζεται με τον αποσπασματικό χαρακτήρα των επιμέρους θέσεων της Επιτροπής σχετικά με καθέναν από τους OEM και την MSH, όσον αφορά τόσο τα επίμαχα προϊόντα όσο και το κρίσιμο χρονικό διάστημα. Η διαπίστωση της Επιτροπής προσκρούει στις παρατηρήσεις του καθηγητή P3, ο οποίος αντέκρουσε τα περί στρατηγικής, επικαλούμενος «αντίθετες ενδείξεις», και ιδίως την αύξηση των αγορών των οικείων OEM από την AMD. Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν παρέθεσε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει την ύπαρξη σταθερού συνεκτικού σχεδίου. Οι ηλεκτρονικές επιστολές του 1998 δεν περιέχουν κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει την ύπαρξη συνεκτικού σχεδίου για τον αποκλεισμό της AMD. Τέλος, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι απέκρυψε ότι οι πρακτικές της είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.

¹⁵²⁵ Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι, για να αποδειχθεί η ύπαρξη συνολικής στρατηγικής, δεν απαιτούνται οπωσδήποτε άμεσες αποδείξεις για την ύπαρξη ενός αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συνεκτικού σχεδίου. Η Επιτροπή μπορεί κάλλιστα να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιου σχεδίου επικαλούμενη δέσμη ενδείξεων.

¹⁵²⁶ Όσον αφορά, στη συνέχεια, τις ενδείξεις που επικαλείται η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, τονίζονται τα εξής.

- 1527 Πρώτον, κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα χαρακτηρίζει αποσπασματικές τις πρακτικές για τις οποίες γίνεται λόγος στην προσβαλλόμενη απόφαση, διαπιστώνεται ότι οι ενδείξεις που παραθέτει η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση αρκούν κατά νόμο για να διαπιστωθεί η συνεκτικότητα των εν λόγω πρακτικών.
- 1528 Πρώτον, η Επιτροπή ορθώς επικαλέστηκε ότι οι παραβάσεις παρουσιάζουν χρονική συνάφεια. Με την προσβαλλόμενη απόφαση τονίζεται, συναφώς, ότι οι επίμαχες πρακτικές εφαρμόστηκαν κυρίως μεταξύ 2002 και 2005 και ότι, κατά το διάστημα μεταξύ Σεπτεμβρίου 2003 και Ιανουαρίου 2004, σημειώθηκαν έξι μεμονωμένες καταχρηστικές πρακτικές, και συγκεκριμένα οι υπό όρους εκπτώσεις ή πληρωμές ως προς τις Dell, HP, NEC και MSH και οι αποκάλυπτοι περιορισμοί ως προς τις HP και Acer. Μολονότι με την προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώθηκε μία μόνο παράνομη πρακτική σε ένα μέρος του 2006 έναντι της MSH, ενώ για το υπόλοιπο 2006 και το 2007 διαπιστώθηκαν παράνομες πρακτικές μόνον ως προς τις MSH και Lenovo, η μείωση αυτή της συνολικής εντάσεως της αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς της προσφεύγουσας προς το τέλος της συνολικής διάρκειας της παραβάσεως δεν αναιρεί τη διαπίστωση γεγονός ότι υπάρχει χρονική συνάφεια μεταξύ των αντίστοιχων πρακτικών. Κατά συνέπεια, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί σποραδικότητας των πρακτικών αυτών κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα.
- 1529 Δεύτερον, η Επιτροπή ορθώς θεώρησε ότι οι πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι συγκρίσιμες και συμπληρωματικές μεταξύ τους. Αντιθέτως, δεν είναι πειστικό το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ο αποσπασματικός χαρακτήρας των παραβάσεων οφείλεται στις διαφορές μεταξύ των οικείων προϊόντων.
- 1530 Αφενός, όλες οι πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως παρουσιάζουν το κοινό χαρακτηριστικό ότι είχαν τη δυνατότητα να προκαλέσουν τον αποκλεισμό της AMD από την παγκόσμια αγορά των CPU x86. Επομένως, οι πρακτικές αυτές συνδέονταν μεταξύ τους, καθώς αφορούσαν όλες την ίδια αγορά και τον ίδιο ανταγωνιστή της προσφεύγουσας.
- 1531 Βεβαίως, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι πρακτικές της έναντι της MSH διαφέρουν από εκείνες έναντι των OEM, διότι αφορούσαν επιχείρηση λιανικής πωλήσεως ηλεκτρονικών προϊόντων, η οποία δεν αγοράζει CPU απευθείας από την Intel και δεν της παρέχεται πραγματικά έκπτωση, αλλά της καταβάλλονται μόνον χρηματικά ποσά για λόγους μάρκετινγκ. Προσάπτει ακόμη στην Επιτροπή ότι δεν προσδιόρισε την αγορά του προϊόντος ούτε τη γεωγραφική έκτασή της, όσον αφορά τις σχετικές με την MSH αιτιάσεις.
- 1532 Ωστόσο, τα επιχειρήματα αυτά δεν αναιρούν τον χαρακτηρισμό των πρακτικών της προσφεύγουσας που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως ως συγκρίσιμων και αλληλοσυμπληρούμενων.
- 1533 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας έναντι των OEM και της MSH είναι καταρχήν συγκρίσιμες, καθώς η μόνη διαφορά μεταξύ τους συνίσταται στο γεγονός ότι οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας προς την MSH δεν αποσκοπούσαν στην παρεμπόδιση του εφοδιασμού ενός άμεσου πελάτη της προσφεύγουσας από ανταγωνιστή, αλλά στην παρεμπόδιση της πωλήσεως ανταγωνιστικών προϊόντων από επιχείρηση λιανικής πωλήσεως σε απώτερο στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού. Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προσδιορίσει την αγορά του προϊόντος, καθώς και τη γεωγραφική έκτασή της ειδικά όσον αφορά την MSH. Συγκεκριμένα, οι πρακτικές της προσφεύγουσας είχαν τη δυνατότητα να περιορίσουν τον ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά των CPU x86. Δεδομένου ότι οι OEM στερούνταν έτσι έναν δίαυλο διανομής για τους υπολογιστές με CPU AMD, οι πρακτικές αυτές μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στη ζήτηση CPU x86 από τους OEM, στην παγκόσμια αγορά. Κατά συνέπεια, οι πρακτικές αυτές δυσχέραιναν την πρόσβαση της AMD στην αγορά αυτή (βλ. σκέψη 169 ανωτέρω). Επομένως, η αγορά αυτή αποτελεί τουλάχιστον μία από τις αγορές στις οποίες στόχευε η προσφεύγουσα με τη συμπεριφορά της έναντι της MSH. Το γεγονός ότι η πρακτική της προσφεύγουσας έναντι της MSH μπορούσε

ενδεχομένως να αφορά και την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνταν η MSH δεν αναιρεί το συμπέρασμα αυτό. Συνεπώς, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το ζήτημα του ορθού προσδιορισμού της αγοράς εντός της οποίας δραστηριοποιούνταν η MSH.

¹⁵³⁴ Αφετέρου, οι αντίθετοι προς τους κανόνες του ανταγωνισμού μηχανισμοί των πρακτικών που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης απόφασης είναι συμπληρωματικοί μεταξύ τους. Όσον αφορά, πρώτον, τη συμπληρωματικότητα μεταξύ, αφενός, των εκπτώσεων και των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας και, αφετέρου, των αποκάλυπτων περιορισμών, είναι ορθή η θέση που διατυπώνει η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 1642 της προσβαλλομένης απόφασης, ότι η στόχευση των αποκάλυπτων περιορισμών είναι πιο εξειδικευμένη σε σχέση με τις εκπτώσεις και τις πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, οι αποκάλυπτοι περιορισμοί είναι μικρότερης διάρκειας και επικεντρώνονται σε ένα προϊόν ή σε σειρά συγκεκριμένων προϊόντων ή σε συγκεκριμένους διαύλους διανομής, ενώ οι συμφωνίες λόγω αποκλειστικότητας είναι μεγαλύτερης διάρκειας και καλύπτουν τουλάχιστον έναν ολόκληρο εμπορικό τομέα. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής, οι αποκάλυπτοι περιορισμοί αποτελούν ενέργειες τακτικής με σκοπό την αποτροπή της προσβάσεως της AMD σε συγκεκριμένα και επακριβώς προσδιορισμένα προϊόντα ή διαύλους διανομής, ενώ οι εκπτώσεις και οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας συνιστούν στρατηγικές μάλλον μεθόδους που αποσκοπούν στην αποτροπή της προσβάσεως της AMD σε τομείς ολόκληρους της ζήτησης των OEM.

¹⁵³⁵ Όσον αφορά, δεύτερον, τη συμπληρωματικότητα μεταξύ, αφενός, των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας προς τους OEM και, αφετέρου, των πληρωμών λόγω αποκλειστικότητας προς την MSH, είναι ορθή η διαπίστωση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 1597 της προσβαλλομένης απόφασης, ότι οι πρακτικές αυτές εφαρμόζονταν σε δύο διαφορετικά στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού. Ακόμη και αν ίσχυε αυτό που υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ότι η MSH αγόραζε μικρό μόνο μέρος των υπολογιστών που πωλούσε από τους OEM στους οποίους η προσφεύγουσα χορηγούσε εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, το γεγονός αυτό δεν αναιρεί τη συμπληρωματικότητα μεταξύ, αφενός, των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας που χορηγούνταν στους OEM και, αφετέρου, τις πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας προς την MSH. Συγκεκριμένα, παρακινώντας την MSH να πωλεί αποκλειστικά υπολογιστές με CPU Intel, η προσφεύγουσα έθεσε σε εφαρμογή έναν ακόμη μηχανισμό αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού και εξίσου ικανό να περιορίσει την εμπορική ελευθερία των OEM στους οποίους δεν χορηγούσε εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, στερώντας τους έναν δίαυλο διανομής για τους εξοπλισμένους με CPU AMD υπολογιστές που κατασκεύαζαν. Η προσφεύγουσα δημιούργησε έτσι έναν ακόμη φραγμό στην πρόσβαση της AMD στην αγορά, συμπληρωματικό αυτού που είχε δημιουργήσει με τις εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας.

¹⁵³⁶ Δεύτερον, ως αντίθετη ένδειξη του ότι η συμπεριφορά της είχε στρατηγικό χαρακτήρα, η προσφεύγουσα επικαλείται, αφενός, ότι οι παραβάσεις κάλυπταν περιορισμένο μόνο μέρος της αγοράς. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, τόνισε, συναφώς, ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώθηκε μία μόνο παράνομη πρακτική σε ένα μέρος του 2006 έναντι της MSH, ενώ για το υπόλοιπο 2006 και το 2007 διαπιστώθηκαν παράνομες πρακτικές μόνον ως προς τις MSH και Lenovo (βλ. σκέψη 1528 ανωτέρω). Προσέθεσε ότι με την εν λόγω απόφαση δεν διαπιστώνεται ότι η Lenovo είχε στρατηγική σημασία συγκρίσιμη προς αυτή της Dell και της HP. Οι πωλήσεις φορητών υπολογιστών εντός της Ένωσης που μπορούσαν να επηρεαστούν από τις πρακτικές της έναντι της Lenovo ήταν αμελητέες. Το ίδιο ισχύει και για τις πωλήσεις υπολογιστών που μπορούσαν να επηρεαστούν από τις πρακτικές της MSH, εφόσον οι πωλήσεις αυτές συγκριθούν με τις πωλήσεις στην παγκόσμια αγορά. Αφετέρου, η προσφεύγουσα επικαλείται, ως άλλη μια αντίθετη ένδειξη του ότι η συμπεριφορά της είχε στρατηγικό χαρακτήρα, το γεγονός ότι οι οικείοι OEM αύξησαν τις αγορές τους από την AMD κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, η δε αύξηση αυτή ήταν υψηλότερη από την αύξηση των πωλήσεων της AMD στη λοιπή αγορά.

- 1537 Ωστόσο, αφενός, στον βαθμό που η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι παραβάσεις κάλυπταν περιορισμένο τμήμα της αγοράς, σημειώνεται ότι μια πρακτική μπορεί να χαρακτηριστεί ως στρατηγική ακόμη και αν καλύπτει περιορισμένο μόνο τμήμα της αγοράς. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, ο στρατηγικός χαρακτήρας της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας απορρέει από το γεγονός ότι επιδίωξε να θέσει φραγμούς στην πρόσβαση της AMD στους σημαντικότερους διαύλους, δηλαδή στην Dell από τον Δεκέμβριο του 2002 έως τον Δεκέμβριο 2005 και στην HP από τον Νοέμβριο του 2002 έως τον Μάιο του 2005 (βλ. σκέψη 182 ανωτέρω). Κατά τα λοιπά, όσον αφορά τα έτη 2006 και 2007, η συνεκτικότητα μεταξύ των επιμέρους παραβάσεων που συνιστούν τη συνολική στρατηγική δεν διασπάται από το γεγονός ότι οι παραβάσεις όσον αφορά τις Lenovo και MSH ήταν λιγότερο σημαντικές σε σχέση με αυτές που αφορούσαν τις Dell και HP. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει κατά μείζονα λόγο δεδομένης της ιδιαίτερης στρατηγικής σημασίας της MSH όσον αφορά τη λιανική πώληση υπολογιστών εξοπλισμένων με CPU x86 στην Ευρώπη (βλ. σκέψεις 183 και 1507 έως 1511 ανωτέρω). Εν πάση περιπτώσει, υπενθυμίζεται ότι το αποκλεισμένο από τον ανταγωνισμό τμήμα της αγοράς ήταν κατά μέσο όρο σημαντικό (βλ. σκέψεις 187 έως 194 ανωτέρω).
- 1538 Αφετέρου, κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα επικαλείται την αύξηση των αγορών των OEM από την AMD κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, διαπιστώνεται ότι το γεγονός αυτό δεν αποδεικνύει ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας δεν είχαν επιπτώσεις. Ελλείπει των πρακτικών της προσφεύγουσας, οι αγορές των OEM από την AMD θα μπορούσαν να αυξηθούν περισσότερο (βλ. σκέψη 186 ανωτέρω).
- 1539 Τρίτον, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, οι δύο ηλεκτρονικές επιστολές του Νοεμβρίου του 1998 περιέχουν επίσης ενδείξεις σχετικά με τη στρατηγική εφαρμογή των πρακτικών της προσφεύγουσας. Στις 27 Νοεμβρίου 1998, ο [εμπιστευτικό] της Intel έγραψε τα εξής: «[δεν] υπάρχει καμία αμφιβολία ότι μακροπρόθεσμα θα ήθελα να δω την παραγωγή της AMD να εξαπλώνεται ανά τον κόσμο ως προϊόντα χωρίς σήμα, χαμηλού κόστους/χαμηλής αξίας. Τα δρομάκια του Πεκίνου είναι θαυμάσια». Ομοίως, στις 20 Νοεμβρίου 1998, ο [εμπιστευτικό] της Intel έγραψε: «Παραδέχομαι ότι αντιμετωπίζουμε ανταγωνισμό, αλλά πιστεύω ότι θα ήταν καλύτερο να πωλούν τα προϊόντα τους έχοντας περιορισμένη διείσδυση στην παγκόσμια αγορά, παρά μια ισχυρή διείσδυση στην αγορά που όλοι παρακολουθούν και η οποία δημιουργεί ως επί το πλείστον τις τάσεις». Μολονότι, οι εκφράσεις αυτές θα μπορούσαν, μεμονωμένες, να θεωρηθούν επιθετικές μεν, αλλά όχι ύποπτες, εντούτοις, δεδομένων των λοιπών προπαρατεθέντων αποδεικτικών στοιχείων, οι δύο ηλεκτρονικές επιστολές επιβεβαιώνουν ότι σκοπός της Intel ήταν να περιορίσει την πρόσβαση της AMD στην αγορά. Εξάλλου, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το γεγονός ότι οι δύο ηλεκτρονικές επιστολές είναι του 1998, ήτοι τέσσερα έτη πριν το κρίσιμο κατά την προσβαλλόμενη απόφαση χρονικό διάστημα δεν τις καθιστά άνευ αποδεικτικής αξίας.
- 1540 Τέταρτον, κατά το μέρος που η προσφεύγουσα διατείνεται ότι δεν απέκρυψε την αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού φύση των πρακτικών της, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή παραθέτει συναφώς, στις αιτιολογικές σκέψεις 1742 και 1743 της προσβαλλομένης απόφασης, τις εξής ενδείξεις:
- ηλεκτρονική επιστολή του I2, [εμπιστευτικό] της Intel προς τον [εμπιστευτικό] της Lenovo της 18ης Ιουνίου 2006, στην οποία διευκρινίζονται τα εξής: «[L1] [εμπιστευτικό], θα ήθελα καταρχάς να τονίσω ότι οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν μήνυμα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες και η δημοσιοποίησή τους θα ήταν δυσάρεστη τόσο για μένα όσο και για την Intel. Σας έχω απόλυτη εμπιστοσύνη και σας ζητώ, αφού διαβάσετε τις πληροφορίες αυτές, να τις σβήσετε χωρίς να τις γνωστοποιήσετε στην ομάδα σας. [...] όλα τα προγράμματα ευθυγραμμίσεως στον ανταγωνισμό μεταξύ ημών και της Dell θα ακυρωθούν, διότι αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν ανταγωνιστικά προϊόντα — τούτο συνεπάγεται για τις Lenovo/Intel προοπτικές ευκαιριών τις οποίες είχα παλαιότερα απλώς υπαινιχθεί [...]»·
  - η μυστικότητα της συμφωνίας λόγω αποκλειστικότητας μεταξύ της προσφεύγουσας και της MSH και ο τρόπος με τον οποίο η προσφεύγουσα ενέμεινε επ' αυτού·

- η ύπαρξη συμφωνιών για χορήγηση εκπτώσεων, οι οποίες περιείχαν όσον αφορά την HP μη έγγραφες ρήτρες, αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού·
  - η προσπάθεια της προσφεύγουσας να παρουσιάσει τη συμπεριφορά της, διά της χρήσεως ευφημισμών ως μη ύποπτη.
- 1541 Όσον αφορά, πρώτον, την ηλεκτρονική επιστολή της 18ης Ιουνίου 2006, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η εν λόγω ηλεκτρονική επιστολή απλώς αποτυπώνει τις προσπάθειες του [εμπιστευτικό] στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων να πείσει τη Lenovo να αυξήσει τις συναλλαγές της με αυτή. Θα ήταν δυσάρεστο για την προσφεύγουσα να πληροφορηθεί ένας τρίτος, και ειδικότερα η Dell, ότι η προσφεύγουσα χρησιμοποιεί την απόφαση της Dell να στραφεί σε ανταγωνιστή στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων της με άλλον OEM. Το επιχείρημα αυτό δεν είναι πειστικό. Συγκεκριμένα, δεδομένης της δηλώσεως περί ακυρώσεως όλων των προγραμμάτων ευθυγραμμίσεως με τον ανταγωνισμό, κατόπιν της αποφάσεως της Dell να χρησιμοποιεί ανταγωνιστικά προϊόντα, η ηλεκτρονική επιστολή περιέχει ένδειξη που επιβεβαιώνει ότι οι εκπτώσεις που χορηγούσε η προσφεύγουσα στην Dell υπόκειντο στον όρο της αποκλειστικότητας (βλ. σκέψεις 460, 463 και 1124 ανωτέρω). Επιπλέον, η δήλωση του I2 ότι η διάρρηξη του όρου αυτού από την Dell «συνεπάγεται για τις Lenovo/Intel προοπτικές ευκαιριών τις οποίες είχα παλαιότερα απλώς υπαινιχθεί [...]» σημαίνει ότι, μετά τη μείωση των εκπτώσεων που χορηγούνταν στην Dell, η προσφεύγουσα σκόπευε να προσφέρει στη Lenovo την προνομιούχο μεταχείριση που είχε προηγουμένως η Dell (βλ. αιτιολογική σκέψη 526 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, το αίτημα του I2 προς [εμπιστευτικό] της Lenovo να σβήσει την ηλεκτρονική επιστολή αποτελεί ένδειξη της προσπάθειάς του να αποκρύψει τον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού χαρακτήρα των σχέσεων της προσφεύγουσας με τις Dell και Lenovo.
- 1542 Όσον αφορά, δεύτερον, τη μυστικότητα της συμφωνίας λόγω αποκλειστικότητας που είχε συναφθεί με την MSH, όπως αναλυτικά αναφέρεται στις σκέψεις 1490 έως 1492 ανωτέρω, οι συμφωνίες αποκλειστικότητας περιελάμβαναν ρήτρα μη αποκλειστικότητας, οπότε οι συμφωνίες χορηγήσεως όριζαν το αντίθετο από αυτό που είχε πραγματικά συμφωνηθεί.
- 1543 Όσον αφορά, τρίτον, τη χρήση μη έγγραφων όρων, αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, όσον αφορά την HP, η προσφεύγουσα απλώς υποστηρίζει ότι η HP δεν δεσμευόταν από συμβατικές υποχρεώσεις αποκλειστικότητας ή άλλους μη έγγραφους όρους. Πάντως, οι μη έγγραφοι όροι των συμφωνιών HPA δεν έπρεπε να είναι νομικά δεσμευτικοί, ώστε η HP να έχει κίνητρο να τους τηρεί (βλ. σκέψη 106 ανωτέρω). Δεδομένου ότι είναι ορθή η διαπίστωση στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι οι εκπτώσεις που χορηγούνταν βάσει των συμφωνιών HPA υπόκειντο σε πλείονες μη έγγραφους όρους, αντίθετους προς τους κανόνες του ανταγωνισμού (βλ. σκέψεις 666 έως 873 ανωτέρω), το γεγονός ότι υπήρχαν μη έγγραφες ρήτρες αποτελεί επίσης ένδειξη που μαρτυρεί τον τρόπο με τον οποίο η προσφεύγουσα επιχείρησε να αποκρύψει ότι οι πρακτικές της είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.
- 1544 Όσον αφορά, τέταρτον, τη χρήση ευφημισμών από την προσφεύγουσα, τονίζεται καταρχάς ότι με την αιτιολογική σκέψη 661 της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα χρησιμοποιούσε το αρκτικόλεξο «VOC», το οποίο σημαίνει «προτιμώμενος προμηθευτής» (vendor of choice), σε διάφορα έγγραφα ως ευφημισμό, αναφερόμενη στο γεγονός ότι η MSH δεσμευόταν από τον όρο της αποκλειστικότητας. Η Επιτροπή διευκρινίζει ακόμη, με την αιτιολογική σκέψη 662 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η νομική υπηρεσία της προσφεύγουσας είχε καταρτίσει έγγραφο με τίτλο «Οδηγός για τη δημιουργία υλικού για τις πωλήσεις και το μάρκετινγκ» (Sales and Marketing

Creation Reference Card). Στο έγγραφο αυτό, υπό τον τίτλο «Φράσεις προς αποφυγή», προτεινόταν η φράση «προτιμώμενος προμηθευτής» προς αντικατάσταση λέξεων που πιθανώς υπονοούν μη νόμιμη ενδεχομένως συμπεριφορά όσον αφορά τις σχέσεις αποκλειστικότητας ως εξής:

«Να αποφεύγεται ΚΑΘΕ φράση μιλιταριστικού ή επιθετικού χαρακτήρα ΠΑΝΤΟΥ (ακόμη και σε εσωτερικές ηλεκτρονικές επιστολές, υπομνήματα ...), όπως επιβολή φραγμών ... αποκλεισμός από τον ανταγωνισμό ... Πόλεμος ... Μάχη ... Σχέση ... Μοχλός ... κυριαρχία ... Αφ' υψηλού ... Συντριβή ... εξάλειψη του ανταγωνισμού ... εξολόθρευση ... ομαδοποίηση ... προώθηση της τεχνολογίας. Να χρησιμοποιούνται αντ' αυτών: ηγετικός ρόλος ... καθορισμός των προδιαγραφών ... ανάπτυξη του τομέα της αγοράς ... προτιμώμενος προμηθευτής ... να στηριχθεί σε ... προστιθέμενη αξία.»

¹⁵⁴⁵ Εν συνεχεία, στην αιτιολογική σκέψη 1743 της προσβαλλομένης αποφάσεως γίνεται αναφορά σε ορισμένες ηλεκτρονικές επιστολές της 30ής Απριλίου 2004. Κατά την εν λόγω απόφαση, ένα στέλεχος της Intel Deutschland αναφερόταν σε απόπειρες Intel «να αποτρέψει με επιτυχία την ενίσχυση της θέσεως της Orteron σε σχέση με τους κύριους πελάτες μας». Ένα στέλεχος της Intel France απάντησε σε αυτή την ηλεκτρονική επιστολή ως εξής: «Σας παρακαλώ να είστε ιδιαίτερα προσεκτικός όταν χρησιμοποιείται εκφράσεις όπως “αποτροπή της ενισχύσεως της θέσεως Orteron”, οι οποίες θα μπορούσαν να εκληφθούν ως φράσεις που δεν συνάδουν προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. — Θεωρώ ότι μιλούσατε μάλλον “για ενίσχυση της θέσεως της ΙΑ σε σχέση με την Orteron”. — Εάν δείτε και άλλους να χρησιμοποιούν παρόμοιες εκφράσεις, υπενθυμίστε τους τις έρευνες της ΕΕ και της FTC που βρίσκονται σε εξέλιξη, τους αιφνίδιους επιτόπιους ελέγχους, κ.λπ.» Στην προσβαλλόμενη απόφαση διευκρινίζεται ότι η ανταλλαγή των επιστολών αυτών είναι προγενέστερη της διενέργειας επιτόπιων ελέγχων από την Επιτροπή.

¹⁵⁴⁶ Η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι ουδέποτε αρνήθηκε ότι η φράση «προτιμώμενος προμηθευτής» μπορεί να αναφέρεται σε πελάτη ο οποίος εφοδιάζεται εξ ολοκλήρου ή ως επί το πλείστον από αυτήν. Ωστόσο, κατ' αυτήν, κανένα σημείο του «Οδηγού για τη δημιουργία υλικού για τις πωλήσεις και το μάρκετινγκ» δεν στηρίζει την ερμηνεία της Επιτροπής περί επιβολής δεσμεύσεων αναγκαστικού χαρακτήρα. Επρόκειτο για έγγραφο που απλώς εφιστούσε την προσοχή των εμπορικών στελεχών ώστε να αποφεύγουν φράσεις που θα μπορούσαν να παρερμηνευθούν από τις αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές. Όσον αφορά την ηλεκτρονική επιστολή της 30ής Απριλίου 2004, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι αυτή αποσκοπούσε απλώς στην αποφυγή της χρήσεως φράσεων «οι οποίες θα μπορούσαν να εκληφθούν ως φράσεις που δεν συνάδουν προς τους κανόνες του ανταγωνισμού», πράγμα θεμιτό.

¹⁵⁴⁷ Ωστόσο, η περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση μεριμνά ώστε η νόμιμη συμπεριφορά της να μην παρερμηνευθεί από μια αρμόδια για τον ανταγωνισμό αρχή διαφέρει από την περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση μεριμνά ώστε να μην εντοπιστούν οι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές της. Βεβαίως, είναι καταρχήν θεμιτό μια επιχείρηση να εφιστά την προσοχή των υπαλλήλων της να μη χρησιμοποιούν φράσεις που ενδέχεται να παρερμηνευθούν από την αρμόδια για τον ανταγωνισμό αρχή. Ωστόσο, η περίπτωση αυτή αποτελεί ένδειξη ότι η επιχείρηση απέκρυψε τον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού χαρακτήρα των πρακτικών της εφόσον η ύπαρξη τέτοιων πρακτικών στοιχειοθετείται από άλλα αποδεικτικά στοιχεία.

¹⁵⁴⁸ Τέλος, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι αιτιάσεις της Επιτροπής όσον αφορά την απόκρυψη αφορούσαν μόνον τις MSH, HP και Lenovo. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι με τις αιτιολογικές σκέψεις 1742 και 1743 της προσβαλλομένης αποφάσεως αποδείχθηκε η ύπαρξη συνολικής στρατηγικής και ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που παρατίθενται στη σκέψη 1539 ανωτέρω αναφέρονται στις προαναφερθείσες αιτιολογικές σκέψεις ως ενδείξεις. Διαπιστώνεται ότι τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα προσπάθησε να αποκρύψει τον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού χαρακτήρα της συμπεριφοράς της τουλάχιστον όσον αφορά τις σχέσεις της με τις Dell, HP, Lenovo και MSH. Για να αποδείξει ότι η προσφεύγουσα είχε εφαρμόσει μια συνολική στρατηγική σκοπούσα τον αποκλεισμό της AMD από την αγορά, η Επιτροπή δεν ήταν

υποχρεωμένη να αποδείξει, με την προσβαλλόμενη απόφαση, προσπάθεια αποκρύψεως για κάθε μία από τις εφαρμοσθείσες πρακτικές, αλλά αρκούσε να παραθέσει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις τέσσερις αυτές επιχειρήσεις.

1549 Εξάλλου, τα αποδεικτικά στοιχεία που παρατίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 1742 και 1743 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως ενδείξεις επιβεβαιώνονται από τη γενική διαπίστωση στην αιτιολογική σκέψη 167 της εν λόγω αποφάσεως, κατά την οποία κοινό στοιχείο όλων των πρακτικών της Intel ήταν το γεγονός ότι πολλές συμφωνίες μεταξύ αυτής και των πελατών της, αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων ή και δισεκατομμυρίων USD ενίοτε, είτε συνάπτονταν υπό μορφή άτυπων συμφωνιών είτε περιείχαν σημαντικές μη έγγραφες ρήτρες. Επομένως, η αιτίαση σχετικά με τη χρήση μη έγγραφων ρητρών, αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, δεν αφορά μόνον τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας έναντι της Dell, της HP, της Lenovo και της MSH, αλλά συνολικά τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας έναντι όλων των OEM και της MSH.

1550 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, βεβαίως, ότι, στο πλαίσιο της αγοράς των CPU, η οποία χαρακτηρίζεται από την ταχεία είσοδο νέων προϊόντων και τη σημαντική μείωση των τιμών των υφιστάμενων προϊόντων, οι άτυπες συμφωνίες αποτελούν συνέπεια του ρυθμού που επικρατεί στον συγκεκριμένο κλάδο και των αιτημάτων των ίδιων των OEM. Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι, μολονότι δεν απαγορεύεται στις επιχειρήσεις να συνάπτουν άτυπες συμφωνίες σύμφωνες με τους κανόνες του ανταγωνισμού, εντούτοις η άτυπη θέσπιση όρων αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού αποτελεί ένδειξη προσπάθειας αποκρύψεως. Εν προκειμένω, μια τέτοια ένδειξη δεν απορρέει μόνον από τον άτυπο χαρακτήρα των συμφωνιών μεταξύ της προσφεύγουσας και των OEM ή της MSH, αλλά και, όσον αφορά τουλάχιστον τις HP και Lenovo, από τη χρήση μη έγγραφων ρητρών, αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, εκτός των έγγραφων συμβάσεων ή, ακόμη, όσον αφορά την MSH, από τη χρήση έγγραφων ρητρών οι οποίες ορίζουν τα αντίθετα από τα συμφωνηθέντα.

1551 Από τα προεκτεθέντα στις σκέψεις 1540 έως 1550 ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα επιχείρησε να αποκρύψει ότι οι πρακτικές της είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. Δεν είναι, ως εκ τούτου, απαραίτητο να εξεταστεί και το παραδεκτό ή το βάσιμο των λοιπών επιχειρημάτων της Επιτροπής σχετικά με το αν υπάρχουν και άλλα στοιχεία που ενισχύουν τα προαναφερθέντα αποδεικτικά στοιχεία ή εμφανίζουν πιο συγκεκριμένα ότι η προσφεύγουσα απέκρυψε και τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού πρακτικές της όσον αφορά τις Acer και NEC.

1552 Βάσει όλων των προεκτεθέντων διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα είχε εφαρμόσει μια συνολική μακροπρόθεσμη στρατηγική με σκοπό να θέσει φραγμούς στην πρόσβαση της AMD στους σημαντικότερους από στρατηγικής απόψεως διαύλους πωλήσεων.

III – Επί του αιτήματος ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου

1553 Κατά το άρθρο 2 του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην προσφεύγουσα επιβλήθηκε πρόστιμο 1,06 δισεκατομμυρίων ευρώ.

1554 Κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 19 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου σε συνδυασμό με ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων, το οποίο καθόρισε σε συνάρτηση με τον βαθμό σοβαρότητας της παράβασης, πολλαπλασιασμένο με τον αριθμό των ετών της παράβασης (βλ. αιτιολογική σκέψη 1778 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 1555 Η Επιτροπή όρισε σε 3 876 827 021 ευρώ την αξία των πωλήσεων που λαμβάνονται υπόψη, ποσό που αντιστοιχεί στην αξία των πωλήσεων CPU x86 τις οποίες έχει τιμολογήσει η Intel σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες εντός του ΕΟΧ κατά το τελευταίο έτος της διάρκειας της παραβάσεως (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1773 έως 1777 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 1556 Όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή έλαβε ιδίως υπόψη της το είδος της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως. Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη το γεγονός ότι η Intel διέπραξε ενιαία παράβαση, ότι η ένταση της εν λόγω ενιαίας παραβάσεως διαφοροποιούνταν συν τω χρόνω και ότι οι περισσότερες από τις προσαπτόμενες επιμέρους καταχρηστικές πρακτικές εκδηλώθηκαν μεταξύ 2002 έως 2005, ότι οι καταχρηστικές πρακτικές διαφέρουν ως προς τις πιθανές επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό και ότι η Intel επιχείρησε να αποκρύψει τις διαπιστωθείσες με την προσβαλλόμενη απόφαση πρακτικές. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή όρισε το προαναφερθέν ποσοστό σε 5 % (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1779 έως 1786 της εν λόγω αποφάσεως).
- 1557 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η καταχρηστική συμπεριφορά άρχισε τον Οκτώβριο του 2002 και συνεχίστηκε τουλάχιστον έως τον Δεκέμβριο του 2007. Συνεπώς, διάρκεσε πέντε έτη και τρεις μήνες, πράγμα που συνεπάγεται, σύμφωνα με την παράγραφο 24 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, την εφαρμογή συντελεστή προσαυξήσεως 5,5, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διάρκεια αυτή (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1787 και 1788 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 1558 Βάσει των προεκτεθέντων, η Επιτροπή καθόρισε σε 1 060 000 000 ευρώ το βασικό ποσό του προστίμου για την Intel (βλ. αιτιολογική σκέψη 1789 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Δεν έλαβε υπόψη της ελαφρυντικές ή επιβαρυντικές περιστάσεις (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1790 έως 1801 της εν λόγω αποφάσεως).
- 1559 Η προσφεύγουσα, υποστηριζόμενη από την ACT, προβάλλει ότι, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 261 ΣΛΕΕ και το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, το πρόστιμο πρέπει να ακυρωθεί ή να μειωθεί σημαντικά για τους εξής λόγους. Πρώτον, η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006 και στηρίχθηκε σε παντελώς αβάσιμες εκτιμήσεις. Δεύτερον, η προσφεύγουσα δεν παρέβη το άρθρο 82 ΕΚ εκ προθέσεως ή εξ αμελείας. Τρίτον, το ύψος του προστίμου είναι προδήλως δυσανάλογο.

A— Επί της φερόμενης ως εσφαλμένης εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 και της αιτιάσεως ότι ελήφθησαν υπόψη εντελώς αβάσιμες εκτιμήσεις

- 1560 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι ο υπολογισμός του βασικού ποσού ήταν πολλαπλώς εσφαλμένος. Πρώτον, ήταν εσφαλμένος ο εκ μέρους της Επιτροπής προσδιορισμός των προϊόντων ή υπηρεσιών με τα οποία σχετίζεται η παράβαση μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2006. Επιπλέον, η Επιτροπή αύξησε τεχνητά το ποσό του προστίμου, λαμβάνοντας υπόψη την αξία των πωλήσεων που είχε πραγματοποιήσει η Intel σε όλα τα κράτη μέλη του ΕΟΧ τον Δεκέμβριο του 2007, ενώ δώδεκα κράτη μέλη εντάχθηκαν στον ΕΟΧ κατά τη διάρκεια της παραβάσεως. Δεύτερον, κακώς έλαβε η Επιτροπή υπόψη της την απόκρυψη της παραβάσεως στο πλαίσιο του προσδιορισμού της σοβαρότητας της παραβάσεως. Τρίτον, η Επιτροπή χρησιμοποίησε εσφαλμένα τη διαπίστωση περί ενιαίας παραβάσεως ως επιβαρυντικό στοιχείο για όλη τη διάρκεια της παραβάσεως. Τέταρτον, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι εσφαλμένη κατά το μέτρο που η Επιτροπή εφάρμοσε για κάθε παράβαση συντελεστή προσαυξήσεως 5,5 λόγω διάρκειας. Πέμπτον, η Επιτροπή εφάρμοσε αναδρομικά τις κατευθυντήριες γραμμές.
- 1561 Εισαγωγικά, διαπιστώνεται ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 1747 και 1748 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ορθώς συνήγαγε από την αποδεδειγμένη ύπαρξη συνολικής στρατηγικής, με σκοπό την παρεμπόδιση της προσβάσεως της AMD στους σημαντικότερους από στρατηγικής

απόψεως διαύλους πωλήσεων, ότι υφίσταται ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, από τον Οκτώβριο του 2002 έως τον Δεκέμβριο του 2007, με σκοπό τον αποκλεισμό ανταγωνιστών από την αγορά (βλ. σκέψεις 1523 έως 1552 ανωτέρω).

1562 Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι η έννοια της ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως σχετίζεται με σειρά ενεργειών οι οποίες εντάσσονται σε συνολικό σχέδιο, λόγω του κοινού τους σκοπού, ήτοι της νοθεύσεως του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς. Για τον χαρακτηρισμό διαφόρων επιμέρους ενεργειών ως ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως πρέπει να εξακριβώνεται εάν αυτές παρουσιάζουν σχέση συμπληρωματικότητας, υπό την έννοια ότι εκάστη εξ αυτών σκοπεί στην αντιμετώπιση μίας ή περισσότερων συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού, καθώς και αν αυτές συντείνουν, μέσω αλληλεπιδράσεως, στην επίτευξη των σκοπών που επιδιώκονται με το συνολικό αυτό σχέδιο. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε περίπτωση δυνάμενη να επιβεβαιώσει ή να θέσει εν αμφιβόλω την εν λόγω σχέση συμπληρωματικότητας, όπως το χρονικό διάστημα εφαρμογής, το περιεχόμενο (συμπεριλαμβανομένων των χρησιμοποιούμενων μεθόδων) και, συνακολούθως, τον σκοπό των διαφόρων υπό εξέταση ενεργειών (απόφαση AstraZeneca, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψη 892).

1563 Οι διαπιστώσεις της προσβαλλομένης αποφάσεως σχετικά με την ύπαρξη συνολικής στρατηγικής ικανοποιούν τις απαιτήσεις αυτές. Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε να συναγάγει από τις εν λόγω διαπιστώσεις ότι η προσφεύγουσα διέπραξε ενιαία και διαρκή παράβαση. Συναφώς, υπενθυμίζεται ιδίως η χρονική συνάφεια των παραβάσεων που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και η συγκρισιμότητα και η συμπληρωματικότητά τους. Οι μεμονωμένες πρακτικές που προσάπτονται στην προσφεύγουσα επιδίωκαν κοινό σκοπό, καθώς αποσκοπούσαν όλες στον αποκλεισμό της AMD από την παγκόσμια αγορά των CPU x86. Συναφώς, ήταν συμπληρωματικές στον βαθμό που εφαρμόζονταν σε δύο διαφορετικά στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού και στον βαθμό που οι αποκάλυπτοι περιορισμοί αποτελούσαν ενέργειες τακτικής με σκοπό την αποτροπή της προσβάσεως της AMD σε συγκεκριμένα και επακριβώς προσδιορισμένα προϊόντα ή διαύλους διανομής, ενώ οι εκπτώσεις και οι πληρωμές λόγω αποκλειστικότητας αποτελούσαν στρατηγικές μάλλον μεθόδους που αποσκοπούν στην αποτροπή της προσβάσεως της AMD σε τομείς ολόκληρους της ζήτησης των OEM. Ειδικότερα, υπενθυμίζεται, ακόμη, ότι η συνεκτικότητα μεταξύ των επιμέρους παραβάσεων που συνιστούν τη συνολική στρατηγική δεν διασπάται από το γεγονός ότι οι παραβάσεις όσον αφορά τις Lenovo και MSH ήταν λιγότερο σημαντικές σε σχέση με αυτές που αφορούσαν τις Dell και HP (βλ. σκέψεις 1525 έως 1537 ανωτέρω).

1564 Κατά τη νομολογία, η Επιτροπή μπορούσε, συνεπώς, να επιβάλει ένα μόνο πρόστιμο. Στο πλαίσιο αυτό, δεν ήταν υποχρεωμένη να εξατομικεύσει, με το σκεπτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως, τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη της, κατά τον καθορισμό του προστίμου, καθένα από τα προσαπτόμενα στοιχεία καταχρηστικής συμπεριφοράς (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1994, T-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-755, σκέψη 236, και Michelin II, σκέψη 75 ανωτέρω, σκέψη 265).

1565 Υπ' αυτό το πρίσμα πρέπει να εξεταστούν τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί εσφαλμένης εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών του 2006.

1. Επί του επιχειρήματος περί εσφαλμένου προσδιορισμού των προϊόντων τα οποία αφορούσε η παράβαση μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2006, καθώς και περί του ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι δώδεκα κράτη δεν ήταν μέλη του ΕΟΧ καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως

1566 Αφενός, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το πρόστιμο είναι παράνομο, διότι το ποσό του κύκλου εργασιών επί του οποίου υπολογίστηκε το ποσοστό 5 % ήταν ιδιαίτερα υψηλό για το διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2006. Η Επιτροπή δεν προσδιόρισε την αγορά του προϊόντος ούτε τη γεωγραφική έκτασή της, όσον αφορά τις σχετικές με την MSH αιτιάσεις. Δεδομένου ότι η

προσαπτόμενη καταχρηστική πρακτική έναντι της MSH είναι η μόνη παράβαση που διαπράχθηκε εντός του ΕΟΧ μεταξύ Ιανουαρίου 2006 και Σεπτεμβρίου 2006 τουλάχιστον, αποτελεί σφάλμα της Επιτροπής η συνεκτίμηση του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε στο σύνολο της αγοράς των CPU x86 εντός του ΕΟΧ στο πλαίσιο αιτιάσεως η οποία δεν σχετίζεται με την αγορά αυτή. Η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, διότι δεν έλαβε υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου την περιορισμένη κατά το διάστημα αυτό γεωγραφική έκταση της προσαπτομένης παραβάσεως. Η MSH δεν δραστηριοποιούνταν σε πολλά κράτη μέλη του ΕΟΧ και οι αγορές λιανικής πώλησεως κατά κανόνα περιορίζονται σε εθνικό επίπεδο.

1567 Αφετέρου, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι αύξησε τεχνητά το πρόστιμο, δεχόμενη, με την αιτιολογική σκέψη 1784 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι «η παράνομη συμπεριφορά κάλυπτε το σύνολο του ΕΟΧ» και λαμβάνοντας υπόψη την αξία των πωλήσεων που είχε πραγματοποιήσει η Intel σε όλα τα κράτη μέλη του ΕΟΧ τον Δεκέμβριο του 2007, δηλαδή κατά το τέλος της διάρκειας της παραβάσεως. Ωστόσο, δώδεκα κράτη μέλη τα οποία εντάχθηκαν στον ΕΟΧ κατά τη διάρκεια της παραβάσεως δεν υπόκειντο πριν την ένταξη τους στην αρμοδιότητα της Επιτροπής. Εάν είχε επιβληθεί, με την προσβαλλόμενη απόφαση, χωριστό πρόστιμο για κάθε παράβαση, δεν θα λαμβάνονταν υπόψη η αξία των πωλήσεων της Intel στα κράτη αυτά ή θα οριζόταν χαμηλότερος πολλαπλασιαστής.

1568 Τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι πειστικά.

1569 Αφενός, σύμφωνα με την παράγραφο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την αξία των πωλήσεων των προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από την επιχείρηση, με τις οποίες η παράβαση σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα στον σχετικό γεωγραφικό χώρο εντός του ΕΟΧ. Η διατύπωση αυτή αφορά, συνεπώς, τις πωλήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στη σχετική αγορά (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, Putters International κατά Επιτροπής, T-211/08, Συλλογή 2011, σ. II-3729, σκέψη 59). Κατά την ίδια παράγραφο, η Επιτροπή λαμβάνει κατά κανόνα υπόψη τις πωλήσεις της επιχείρησης κατά τη διάρκεια του τελευταίου πλήρους οικονομικού έτους της συμμετοχής της στην παράβαση.

1570 Αφετέρου, από την παράγραφο 22 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, η γεωγραφική έκταση παραβάσεως συγκαταλέγεται στα στοιχεία που συνεκτιμώνται για να προσδιοριστεί η σοβαρότητα της παραβάσεως και, συνεπώς, και για να καθοριστεί σε ποιο σημείο της προβλεπόμενης στην παράγραφο 21 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 κλίμακας του 30 % θα οριστεί το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που λαμβάνεται υπόψη.

1571 Επομένως, είναι γεγονός ότι τόσο στην παράγραφο 13 όσο και στην παράγραφο 21 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 γίνεται αναφορά στη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως, πλην όμως διαπιστώνεται, όπως εξηγείται στη συνέχεια, ότι η Επιτροπή δεν παρέβη ούτε την παράγραφο 13 ούτε την παράγραφο 21 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, παραλείποντας να λάβει υπόψη τόσο τη γεωγραφική έκταση της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνταν η MSH όσο και το γεγονός ότι δώδεκα κράτη δεν ήταν μέλη του ΕΟΧ καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως.

α) Επί της παραβιάσεως της παραγράφου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006

1572 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 792 έως 836 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι η παράβαση αφορούσε την παγκόσμια αγορά των CPU x86. Κατά την αιτιολογική σκέψη 1773 της εν λόγω αποφάσεως, το ποσό των 3 876 827 021 ευρώ, το οποίο η Επιτροπή έλαβε υπόψη ως αξία των πωλήσεων, αντιστοιχεί στην αξία των πωλήσεων CPU x86 τις οποίες είχε τιμολογήσει η Intel σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες εντός του ΕΟΧ κατά το τελευταίο έτος της

διάρκειας της παραβάσεως. Με την αξία αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη ούτε το γεγονός ότι, κατά την προσφεύγουσα, η αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται η MSH ήταν μικρότερης έκτασης ούτε το γεγονός ότι δώδεκα κράτη δεν ήταν μέλη του ΕΟΧ καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως.

- 1573 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η παράλειψη της Επιτροπής να λάβει υπόψη τόσο τη γεωγραφική έκταση της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνταν η MSH όσο και τη διεύρυνση της Ένωσης κατά τη διάρκεια της παραβάσεως δεν συνιστά εσφαλμένη εφαρμογή της παραγράφου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006.
- 1574 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή μπορούσε να επιβάλει ένα μόνο πρόστιμο και δεν ήταν υποχρεωμένη να εξατομικεύσει τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη της, κατά τον καθορισμό του προστίμου, καθένα από τα προσαπτόμενα στοιχεία καταχρηστικής συμπεριφοράς (βλ. σκέψη 1564 ανωτέρω).
- 1575 Αφενός, διαπιστώνεται ότι, κατά την παράγραφο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, το έτος που λαμβάνεται κατά κανόνα υπόψη για τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων είναι το τελευταίο πλήρες έτος συμμετοχής στην παράβαση, δηλαδή εν προκειμένω το 2007. Η προσφεύγουσα δεν υποστηρίζει ότι η Επιτροπή έπρεπε να παρακάμψει τον κανόνα αυτό και να επιλέξει άλλο έτος ως έτος αναφοράς. Πάντως, η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη της παραβάσεως καθ' όλο το 2007 όχι μόνον όσον αφορά την MSH αλλά και όσον αφορά τη Lenovo. Σχετικά με τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας έναντι της τελευταίας αυτής επιχειρήσεως το 2007, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η παράβαση αφορούσε την παγκόσμια αγορά των CPU x86. Δεδομένου, λοιπόν, ότι τουλάχιστον μία από τις καταχρηστικές πρακτικές που εφάρμοσε η προσφεύγουσα το 2007 αφορούσε την παγκόσμια αγορά των CPU x86, δεν συνιστά εσφαλμένη εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών εκ μέρους της Επιτροπής ο καθορισμός της αξίας των πωλήσεων με μόνο κριτήριο την αγορά των CPU x86 και όχι την πιο περιορισμένη αγορά της λιανικής πώλησεως υπολογιστών, στην οποία δραστηριοποιούνταν η MSH.
- 1576 Εν πάση περιπτώσει, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προσδιορίσει την αγορά του προϊόντος, καθώς και τη γεωγραφική έκτασή της ειδικά όσον αφορά την MSH και ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας είχαν τη δυνατότητα να περιορίσουν τον ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά των CPU x86 (βλ. σκέψη 1533 ανωτέρω). Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προσδιορίσει τη γεωγραφική έκταση της αγοράς ειδικά ως προς την MSH, δεν ήταν απαραίτητο επίσης να λάβει υπόψη της, κατά τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, την περιορισμένη έκταση μιας τέτοιας υποθετικής αγοράς.
- 1577 Αφετέρου, διαπιστώνεται ότι τα δώδεκα κράτη μέλη που εντάχθηκαν στον ΕΟΧ κατά τη διάρκεια της παραβάσεως ήταν μέλη του ΕΟΧ καθ' όλο το 2007. Δεδομένου ότι, κατά την παράγραφο 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, το έτος που λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων είναι εν προκειμένω το 2007, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να λάβει υπόψη, κατά τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων, το γεγονός ότι τα κράτη αυτά δεν ήταν μέλη του ΕΟΧ καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως.

β) Επί της παραβιάσεως της παραγράφου 21 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006

- 1578 Όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 1784 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προσφεύγουσα εφάρμοσε τη στρατηγική αποκλεισμού της AMD σε παγκόσμια κλίμακα. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, τούτο συνεπάγεται ότι η παράβαση κάλυπτε το σύνολο του ΕΟΧ.

- 1579 Διαπιστώνεται ότι η παράλειψη της Επιτροπής να λάβει υπόψη τη γεωγραφική έκταση της αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνταν η MSH δεν συνιστά εσφαλμένη εφαρμογή της παραγράφου 13 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006.
- 1580 Συγκεκριμένα, μόνο το γεγονός ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση διαπιστώθηκε ότι σε μέρος του 2006 υπήρξε μία μόνο παράβαση έναντι της MSH δεν αναιρεί το συμπέρασμα ότι η στρατηγική της προσφεύγουσας για αποκλεισμό της AMD εφαρμόστηκε σε παγκόσμια έκταση. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προσδιορίσει την αγορά του προϊόντος, καθώς και τη γεωγραφική έκτασή της ειδικά όσον αφορά την MSH και ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας είχαν τη δυνατότητα να περιορίσουν τον ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά των CPU x86 (βλ. σκέψη 1533 ανωτέρω). Εξάλλου, δεδομένου ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας έναντι της MSH ήταν ενταγμένες σε μια συνολική συνεκτική στρατηγική, δεν μπορούν να εξεταστούν μεμονωμένα. Η γεωγραφική έκταση αυτής της στρατηγικής ήταν παγκόσμια. Συνεπώς, ορθώς κατέληξε η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, στο συμπέρασμα ότι η παράβαση κάλυπτε το σύνολο του ΕΟΧ.
- 1581 Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή, όταν, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, δέχθηκε ότι, δεδομένης της εφαρμογής της στρατηγικής αποκλεισμού της AMD σε παγκόσμια κλίμακα, η παράβαση κάλυπτε το σύνολο του ΕΟΧ, δεν είχε την υποχρέωση να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι δώδεκα κράτη δεν ήταν μέλη του ΕΟΧ καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 1582 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή απλώς διαπίστωσε ότι η παράβαση κάλυπτε το σύνολο του ΕΟΧ. Συγκεκριμένα, έλαβε υπόψη της την εξέλιξη του ΕΟΧ ανάλογα με τα κράτη που ήταν μέλη του κατά τον χρόνο της παραβάσεως. Η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη, κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της ενιαίας παραβάσεως, να διαμορφώνει τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως, την οποία λαμβάνει υπόψη, ανάλογα με το ποια κράτη μέλη είχαν ενταχθεί στον ΕΟΧ σε δεδομένο χρονικό σημείο της διάρκειας της παραβάσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να εξατομικεύσει τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη της, κατά τον καθορισμό του προστίμου, καθένα από τα προσαπτόμενα στοιχεία καταχρηστικής συμπεριφοράς (βλ. σκέψη 1564 ανωτέρω).
2. Επί της συνεκτιμήσεως της αποκρύψεως των παραβάσεων
- 1583 Προς εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της, με την αιτιολογική σκέψη 1785 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα έλαβε μέτρα για την απόκρυψη των προσαπτόμενων με την εν λόγω απόφαση πρακτικών.
- 1584 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή κακώς συνεκτίμησε την απόκρυψη της παραβάσεως, διότι δεν κατόρθωσε να την αποδείξει. Επιπλέον, τα όσα υποστηρίζει η Επιτροπή σχετικά με την απόκρυψη αφορούν μόνον τις MSH, HP και Lenovo και, συνεπώς, δεν πρέπει να ληφθούν συνολικά υπόψη για το σύνολο της παραβάσεως.
- 1585 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.
- 1586 Καταρχάς, η μυστικότητα της παραβάσεως αποτελεί επιβαρυντική περίσταση που λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-5169, σκέψη 252, και Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής, σκέψη 139 ανωτέρω, σκέψη 446). Εν προκειμένω, η Επιτροπή συνεκτίμησε τις προσπάθειες της Intel να αποκρύψει τη συμπεριφορά της μεταξύ των πολλών άλλων στοιχείων που έλαβε υπόψη της κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως.

1587 Υπενθυμίζεται ότι τα στοιχεία που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα προσπάθησε να αποκρύψει τον αντίθετο προς τους κανόνες του ανταγωνισμού χαρακτήρα της συμπεριφοράς της τουλάχιστον όσον αφορά τις σχέσεις της με τις Dell, HP, Lenovo και MSH (βλ. σκέψεις 1540 έως 1551 ανωτέρω). Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, θα αρκούσε να προβάλλει η Επιτροπή συγκεκριμένες αιτιάσεις όσον αφορά τις προσπάθειες αποκρύψεως σε σχέση με αυτές τις τέσσερις επιχειρήσεις, για να ληφθεί υπόψη η απόκρυψη ως στοιχείο καθοριστικό για τον προσδιορισμό της σοβαρότητας της ενιαίας παραβάσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να εξατομικεύσει τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη της, κατά τον καθορισμό του προστίμου, καθένα από τα προσαπτόμενα στοιχεία καταχρηστικής συμπεριφοράς (βλ. σκέψη 1564 ανωτέρω).

3. Επί του επιβαρυντικού χαρακτήρα της διαπιστώσεως ενιαίας παραβάσεως

1588 Επισημαίνεται ότι, με την αιτιολογική σκέψη 1747 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο πλαίσιο των διαπιστώσεων περί συνολικής στρατηγικής, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, συνολικά θεωρούμενες, οι επιμέρους πρακτικές της προσφεύγουσας μπορούσαν να προκαλέσουν ακόμη μεγαλύτερες επιπτώσεις στην αγορά. Με την αιτιολογική σκέψη 1785 της εν λόγω αποφάσεως, στο πλαίσιο των σχετικών με τη σοβαρότητα της παραβάσεως διαπιστώσεων, η Επιτροπή επισήμανε ότι έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η Intel είχε διαπράξει ενιαία παράβαση, ότι η ένταση της εν λόγω ενιαίας παραβάσεως παρουσίαζε διακυμάνσεις κατά τη διάρκειά της, ότι οι περισσότερες από τις επιμέρους καταχρηστικές πρακτικές τέθηκαν σε εφαρμογή μεταξύ 2002 και 2005 και ότι οι καταχρηστικές πρακτικές διέφεραν μεταξύ τους όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό.

1589 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή «πιθανώς» χρησιμοποίησε τη διαπίστωση περί ενιαίας παραβάσεως ως επιβαρυντική περίπτωση κατά τον προσδιορισμό της σοβαρότητας. Η συνεκτίμηση της ενιαίας παραβάσεως ως στοιχείου που επιτείνει τη σοβαρότητα της παραβάσεως είναι εσφαλμένη, διότι, για ορισμένα χρονικά διαστήματα, δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι μια «τέτοια περίπτωση» μπορούσε να επιτείνει τη σοβαρότητα της προσαπτόμενης συμπεριφοράς. Δεδομένου ότι για ένα μέρος του 2006 οι σχετιζόμενες με τον ΕΟΧ πρακτικές αφορούσαν μόνο την MSH, είναι παντελώς αβάσιμη η θέση ότι ο βαθμός της σοβαρότητας της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας αυξάνεται λόγω της διαπιστώσεως περί ενιαίας παραβάσεως.

1590 Τα επιχειρήματα αυτά είναι απορριπτέα.

1591 Υπενθυμίζεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή μπορούσε να επιβάλει ένα μόνο πρόστιμο και δεν ήταν υποχρεωμένη να εξατομικεύσει τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη της, κατά τον καθορισμό του προστίμου, καθένα από τα προσαπτόμενα στοιχεία καταχρηστικής συμπεριφοράς (βλ. σκέψη 1564 ανωτέρω). Εξάλλου, το επιχείρημα της προσφεύγουσας στηρίζεται στην εσφαλμένη παραδοχή ότι, λόγω της διαπιστώσεως περί ενιαίας παραβάσεως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της αυξημένο βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως. Εντούτοις, τούτο δεν συμβαίνει. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η ένταση της εν λόγω ενιαίας παραβάσεως παρουσίαζε διακυμάνσεις κατά τη διάρκειά της, ότι οι περισσότερες από τις επιμέρους καταχρηστικές πρακτικές τέθηκαν σε εφαρμογή μεταξύ 2002 και 2005 και ότι οι καταχρηστικές πρακτικές διέφεραν μεταξύ τους όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό. Με τις διαπιστώσεις αυτές ελήφθη υπόψη επαρκώς κατά νόμο το γεγονός ότι για μέρος του 2006 η παράβαση έναντι της MSH ήταν η μόνη που διαπιστώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση σε σχέση με τον ΕΟΧ.

4. Επί της εφαρμογής συντελεστή προσαυξήσεως 5,5 λόγω της διάρκειας της παραβάσεως

1592 Επισημαίνεται ότι, όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 1787 και 1788 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η καταχρηστική συμπεριφορά άρχισε τον Οκτώβριο του 2002 και συνεχίστηκε τουλάχιστον έως τον Δεκέμβριο του

2007. Συνεπώς, διάρκεσε πέντε έτη και τρεις μήνες, πράγμα που συνεπάγεται, σύμφωνα με την παράγραφο 24 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, την εφαρμογή συντελεστή προσαυξήσεως 5,5, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διάρκεια αυτή.

¹⁵⁹³ Κατά την προσφεύγουσα, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι εσφαλμένη κατά το μέτρο που η Επιτροπή εφάρμοσε για κάθε παράβαση συντελεστή προσαυξήσεως 5,5 λόγω διάρκειας. Η προσέγγιση αυτή απέβη σε βάρος της προσφεύγουσας, διότι η διάρκεια εκάστης επιμέρους σε σχέση με τους OEM παραβάσεως ήταν κατά πολύ μικρότερη της συνολικής διάρκειας της παραβάσεως.

¹⁵⁹⁴ Το επιχείρημα αυτό δεν είναι πειστικό.

¹⁵⁹⁵ Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν εφάρμοσε συντελεστή προσαυξήσεως 5,5 για κάθε επιμέρους παράβαση, αλλά για την ενιαία παράβαση. Δεδομένου ότι ήταν ορθή η διαπίστωση της Επιτροπής περί ενιαίας παραβάσεως που διάρκεσε από τον Οκτώβριο του 2002 έως τον Δεκέμβριο του 2007 (βλ. σκέψεις 1561 έως 1563 ανωτέρω), η προσέγγιση αυτή δεν είναι κρίνεται εσφαλμένη.

5. Επί της αναδρομικής εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών του 2006

¹⁵⁹⁶ Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της μη αναδρομικότητας και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμόζοντας αναδρομικά τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006. Η αντικατάσταση ορισμένων κατευθυντήριων γραμμών από άλλες διαφέρει από τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για πρώτη φορά. Η πρώτη θέσπιση των κατευθυντήριων γραμμών δημιουργεί για πρώτη φορά δικαιολογημένη εμπιστοσύνη η οποία έως τότε δεν υφίστατο, με συνέπεια να κωλύεται η αναδρομική εφαρμογή νέων κατευθυντήριων γραμμών.

¹⁵⁹⁷ Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

¹⁵⁹⁸ Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι ούτε η αρχή της ασφάλειας δικαίου ούτε η αρχή της νομιμότητας ως προς τα αδικήματα και τις ποινές, η οποία κατοχυρώνεται με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ εμποδίζουν την Επιτροπή να θεσπίσει και να εφαρμόσει νέες κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων ακόμη και μετά τη διάπραξη παραβάσεως. Το συμφέρον της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού δικαιολογεί, εντός των ορίων του άρθρου 23 του κανονισμού 1/2003, το να υποχρεούται μια επιχείρηση να λαμβάνει υπόψη της το ενδεχόμενο τροποποίησης της γενικής πολιτικής ανταγωνισμού της Επιτροπής τόσο όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού όσο και το ύψος των προστίμων (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 2012, T-83/08, *Denki Kagaku Kogyo και Denka Chemicals κατά Επιτροπής*, σκέψεις 98 έως 127). Τούτο ισχύει και όσον αφορά το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Συνεπώς, κατά μείζονα λόγο, η Επιτροπή μπορούσε νομίμως να εφαρμόσει τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006 σε μια ενιαία παράβαση η οποία τερματίστηκε μετά την έκδοσή τους.

B— Επί του επιχειρήματος ότι δεν διαπράχθηκε παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ εκ προθέσεως ή εξ αμελείας

¹⁵⁹⁹ Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι δεν ενήργησε εξ αμελείας. Προς στήριξη της θέσεως αυτής, προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι η υπό όρους χορήγηση εκπτώσεων δεν είναι παράνομη και ότι οι αποκάλυπτοι περιορισμοί αποτελούν νέα κατηγορία καταχρηστικών πρακτικών. Απέδειξε ότι η Επιτροπή δεν στοιχειοθέτησε την ύπαρξη στρατηγικής αποκλεισμού της AMD. Χαρακτηρίζει εσφαλμένη την εκτίμηση της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα έλαβε μέτρα προς απόκρυψη της συμπεριφοράς της. Δεν μπορούσε να προβλέψει τα συμπεράσματα στα οποία θα κατέληγε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εφαρμογής του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή.

Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα αυτά στηρίζονται σε εσωτερικές πληροφορίες προερχόμενες από διάφορους OEM, πληροφορίες οι οποίες ουδέποτε περιήλθαν σε γνώση της Intel στις οποίες δεν είχε πρόσβαση.

1585 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

1601 Κατά πάγια νομολογία, η σχετική με το αν η παράβαση έχει τελεστεί εκ προθέσεως ή εξ αμελείας προϋπόθεση πληρούται όταν η επιχείρηση δεν μπορεί να αγνοεί ότι οι ενέργειές της είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, ανεξάρτητα από το αν αυτή είχε ή όχι επίγνωση της παραβάσεως των κανόνων της συνθήκης περί ανταγωνισμού (αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου Tetra Pak κατά Επιτροπής, σκέψη 1564 ανωτέρω, σκέψη 238, και της 10ης Απριλίου 2008, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής, T-271/03, Συλλογή 2008, σ. II-477, σκέψη 295). Η επιχείρηση θεωρείται ότι γνωρίζει ότι η συμπεριφορά της είναι αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού εφόσον γνωρίζει τα πραγματικά στοιχεία που δικαιολογούν τόσο τη διαπίστωση της υπάρξεως δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά όσο και την εκτίμηση εκ μέρους της Επιτροπής ότι υπάρχει κατάχρηση της θέσεως αυτής (βλ., συναφώς, απόφαση Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, σκέψη 107, και απόφαση Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 1586 ανωτέρω, σκέψεις 207 και 210· βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Deutsche Telekom του Δικαστηρίου, σκέψη 98 ανωτέρω, Συλλογή 2010, σ. I-9567, σκέψη 39).

1602 Όσον αφορά, πρώτον, το επιχείρημα ότι οι υπό όρους εκπτώσεις δεν είναι πάντα παράνομες και ότι οι αποκάλυπτοι περιορισμοί αποτελούν νέα κατηγορία καταχρηστικών πρακτικών, αρκεί η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία αυτή αποσκοπεί μόνο στο να αποδείξει ότι η προσφεύγουσα αγνοούσε τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης με την προσβαλλόμενη απόφαση συμπεριφοράς κατά το άρθρο 82 ΕΚ. Είναι, συνεπώς, απορριπτέα βάσει της νομολογίας που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Deutsche Telekom του Δικαστηρίου, σκέψη 98 ανωτέρω, σκέψη 127). Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συμπεριφορά της είναι αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. Τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν επανειλημμένως κρίνει παράνομη την εφαρμογή, από κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, πρακτικών που συνίστανται στη χορήγηση οικονομικών κινήτρων υπό όρους αποκλειστικότητας. Συναφώς, αρκεί η παραπομπή στις αποφάσεις Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, και BPB Industries και British Gypsum του Δικαστηρίου, σκέψη 89 ανωτέρω. Όσον αφορά τους αποκάλυπτους περιορισμούς, με τις σκέψεις 219 και 220 ανωτέρω διαπιστώθηκε ότι ο χαρακτηρισμός τέτοιων πρακτικών ως καταχρηστικών δεν μπορεί να θεωρηθεί καινοφανής και, εν πάση περιπτώσει, το γεγονός ότι συμπεριφορά εμφανίζουσα τα ίδια χαρακτηριστικά δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο εξετάσεως με προγενέστερες αποφάσεις δεν απαλλάσσει την επιχείρηση από την ευθύνη που τη βαρύνει.

1603 Δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι τα στοιχεία που παρατίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση αποδεικνύουν επαρκώς κατά νόμο ότι η προσφεύγουσα έθεσε σε εφαρμογή μια συνολική μακροπρόθεσμη στρατηγική με σκοπό να εμποδίσει την πρόσβαση της AMD στους σημαντικότερους από στρατηγικής απόψεως διαύλους πωλήσεων και ότι επιχείρησε να αποκρύψει ότι η συμπεριφορά της είναι αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, τουλάχιστον όσον αφορά τις σχέσεις της με τις Dell, HP, Lenovo και MSH (βλ. σκέψεις 1523 έως 1552 ανωτέρω). Επομένως, η προσφεύγουσα διέπραξε την παράβαση τουλάχιστον εξ αμελείας.

1604 Τρίτον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν μπορούσε να προβλέψει τα αποτελέσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εφαρμογής του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή. Υπενθυμίζεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή στηρίχθηκε κυρίως στα κριτήρια που διαμόρφωσε η νομολογία με την απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, προκειμένου να διαπιστώσει την έλλειψη νομιμότητας των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας (βλ. σκέψεις 69, 72 και 73 ανωτέρω). Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται επικουρικώς μόνο στο κριτήριο του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (βλ. σκέψεις 173 και 175 ανωτέρω). Υπενθυμίζεται ότι η εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού

ανταγωνιστή δεν είναι απαραίτητη για να διαπιστωθεί ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας είναι παράνομες και ότι το κριτήριο αυτό δεν μπορεί επίσης να αποτελέσει για την κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση αξιόπιστο επιχείρημα ώστε να αποκλειστεί η ύπαρξη παραβάσεως (βλ. σκέψεις 140 έως 166 ανωτέρω). Ακόμη και αν η προσφεύγουσα δεν ήταν σε θέση να προβλέψει τα αποτελέσματα στα οποία θα κατέληγε η Επιτροπή με την εφαρμογή του εν λόγω κριτηρίου, τούτο δεν σημαίνει ότι μπορούσε να αγνοεί τα πραγματικά στοιχεία που δικαιολογούν τη διαπίστωση της Επιτροπής περί καταχρήσεως της δεσπόζουσας θέσεώς της βάσει των κριτηρίων που διαμόρφωσε η νομολογία με την απόφαση Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω.

Γ— *Επί της αιτιάσεως περί δυσανάλογου χαρακτήρα του προστίμου*

¹⁶⁰⁵ Η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, τρία επιχειρήματα προς στήριξη της αιτιάσεώς της ότι το ύψος του προστίμου είναι δυσανάλογο. Υποστηρίζει ότι το πρόστιμο δεν επιβλήθηκε από ανεξάρτητη αρχή. Το πρόστιμο είναι δυσανάλογο σε σχέση με τα πρόστιμα που έχουν επιβληθεί με άλλες αποφάσεις. Η επιβολή του υψηλότερου στα χρονικά προστίμου είναι δυσανάλογη δεδομένης της απουσίας συγκεκριμένων επιπτώσεων της παραβάσεως στην αγορά.

¹⁶⁰⁶ Τα επιχειρήματα αυτά είναι απορριπτέα στο σύνολό τους.

1. *Επί του επιχειρήματος ότι η Επιτροπή δεν είναι ανεξάρτητη*

¹⁶⁰⁷ Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαιοδοτικό όργανο κατά την έννοια της ΕΣΔΑ. Προβάλλει ότι, δεδομένου του ποινικού χαρακτήρα του προστίμου, κατά την έννοια του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, η επιβολή του προστίμου είναι παράνομη και προσβάλλει τα δικαιώματά της, διότι κάθε ποινικής φύσεως κατηγορία σε βάρος της πρέπει να κρίνεται από ανεξάρτητο δικαστήριο.

¹⁵⁹⁷ Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

¹⁶⁰⁹ Το δικαίωμα προσβάσεως σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα, κατοχυρώνεται με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Στο δίκαιο της Ένωσης, η παρεχόμενη από το άρθρο αυτό της ΕΣΔΑ προστασία εξασφαλίζεται με το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Επομένως, η παραπομπή θα γίνεται μόνο στην τελευταία αυτή διάταξη (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-386/10 P, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-13085, σκέψη 51). Στο άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη διευκρινίζεται ότι, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται με την ΕΣΔΑ, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Σύμφωνα με την επεξήγηση της διατάξεως αυτής, η έννοια και το περιεχόμενο των κατοχυρωμένων δικαιωμάτων καθορίζονται όχι μόνον από τις διατάξεις της ΕΣΔΑ, αλλά και, ιδίως, από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Δεκεμβρίου 2010, C-279/09, DEB, Συλλογή 2010, σ. I-13849, σκέψη 35).

¹⁶¹⁰ Από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προκύπτει ότι το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ δεν αποκλείει, στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας, μια «ποινή» να επιβάλλεται πρώτα από διοικητική αρχή. Η τήρηση της εν λόγω διατάξεως επιτάσσει πάντως να υπόκειται σε μεταγενέστερο έλεγχο εκ μέρους δικαιοδοτικού οργάνου που διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία κάθε απόφαση διοικητικής αρχής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ. Μεταξύ των χαρακτηριστικών ενός τέτοιου οργάνου καταλέγεται η εξουσία μεταρρυθμίσεως κάθε σημείου της αποφάσεως του ιεραρχικώς κατώτερου οργάνου, είτε το σημείο αυτό αφορά πραγματικά περιστατικά είτε αφορά νομικά ζητήματα. Το δικαιοδοτικό όργανο πρέπει ιδίως να έχει

αρμοδιότητα να εξετάσει όλα τα πραγματικά και νομικά ζητήματα που ασκούν επιρροή επί της διαφοράς της οποίας επιλαμβάνεται (βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση A. Menarini Diagnostics κατά Ιταλίας της 27ης Σεπτεμβρίου 2011, αριθ. προσφυγής 43509/08, § 59).

- ¹⁶¹¹ Από τη νομολογία αυτή συνάγεται ότι η συγκέντρωση από την Επιτροπή, στο πλαίσιο των διαδικασιών για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, των εξουσιών διενέργειας ερευνών, απαγγελίας κατηγοριών και λήψεως αποφάσεων δεν αντιβαίνει καθεαυτή προς το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι οι οικείες επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα προσφυγής κατά της αποφάσεως της Επιτροπής ενώπιον οργάνου που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του εν λόγω άρθρου (προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Mengozzi στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-521/09 P, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-8947, I-8954, σημείο 31).
- ¹⁶¹² Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι ο έλεγχος νομιμότητας του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, που συμπληρώνεται από την κατά το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003 πλήρη δικαιοδοσία όσον αφορά το ποσό του προστίμου, σύμφωνα με το άρθρο 261 ΣΛΕΕ, ικανοποιεί τις απαιτήσεις της αρχής της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας που απορρέουν από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, ο έλεγχος που προβλέπουν οι Συνθήκες συνεπάγεται ότι ο δικαστής της Ένωσης ελέγχει τόσο τα νομικά όσο και τα πραγματικά ζητήματα και ότι έχει εξουσία να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία, να ακυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση και να τροποποιεί το ποσό των προστίμων (βλ., συναφώς, απόφαση Chalkor κατά Επιτροπής, σκέψη 1609 ανωτέρω, σκέψη 67).

2. Επί του δυσανάλογου χαρακτήρα του προστίμου σε σχέση με άλλα πρόστιμα

- ¹⁶¹³ Η προσφεύγουσα χαρακτηρίζει το επιβληθέν πρόστιμο δυσανάλογο σε σχέση με άλλες πρόσφατες υποθέσεις, περιλαμβανομένης της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04, Microsoft κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. II-3601).
- ¹⁶¹⁴ Κατά πάγια νομολογία, οι προγενέστερες αποφάσεις της Επιτροπής δεν μπορούν να αποτελέσουν το νομικό πλαίσιο για την επιβολή προστίμων στον τομέα του ανταγωνισμού και έχουν ενδεικτικό μόνο χαρακτήρα όσον αφορά την ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, διότι είναι ελάχιστα πιθανό να είναι πανομοιότυπες οι ιδιαίτερες περιστάσεις των αντίστοιχων υποθέσεων, όπως είναι οι αγορές, τα προϊόντα, οι επιχειρήσεις και τα σχετικά χρονικά διαστήματα (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, JCB Service κατά Επιτροπής, C-167/04 P, Συλλογή 2006, σ. I-8935, σκέψεις 201 και 205, και της 7ης Ιουνίου 2007, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, C-76/06 P, Συλλογή 2007, σ. I-4405, σκέψη 60· απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, Caffaro κατά Επιτροπής, T-192/06, Συλλογή 2011, σ. II-3063, σκέψη 46).
- ¹⁶¹⁵ Πάντως, η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η οποία απαγορεύει να αντιμετωπίζονται παρόμοιες καταστάσεις κατά διαφορετικό τρόπο ή διαφορετικές καταστάσεις καθ' όμοιο τρόπο, εκτός αν μια τέτοια αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς, αποτελεί υποχρέωση της Επιτροπής, οσάκις αυτή επιβάλλει πρόστιμο σε μια επιχείρηση λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού, όπως αποτελεί υποχρέωση κάθε θεσμικού οργάνου σε όλες του τις δραστηριότητες. Πάντως, οι προγενέστερες αποφάσεις επιβολής προστίμου της Επιτροπής έχουν σημασία όσον αφορά την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι οι περιστάσεις των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι προγενέστερες αυτές αποφάσεις, όπως οι αγορές, τα προϊόντα, οι χώρες, οι επιχειρήσεις και η διάρκεια των παραβάσεων, είναι συγκρίσιμες με τις περιστάσεις αυτές της υπό κρίση υποθέσεως (απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2012, T-360/09, E.ON Ruhrgas και E.ON κατά Επιτροπής, σκέψεις 261 και 262 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- ¹⁶¹⁶ Εν προκειμένω, πάντως, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι οι περιστάσεις των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι προγενέστερες αποφάσεις είναι συγκρίσιμες με αυτές της υπό κρίση υποθέσεως. Συνεπώς, βάσει της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 1615 ανωτέρω, οι εν λόγω αποφάσεις δεν αρκούν επιρροή όσον αφορά την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.
- ¹⁶¹⁷ Συγκεκριμένα, όσον αφορά, πρώτον, την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Microsoft κατά Επιτροπής, σκέψη 1613 ανωτέρω, η προσφεύγουσα απλώς επισημαίνει τη διαφορά μεταξύ αυτής της υποθέσεως και της υπό κρίση, υποστηρίζοντας ότι, στην πρώτη υπόθεση, οι εφαρμοσθείσες πρακτικές είχαν προκαλέσει πολλές και υπολογίσιμες επιπτώσεις στους ανταγωνιστές, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Η προσφεύγουσα δεν προβάλλει, ωστόσο, κανένα επιχειρήμα προκειμένου να αποδείξει ότι οι περιστάσεις της υποθέσεως Microsoft κατά Επιτροπής είναι συγκρίσιμες προς τις εν προκειμένω εξεταζόμενες. Επισημαίνεται ότι η υπόθεση εκείνη αφορούσε διαφορετικές αγορές και διαφορετικές καταχρηστικές πρακτικές από αυτές που αποτελούν αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως.
- ¹⁶¹⁸ Δεύτερον, η προσφεύγουσα επικαλείται την απόφαση της Επιτροπής της 12ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/39125 — Υαλοπίνακες αυτοκινήτου), περίληψη της οποίας δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 25ης Ιουλίου 2009 (ΕΕ C 173, σ. 13), προς στήριξη του επιχειρήματός της ότι το πρόστιμο που της επιβλήθηκε είναι μακράν υψηλότερο από το πλέον υψηλό πρόστιμο που έχει επιβληθεί σε υπότροπο επιχείρηση στο πλαίσιο υποθέσεως σχετικής με σύμπραξη. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι οι περιστάσεις της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, η οποία αφορούσε σύμπραξη και όχι κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, είναι συγκρίσιμες προς τις εν προκειμένω εξεταζόμενες.
- ¹⁶¹⁹ Τρίτον, όσον αφορά τη σύγκριση του προστίμου που επιβλήθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, Michelin II, σκέψη 75 ανωτέρω, και British Airways του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 186 ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι ούτε στην περίπτωση αυτή απέδειξε η προσφεύγουσα ότι οι περιστάσεις των εν λόγω υποθέσεων είναι συγκρίσιμες προς αυτές που εξετάζονται εν προκειμένω. Συναφώς, αφενός, υπενθυμίζεται ότι οι υποθέσεις Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, Michelin II, σκέψη 75 ανωτέρω, και British Airways του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 186 ανωτέρω, δεν αφορούσαν εκπτώσεις λόγω αποκλειστικότητας, αλλά εκπτώσεις που εμπίπτουν στην τρίτη κατηγορία (βλ. σκέψη 78 ανωτέρω) και ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορούσε επίσης απροκάλυπτους περιορισμούς. Αφετέρου, σημειώνεται ότι, ακόμη και αν οι καταχρηστικές πρακτικές που αποτελούν αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως ήταν όμοιες ή ακόμη και πανομοιότυπες με εκείνες που αποτελούσαν αντικείμενο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις Hoffmann-La Roche, σκέψη 71 ανωτέρω, Michelin I, σκέψη 74 ανωτέρω, Michelin II, σκέψη 75 ανωτέρω, και British Airways του Γενικού Δικαστηρίου, σκέψη 186 ανωτέρω, τούτο δεν θα αρκούσε να θεωρηθεί η υπό κρίση υπόθεση συγκρίσιμη προς εκείνες που επικαλείται η προσφεύγουσα, κατά την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 1615 νομολογίας, δεδομένων των διαφορών μεταξύ των υποθέσεων αυτών όσον αφορά ιδίως τις επιχειρήσεις, τις αγορές και τα προϊόντα, καθώς και της χρονικής αποφάσεως μεταξύ των υποθέσεων αυτών και της εξελίξεως της πολιτικής της Επιτροπής όσον αφορά την επιβολή προστίμων.

3. Όσον αφορά την ανάγκη αποδείξεως συγκεκριμένων επιπτώσεων της παραβάσεως

- ¹⁶²⁰ Υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή, για να προσδιορίσει τη σοβαρότητα της παραβάσεως, λαμβάνει ιδίως υπόψη της το είδος της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως. Όσον αφορά ειδικότερα τη φύση της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 1780 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αγορά των CPU x86 έχει μεγάλη οικονομική σημασία. Κατά την εν λόγω απόφαση, η αγορά αυτή παρήγαγε έσοδα άνω των 30 δισεκατομμυρίων USD το 2007. Τούτο σημαίνει ότι κάθε αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά στην αγορά αυτή έχει σημαντικό αντίκτυπο.

¹⁶²¹ Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ενώ το ύψος του προστίμου εξαρτάται από το αν υπήρξε «σημαντικός αντίκτυπος» επί της αγοράς, εντούτοις δεν πραγματοποιήθηκε καμία ανάλυση όσον αφορά τις πραγματικές επιπτώσεις των θεωρούμενων ως καταχρηστικών πρακτικών για την AMD ή την αγορά. Υπενθυμίζει ότι το πρόστιμο των 1,06 δισεκατομμυρίων ευρώ είναι το υψηλότερο που έχει ποτέ επιβληθεί σε μία μόνο επιχείρηση για παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Επομένως, θα έπρεπε να συνεκτιμηθούν, κατά τον καθορισμό του προστίμου, οι πραγματικές επιπτώσεις της παραβάσεως και η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των επιπτώσεων αυτών και της ζημίας που έχουν υποστεί οι καταναλωτές ή οι ανταγωνιστές, ανεξαρτήτως της σημασίας των εν λόγω επιπτώσεων όσον αφορά τη διαπίστωση της υπάρξεως παραβάσεως. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία εμφανίζουν ότι, κατά τη διάρκεια της παραβάσεως, η αγορά των CPU χαρακτηριζόταν από έντονο ανταγωνισμό μεταξύ της AMD και της Intel, με συνέπεια τη διαρκή μείωση των τιμών και τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, προς μεγάλο όφελος των καταναλωτών. Η AMD πολλαπλασίασε εξάλλου το μερίδιο αγοράς της. Τέλος, η απόφαση των OEM να αγοράζουν προϊόντα της προσφεύγουσας στηριζόταν, αν όχι εξ ολοκλήρου τουλάχιστον εν μέρει, σε άλλους οικονομικούς λόγους και όχι στη δημιουργία πιστής πελατείας διά των υπό όρους χορηγούμενων εκπτώσεων.

¹⁶²² Κατά το άρθρο 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνεται υπόψη, εκτός της σοβαρότητας, και η διάρκεια της παραβάσεως. Κατά τη νομολογία, για τη διαπίστωση της σοβαρότητας των παραβάσεων του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ικανός αριθμός στοιχείων όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι ιδιομορφίες της υποθέσεως, το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, χωρίς όμως να υφίσταται δεσμευτική ή εξαντλητική απαρίθμηση κριτηρίων που πρέπει υποχρεωτικώς να λαμβάνονται υπόψη. Κατά συνέπεια, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, οι συγκεκριμένες επιπτώσεις της παραβάσεως στην αγορά δεν αποτελούν, καταρχήν, σύμφωνα με τα κριτήρια της νομολογίας, υποχρεωτικό στοιχείο, αλλά απλώς ενδεικτικό, μεταξύ άλλων, στοιχείο για την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως και τον καθορισμό του προστίμου (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-534/07 P, Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-7415, στο εξής: απόφαση Prym, σκέψεις 54 και 55). Επιπλέον, από τη νομολογία προκύπτει ότι στοιχεία που άπτονται του σκοπού μιας συμπεριφοράς δύναται να αποδεικνύονται σημαντικότερα κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου από εκείνα που σχετίζονται με τις επιπτώσεις της (απόφαση AstraZeneca, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψη 902).

¹⁶²³ Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης [AX] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 1998), για να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παραβάσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη «ο πραγματικός της αντίκτυπος επί της αγοράς, εφόσον αυτός είναι δυνατό να εκτιμηθεί» (υπό τον τίτλο 1.A). Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι, τουλάχιστον όσον αφορά τις παραβάσεις που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως πολύ σοβαρές λόγω της φύσεώς τους και μόνον, ο συγκεκριμένος αντίκτυπος της παραβάσεως επί της αγοράς αποτελεί ένα μόνο στοιχείο μεταξύ άλλων, το οποίο, εφόσον είναι δυνατό να μετρηθεί, μπορεί να δώσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αυξήσει το αρχικό ποσό του προστίμου πέραν του ελάχιστου δυνατού ποσού των 20 εκατομμυρίων ευρώ (βλ., συναφώς, απόφαση Prym, σκέψη 1622 ανωτέρω, σκέψη 75). Είναι αληθές ότι από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι, εφόσον η Επιτροπή κρίνει επιβεβλημένο, για τον υπολογισμό του προστίμου, να λάβει υπόψη της το προαιρετικό αυτό στοιχείο του συγκεκριμένου αντίκτυπου της παραβάσεως στην αγορά, δεν μπορεί να περιοριστεί στη διατύπωση ενός απλού τεκμηρίου, αλλά πρέπει να προσκομίσει, συγκεκριμένες, αξιόπιστες και επαρκείς ενδείξεις, βάσει των οποίων να μπορεί να εκτιμηθεί η πραγματική επίδραση της παραβάσεως επί του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της συγκεκριμένης αγοράς (απόφαση Prym, σκέψη 1622 ανωτέρω, σκέψη 82).

¹⁶²⁴ Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, ο καθορισμός του προστίμου δεν έγινε βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του 1998, αλλά των κατευθυντήριων γραμμών του 2006. Σε αντίθεση με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1998, οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006 δεν προβλέπουν πλέον τη συνεκτίμηση του «συγκεκριμένου αντίκτυπου επί της αγοράς, εφόσον αυτός είναι δυνατό να εκτιμηθεί» κατά την

αξιολόγηση της σοβαρότητας μιας παραβάσεως. Κατά την παράγραφο 22 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, για να αποφασιστεί εάν το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων, το οποίο θα λαμβάνεται υπόψη σε μια συγκεκριμένη υπόθεση θα πρέπει να είναι χαμηλά ή υψηλά στην κλίμακα με όριο το 30 %, η Επιτροπή συνεκτιμά διάφορους παράγοντες, όπως το είδος της παραβάσεως, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως και το εάν η παράνομη συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη ή όχι.

¹⁶²⁵ Επομένως, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006, η Επιτροπή όντως δεν υποχρεούται εν γένει να λαμβάνει υπόψη τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά κατά τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν απαγορεύουν να λαμβάνεται υπόψη ο συγκεκριμένος αντίκτυπος της παραβάσεως στην αγορά προκειμένου το ποσοστό αυτό να αυξηθεί. Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι, εφόσον η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να συνεκτιμήσει τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά, προκειμένου να αυξήσει το ποσοστό αυτό, η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 1623 ανωτέρω ισχύει και για τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006, οπότε η Επιτροπή οφείλει να προσκομίσει συγκεκριμένες, αξιόπιστες και επαρκείς ενδείξεις βάσει των οποίων να μπορεί να εκτιμηθεί η πραγματική επίδραση της παραβάσεως επί του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της συγκεκριμένης αγοράς. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν πρέπει οπωσδήποτε να λάβει υπόψη την απουσία συγκεκριμένου αντικτύπου ως ελαφρυντική περίσταση κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας, σύμφωνα με την παράγραφο 22 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006. Αρκεί το καθορισμένο από την Επιτροπή ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων που λαμβάνονται υπόψη να δικαιολογείται από άλλα στοιχεία ικανά να επηρεάσουν την αξιολόγηση της σοβαρότητας της παραβάσεως.

¹⁶²⁶ Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα των επισημάνσεων αυτών.

¹⁶²⁷ Πρώτον, κρίνεται απορριπτέο το επιχείρημα ότι, ενώ εν προκειμένω, το ύψος του προστίμου εξαρτάται από την ύπαρξη των φερόμενων ως «σημαντικών επιπτώσεων» στην αγορά, εντούτοις δεν πραγματοποιήθηκε καμία ανάλυση όσον αφορά τις πραγματικές επιπτώσεις των θεωρούμενων ως καταχρηστικών πρακτικών για την AMD ή την αγορά. Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβάσεως επί της αγοράς προκειμένου να αξιολογήσει τη σοβαρότητά της. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, από τη διαπίστωση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι «κάθε αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά [στην αγορά των CPU x86] έχει σημαντικό αντίκτυπο» δεν συνάγεται ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τον αντίκτυπο αυτό. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η Επιτροπή προέβη στη διαπίστωση την οποία επικρίνει η προσφεύγουσα προκειμένου να περιγράψει τη φύση της παραβάσεως. Δεδομένου ότι η «φύση» μια παραβάσεως προσδιορίζεται από τα αφηρημένα και γενικά χαρακτηριστικά της, η Επιτροπή μπορούσε ευλόγως να διαπιστώσει, στο πλαίσιο αυτό, ότι, λόγω του μεγέθους του κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται στην αγορά των CPU x86, κάθε αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορά στην αγορά αυτή έχει σημαντικό αντίκτυπο. Η Επιτροπή δεν έλαβε έτσι υπόψη της τις πραγματικές επιπτώσεις των πρακτικών που αποτελούν αντικείμενο της προσβαλλομένης αποφάσεως στην αγορά, αλλά τη «φύση» και, συνεπώς, τη δυνατότητα των πρακτικών αυτών να προκαλούν τέτοιες επιπτώσεις.

¹⁶²⁸ Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά, κατά τον καθορισμό του προστίμου, επιβεβαιώνεται και από τα εξής. Αφενός, ενώ ορισμένα αποσπάσματα της προσβαλλομένης αποφάσεως μη σχετιζόμενα με τον καθορισμό του προστίμου περιέχουν διαπιστώσεις σχετικά με τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας επί της ελευθερίας επιλογής των OEM και της MSH (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1001 και 1678 της προσβαλλομένης αποφάσεως), καθώς και περί της ζημιά σε βάρος των καταναλωτών (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1597 έως 1616 της εν λόγω αποφάσεως), εντούτοις η Επιτροπή δεν παραπέμπει στις διαπιστώσεις αυτές στο πλαίσιο του προσδιορισμού της σοβαρότητας της παραβάσεως. Αφετέρου, με την αιτιολογική σκέψη 1785 της ίδιας αποφάσεως, όπου διατυπώνεται το

συμπέρασμα σχετικά με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι καταχρηστικές πρακτικές διέφεραν μεταξύ τους όσον αφορά τις «πιθανές επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό». Το γεγονός ότι, στο πλαίσιο του συμπεράσματός της σχετικά με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή κάνει λόγο για «πιθανές επιπτώσεις [επιμέρους καταχρηστικών πρακτικών] στον ανταγωνισμό» αποδεικνύει σαφώς ότι δεν έλαβε υπόψη της τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά, αλλά μόνον τις πιθανές επιπτώσεις της.

1629 Επομένως, διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή δεν θεώρησε ότι η παράβαση είναι περισσότερο σοβαρή λόγω του συγκεκριμένου αντικτύπου της.

1630 Δεύτερον, κατά το μέρος που η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι κακώς η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της τις πραγματικές επιπτώσεις της παραβάσεως και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ επιπτώσεων και ζημίας των καταναλωτών ή των ανταγωνιστών ως ελαφρυντική περίπτωση κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας, η επιχειρηματολογία της είναι επίσης απορριπτέα. Διαπιστώνεται ότι, προκειμένου να καθορίσει το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως σε 5 %, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να λάβει υπόψη της τα περί απουσίας επιπτώσεων της παραβάσεως στην αγορά. Συγκεκριμένα, εν προκειμένω, τα λοιπά στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, προκειμένου να προσδιορίσει τη σοβαρότητα της παραβάσεως δικαιολογούν τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων που λαμβάνεται υπόψη σε 5 %.

1631 Συναφώς, διαπιστώνεται, εισαγωγικά, ότι το ποσοστό 5 % που ορίστηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση βρίσκεται χαμηλά στην κλίμακα, δεδομένου ότι, κατά την παράγραφο 21 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, μπορούσε να ανέλθει έως το 30 %.

1632 Εν συνεχεία, όσον αφορά, πρώτον, τη φύση της παραβάσεως, τονίζεται ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 1780 και 1781 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, πέραν της προσφεύγουσας, η οποία κατείχε το 80 % της αγοράς, ο μόνος σοβαρός ανταγωνιστής στην αγορά ήταν η AMD. Υπενθύμισε επίσης ότι η προσφεύγουσα είχε θέσει σε εφαρμογή μια συνολική στρατηγική αποκλεισμού της AMD από την αγορά. Επομένως, οι καταχρηστικές πρακτικές της προσφεύγουσας αποσκοπούσαν στον αποκλεισμό του μόνου σημαντικού ανταγωνιστή από την αγορά ή, τουλάχιστον, στον περιορισμό της προσβάσεώς του σε αυτή. Δεδομένων των εμποδίων για την πρόσβαση στην παραγωγή των CPU x86, πιθανολογείται ότι, εάν η AMD αποκλειόταν ή περιθωριοποιούνταν, ότι δεν θα υπήρχε άλλος αξιόπιστος ανταγωνιστής στην αγορά.

1633 Όσον αφορά, δεύτερον, το μερίδιο αγοράς των οικείων επιχειρήσεων, η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 1783 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως, η προσφεύγουσα όχι μόνο κατείχε δεσπόζουσα θέση σε όλους τους τομείς της αγοράς των CPU x86, αλλά επιπλέον το μερίδιο αγοράς της ήταν κατά πολύ μεγαλύτερο από αυτό των ανταγωνιστών της.

1634 Όσον αφορά, τρίτον, τη γεωγραφική έκταση της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε, με την αιτιολογική σκέψη 1784 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η προσφεύγουσα εφάρμοσε στρατηγική αποκλεισμού της AMD σε παγκόσμια κλίμακα. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, τούτο συνεπάγεται ότι η παράβαση κάλυπτε το σύνολο του EOX (βλ. σκέψεις 1578 έως 1582 ανωτέρω).

1635 Τέταρτον, υπενθυμίζεται ότι, με την αιτιολογική σκέψη 1785 της ίδιας αποφάσεως, όπου διατυπώνεται το συμπέρασμα σχετικά με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, μεταξύ άλλων, η προσφεύγουσα διέπραξε ενιαία παράβαση της οποίας η ένταση είχε διακυμάνσεις κατά τη διάρκειά της, ότι οι καταχρηστικές πρακτικές διέφεραν μεταξύ τους όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό και ότι η προσφεύγουσα επιχείρησε να αποκρύψει ότι η συμπεριφορά της είναι αντίθετη προς τους κανόνες του ανταγωνισμού (βλ. σκέψεις 1583 έως 1591 ανωτέρω).

¹⁶³⁶ Οι διαπιστώσεις αυτές, οι οποίες είτε δεν αμφισβητούνται από την προσφεύγουσα είτε έχουν στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο από την Επιτροπή, αρκούν για να δικαιολογηθεί ο καθορισμός του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων σε 5 %.

¹⁶³⁷ Τρίτον, όσον αφορά τα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα προς τεκμηρίωση της θέσεως περί απουσίας συγκεκριμένων επιπτώσεων στην αγορά και περί αιτιώδους συνάφειας, υπενθυμίζεται επαλλήλως ότι ούτε η αύξηση των μεριδίων αγοράς της AMD ούτε η μείωση της τιμής των CPU x86 κατά το διάστημα που εξετάζεται με την προσβαλλόμενη απόφαση σημαίνουν ότι οι πρακτικές της προσφεύγουσας δεν είχαν επιπτώσεις. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι, ελλείψει των πρακτικών αυτών, θα είχε σημειωθεί μεγαλύτερη αύξηση των μεριδίων αγοράς του ανταγωνιστή και μεγαλύτερη μείωση της τιμής των CPU x86 (βλ. σκέψη 186 ανωτέρω). Ομοίως, κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι αποφάσεις των OEM να αγοράζουν τα προϊόντα της οφείλονται σε άλλους οικονομικούς λόγους, και όχι στη δημιουργία πιστής πελατείας διά των υπό όρους χορηγούμενων εκπτώσεων, διαπιστώνεται ότι η επιχειρηματολογία αυτή δεν αποκλείει να επηρεάστηκαν οι αποφάσεις των OEM από την υπό όρους χορήγηση εκπτώσεων και πληρωμών (βλ. σκέψη 597 ανωτέρω).

4. Συμπέρασμα

¹⁶³⁸ Συνεπώς, κρίνονται απορριπτέα όλα τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα προκειμένου να αποδείξει ότι το ύψος του προστίμου ήταν δυσανάλογο.

Δ— Επί της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας

¹⁶³⁹ Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα προέβαλε τέσσερα στοιχεία που, κατ' αυτήν, δικαιολογούν μείωση του προστίμου από το Γενικό Δικαστήριο στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του. Πρώτον, επικαλείται την πολυπλοκότητα της υπό κρίση υποθέσεως και υποστηρίζει ότι η τήρηση του νόμου ήταν ιδιαίτερα δυσχερής γι' αυτή. Θεωρεί ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή ακολούθησε τις κατευθύνσεις για το άρθρο 82. Οι εν λόγω κατευθύνσεις δεν απαγορεύουν τη χορήγηση εκπτώσεων υπό όρους, αλλά επιτάσσουν την εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή. Το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη του την έλλειψη ασφάλειας δικαίου που προκαλείται εξ αυτού του λόγου. Δεύτερον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η διοικητική διαδικασία διάρκεσε εννέα έτη, ενώ το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων επιτάσσουν την ταχεία εκδίκαση των ποινικών υποθέσεων. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται ως επί το πλείστον στις ενέργειες που απαιτούνται για την εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή. Η καθυστέρηση αποτελεί περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο μπορεί παγίως να λάβει υπόψη του. Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να συνεκτιμήσει την απόφαση του Διαμεσολαβητή της 14ης Ιουλίου 2009, με την οποία διαπιστώθηκε ότι η παράλειψη καταγραφής του περιεχομένου της συναντήσεως μεταξύ της Επιτροπής και του D1 συνιστά κακοδιοίκηση. Τέταρτον, όσον αφορά την καταχρηστική πρακτική έναντι της Acer, το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη του ότι η αναβολή της ενάρξεως της κυκλοφορίας του φορητού υπολογιστή στην αγορά μπορούσε να διαρκέσει δύο έως τέσσερις εβδομάδες το πολύ.

¹⁶⁴⁰ Ωστόσο, κανένα από τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορεί να δικαιολογήσει τροποποίηση του ποσού του προστίμου που έχει ορίσει η Επιτροπή.

¹⁶⁴¹ Πρώτον, η προσφεύγουσα αλυσιτελώς κάνει λόγο για έλλειψη ασφάλειας δικαίου όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα των εκπτώσεων λόγω αποκλειστικότητας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή και το Δικαστήριο έχουν επανειλημμένως επιβάλει κυρώσεις για την εφαρμογή, από κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση, πρακτικών που συνίστανται στη χορήγηση οικονομικών κινήτρων υπό όρους αποκλειστικότητας (βλ. σκέψη 1602 ανωτέρω). Όσον αφορά τις κατευθύνσεις για το άρθρο 82, από την αιτιολογική σκέψη 916 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν τις εφάρμοσε εν προκειμένω. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, δεν ήταν υποχρεωμένη να τις εφαρμόσει.

- Επιπλέον, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι της δημιούργησε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά την εφαρμογή του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή (βλ. σκέψεις 160 έως 165 ανωτέρω).
- 1642 Όσον αφορά, δεύτερον, τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας δεν ευσταθούν.
- 1643 Συναφώς, τονίζεται ότι η άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας δεν ισοδυναμεί με αυτεπάγγελτο έλεγχο και η διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης διεξάγεται κατ' αντιμωλία. Με την εξαίρεση των λόγων δημοσίας τάξεως τους οποίους ο δικαστής οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως, όπως είναι η απουσία αιτιολογίας της επίδικης απόφασης, απόκειται στον προσφεύγοντα να επικαλεστεί λόγους ακυρώσεως κατά της απόφασης αυτής και να προσκομίσει τα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη των λόγων αυτών. (απόφαση Χαλκόρ κατά Επιτροπής, σκέψη 1609 ανωτέρω, σκέψη 64).
- 1644 Ο προβαλλόμενος από την προσφεύγουσα λόγος ακυρώσεως που αφορά μόνον τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, και όχι τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πρέπει να κριθεί απαράδεκτος, δυνάμει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Ο συγκεκριμένος λόγος, ο οποίος δεν προβλήθηκε με την προσφυγή, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενισχύει ισχυρισμό που προβλήθηκε προγενεστέρως, αμέσως ή εμμέσως, με την προσφυγή και δεν στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυσαν κατά τη διαδικασία. Εξάλλου, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, δεν δικαιολογείται αυτεπάγγελτη εξέταση του λόγου που αντλείται από μη εύλογη διάρκεια της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 2009, CD-Contact Data κατά Επιτροπής, T-18/03, Συλλογή 2009, σ. II-1021, σκέψη 130).
- 1645 Όσον αφορά, τρίτον, την παράλειψη καταχωρίσεως του περιεχομένου της συναντήσεως μεταξύ της Επιτροπής και του D1, κρίθηκε προηγουμένως ότι η Επιτροπή θεράπευσε το αρχικό αυτό ελάττωμα της διοικητικής διαδικασίας, το οποίο συνίστατο στην παράλειψη καταρτίσεως σύντομου σημειώματος και την κοινοποίησή του στην προσφεύγουσα, θέτοντας στη διάθεση της προσφεύγουσας το μη εμπιστευτικό κείμενο του εσωτερικού σημειώματος (βλ. σκέψη 622 ανωτέρω). Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν χωρεί τροποποίηση του ποσού του προστίμου. Επαλλήλως, τονίζεται ότι, ακόμη και αν το διαδικαστικό αυτό ελάττωμα δεν είχε θεραπευθεί, η συγκεκριμένη πλημμέλεια δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου τροποποίηση του ποσού του προστίμου.
- 1646 Τέταρτον, όσον αφορά την καταχρηστική πρακτική έναντι της Acer, το επιχείρημα της προσφεύγουσας, κατά το οποίο η αναβολή της ενάρξεως κυκλοφορίας του συγκεκριμένου φορητού υπολογιστή στην αγορά δεν θα υπερέβαινε στην πραγματικότητα τους τέσσερις μήνες, απορρίφθηκε με τις σκέψεις 1345 έως 1357 ανωτέρω.
- 1647 Επιπλέον, τονίζεται ότι, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας που διαθέτει το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά τα πρόστιμα για παραβάσεις των κανόνων του ανταγωνισμού, από τις αιτιάσεις, τα επιχειρήματα και τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που προέβαλε η προσφεύγουσα στο πλαίσιο των ανωτέρω εξετασθέντων λόγων ακυρώσεως, δεν προέκυψε τίποτα που να δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι το πρόστιμο που της επιβλήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση είναι δυσανάλογο. Αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το πρόστιμο αυτό είναι εύλογο βάσει των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως. Στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις που παρατίθενται στις σκέψεις 1631 έως 1636 ανωτέρω και το γεγονός ότι το πρόστιμο αντιστοιχεί στο 4,15 % του ετήσιου κύκλου εργασιών της Intel, δηλαδή σε ποσοστό πολύ χαμηλότερο από το όριο του 10 % που ορίζεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003.

Επί των δικαστικών εξόδων

[παραλειπόμενα]

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Η Intel Corp. φέρει, εκτός των δικαστικών εξόδων της, τα έξοδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εξαιρουμένων των εξόδων αυτής που σχετίζονται με την παρέμβαση της Association for Competitive Technology, Inc., καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Union fédérale des consommateurs — Que choisir (UFC — Que choisir).
- 3) Η Association for Competitive Technology φέρει τα δικαστικά έξοδά της, καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή σε σχέση με την παρέμβασή της.

Dittrich
Schwarcz

Wiszniewska-Białecka

Prek
Kancheva

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιουνίου 2014.

(υπογραφές)